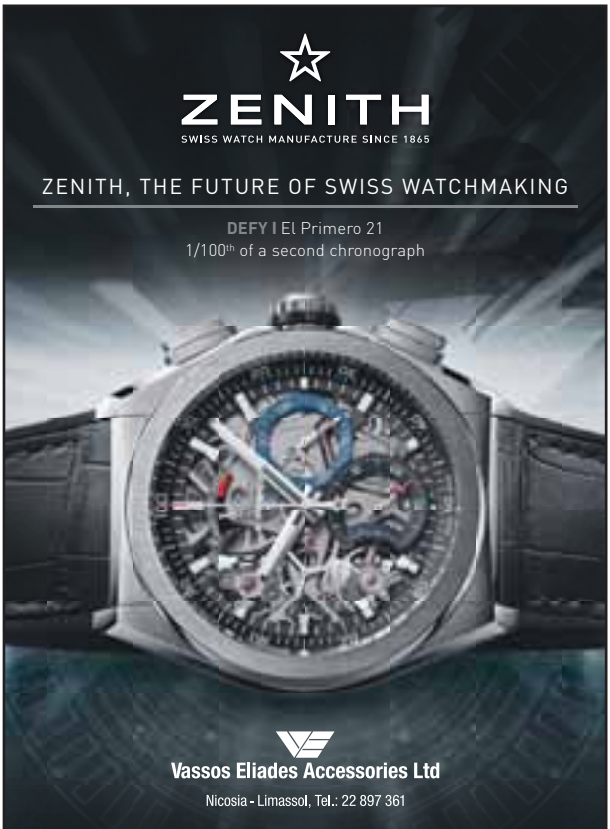

ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Γράφει ο **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**

Ενα δάκρυ για τη Notre Dame

Την ώρα που αυγάταINE η φωτιά και οι χρυσοπόρφυρες φλόγες κατάπιναν τα δέκα αιώνων ξύλινα σκαλιστά μεσοφόρια της Παναγίας των Παρισίων, που χρόνια σκάλιζαν περιτεχνα σαράντα πέντε παλαιοί μάστορες με λευκές γενειάδες κι εξήντα μαθητάδες με τρύπια σκουφιά, ένα σμάρι μέλισσες αναδεύθηκε στην κυψέλη του. Μεθυσμένο από το αρχαίο του ξύλου ρετσίνοι που τσίριζε στις γούβες των σκαλισμάτων του ναού, 200.000 μέλισσες, αναδύθηκαν στο κωδωνοστάσιο και κούρνιασαν στην καμπούρα του Κουασιμόδου. Με τη σοφία εκατομμυρίων χρόνων οι μέλισσες γνώριζαν ότι εκεί ήταν το πλέον ασφαλές καταφύγιο του πολιτισμού της ανθρωπότητας. Ήξεραν τα υμενόπτερα ότι ο μεγαλοπρεπής ναός θα μπορούσε να σωριαστεί σε ερείπια κανείς όμως δεν μπορούσε να σοριάσει στις στάχτες της ιστορίας τον κακάσχημο Κουασιμόδο και την πανέμορφη Εσμεράλδα. Ούτε τον έρωτα, Ο Βίκτωρ Ουγκό τους εγκατέστησε στην Παναγία των Παρισίων και τους κατέστησε αθάνατους. Και σε άλλους πολιτισμούς έχουν οι άνθρωποι της δημιουργίας καταστήσει αθάνατα μνημεία και έργα τέχνης που κανείς δεν μπορεί να διαγράψει ούτε μια φωτιά έστω κι αν είναι καθαρχική. Κι εμείς εδώ, σε τούτη τη γωνιά της Μεσογείου, περιμένουμε μια φωτιά σαν κι εκείνη της Παναγίας των Παρισίων. Μια φωτιά που θα μας σπκώσει από τους καναπέδες και θα μας ταρακουνήσει για όλα αυτά που γίνονται γύρω μας και τα προσπερνάμε. Για όλα όσα έγιναν εξ ονόματος της ελευθερίας, της ανεξαρτησίας και της ακεραιότητας μας. Αυτά κάτω από το λάβαρο του πατριωτισμού, κατέληξαν να μας έχουν οδηγήσει στα απόνερα μιας κοινωνίας που δεν επιζητά την απόδοση ευθυνών για να μην της ζητήσουν ευθύνες. Μιας κοινωνίας που κατάπτε αμάσπητο ένα πραξικόπημα, καταλήστευσε τη μεσαία τάξη, πουλώντας κιβδηλές μετοχές, σκοτεινίασε τον Ήλιο κωνεύοντας 121 νεκρούς μιας τραγωδίας χωρίς αυτουργούς και που δεν αντιλήφθηκε τι σόι έγκλημα ήταν οι 13 του Μαρί. Μιας κοινωνίας που την κούρεψαν γουλί το 2013 και που έξι χρόνια μετά δεν εν-

τόπισε ούτε ένα αυτουργό για το μεγαλύτερο οικονομικό έγκλημα που συνετέλεσπε στον τόπο. Μιας κοινωνίας όπου η διοικήτρια της Κεντρικής Τράπεζας συνελήφθη να πλαστογραφεί το συμβόλαιο του μισθού της και που ο πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου να συμπράττει με δικηγόρο τράπεζας για να διασώσει από την αξιόγραφη απάτη της τράπεζας τα λεφτά της κόρης και της αδελφής του. Μιας κοινωνίας που αφήνει ελεύθερους τους παιδεραστές, που έχει 35 ελλείπουσες γυναίκες για κάποια χρόνια και δεν συγκινείται. Αντίθετα γυρίζει πλευρό στον καναπέ για άλλο ένα υπνάκο. Κι από τη Σαλαμίνα, όπως λέει ο Παντελής Μηνανικός, «δέκα χρόνια έστειλε τις μέλισσές του ο Ονήσιλος, να μας κεντρίσουν, να μας ζυπνήσουν, να μας φέρον ένα μήνυμα. Δέκα χιλιάδες μέλισσες έστειλε ο Ονήσιλος κι όλες ψοφήσανε απάνω στο παχύ μας δέρμα χωρίς τίποτα να νιώσουμε. Κι όταν το ποδοβολητό των βαρβάρων έφτασε στη Σαλαμίνα φρύαξε ο Ονήσιλος. Άλλο δεν άντεξε. Άρπαξε το καυκάλο του και το θρυμμάτισε απάνω στο κεφάλι μου. Κ' έγχειρα νεκρός. Άδοξος, άθλιος, καταραμένος απ' τον Ονήσιλο». Αυτά έλεγε ο Μηνανικός το 1975. Αν τότε ήταν δέκα τα χρόνια, πρέπει να προσθέσεις άλλα 44 Παντελή και χίλιους αγνοούμενους που αυτή η κοινωνία προφανώς έχει μεταφέρει στα ελλείποντα πρόσωπα, όπως τα Κόκκινα Δάνεια που μεταφέρονται από τις τράπεζες σε εταιρείες ύαινες! Γιατί; Μα γιατί τρώνε τα κουφάρια όλων εκείνων που δεν τολμούν να σπκωθούν από τους καναπέδες τους να διαμαρτυρηθούν και να κυνηγήσουν τους αυτουργούς, τους εγκληματίες του λευκού κολάρου, αυτούς που έχουν πουλήσει ήδη τη μισή πατρίδα μας στους ολιγάρχες και την άλλη μισή την έχουν εκχωρήσει στην Τουρκία. Δικαίως δακρύζει η ανθρωπότητα μπροστά στη Notre Dame, αλλά έχοντας λάθος αντιληψη του αθάνατου και του εφήμερου. Διότι αθάνατος είναι ο άνθρωπος τα έργα του οποίου διαγράφονται σαν δακτυλικά αποτυπώματα πολιτισμικής κληρονομιάς στον κόσμο των νομιμών όντων. Τους ανόητους τους τρώνε οι ύαινες και το σκότος...

paraschosa@kathimerini.com.cy

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Ο Συλλούρνης και η καταραμένη λίστα

Στο παρά πέντε της αποχώρησής της από τη ζηλευτή θέση της η τέως διοικήτρια της Κεντρικής Χρυσταλλού έστειλε το τελευταίο της δώρο στον Συλλούρνη. Μια λίστα φωτιά. Τη λίστα ΜΕΔ των ΠΕΠ, όπως επεκράτησε να λέγεται εν συντομία η λίστα Μη Εξυπηρετούμενων Δανειών των Πολιτικά Εκτεθειμένων Προσώπων. Την είχαν ζητήσει από τη Χρυσταλλού οι βουλευτές και θυμήθηκε να τους τη στείλει κατόπιν εορτής.

Ο Συλλούρνης, όπως είπε αργότερα, την κλείδωσε στο γραφείο του, αφού είχε επάνω την ένδειξη «Απόρρητο» και πήγε ταξίδι. Όταν επέστρεψε πήγε κατευθείαν από το αεροδρόμιο στο γραφείο του για να δει τη λίστα για την οποία μιλούσε ολόκληρη η Κύπρος και πολιτικοί απ' όλα τα κόμματα, ακόμα και κομματάρχες του ζητούσαν να τη δώσει στη δημοσιότητα. Άνοιξε, λοιπόν, το συρτάρι και άρχισε να διαβάζει τη λίστα για πρώτη φορά. Είδε, όπως είπε, ονόματα επιχειρηματιών, ένας από αυτούς είχε 100 ΜΕΔ, το όνομα πολιτικού που είχε αποβιώσει και το όνομα βουλευτή που είχε ΜΕΔ 2.500 ευρώ, πράγμα που του φάνηκε παράξενο. «Βουλευτής και να έχει ΜΕΔ 2500 ευρώ;». Τελικά διαπιστώθηκε πως ήταν το παρατράβηγμα της κάρτας του εν λόγω βουλευτή και ούτε ο ίδιος το είχε πάρει χαμπάρι. Μιλάμε εξάλλου για το ευτελές ποσό των 2.500 ευρώ για έναν βουλευτή.

Μετά από όλα αυτά ο πονηρός και έμπειρος Συλλούρνης κάθισε και σκέφτηκε πως η καταραμένη λίστα μόνο κακά μπορούσε να φέρει. Έπρεπε οπωσδήποτε να την ξεφορτωθεί. Πώς όμως; Αν τη φύλαγε στο αρχείο απορρήτων του θα συνέχιζαν όλοι να τον παρενοχλούν να τη δώσει στη δημοσιότητα. Αν την έδινε στη δημοσιότητα θα έκανε εχθρό του τη μισή Κύπρο και θα βίωνε στιγμές δράματος χειρότερες κι από αυτές που περιέγραφε ως Μάρθα Βούρτση η Χρυσταλλού. Κι εκεί που σκεφτόταν «πώς και τι» κατέληξε στον νέο διοικητή της Κεντρικής. Του μίλησε πως πρέπει να συναντηθούν και την ώρα που γινόταν η πρώτη επίσημη συνάντησή τους, μπροστά στις κάμερες και στα μικρόφωνα βγάζει την απόρρητη λίστα και του την επιστρέφει. Κόκκαλο ο νέος διοικητής. Είναι και αμάθητος ο άνθρωπος από πολιτικά τετρίπια... η Χρυσταλλού ήταν αν μη τι άλλο πολύπειρη σ' αυτά...

Βρήκε ο άνθρωπος τη δύναμη και είπε πως βρίσκεται προ εκκλήξεως γιατί θεωρούσε ότι πήγε στο γραφείο του Συλλούρνη για εθιμοτυπική επίσκεψη. «Και όχι για να αγγίξω με γυμνά χέρια τα κάρβουνα» ίσως ήθελε να προ-

Ιστορική φωτογραφία: Η πρεμιέρα του Ηροδότου στον πολιτικό αιφνιδιασμό.

σθέσει. Ψέλλισε ένα «μόλις ανέλαβα και δεν έχω ενημέρωση για το θέμα. Δεν γνωρίζω οτιδήποτε για τούτο, δεν μπορώ να κάνω οποιοδήποτε σχόλιο». Και τι να κάνει μπροστά στις κάμερες και τα μικρόφωνα και τον αγέρωχο πρόεδρο πήρε τη λίστα, μαζί με τις παραιτήσεις του Συλλούρνη: «Αυτό δεν θα το αφήσω σε επίπεδο κουτσομπολιού και διαρροών. Θα γίνει σοβαρή δουλειά σε βάθος και θα αγγίξουμε εκεί που πρέπει» είπε ο πρόεδρος χωρίς να διευκρινίσει πού ακριβώς σκέφτεται να αγγίξει σε πόσο βάθος και πώς.

Έκπληκτοι όμως έμειναν και δημοσιογράφοι που δεν περίμεναν την όλο θεατρική χάρη χειρονομία του προέδρου Συλλούρνη. Δημοσιογράφος σχολίασε αργότερα, με μια δόση κακίας είναι αλήθεια: «πάλι καλά που παρέδωσε τη λίστα στον Ηροδότου και όχι στον Ντάνο» και συμπλήρωσε: «Θα κάνω μια πρόβλεψη. Ξαφνικά όλοι θα σταματήσουν να μιλάνε για τη λίστα ΜΕΔ των ΠΕΠ θα πλσασίσει ο καιρός για τις βουλευτικές και ίσως τότε κάποιοι το συζητήσουν, θα γίνουν οι βουλευτικές, θα φύγει ο Συλλούρνης από τη Βουλή, θα φύγουν και αρκετοί βουλευτές, θα έχουν ξεκαθαρίσει τα ΜΕΔ τους και πια δεν θα υπάρχει λόγος να επανέλθει το θέμα στη δημόσια σφαίρα. Ούτε θα χρειαστεί να πιεστεί ο Συλλούρνης να αγγίξει εκεί που πρέπει, ούτε καν κάπου που δεν πρέπει. Πουθενά δεν θα αγγίξει, θα τα κάνει όλα ο χρόνος. Ο πανδαμίων χρόνος θα αφαιρέσει την κατάρη από τη λίστα, η οποία θα μοιάζει πια μια

συνθησμένη λίστα αφημένη στο γραφείο του προέδρου ή σε ένα οποιοδήποτε συρτάρι. Ακίνδυνη και αδιάφορη, όπως έπρεπε εξαρχής να είναι για να μην στοχοποιείται το πολιτικό σύστημα και ειδικά οι πολιτικοί μας».

Κάποιοι φαίνεται πως δεν έμαθαν από όσα έπαθαν από το χάος του 2013. Αναπολούν πρακτικές που εξέθεσαν τη χώρα και την οικονομία διεθνώς και οδήγησαν με μαθηματική ακρίβεια στην καταστροφή. Τη στιγμή που οι ειδικοί μιλούν για την ανάγκη κάθαρσης και διαφάνειας στον χώρο της οικονομίας, που ο Μάρσαλ Μπίλινγκσλι επισκέπτεται την Κύπρο με συγκεκριμένους στόχους και που μόνο η Τράπεζα Κύπρου έχει διαγράψει γύρω στους 20.000 γκρίζους λογαριασμούς αυτοί βγαίνουν ξανά με τα παλιομοδίτικα συνθήματά τους για «στοχοποίηση της Κύπρου». Είναι τα συνθήματα που καταγράφονται από κάποιους εκτός Κύπρου και χρησιμοποιούνται για να δηλώσουν ότι επιμένουμε στο ίδιο μοτίβο. Μήπως ορισμένοι θα πρέπει να συνέλθουν και να συνειδητοποιήσουν επιτέλους πως αν δεν εγκταλείψουν το αμαρτωλό παρελθόν δεν πρόκειται να έχουμε υγιείς μέλλον;

ΚΟΥΪΖ: Ποιος πολιτικός αρχηγός ετοιμάζει επίθεση στο νομοσχέδιο Ρούμπιο - Μενέντεζ; Όπως μαθαίνω σε μικρή σύσκεψη αποφασίστηκαν τα επιχειρήματα που θα προβληθούν με κυριότερο την προστασία των σχέσών μας με τη Ρωσία...

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

80 χρόνια πριν στην «Κ»

21.IV.1939

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΖΑΧΟΣ: Απέθανε και εκηδεύθη χθες την 5ην μ.μ. εκ του ναού της Αγίας Φωτεινής ένας από τους διαπρεπεστέρους αρχιτέκτονας, ο

Αριστοτέλης Ζάχος. Την κηδείαν του παρηκολούθησε και ο Πρόεδρος της Κυβερνήσεως κ. Ιω. Μεταξάς, τιμών την μνήμην του ανδρός ο οποίος υπήρξε λαμπρός επιστήμων, αλλά και μοναδικός καλλιτέχνης και αισθητικός [φωτ. Αγίος Κων/νος, Βόλος – έργο του Α. Ζάχου]. **ΕΙΡΗΝΙΚΟ... ΕΡΓΟ:** [Ομιλία στο Καπιτώλιο] «[...] Δεν σκοπεύομεν να επιτεθώμεν εναντίον ουδενίποτε αλλά θέλομεν ασπεναντίας να συνεχίσωμεν τα ειρηνικά έργον μας. Ετοιμάζομεν μεγάλην κληρονομίαν αλλά κανείς δεν πρέπει να ανησυχήσει διότι πρόκειται περί πολιτισμένης ευημερίας κληρονομίας εις την οποίαν δεν πρόκειται να χρησιμοποιώμεν άλλα όπλα ασπ τα όπλα της ειρηνικής εργασίας. [...] Είναι ανόητον το σύστημα των αμοιβαίων δεκαετών εγγυήσεων, χωρίς να υπολογίσωμεν τα κολοσσιαία γεωγραφικά λάθη εις τα οποία υποπίπτουν άτομα έχοντα στοιχειώδη μόλις γνώσιν. Οσον αφορά την αντιμετωπιζόμενην “Υπερδιάσκηψιν” κατά την οποίαν αι Ηνωμένα Πολιτεία θα περιορισθούν εν τη πραγματικότητι εις τον συνήθη ρόλον του μακρινού θεατού, η πείρα του παρελθόντος μας έχει δώσει πικρά μαθήματα: μας έδιδάξε δηλαδή ότι όσον μεγαλειότερος είναι ο αριθμός των συμμετεχόντων εις την Διάσκηψιν, τόσοσν ολιγότερον ασφαλής είναι η επιτυχία της».

Με άριστα το 10

1 Στα ιδρύματα. Συνελήφθη λέει ο Αλέξανδρος Λυκουρέζος. «Μα της Λάσκαρη;» Ρωτώ... «Αυτός» μου απαντούν. Σε λίγο θα συλλάβει και την Ακρόπολη ο Τσίπρας.

2 Στον λαό. Εκλογές λέει ο Αβέρωφ, δημοψήφισμα απαντά η αντιπολίτευση. Πρόσέξε τι εύχεσαι, μπορεί να το πάθεις, λέει το γυναικείο.

3 Στη σύμπτωση. Προσέξατε πως όταν εμφανίζεται ο Healthy πρόεδρος δεν εμφανίζεται ο Φούλης πρόεδρος και τούμπαλιν; Όπως Καρέζη - Βουγιουκλάκη και Βίσση - Βανδή ένα πράμα. Πόσες ντίβες να αντέξουμε και εμείς.

4 Στη συνήθεια. Το άλλο θέμα που από σύμπτωση έγινε συνήθεια, είναι που στις ομιλίες ο πρόεδρος Φούλης αποφεύγει το όνομα «Αναστασιάδης», όπως η Μαρία τα εθνικόφρονα σωματεία. Για το άναποδο ούτε συζήτηση βέβαια από τον Healthy. Όλα καλά.

5 Στα σόσιαλ. Αγαππεί @jack (ιδρυτή του twitter για τους ημιμαθείς) ο σπονδοφόρος θα ήθελε να σε ενημερώσει πως το δημιουργημά σας καταρρέει στη μεγάλη χώρα της #Cyprus. Μπήκαν κάτι αθκιασεροί πανεπιστημιακοί (με μισθούς 7Κ) και

Μέχρι και σταυροφορία μπορεί να πάω για να γλυτώσω από εκδήλωση του Φούλη.

το έχουν κάνει ταινία Μάρθα Βούρτση. Ποια είναι αυτή; Άσε πού να στα λέω.

6 Στο μυστικό. Δεν είναι τυχαίες οι απειλές των γυναικών και λοιπών socialite πως αν πλακώσει η @Kalavana στο Instagram και κάνει τα ίδια που κάνει στο Twitter, θα κατέβουν σε πορεία στο Προεδρικό. Αυτές δεν αστειεύονται πάντως. #saveinstagram.

7 Στο προφίλ. Πάντως, ο πρόεδρος Φούλης μετά την εντυπωσιακή εκδήλωση προς τιμή του Κυριάκου Μητσοτάκη,

αλλά και τα σαγηνευτικά powerpoint slides πήρε το επιχειρηματικό lobbying σε άλλο επίπεδο. Respect.

8 Στον άνθρωπό μας. Ήρθε πριν από ένα χρόνο με το to do list, και επανήλθε για να δει αν είμαστε καλοί μαθητές. Όπως πάντα ο Χάρης πέρασε τις εξετάσεις. Ο Ηρόδοτος ζητάει χρόνο από τον Αμερικανό υφυπουργό για να φύγει τον κρεμ καναπέ.

9 Στο καιρό μας. Όταν φεύγετε από το σπίτι το πρωί καλά θα ήταν να έχετε

μαζί σας τα εξής: Αντηλιακό, μαγιό, αδιάβροχο, ομπρέλα και ένα ζευγάρι κάλτσες. Σεύχάλλες σας το έκανε ο Healthy το νησί, για να μη χρειάζεται να ταξιδεύει εκεί κά-θε χρόνο.

10 Στη σειρά. Ο Φούλης και Αναστασιάδης δεν μιλούνται, ο Φούλης μιλά του Νικόλα, αλλά αυτός προτιμά εσχάτως να μιλά με τον Healthy, ο οποίος έχει μια αδυναμία στον Καρογιάν, ο οποίος μπορεί και να ξεπεράσει σε ψήφους τους νέους κολλητούς Πετρίκη - Λιλήκα. Game of Thrones και πελλάρες.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθυντής: ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

Αρχισυντάκτης: ΜΙΧΑΛΗΣ ΤΣΙΚΑΛΑΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟ ΔΙΚΟ ΜΟΥ ΣΠΙΤΙ

ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΟ ΔΑΝΕΙΟ

www.bankofcyprus.com.cy | 800 00 800

Τράπεζα Κύπρου

Προειδοποίηση:

Υπάρχουν χρεώσεις εάν εξοφλήσετε νωρίτερα το δάνειό σας. Εάν δεν τηρείτε το σχέδιο αποπληρωμής του δανείου σας, μπορεί να χάσετε το σπίτι σας. Σε περίπτωση μεταβλητού επιτοκίου, το ποσό της δόσης και το συνολικό κόστος της χορήγησης μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί ανάλογα με τη διακύμανση του βασικού επιτοκίου.

Ο γ.γ. αναζητεί βάση μέχρι τον Ιούνιο

Μετά την αποτυχία στους «όρους αναφοράς», η Λουτ προχωράει σε διαβουλεύσεις με πλευρές και εγγυήτριες για άτυπη πολυμερή

Ηνωμένα Έθνη - Ανάλυση
του **ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΣΟΥΠΑΝΙΩΤΗ**

Ο γενικός γραμματέας του ΟΗΕ Αντόνιο Γκουτιέρρες φαίνεται να διακόπτει την προσπάθεια της συμβούλου του για τις διαπραγματεύσεις στο Κυπριακό, Τζέιν Χολ Λουτ, να επιτύχει συμφωνία των εμπλεκόμενων πλευρών στους όρους αναφοράς για την επανάλληψη των συνομιλιών. Και πέραν της έκφρασης απογοήτευσης στην έκθεσή του για την αποστολή των καλών του υπηρεσιών, «γιατί οι πρόσφατες προσπάθειες για τη θέσπιση των όρων αναφοράς δεν έχουν ακόμη αποδώσει καρπούς», εκείνο που πλέον αναζητείται είναι «βάση για την επανέναρξη των διαπραγματεύσεων», με εποικοδομητική εμπλοκή των ηγετών και των εγγυητριών δυνάμεων με την κ. Λουτ».

Μετά την έλλειψη ενθάρρυνσης από την Άγκυρα, αλλά και την προσθήκη νέων διαφωνιών σε θέματα της εσωτερικής διακυβέρνησης που λογίζονταν λίγο-πολύ συγκλήσεις στο Κραν Μοντάνα, οι επιλογές που είχε ο Αντόνιο Γκουτιέρρες ήταν περιορισμένες. Θα μπορούσε να παρουσιάσει δικούς τους όρους αναφοράς, κάτι τέτοιο, όμως, θα ανέτρεπε το καθεστώς της διαπραγματεύσεως που είναι κυπριακής ιδιοκτησίας. Την ίδια στιγμή, μία απόρριψη της πρότασης θα έφερνε και τον ίδιο, αλλά και το Συμβούλιο Ασφαλείας σε δύσκολη θέση, αφού μετά τις αλληπάλληλες σκληρύνσεις θέσεων των Αμερικανών στα ψηφίσματα της ΟΥΝΦΙΚΥΠ, ένα αδιέξοδο θα έφερνε όλους ενώπιον διλήμματος. Κάτι τέτοιο, το φοβάται και η Ουάσιγκτον, αφού από τη μία πρέπει να στέκεται στις αρχές που έχει θέσει για όλες τις ειρηνευτικές επιχειρήσεις κι από την άλλη να αφήσει αμυντικά έκθετη την Κύπρο, σε μία φάση που αναβαθμίζονται οι αμυντικές σχέσεις με τη Λευκωσία.

Άτυπη πολυμερής

Τις ημέρες αμέσως μετά την επιστροφή της Τζέιν Χολ Λουτ από την τελευταία της επίσκεψη στη Λευκωσία και με δεδομένη την

Ο Αντόνιο Γκουτιέρρες υπενθυμίζει με νόημα προς πάσα κατεύθυνση ότι «το Σ.Α. υποστηρίζει σταθερά για δεκαετίες μια δίζωνική, δικονομική ομοσπονδία, που αντικατοπτρίζει την πολιτική ισοτιμία των δύο κοινοτήτων στην Κύπρο». Εκτιμάται ότι αν τελικά επαναληφθεί η Διάσκεψη για την Κύπρο, ο γ.γ. δεν θα διατάσει αυτή τη φορά να ανασύρει το χαρτί με τα έξι σημεία που είχε στο Κραν Μοντάνα διατάσει και να τα διαβάσει.

Ο νέος χρονικός ορίζοντας είναι να υπάρχουν θετικές εξελίξεις μέχρι τα τέλη Ιουνίου, ούτως ώστε να καταγραφούν στο ψήφισμα της ΟΥΝΦΙΚΥΠ.

αποτυχία να βρεθεί συμφωνία στους όρους αναφοράς, τέθηκε στο τραπέζι η διαδικαστικής φύσης πρόταση να υπάρξει μία άτυπη συνάντηση της κ. συμβούλου του γ.γ. με αντιπροσώπους των δύο πλευρών και των εγγυητριών δυνάμεων, για να αναζητήσουν αυτό που ο κ. Γκουτιέρρες αποκαλεί στην έκθεσή του «βάση για την επανέναρξη των διαπραγματεύσεων». Μάλιστα εξαιτίας αυτού καθυστέρησε για 24 ώρες η επίδοση της έκθεσης στα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας. Ο ίδιος ο γ.γ. του ΟΗΕ στην έκθεσή του αναφέρει πως, «η πορεία προς

τα εμπρός πρέπει να είναι καλά προετοιμασμένη, με αίσθηση επείγουσας ανάγκης και εστίασης», εκτιμάται, λοιπόν, ότι θα υπάρξουν πολλές τηλεφωνικές επικοινωνίες της κ. Λουτ με όλους τους εμπλεκόμενους, ακόμη και επισκέψεις της στις πρωτεύουσες των εγγυητριών δυνάμεων, την Ουάσιγκτον και πιθανόν τη Λευκωσία. Ο νέος χρονικός ορίζοντας είναι να υπάρχουν θετικές εξελίξεις μέχρι τα τέλη Ιουνίου, ούτως ώστε να καταγραφούν στο ψήφισμα της ΟΥΝΦΙΚΥΠ. Χωρίς αυτές τις θετικές εξελίξεις, οι διαβουλεύσεις για την υιοθέτηση του ψηφίσματος για την ανανέωση της θητείας της ΟΥΝΦΙΚΥΠ αναμένονται δυσκολότερες από τον Ιανουάριο. Τότε μάλιστα —σημειώνουν διπλωματικές πηγές— υπήρχε το άνοιγμα των δύο οδοφραγμάτων τον Νοέμβριο και τον Φεβρουάριο, η συμφωνία για την εφαρμογή των ΜΟΕ για τη διαλειτουρητικότητα των ηλεκτρικών δικτύων και τα κινητά τηλέφωνα. Τώρα, αν δεν υπάρξει συμφωνία

για τη «βάση επανέναρξης των διαπραγματεύσεων», θα χρειαστεί κάποια άλλη σημαντική πρόοδος. Την ίδια στιγμή, υπάρχουν ερωτηματικά σε διπλωμάτες που ασχολούνται με το Κυπριακό, τι ακριβώς σημαίνει «βάση για την επανέναρξη των διαπραγματεύσεων» και πόσο διαφέρει από τους «όρους αναφοράς». Το Συμβούλιο Ασφαλείας, πάντως, αναμένεται να συζητήσει «το συντομότερο την έκθεση καλών υπηρεσιών», σύμφωνα με τον εκπρόσωπο του γ.γ., Στεφάν Ντουζουρίκ, που με δήλωσή του εξέφρασε την ελπίδα ότι θα γίνει. Οι ενδείξεις είναι ότι αυτή την εβδομάδα, μετά το Πάσχα των Καθολικών, θα δουν τα μέλη αν αυτή η συζήτηση θα λάβει χώρα στη διάρκεια της γαλλογερμανικής κοινής προεδρίας που λήγει τον Απρίλιο ή αν θα δοθεί ο σκντάλη στην Ιθδωνσία. Δεν είναι ακόμη βέβαιος ο τρόπος που θα αντιδράσει το Σ.Α. (με δήλωση προς τον Τύπο, προεδρική δήλωση ή κάτι άλλο), ωστόσο με δεδομένη την αντίδραση της Ρωσίας και άλ-

Χωρίς θετικές εξελίξεις, οι διαβουλεύσεις για την υιοθέτηση του ψηφίσματος για την ανανέωση της θητείας της ΟΥΝΦΙΚΥΠ αναμένονται δυσκολότερες από τον Ιανουάριο.

λων μελών στο γεγονός ότι ακόμη η Τζέιν Χολ Λουτ δεν έχει παρουσιαστεί ενώπιον του Συμβουλίου, θεωρείται βέβαιο ότι θα ζητηθεί αυτή τη φορά η παρουσία της.

Ικανοποιημένη η Λευκωσία

Η Λευκωσία, πάντως, είναι ικανοποιημένη από την έκθεση του γενικού γραμματέα, αφού τη θεωρεί καλύτερη του Οκτωβρίου. Ένα από τα σημεία που ικανοποίησαν τη Λευκωσία είναι το λεκτικό στα ζητήματα για τους υδρογονάνθρακες, όπου η έκθεση αναφέρει: «Όσον αφορά τις διαρκείς εντάσεις γύρω

από την εξερεύνηση υδρογονανθράκων, επαναλαμβάνω ότι οι φυσικοί πόροι που βρίσκονται μέσα και γύρω από την Κύπρο πρέπει να ωφεληθούν τις δύο κοινότητες και να αποτελέσουν ισχυρό κίνητρο για την εξεύρεση μιας διαρκούς λύσης στο κυπριακό πρόβλημα». Το δεύτερο σημείο που προκαλεί ικανοποίηση είναι η απόφαση Γκουτιέρρες να δώσει εντολή στην απεσταλμένη του να συνεχίσει τις προσπάθειες. Αυτό, αν μη τι άλλο, δίνει ακόμη ένα χρονικό περιθώριο για διαβουλεύσεις. Αναμφίβολα η απογοήτευση που εκφράζει ο γ.γ. ότι «παρά τη μερική πρόοδο που καταγράφηκε στα Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης, υπάρχουν χαμηλές προσδοκίες για πραγματική πρόοδο ή συμφωνία πάνω στους όρους αναφοράς», είναι ένα αρνητικό σημείο, που θα ληφθεί υπόψη από το Συμβούλιο Ασφαλείας και στην επικείμενη συζήτηση της έκθεσης, αλλά και στις συζητήσεις της ΟΥΝΦΙΚΥΠ τον Ιούλιο. Μία αξιοσημείωτη αναφορά του γ.γ. είναι η υπενθύμιση ότι, «το Σ.Α. υποστηρίζει σταθερά για δεκαετίες μια δίζωνική, δικονομική ομοσπονδία, που αντικατοπτρίζει την πολιτική ισοτιμία των δύο κοινοτήτων στην Κύπρο». Μία προειδοποίηση που λειτουργεί μάλλον περιοριστικά στις συζητήσεις για αναζήτηση άλλων ατραπών. Μία ακόμη πιο αξιοσημείωτη αναφορά σχετίζεται με τα έξι σημεία που παρουσίασε στο Κραν Μοντάνα: «Για να βοηθήσω τα μέρη να προωθήσουν το όραμα αυτό, στις 30 Ιουνίου 2017, πρότεινα ένα πλαίσιο έξι σημείων που θα βοηθούσε στην αποσαφήνιση των διαφορών σε βασικά ζητήματα. Καλώ τα μέρη να εξετάσουν εποικοδομητικά αυτά τα σημεία».

Διπλωματικές πηγές εκτιμούν ότι ίσως αυτά τα έξι σημεία χρησιμοποιηθούν στις συζητήσεις για την ανεύρεση της «βάσης επανέναρξης των διαπραγματεύσεων». Κι αν τελικά φτάσουμε σε επανάληψη της Διάσκεψης για την Κύπρο, αυτή τη φορά ο Γκουτιέρρες να χρησιμοποιήσει ξανά το χαρτί με τα έξι σημεία που είχε στην τσέπη του πουκαμίσου του και τελικά διατάσε να διαβάσει.

«Δικαιώνει» Ακιντζι και «θλίβει» Αγκυρα η έκθεση Γκουτιέρρες

Η αναφορά του γενικού γραμματέα του ΟΗΕ σε ΔΔΟ έφερε ικανοποίηση στον Τ/κ ηγέτη και αγανάκτηση στην τουρκική διπλωματία

Τον **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Υπενθυμίζοντας τη γνωστή θέση της στο ζήτημα των εγγυήσεων και υπογραμμίζοντας τη σημασία της πολιτικής ισοτιμίας, η Άγκυρα, στο Κυπριακό «ρίχνει την μπάλα στο γήπεδο» Αναστασιάδη. Στον απόηχο της νέας έκθεσης του ΟΗΕ, η τουρκική πλευρά επιμένει ότι η πρόοδος στο Κυπριακό, στο σημείο που έχουν φτάσει σήμερα οι εξελίξεις, εξαρτάται αποκλειστικά από τις κινήσεις της ε/κ πλευράς στο ζήτημα της πολιτικής ισοτιμίας. Παρά τα θετικά για την τουρκική πλευρά, η νέα έκθεση του γ.γ. του ΟΗΕ δεν ικανοποιεί την Άγκυρα, η οποία θεωρεί ότι πολύ μεγάλο το αδιέξοδο. Με βάση αυτά ο Τούρκος ΥΠΕΞ συζήτησε την κατάσταση με τον «ομόλογό» του των Κατεχομένων Κουντρέτ Όζερσαϊ και έναν νέο οδικό χάρτη. Σε αντίθεση με τα μέχρι χθες αυτονόητα, ο «ΥΠΕΞ» και όχι ο Τ/κ ηγέτης ήταν αυτός που έπαιξε στην Άγκυρα μετά την έκθεση του γ.γ. στο Κυπριακό. Ο Όζερσαϊ, ο οποίος εσχάτως ενέτινε την αντίδρασή του σε λυσή ΔΔΟ, ετοιμάζεται να κατέλθει ως υποψήφιος στις «προεδρικές εκλογές» τον προσεχή Απρίλιο.

Από την άλλη ο Μουσταφά Ακιντζι αναμένει το τελικό κείμενο της έκθεσης του γ.γ., αλλά από το προκαταρκτικό έχει ξεχωρίσει τα θετικά, το ίδιο και η Αριστερά. Και οι δύο συμφωνούν ότι χρειάζεται αλλαγή της στάσης Αναστασιάδη στο ζήτημα της πολιτικής ισοτιμίας για να ξεπεραστεί το αδιέξοδο.

«Η νέα έκθεση του ΟΗΕ επιση-

μαίνει ότι η διαδικασία της λύσης δεν έχει τεματιστεί οριστικά, υπογραμμίζει ο Τ/κ ακαδημαϊκός και διεθνολόγος Αχμέτ Σοζέν. Από τη σκοπιά της Άγκυρας επισημαίνεται ότι η θέση Αναστασιάδη εναντίον της πολιτικής ισοτιμίας των Τ/κ συμβάλλει στη διαιώνιση του αδιέξοδου. Παρά το ότι η Άγκυρα δεν ανέμενε από τον ΟΗΕ να ανακοινώσει στην παρούσα φάση το οριστικό αδιέξοδο, οι πληροφορίες της «Κ» από την Άγκυρα σημειώνουν ότι, η επιμονή του γ.γ. στη διαδι-

Η Τουρκία θεωρεί θετικό ότι στην έκθεση ξεκαθαρίζεται ότι έχει πλέον ολοκληρωθεί η διαδικασία των διαπραγματεύσεων, όπως ήταν γνωστή τον τελευταίο μισό αιώνα.

κασία της λύσης και οι φράσεις που επιλέγει στην έκθεση του δείχνουν ότι η στάση του ΟΗΕ είναι προβληματική. Την αγανάκτηση της Άγκυρας κορυφώνει η ξεκάθαρη αναφορά Γκουτιέρρες σε λύση ΔΔΟ. «Η νέα έκθεση πιστεύω ότι δεν θα ικανοποιήσει την τουρκική πλευρά. Θα με εξέπληττε αν συνέβαινε κάτι διαφορετικό», συμπεραίνει ο διεθνολόγος Ερόλ Καϊμάκ, υπογραμμίζοντας ότι ο ΟΗΕ επιμένει στο σχέδιο της ομοσπονδίας και αυτό συμπεριλήφθηκε στην έκθεση». Είναι, ωστόσο, αξιοσημείωτο ότι πληροφορίες μας από το «Προεδρι-

Από την πλευρά της Άγκυρας χαρακτηρίζεται ως «κνηρό μήνυμα» στον Αναστασιάδη, η αναφορά Γκουτιέρρες στο Πλαίσιο της 30ής Ιουνίου 2017 καθότι με αυτή την κίνηση, ο ΟΗΕ θέτει τέλος στις «ψευδαισθήσεις» της ε/κ πλευράς.

κό» των Κατεχομένων αναφέρουν ότι ο Μουσταφά Ακιντζι εκφράζει ικανοποίηση για τη θέση του γ.γ. για τη ΔΔΟ, παρόλο που αυτή προκάλεσε αγανάκτηση στο τουρκικό διπλωματικό σώμα και η του περιβάλλοντος Ακιντζι, συνοψίζεται στα εξής: «Σε αντίθεση με κάποιους κύκλους της τ/κ κοινότητας και την Άγκυρα που οραματίζονται στη σταδιακή ανάπτυξη των κατάλληλων συνθηκών για τη συζήτηση εναλλακτικών σχεδίων, ο ΟΗΕ επιμένει στην ορθότητα της ομοσπονδιακής λύσης. Αυτή η εξέλιξη δικαιώνει τον κ. Ακιντζι, ο οποίος ανέκαθεν

τόνιζε ότι οι Τ/κ δεν έχουν άλλη διεξόδο, παρά την ομοσπονδία». Οι ίδιες πηγές αναδεικνύουν και τα ισχυρά σημεία στην έκθεση Γκουτιέρρες: «Οι συνομιλίες δεν τερματίστηκαν. Το όραμα της ομοσπονδιακής λύσης παραμένει ζωντανό. Και ο Μουσταφά Ακιντζι θα παλέψει γι' αυτό μέχρι την τελευταία ημέρα της θητείας του. Τα θετικά στοιχεία της έκθεσης, παρά τις σημαντικές αδυναμίες της, έρχονται να διευκολύνουν το έργο της τ/κ ηγεσίας».

Σε ό,τι αφορά τα σημεία που ικανοποιούν «μερικώς» την τ/κ πλευρά

ο καθηγητής Σοζέν σημειώνει: «Μπορούμε με να πούμε ότι περιλήφθηκαν στην έκθεση αναφορές ευνοϊκές για την τουρκική πλευρά, όπως το ότι δεν πρόκειται να ξεκινήσει μια διαδικασία ανοικτού τέλους, η οποία δεν θα είναι επικεντρωμένη στη λύση».

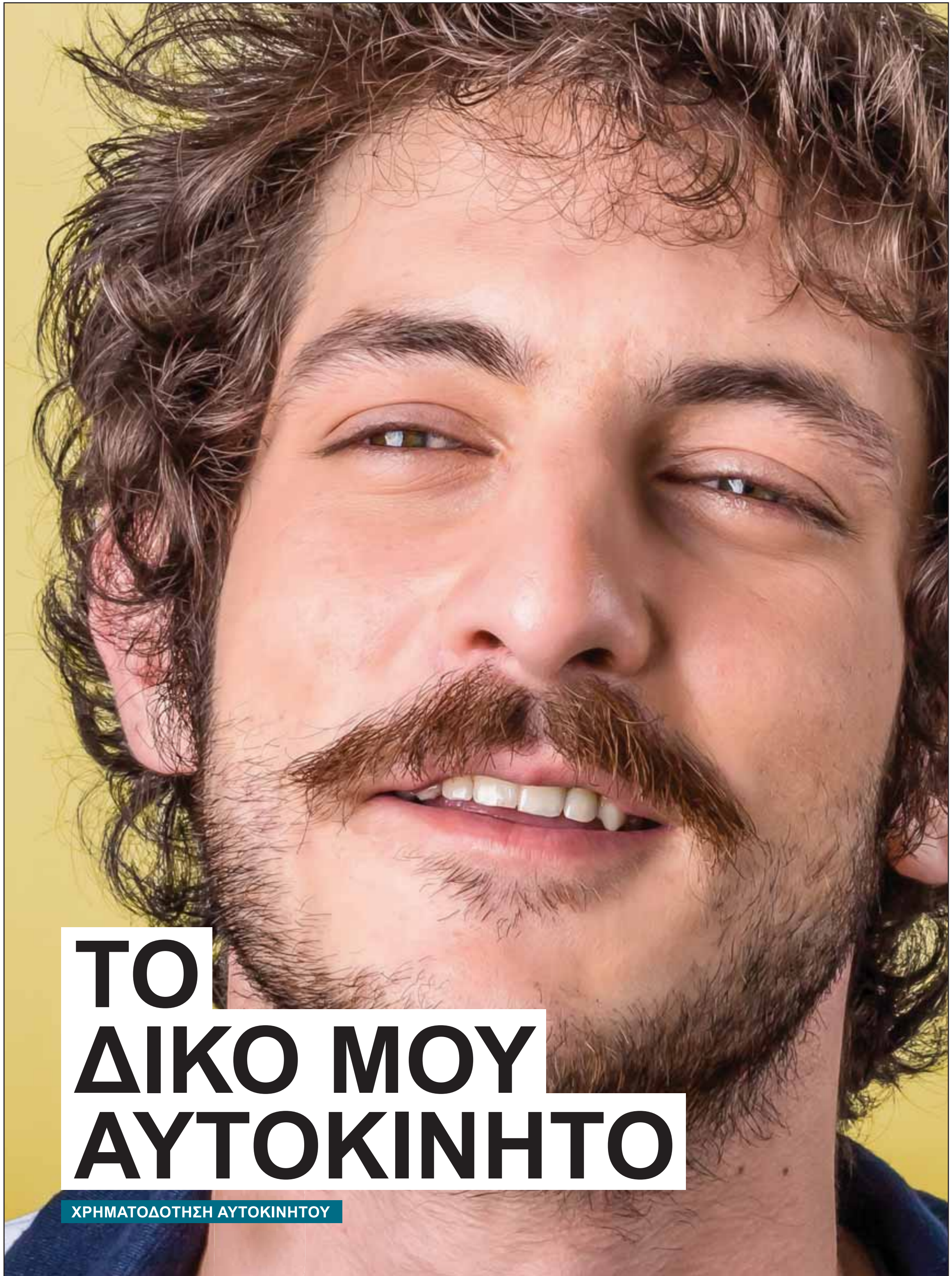
Από την πλευρά της Άγκυρας χαρακτηρίζεται ως «κνηρό μήνυμα» στον Αναστασιάδη, η αναφορά Γκουτιέρρες στο Πλαίσιο της 30ής Ιουνίου 2017 καθότι με αυτή την κίνηση, ο ΟΗΕ θέτει τέλος στις

Στις ευνοϊκές για την τ/κ πλευρά αναφορές της έκθεσης συγκαταλέγεται το ότι δεν θα ξεκινήσει διαδικασία ανοικτού τέλους, η οποία δεν θα είναι επικεντρωμένη στη λύση.

«ψευδαισθήσεις» της ε/κ πλευράς. Επίσης, θετικό θεωρείται το γεγονός ότι ξεκαθαρίζεται από τον ΟΗΕ ότι έχει πλέον ολοκληρωθεί η διαδικασία των διαπραγματεύσεων, όπως ήταν γνωστή κατά τον προηγούμενο μισό αιώνα.

Σε ό,τι αφορά στη σημασία των υδρογονανθράκων, όπως αυτή αποδίδεται στην έκθεση Γκουτιέρρες, η τουρκική πλευρά σημειώνει ότι: «Ο ΟΗΕ υπενθυμίζει ότι το φυσικό αέριο θα μπορούσε να συμβάλει θετικά στην εξομάλυνση των σχέσεων των δύο πλευρών, σε αντίθεση με την ε/κ ηγεσία που φέρνει ολό-

κληρη την περιοχή στα πρόθυρα ενός μεγάλου ανταγωνισμού». Ταυτόχρονα, η Άγκυρα εκφράζει απαισιοδοξία ως προς τη μελλοντική τροπή των εξελίξεων στο Κυπριακό αναφέροντας: «Ο γ.γ. τη στιγμή που στέλνει ισχυρά μηνύματα επιχειρεί να κρατήσει και ίσες αποστάσεις, αποφεύγοντας να αγγίξει την ουσία που είναι ότι οι συνομιλίες έχουν οδηγηθεί σε αδιέξοδο εξαιτίας του Νίκου Αναστασιάδη. Εκείνος οπισθοχωρεί από τις συγκλίσεις και δεν αποδέχεται την πολιτική ισοτιμία και την αποτελεσματική εκπροσώπηση των Τ/κ. Μέχρι στιγμής, δεν δίνει την εντύπωση ότι μελλοντικά θα τηρήσει πιο διαλλακτική στάση. Έτσι, γίνεται φανερό ότι οι συνομιλίες δεν πρόκειται να οδηγήσουν σε αποτέλεσμα». Στο εύλογο ερώτημα, για ποιο λόγο η Άγκυρα αποφεύγει το ζήτημα των εγγυήσεων και προβάλλει ως μοναδικό εμπόδιο για λύση την πολιτική ισοτιμία, οι πηγές από την Άγκυρα παραπέμπουν στις πρόσφατες δηλώσεις Τσαβούσογλου, ότι οι τουρκικές εγγυήσεις για την Κύπρο είναι σημαντικές όσο ποτέ. Υπενθυμίζουν δε ότι στο Κραν Μοντάνα η τουρκική πλευρά έδειξε τον δρόμο της λύσης με τη γνωστή φόρμουλα του sunset clause. Τέλος, οι ίδιες οι πηγές σημειώνουν ότι ο γ.γ. στην έκθεσή του καλεί όλες τις πλευρές να επεξηγήσουν στους πολίτες της Κύπρου τι σημαίνει λύση και τι οριστικό αδιέξοδο και λένε ότι η τουρκική πλευρά θεωρεί ότι πλησιάζει η στιγμή που οι λαοί της περιοχής θα εστιάσουν στο δεύτερο σενάριο.

ΤΟ ΔΙΚΟ ΜΟΥ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ

www.bankofcyprus.com.cy
800 00 800

Τράπεζα Κύπρου

Στο στόχαστρο της Αθήνας τα δύο UAV των Αμερικανών

Άμεση ενίσχυση της Πολεμικής Αεροπορίας

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Λύσεις ταχείας απόδοσης, προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες της σύνθετης επιχειρησιακής πραγματικότητας που αντιμετωπίζει ολοένα και συχνότερα η Ελλάδα στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο, αναζητεί η Αθήνα. Η περίοδος θερμών σχέσεων και συνεννόησης ανάμεσα στην Ουάσινγκτον και στην Αθήνα φαίνεται ότι ανοίγει ορισμένα «παράθυρα» αξιοποίησης συστημάτων, όπως τα μη επανδρωμένα αεροσκάφη (UAV) MQ-9 Reaper, που σταθμεύουν στην Αεροπορική Βάση της Λάρισας. Σύμφωνα με καλά πληροφορημένες πηγές, εξετάζεται η εκμίσθωση των δύο UAV που σταθμεύουν στη Λάρισα, ώστε μετά τον Αύγουστο (όταν και λήγει η σύμβαση που έχει η αμερικανική αεροπορία με την ιδιωτική εταιρεία που τα χειρίζεται) να πετάξουν για λογαριασμό της Πολεμικής Αεροπορίας. Σε αυτή την περίπτωση αναμένεται η εκμίσθωσή τους για περίπου 1.000 ώρες.

Επιπλέον, η Αθήνα ενδιαφέρεται να προμηθευτεί αυτού του τύπου τα UAV για λόγους οι οποίοι αφορούν τη μακροπρόθεσμη αντιμετώπιση της τουρκικής παρουσίας στο Αιγαίο, που πλέον γίνεται ολοένα και πιο συχνά ορατή μέσω μη επανδρωμένων οχημάτων και drones. Αν και οι λεπτομέρειες δεν έχουν γίνει ακόμη γνωστές, φαίνεται ότι η Ελλάδα είναι διατεθειμένη να προμηθευτεί δύο έως τέσσερα UAV τύπου MQ-9 Reaper, για την ένταξή τους στην Πολεμική Αεροπορία. Νωρίτερα είχαν προηγηθεί συνομιλίες για την προμήθεια παλαιότερου τύπου αμερικανικών UAV, των MQ-1 Predator, αλλά κρίθηκε ότι απαιτείται μετάβαση στην πιο σύγχρονη τεχνολογική εκδοχή των μη επανδρωμένων αεροσκαφών.

«Γρήγορη» λύση αναζητείται και για τις ανάγκες του Πολεμικού Ναυτικού, ωστόσο ο προϋπολογισμός για απόκτηση φρεγατών ή κορβेटών μετριέται σε εκατοντάδες εκατομμύρια, κάτι που εκ των πραγμάτων περιορίζει τις δυνατότητες. Πάντως την προηγούμενη εβδομάδα, την Τετάρτη, στο πλαίσιο της επίσκεψης της φρεγάτας πολλαπλών ρόλων «Languedoc» στο λιμάνι του Πειραιά, εμμέσως πλην σαφώς οι Γάλλοι επανέφεραν τη συζήτηση στην επιφάνεια, μάλιστα με αναφορά στις υπό σχεδιασμό νέου τύπου φρεγάτες Belh@rra. Δύο ημέρες νωρίτερα, τη Δευτέρα, στον Πειραιά είχε σταθμεύσει το αμερικανικό αντιτορπιλικό «USS Mitscher», ένα εντελώς διαφορετικού τύπου πολεμικό πλοίο. Εκείνο που προκύπτει, πάντως, από αυτή την κινητικότητα, είναι το αυξημένο συμμαχικό ενδιαφέρον για την Κρήτη αλλά και για τα Δωδεκάνησα, ως σημεία στάθμευσης προς την Ανατολική Μεσόγειο και τη Μέση Ανατολή.

Αναζήτηση διαύλου

Πέρα, πάντως, από τη στρατηγική διάσταση και τις συζητήσεις που αφορούν μια πτυχή των ελληνοτουρκικών συσχετισμών, δηλαδή την ενίσχυση της αποτρεπτικής δυνατότητας των Ενόπλων Δυνάμεων, η Αθήνα αναζητεί έναν αξιόπιστο δίαυλο επικοινωνίας με την Τουρκία, σε μια περίοδο κατά την οποία η Αγκυρα εκπέμπει θολά σήματα. Παρά τις επαφές σε διπλωματικό επίπεδο στην Αθήνα, η συζήτηση για την αναθερμάνωση των μέτρων οικοδόμησης εμπιστοσύνης (MOE) εξακολουθεί να μην πραγματοποιείται. Οι δημοτικές εκλογές στην Τουρκία περιέπλεξαν ακόμη περισσότερο την κατάσταση, καθώς ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, για πρώτη

Τα δύο μη επανδρωμένα αεροσκάφη (UAV) MQ-9 Reaper των ΗΠΑ, που σταθμεύουν στην αεροπορική βάση της Λάρισας, θέλει να εκμισθώσει η Ελλάδα.

Αυξημένο συμμαχικό ενδιαφέρον για την Κρήτη αλλά και για τα Δωδεκάνησα, ως σημεία στάθμευσης προς την Ανατολική Μεσόγειο και τη Μέση Ανατολή.

φορά μετά σχεδόν 15 χρόνια, αισθάνεται την αποδοκιμασία. Η... σχεδόν διπλωματική στάση του κ. Ερντογάν έναντι των κεμαλικών, ιδιαίτερα ως προς τον δήμο της Κωνσταντινούπολης, δείχνει ότι ο πρόεδρος της Τουρκίας αντιλαμβάνεται πάρα πολύ καλά πόσο ευαίσθητες έχουν γίνει οι ισορροπίες στο εσωτερικό. Καλού-κακού, ωστόσο, συγκεντρώνει ακόμη περισσότερη εξουσία στον άμεσο περίγυρο, όπως δείχνει και η υπαγωγή του κρατικού πρακτορείου ειδήσεων Ανατολού απευθείας στο προεδρικό παλάτι, μάλιστα υπό τον διευθυντή Επικοινωνιών Φαρετίν Αλτούν, ο οποίος αποτελεί έναν ολοένα και στενότερο συνεργάτη του κ. Ερντογάν. Παρά την προφανή προσοχή με την οποία αντιμετωπίζει την κατάσταση στο εσωτερικό, ο κ. Ερντογάν εμφανίζεται να μην μπορεί να βρει ισορροπίες στο εξωτερικό. Στην Αθήνα παρατη-

ρουν τις πρόσφατες διακυμάνσεις στην αμερικανοτουρκική σχέση και την ενδιάμεση λύση που αναζητεί η Αγκυρα για το ζήτημα των S-400, ωστόσο αντιλαμβάνονται ότι αυτές οι εξελίξεις δεν επηρεάζουν άμεσα το σκέλος των ελληνοτουρκικών.

Αντιθέτως, το πρόβλημα παραμένει η κατάσταση στην κυπριακή ΑΟΖ. Για τους Τούρκους η ύπαρξη υδρογονανθράκων στην ΑΟΖ δεν διευκολύνει αλλά, αντιθέτως, δυσχεραίνει την πιθανή επανέναρξη των συνομιλιών για το Κυπριακό. Επιπλέον, οι Τούρκοι εξακολουθούν να εμφανίζονται αποφασισμένοι να προχωρήσουν σε γεωτρήσεις στην κυπριακή ΑΟΖ, προβάλλοντας, παράλληλα, την πάγια άποψή τους για την επήρεια του Καστελλορίζου έναντι της ηπειρωτικής Τουρκίας. Σε κάθε περίπτωση, κάτι τέτοιο θα γίνει μέσα στο καλοκαίρι, περίοδο εξ ορισμού αβεβαιότητας για το ελληνικό πολιτικό σύστημα, το οποίο είτε θα οδηγείται σε εκλογές είτε θα έχει αναδιαμορφωθεί με νέα κυβέρνηση και πρόσωπα. Σημειώνεται, τέλος, ότι επιμένουν οι πληροφορίες που φέρουν την νυν κυβέρνηση του Αλέξη Τσίπρα έτοιμη να προχωρήσει στην επέκταση της αιγιαλίτιδας ζώνης από τα 6 στα 12 ναυτικά μίλια, στην περιοχή του Ιονίου Πελάγους, από την Κέρκυρα μέχρι τα Κύθηρα.

Η συνάντηση Πάιατ με «γαλάζιους» τομεάρχες

Η στρατηγική αναβάθμιση της Ελλάδας στον σχεδιασμό των ΗΠΑ για την Ανατολική Μεσόγειο, εκ των πραγμάτων αλλάζει και τη φύση ορισμένων αποφάσεων που άλλοτε λαμβάνονταν δίχως ιδιαίτερες διαδικασίες. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται η διαφαινόμενη παραμονή του Τζέφρεϊ Πάιατ στην Αθήνα έως το 2020. Ο κ. Πάιατ θα είναι, εκτός απροόπτου, παρών ως πρέσβης των ΗΠΑ στις εθνικές εκλογές (όποτε αν γίνουν), αλλά και τον ερχόμενο Δεκέμβριο στον επόμενο γύρο του στρατηγικού διαλόγου, ο οποίος θα πραγματοποιηθεί στην Αθήνα. Ένας από τους λόγους που ο κ. Πάιατ είχε την περασμένη Πέμπτη συνάντηση στην κατοικία του με υπευθύνους τομέων της Ν.Δ., ήταν προκειμένου να εξηγήσει τις αμερικανικές προτεραιότητες το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα και γιατί αυτές είναι απαραίτητο να ολοκληρωθούν δίχως προβλήματα. Ορισμένα από αυτά τα βήματα, όπως η επιμήκυνση της ΕΣΤΑ ή οι επαφές των επιτελών του ΓΕΕΘΑ με τη Διοίκηση Δυνάμεων Ευρώ-

πης (USEUCOM) στη Στουτγάρδη πριν από λίγες ημέρες έχουν ολοκληρωθεί, παραμένουν, ωστόσο, ορισμένα που είτε πρέπει να δρομολογηθούν είτε να πραγματοποιηθούν.

Οι επιτελείς της Ν.Δ. άκουσαν το «masterplan» που τους παρουσίασε ο πρέσβης των ΗΠΑ και, πρακτικά, αποτελεί την υλοποίηση σημαντικών βημάτων του στρατηγικού διαλόγου. Θα πρέπει να ακολουθήσουν, το Ανώτατο Συμβούλιο Συνεργασίας για θέματα Αμυνας, αλλά και η συζήτηση για τη συμφωνία χρήσης της βάσης της Σούδας, την οποία οι ΗΠΑ επιθυμούν να επεκτείνουν στα πέντε ή δέκα έτη. Το αμερικανικό «masterplan» περιλαμβάνει το ενδιαφέρον επιχειρήσεων από τις ΗΠΑ για μεγάλες επενδύσεις όπως αυτή στο πρώην αεροδρόμιο του Ελληνικού, αλλά και την ενέργεια (για τους αγωγούς TAP και IGB, των πλωτών σταθμών φυσικού αερίου (FSRU) στην Αλεξανδρούπολη, αλλά και τις σχετικές ιδιωτικοποιήσεις των τομέα της ενέργειας).

ΒΑΣΙΛΗΣ ΝΕΔΟΣ

Στις κάλπες για εκλογή νέου προέδρου σήμερα η Βόρεια Μακεδονία

Με τον επιάλτη της αποχής να πλανάται πάνω από την κάλπη, οι πολίτες της Βόρειας Μακεδονίας ψηφίζουν σήμερα για την εκλογή προέδρου της Δημοκρατίας. Το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας, σύμφωνα με όλα τα προγνωστικά, αργά το βράδυ, δεν προδιαθέτει για θρίλερ.

Θεωρείται βέβαιο –όχι μόνο από τις δημοσκοπήσεις– ότι στον δεύτερο γύρο θα περάσουν ο προτεινόμενος από τον κυβερνητικό συνασπισμό καθηγητής του Διεθνούς Δικαίου Στέβο Πεντάρσκι και η υποστηρίξιμη από το αντιπολιτευόμενο VMRO DPMNE, επίσης πανεπιστημιακός, Γκορντάν Σιλιάνοφσκι. Καθώς, όμως, υπάρχει και τρίτος υποψήφιος, ο Μπλέριμ Ρέκα, προτεινόμενος από κάποια μικρά αλβανικά κόμματα, η εκλογή θα οδηγηθεί σε δεύτερο

Οι τρεις υποψήφιοι, το «φάντασμα» της αποχής και η κρυφή ελπίδα των Αλβανών.

γύρο που είναι προγραμματισμένος για την Κυριακή 5 Μαΐου. Και μπορεί στα προεκλογικά μπαλκόνια οι υποψήφιοι να αντιπαράτιθενται επί των προγραμματικών τους θέσεων, στα επιτελεία των κομμάτων που τους στηρίζουν, όμως, οι σκέψεις ταξιδεύουν στον β' γύρο και στο ποσοστό συμμετοχής των ψηφοφόρων. Διότι εάν αυτή δεν ξεπεράσει το 40% των εγγεγραμμένων στους εκλογικούς καταλόγους, τότε, με βάση το σύστημα, οι εκλογές θα πρέπει να επαναληφθούν ύστερα από έξι

Ο προτεινόμενος από τον κυβερνητικό συνασπισμό καθηγητής του Διεθνούς Δικαίου Στέβο Πεντάρσκι.

μήνες και μάλιστα σε δύο γύρους. Μια τέτοια εξέλιξη θα βάλει τη χώρα σε πολιτικές περιπέτειες και οι μόνοι κερδισμένοι (πρόσκαιρα) θα είναι οι Αλβανοί, που θα

έχουν για πρώτη φορά δικό τους πρόεδρο της Δημοκρατίας, αφού, βάσει συντάγματος, στο διάστημα μέχρι να γίνουν νέες εκλογές θα ασκεί χρέη ανώτατου πολιτειακού

άρχοντα ο ομοεθνής τους πρόεδρος της Βουλής Ταλάτ Τζαφέρι. Μπορεί να επιστρέψει το φάντασμα της αποχής του δημοψηφίσματος του Σεπτεμβρίου του 2018 για τη συμφωνία των Πρεσπών και σε αυτή την ψηφοφορία; Κανείς στη Βόρεια Μακεδονία δεν βάζει το χέρι του στο Ευαγγέλιο. Στους πολίτες υπάρχει μεγάλη απογοήτευση από την πολιτική, που έγινε ακόμα μεγαλύτερη από τη μέχρι τώρα διακυβέρνηση Ζάεφ και τη διάψευση των προσδοκιών τους, και ο φόβος η συμμετοχή να μην πιάσει το απαιτούμενο ποσοστό κυριαρχεί. Και τον αυξάνει το (πολύ πιθανό) ενδεχόμενο οι Αλβανοί στον δεύτερο γύρο να μην προσέλθουν στην κάλπη, ώστε να «γευθούν» την προεδρία της Δημοκρατίας, έστω και για λίγο! Σε ένα τέτοιο φόντο η προεκλογική

εκστρατεία των δύο υποψηφίων εξελίχθηκε σε εφ' όλης της ύλης πολιτική αναμέτρηση κυβέρνησης και αντιπολίτευσης, με τη συμφωνία των Πρεσπών να βρίσκεται στην κορυφή της ατζέντας της υποψηφίας του VMRO DPMNE.

«Να ξαναβρούμε την ταυτότητά μας», είναι το προεκλογικό της σύνθημα, αλλά όταν ρωτήθηκε για το εάν θα επιχειρήσει, εφόσον εκλεγεί, να «μπλοκάρει» την υλοποίηση της συμφωνίας με την Ελλάδα, έδωσε γενικόλογη απάντηση η οποία πάντως απηχεί τη θέση του κόμματός της επ' αυτού. Στη γραμμή Ζάεφ, ο Πεντάρσκι διεκδικεί την ψήφο των πολιτών για να συμβάλει, όπως τονίζει, στην επίτευξη των μεταρρυθμίσεων για την επιτάχυνση της ευρωπαϊκής πορείας της χώρας.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΤΖΙΜΑΣ

43 ΧΡΟΝΙΑ

φροντίδα για τον άνθρωπο και την υγεία

Ανακατεύουν την τράπουλα οι ΗΠΑ

Η νομοθεσία των δύο Αμερικανών γερουσιαστών αποτελεί το επιστέγασμα της στροφής που επιχειρεί η Ουάσιγκτον στην Αν. Μεσόγειο

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Η άρση του εμπάργκο αμερικανικών όπλων προς την Κύπρο, που έχουν επιβάλει οι ΗΠΑ από το 1974 και εντεύθεν, είναι μία από τις σημαντικές πρόνοιες της νομοθεσίας των γερουσιαστών Ρόμπερτ Μενέντεζ και Μάρκο Ρούμπιο, δεν είναι ωστόσο η μοναδική. Στο κείμενο που κατατέθηκε στη Γερουσία αντικατοπτρίζεται η αλλαγή που επιχειρείται στις ΗΠΑ για την ασφάλεια στην Ανατολική Μεσόγειο. Υπό τον τίτλο «Ο Νόμος για την εταιρική σχέση ασφαλείας και ενέργειας της Ανατολικής Μεσογείου του 2019», οι δύο γερουσιαστές

Ο Γουές Μίτσελ, πριν παραιτηθεί από το Στέιτ Ντιπάρτμεντ, είχε διαβεβαιώσει τη Λευκωσία πως οι αλλαγές είχαν ολοκληρωθεί.

θέτουν με σαφήνεια το νομοθετικό πλαίσιο αναμόρφωσης της στρατηγικής των ΗΠΑ στην περιοχή, μια κίνηση που είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το κομμάτι των περιφερειακών συνεργασιών. Το πέρασμα του Δημοκρατικού γερουσιαστή Ρόμπερτ Μενέντεζ, αρχές της προηγούμενης εβδομάδας, από τη Λευκωσία έρχεται να συμπληρώσει τη μεγάλη εικόνα που έχει δημιουργηθεί στις σχέσεις Κύπρου-ΗΠΑ, αλλά και τη σημασία που αποδίδεται από την Ουάσιγκτον για τον ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει στην περιοχή η Λευκωσία. Πέρα από τις πρόσκαιρες ιαχές ευφορίας οι ΗΠΑ, ένεκα και άλλων γεωπολιτικών συγκυριών, εμφανίζονται

να ανακατεύουν την τράπουλα της περιοχής, χωρίς ωστόσο να διαφοροποιούν δραματικά το στάτους των σχέσεών τους, με άλλα κράτη της περιοχής, όπως η Τουρκία.

Η Κύπρος στην εξίσωση

Μία από τις σημαντικότερες αλλαγές που επιχειρείται με την επικαιροποίηση της στρατηγικής στην περιοχή και αφορά άμεσα τη Λευκωσία, έχει να κάνει με το πώς η Ουάσιγκτον αντιμετωπίζει την Κ.Δ. Μακρία από την πρακτική του παρελθόντος, όπως σημειώνουν διπλωματικές πηγές, η Λευκωσία τα τελευταία χρόνια πέτυχε να κάνει ευδιάκριτη την αλλαγή σκέψης στο κομμάτι εξωτερική πολιτική σε σχέση με το πολιτικό πρόβλημα. Εμπνευστής του νέου δόγματος πολιτικής στην περιοχή, εμφανίζεται να ήταν ο μέχρι πρότινος υφυπουργός Εξωτερικών αρμόδιος για ευρωπαϊκές υποθέσεις Γουές Μίτσελ. Διπλωματικές πηγές έλεγαν στην «Κ» πως παραμονές της παραίτησής του, ο Αμερικανός διπλωμάτης φέρεται να είχε επικοινωνήσει με υψηλόβαθμους κυβερνητικούς παράγοντες στη Λευκωσία, διαβεβαιώνοντας πως η αποχώρησή του, δεν θα επηρέαζε την υλοποίηση των αλλαγών που είχαν ολοκληρωθεί. Διαβεβαιώσεις, που σύμφωνα με τις ίδιες πηγές, επιβεβαιώνονται από την εξέλιξη των πραγμάτων. Ένα σημαντικό στοιχείο που ελήφθη υπόψη, προτού την κίνηση των δύο γερουσιαστών, ήταν πως η Λευκωσία έπεισε ότι είναι σε θέση να λειτουργεί γεφυρωτικά στο περιβάλλον της Μέσης Ανατολής. Εδώ καθοριστικό ρόλο διαδραμάτισαν οι περιφερειακές συνεργασίες, αλλά και προσωπικά ο ίδιος ο πρόεδρος Αναστασιάδης, ο οποίος, όπως χαρακτηριστικά λέγεται στο διπλωματικό παρασκήνιο, πέτυχε

Η παρουσία του ΥΠΕΞ Μάικ Πομπέο στο Ισραήλ πέρα από τη στήριξη του Βενιαμίν Νετανιάχου στο εσωτερικό συμβαδίζει με το πνεύμα της νομοθεσίας των δύο γερουσιαστών για την πολιτική των ΗΠΑ στη περιοχή.

Εξομάλυνση σχέσεων Άγκυρας – Μόσχας

Ο παράγοντας Ρωσία και η παρουσία της στην Ανατολική Μεσόγειο συμπληρώνει το πάζλ των αμερικανικών κινήσεων. Η μόνιμη παρουσία που έχει η Μόσχα στα παράλια της Συρίας, σε συνδυασμό με ενδεχόμενη συμμετοχή στα ενεργειακά της περιοχής εκτιμάται πως θα ενίσχυαν την επιρροή της Ρωσίας, διαταράσσοντας το γεωστρατηγικό ισοζύγιο. Αρνητικός παράγοντας που πίεσε για επικαιροποίηση της πολιτικής των ΗΠΑ και ο παράγοντας Τουρκία του Ερντογάν. Η εξομάλυνση των σχέσεων Άγκυρας – Μόσχας μετά την κατάρριψη του ρωσικού μαχητικού, συνεχίζει να δημιουργεί ένταση με τη Δύση. Ο φραστικός πόλεμος μεταξύ

Τούρκων και Αμερικανών αξιωματούχων δεν φαίνεται, επί του παρόντος, να διαφοροποιεί δραματικά το στάτους στις σχέσεις των δύο χωρών. Σε διπλωματικό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένης και της Λευκωσίας, η εκτίμηση είναι ότι δεν αναμένεται απεικλωβισμός της Άγκυρας από τη Δύση. Στο πνεύμα αυτό πιστεύεται πως το ρωσικό αντιπυραυλικό σύστημα S-400 δεν θα καταλήξει σε τουρκικά χέρια και πως ο μεγάλος νοκοκέφαλος για τον Τούρκο πρόεδρο είναι το πώς θα διαχειριστεί το όλο θέμα στο εσωτερικό, έχοντας απέναντί του δύο διαφορετικά ακροατήρια. Το μουσουλμανικό προς Ανατολάς και το εθνικιστικό προς Δυσμάς.

να μιλά το ίδιο άνητα με το Ισραήλ και αραβικά κράτη της περιοχής.

Η τριμερής του Ισραήλ

Ο δεύτερος παράγοντας, που συνέτεινε στην αλλαγή στάση των ΗΠΑ, έχει να κάνει με το ισχυρό πλαίσιο συνεργασίας με το Ισραήλ, σε διμερές και τριμερές επίπεδο. Η διαφοροποίηση της κυπριακής διπλωματίας με διατήρηση των λεπτών ισορροπιών με το αραβικό στοιχείο, έθεσε τις βάσεις για διαφοροποίηση του σκανικου στην αμερικάνικη πρωτεύουσα. Καταλυτικό ρόλο στις προσπάθειες που καταβάλλονταν στα κέντρα εξουσίας στην Ουάσιγκτον φαίνεται πως διαδραμάτισε και η επιδείνωση των σχέσεων του Ισραήλ με την Τουρκία. Δύο ισχυρούς πόλους της πολιτικής των ΗΠΑ στην περιοχή. Η ενδυνάμωση της στρατιωτικής συνεργασίας με το Ισραήλ, σε συνδυασμό με την παραχώρηση ζωτικού χώρου μέχρι και το Αιγαίο, δημιούργησαν νέα δεδομένα στην αμερικάνικη πρωτεύουσα, ενεργοποιώντας το εβραϊκό λόμπι, που σε συνεργασία με το ελληνικό, έβαλαν στην εξίσωση της πολιτικής των ΗΠΑ στην περιοχή, Ελλάδα και Κύπρο. Σε διπλωματικό επίπεδο αυτό το οποίο δεν παραγνωρίζεται ότι έσπρωξε τις ΗΠΑ σε επικαιροποίηση της στρατηγικής της στην περιοχή ήταν η ανάφλεξη της περιοχής, πρώτα, αλλά και το συγκρουσιακό κλίμα με την Τουρκία στη συνέχεια.

Ο Λιβανός

Η περίπτωση του Λιβάνου είναι χαρακτηριστική της έξωθεν καλής μαρτυρίας, της κυπριακής διπλωματίας στην περιοχή. Οι διαχρονικές διαφορές Λιβάνου-Ισραήλ δεν εμπόδισαν τη Λευκωσία να ενισχύσει τις σχέσεις της με την Ιερουσαλήμ και ταυτόχρονα να προετοιμάζεται να

συμπεριλάβει στο κλαμπ των τριμερών συνεργασιών τη Βηρυτό. Επιπλέον, η Κύπρος φαίνεται να προσπαθεί, στο παρασκήνιο, να φέρει κοντά τις δυο χώρες για την επίλυση της διαφοράς που υπάρχει με ένα κομμάτι, μεταξύ των ΑΟΖ Λιβάνου και Ισραήλ. Η εκκρεμότητα που συνεχίζεται να υπάρχει στην επικύρωση της συμφωνίας οριοθέτησης των ΑΟΖ, Κύπρου– Λιβάνου από τη Βουλή αφενός δεν δημιουργεί σοβαρά προβλήματα ανάμεσα στις δύο χώρες και αφετέρου αποδίδεται στο εσωτερικό πολιτικό σκηνικό της γειτονικής χώρας.

Ενεργειακή ασφάλεια

Οι ενεργειακές δυνατότητες της Αν. Μεσογείου αποδείχθηκε πως τράβηξαν την προσοχή των ΗΠΑ, αναδεικνύοντας την ανάγκη για εντονότερη παρουσία στην περιοχή. Το πρίσμα της νέας προσέγγισης που επιχειρείται από αμερικάνικες πλευρές, περιέγραψε ο γερουσιαστής Ρόμπερτ Μενέντεζ. «Οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν σημαντικά συμφέροντα εθνικής ασφάλειας στην Ανατολική Μεσόγειο, ενισχυμένα από ισχυρές και διευρυνόμενες σχέσεις με την Ελλάδα, το Ισραήλ και την Κύπρο. Η συνεργασία στον τομέα της ενεργειακής ασφάλειας μεταξύ των χωρών αυτών τα τελευταία χρόνια έχει ανοίξει τον δρόμο για συνεργασία σε ένα ευρύ, περιφερειακό σχέδιο ασφαλείας, οικονομικής και ενεργειακής ατζέντας». Το αμιγές κομμάτι της ενεργειακής πολιτικής έχει να κάνει με τα κοιτάσματα της περιοχής, αμερικανικές εκτιμήσεις τα ανεβάζουν περίπου στα 300 tcf, ποσότητες που όπως πιστεύεται μπορούν να τερματίσουν, ή να περιορίσουν σημαντικά την εξάρτηση της ευρωπαϊκής αγοράς ενέργειας από το ρωσικό Φ.Α.

Ενημερωθείτε για τη διαδικασία Εγγραφής Δικαιούχων στο ΓεΣΥ και στους καταλόγους Προσωπικών Ιατρών και Παιδιάτρων

Για να μπορείτε να λαμβάνετε υπηρεσίες φροντίδας υγείας από το ΓεΣΥ πρέπει πρώτα να εγγραφείτε στο **Μητρώο Δικαιούχων του ΓεΣΥ** και κατόπιν να εγγραφείτε σε **κατάλογο προσωπικού ιατρού**.

Με ποιους τρόπους μπορώ να εγγραφώ στο Μητρώο Δικαιούχων του ΓεΣΥ;

Για να μπορέσετε να εγγραφείτε στο Μητρώο Δικαιούχων του ΓεΣΥ, είναι απαραίτητο να είστε καταχωρημένοι είτε στο **Αρχείο του Τμήματος Πληθυσμού είτε στο Αρχείο του Τμήματος Μετανάστευσης ή / και στο Αρχείο των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων** και να υποβάλετε ηλεκτρονικό αίτημα εγγραφής, με ένα από τους πιο κάτω τρόπους:

Αυτοπροσώπως: Μπορείτε να εγγραφείτε δημιουργώντας τον δικό σας λογαριασμό χρήστη στην Πύλη Δικαιούχων ακολουθώντας τη διαδικασία που περιγράφεται πιο πάνω.

Μέσω τρίτων προσώπων: Αν δεν έχετε πρόσβαση στο διαδίκτυο, μπορείτε να εγγραφείτε μέσω τρίτων προσώπων, τα οποία διαθέτουν ήδη ενεργοποιημένο λογαριασμό χρήστη στην Πύλη Δικαιούχων δεδομένου ότι η εν λόγω διαδικασία γίνεται με τη συγκατάθεση σας.

Μέσω του προσωπικού σας ιατρού: Μπορείτε να εγγραφείτε μέσω επίσκεψης σε προσωπικό ιατρό της επιλογής σας που συμμετέχει στο ΓεΣΥ. Μπορείτε να ενημερώνεστε για το ποιο προσωπικοί ιατροί συμμετέχουν στο ΓεΣΥ μέσω της ιστοσελίδας του ΓεΣΥ (www.gesy.org.cy) ή καλώντας το Κέντρο Εξυπηρέτησης του ΓεΣΥ στον αριθμό 17000. Κατά την επίσκεψη, ο προσωπικός ιατρός θα συμπληρώσει το ηλεκτρονικό αίτημα εγγραφής στο Μητρώο Δικαιούχων εκ μέρους σας.

Ποια είναι η διαδικασία εγγραφής στο Μητρώο Δικαιούχων του ΓεΣΥ και σε κατάλογο προσωπικού ιατρού;

Το αίτημα για εγγραφή στο Μητρώο Δικαιούχων του ΓεΣΥ και σε κατάλογο προσωπικού ιατρού γίνεται **ηλεκτρονικά, μέσω της Διαδικτυακής Πύλης Δικαιούχων με τέσσερα απλά βήματα**, ως εξής:

ΒΗΜΑ 1^ο: Δημιουργία λογαριασμού χρήστη: Μέσω της ιστοσελίδας του ΓεΣΥ (www.gesy.org.cy), δημιουργείτε ηλεκτρονικό λογαριασμό και στη συνέχεια τον ενεργοποιείτε μέσω e-mail που θα σας αποσταλεί στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο που θα δηλώσατε.

ΒΗΜΑ 2^ο: Σύνδεση στην Πύλη Δικαιούχων & Εγγραφή στο Μητρώο Δικαιούχων του ΓεΣΥ: Αφού συνδεθείτε μέσω του λογαριασμού χρήστη που δημιουργήσατε, ακολουθώντας τις οδηγίες στην οθόνη προχωρήστε στην εγγραφή σας στο Μητρώο Δικαιούχων του ΓεΣΥ, συμπληρώνοντας τα δημογραφικά σας στοιχεία (π.χ. διεύθυνση, τηλέφωνο επικοινωνίας, κλπ). Θα ειδοποιηθείτε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή/και της Πύλης Δικαιούχων ότι η διαδικασία εγγραφής σας στο Μητρώο Δικαιούχων του ΓεΣΥ έχει ολοκληρωθεί επιτυχώς.

ΒΗΜΑ 3^ο: Αναζήτηση και επιλογή προσωπικού ιατρού: Αφού εγγραφείτε στο Μητρώο Δικαιούχων και έχετε πρόσβαση στην Πύλη Δικαιούχων μπορείτε να αποστείλετε ηλεκτρονικό αίτημα εγγραφής σε κατάλογο προσωπικού ιατρού της επιλογής σας, τον οποίο θα εντοπίσετε μέσω ηλεκτρονικής αναζήτησης στο σύστημα. Εφόσον ο προσωπικός ιατρός αποδεχθεί το αίτημα ηλεκτρονικά, θα ειδοποιηθείτε σχετικά μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή/και της Πύλης Δικαιούχων.

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΑ: Η αίτηση για εγγραφή σε κατάλογο προσωπικού ιατρού μπορεί να γίνει μέσω επίσκεψης σας σε προσωπικό ιατρό που συμμετέχει στο ΓεΣΥ, στον κατάλογο του οποίου επιθυμείτε να εγγραφείτε.

ΒΗΜΑ 4^ο: Ολοκλήρωση διαδικασίας και επίσκεψη σε προσωπικό ιατρό: Η διαδικασία εγγραφής σας στο ΓεΣΥ και σε κατάλογο προσωπικού ιατρού ολοκληρώνεται αφού εγγραφείτε στο Μητρώο Δικαιούχων του ΓεΣΥ (Βήμα 2), και ακολούθως σε κατάλογο προσωπικού ιατρού (Βήμα 3). Στη συνέχεια και κατά την πρώτη επίσκεψη στον προσωπικό σας ιατρό, θα σας ζητηθεί να επιδείξετε κάποιο έντυπο ταυτοποίησης (π.χ. ταυτότητα), κάτι που είναι απαραίτητο σε κάθε επίσκεψή σας σε συμβεβλημένο με το ΓεΣΥ παροχέα υπηρεσιών φροντίδας υγείας και θα σας ζητηθεί επίσης να υπογράψετε από κοινού με τον προσωπικό σας ιατρό το «ΕΝΤΥΠΟ ΑΜΟΙΒΙΑΣ ΑΠΟΔΟΧΗΣ».

το ΓεΣΥ είναι εμείς

Τα F-35 «κλείδωσαν» και εγκλώβισαν τον Ερντογάν

Η μη επιβολή κυρώσεων και οι ζημιές βολεύουν την Αγκυρα, αλλά και τις ΗΠΑ

Νέα Υόρκη - Ανάλυση του **ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΖΟΥΠΝΙΩΤΗ**

Η διαχρονική στρατηγική σημασία της Τουρκίας για τις ΗΠΑ, από τον Ψυχρό Πόλεμο και μετά, έχει πολλές φορές εξαναγκάσει διαφορετικές αμερικανικές κυβερνήσεις σε υποχωρήσεις και επίδειξη προκλητικής ανοχής σε τουρκικές ενέργειες αντίθετες προς τα αμερικανικά συμφέροντα. Χαρακτηριστικά παραδείγματα το κλείσιμο του «βορείου διαδρόμου» στον πόλεμο με το Ιράκ, τα αλληπάλληλα κλεισίματα της βόσης του Ιντιρπλίκ κ.λπ. Όσες φορές, όμως, οι σχέσεις ΗΠΑ – Τουρκίας προσδιορίζονταν με νόμους που ενέκρινε το Κογκρέσο (π.χ. το εμπάργκο όπλων μετά την τουρκική εισβολή στην Κύπρο), υπήρχαν ισχυροί περιορισμοί στις κινήσεις του Λευκού Οίκου και του Στέιτ Ντιπάρτμεντ, ακόμη και σε εποχές που κυριαρχούσαν οι φιλοτουρκικές αντιλήψεις του Πενταγώνου. Κάτι παρόμοιο συμβαίνει από πέρυσι τον Αύγουστο, μετά την ψήφιση του νόμου από το Κογκρέσο για τον ομοσπονδιακό προϋπολογισμό, στο οποίο ετίθεντο περιορισμοί στην παροχή δανδύλων για τη μεταφορά στην Τουρκία των μαχητικών F-35, αν δεν απελευθερωνόταν ο πάστορας Μπράνσον κι άλλοι Αμερικανοί κρατούμενοι στην Τουρκία και δεν ακύρωνε η Άγκυρα την αγορά των ρωσικών πυραύλων S-400. Μάλιστα, η νομοθεσία αυτή πέρασε με την ενθάρρυνση της αμερικανικής κυβέρνησης, ως μοχλός πίεσης προς την Τουρκία. Από πέρυσι η στάση του Κογκρέσου έχει σκληρύνει περαιτέρω και κάθε τόσο οι υπουργοί Άμυνας και Εξωτερικών των ΗΠΑ υποχρεούνται να υποβάλλουν εκθέσεις προς το Κογκρέσο. Μία από τις εκθέσεις –που κρατήθηκε απόρρητη στο μεγαλύτερο μέρος– ξεκαθαρίζει ότι είναι επικίνδυνο να δοθούν στην Τουρκία F-35, αν πάρει τους S-400. Πέραν τούτου οι ΗΠΑ ακύρωσαν την άρση δασμών σε τουρκικές εξαγωγές ύψους 2,5 δισ. τον χρόνο, ενώ οι αλληπάλληλες εντάσεις έχουν προκαλέσει έντονες

πίεσεις στην τουρκική οικονομία, που σύντομα θα χρειαστεί την αμερικανική βοήθεια, αν προσφύγει στο ΔΝΤ για την εξασφάλιση των 150 δισεκατομμυρίων δολαρίων που θα χρειαστεί τον Ιούλιο για να καλύψει ληξιπρόθεσμες οφειλές. Ίσως ο Ταγίπ Ερντογάν, αν είχε υπολογίσει τι σημαίνει η εμπλοκή του Κογκρέσου, θα είχε αποφυλακίσει έγκαιρα τον πάστορα Μπράνσον και δεν θα προχωρούσε στην αγορά των S-400. Όμως τελικά εγκλωβίστηκε από τις εξελίξεις και πλέον δεν έχει καμία άλλη επιλογή από το να μην παραλάβει τους ρωσικούς πυραύλους.

Η συνάντηση των γαμπρών

Την περασμένη εβδομάδα, στο περιθώριο του Ετήσιου Αμερικανοτουρκικού Συμβουλίου, βρέθηκαν στην Ουάσινγκτον ο υπουργός Οικονομικών και γαμπρός του Ερντογάν Μπεράτ Αλμπαϊράκ, ο υπουργός Άμυνας Χουλουσί Ακάρ και ο κορυφαίος σύμβουλος του Ερντογάν Ιμπραήμ Καλίν. Έγιναν δεκτοί στον Λευκό Οίκο από τον γαμπρό και σύμβουλο του προέδρου Τραμπ, Τζάρεντ Κούσνερ και τον υπουργό Τουρκίας Στίβεν Μνούτσιν, ενώ εξασφάλισαν και φωτογραφία στο Οβάλ Όφισ με τον πρόεδρο Τραμπ. Αμέσως μετά τη συνάντηση, ο εκπρόσωπος του Ερντογάν στην Άγκυρα δήλωσε πως ο Τούρκος πρόεδρος αναμένει από τον πρόεδρο Τραμπ να ζητήσει από το Κογκρέσο να εξαίρεσει την Τουρκία από τις κυρώσεις CAATSA. Να θυμίσουμε ότι ο αντιπρόεδρος των ΗΠΑ Μάικ Πένς, είχε προειδοποιήσει δημόσια την Τουρκία με κυρώσεις, μιλώντας στο Μόναχο: «Δεν θα σταθούμε αδρανείς, ενώ οι σύμμαχοί μας στο NATO αγοράζουν όπλα από τους αντιπάλους μας. Προειδοποιήσαμε ξεκάθαρα την Τουρκία ότι η απόκτηση του S-400 μάς αναγκάζει να επανεξετάσουμε τη συμμετοχή της χώρας στο πρόγραμμα των F-35, θέτει σε κίνδυνο τις μελλοντικές μεταφορές όπλων στην Τουρκία και εκθέτει την Τουρκία σε κυρώσεις στο πλαίσιο της καταπολέμησης

Ο γαμπρός και σύμβουλος του προέδρου Τραμπ, Τζάρεντ Κούσνερ, έκλεισε ραντεβού για τον Τούρκο φίλο του γαμπρό του Ερντογάν και υπουργό Οικονομικών Μπεράτ Αλμπαϊράκ στο Οβάλ Γραφείο και συνάντησαν τον πρόεδρο και τον υπουργό Οικονομικών Στίβεν Μνούτσιν.

Ο Ταγίπ Ερντογάν, αν είχε υπολογίσει τι σημαίνει η εμπλοκή του Κογκρέσου, θα είχε αποφυλακίσει έγκαιρα τον πάστορα Μπράνσον και δεν θα προχωρούσε στην αγορά των S-400. Τελικά εγκλωβίστηκε από τις εξελίξεις.

των εκθρών της Αμερικής μέσω του νόμου περί κυρώσεων (CAATSA)». Η δήλωση του εκπροσώπου του Ερντογάν παρουσιάστηκε στην Τουρκία, αλλά και σε Ελλάδα και Κύπρο, λίγο – πολύ ότι ο Τραμπ θα παρέμβει για να πάρει η Τουρκία τα μαχητικά F-35. Κάποιοι μάλιστα έσπευσαν να θριαμβολογήσουν, γράφοντας αναλύσεις για τον «μετρ της πολιτικής Ερντογάν» και «απατεώνες Ελληνοαμερικανούς λομπήστες και Αμερικανούς βουλευτές και γερουσιαστές». Ωστόσο, κι αν ακόμη ισχύει πως ο Τραμπ υποσχέθηκε στον Ερντογάν να μην επιβάλλει κυρώσεις, η αμερικανική θέση «όχι F-35 αν πάρετε S-400» ισχύει στο ακέραιο επειδή είναι νόμος των ΗΠΑ και διότι τη στηρίζει η κυβέρνηση.

Μπαράζ δηλώσεων

Την Πέμπτη είχαν στην Ουάσινγκτον μπαράζ δηλώσεων, για το ότι δεν υπάρχει αλλαγή στη γνωστή

αμερικανική θέση. «Δεν υπάρχει αλλαγή στην αμερικανική πολιτική αναφορικά με το θέμα της πρόθεσης της Τουρκίας να προμηθευτεί ρωσικούς αντιαεροπορικούς πυραύλους S-400», δήλωσε αξιωματικός του Στέιτ Ντιπάρτμεντ, απαντώντας σε ερώτηση της ιστοσελίδας HELLASjournal.com. «Έχουμε πολύ ισχυρές ελπίδες ότι η Τουρκία θα εγκαταλείψει την επιθυμία της να προμηθευτεί του S-400», δήλωσε ο εκπρόσωπος του Πενταγώνου Τσαρλς Σάμμερς, επαναλαμβάνοντας την πάγια αμερικανική θέση για το θέμα. «Είμαστε σε συνεχείς συζητήσεις και διαβουλεύσεις μαζί τους για να ξεπεράσουμε το θέμα», πρόσθεσε. Ο εκτελών χρέη υπουργού Άμυνας των ΗΠΑ, που είχε δηλώσει την Πέμπτη πριν από τη συνάντησή του με τον Αλβανό υπουργό Άμυνας ότι «θα είναι ευτυχής να επισκεφθεί τον Τούρκο υπουργό Άμυνας Ακάρ, όταν θα παραδοθεί το πρώτο μαχητικό F-35», μετά τη συνάντηση διευκρίνισε ότι το σχολίο του για την παράδοση του F-35 είχε να κάνει πραγματικά περισσότερο με τη δική του αισιοδοξία.

«Ήταν μία έκφραση αισιοδοξίας προς τον υπουργό Άμυνας Ακάρ. Το γεγονός ότι θα πάω να παραδώσω το F-35 σημαίνει ότι επιλύουμε το θέμα του S-400. Και αυτό περιμένω ότι θα μπορέσουμε να το λύσουμε».

Συμπλήρωσε μάλιστα ότι υπάρχει πρόδος στις συνομιλίες με τους Τούρκους κι ότι είναι πιο κοντά σε μια τελική απόφαση για τους S-400.

Καλά ενημερωμένες πηγές στο Πεντάγωνο υποστηρίζουν ότι η Τουρκία προσέφερε δύο εναλλακτικές επιλογές στην Ουάσινγκτον. Είτε να εγκαταστήσει τους S-400 μόνο σε Άγκυρα και Κωνσταντινούπολη (για προστασία του προέδρου Ερντογάν από ένα πραξικόπημα), είτε να τους κρατήσει στα κοινά και να μην τους εγκαταστήσει.

Η Ουάσινγκτον τις απορρίπτει και εισηγείται (κατά το μοντέλο των S-300 που αντί της Κύπρου εγκαταστάθηκαν στην Κρήτη) να δοθούν σε χώρα του Κόλπου. Όλοι διάλογοι της Πέμπτης σε Στέιτ Ντιπάρτμεντ και Πεντάγωνο δείχνουν ένα και μόνο πράγμα. Πως θα πρέπει ο Ερντογάν να υποχωρήσει και οι Αμερικανοί κυβερνητικοί αξιωματικοί εκτιμούν ότι μπορεί να το κάνει. Υπάρχει, όμως, και το δεύτερο σενάριο, της μείωσης μιας περαιτέρω όξυνσης στα αμερικανοτουρκικά, αν τελικά ο Ερντογάν επιλέξει να προχωρήσει με την εγκατάσταση των S-400 κι η Ουάσινγκτον με τη σειρά πετάξει έξω την Τουρκία από το πρόγραμμα των F-35.

Μία μη επιβολή κυρώσεων σίγουρα αφενός θα βοηθούσε στην μην περαιτέρω κλιμάκωση κι αφετέρου θα βοηθούσε τον Ερντογάν να αποφύγει την ολοσχερή ταπείνωση. Η επιβολή κυρώσεων CAATSA – που εγκρίθηκε με προεδρικό διάταγμα τον Αύγουστο του 2017 – δεν γίνεται αυτόματα. Δίδεται η ευχέρεια στην κυβέρνηση να εξετάζει την κάθε περίπτωση, καθώς πολλές χώρες-μέλη του NATO, που ανήκαν

πριν στο Σύμφωνο της Βαρσοβίας, έχουν ανάγκη ρωσικών ανταλλακτικών για τη συντήρηση των ρωσικής κατασκευής οπλικών συστημάτων τους. Επιπρόσθετα, οι κυρώσεις –που σίγουρα θα ενεργοποιήσουν αντίμετρα από την Τουρκία– θα διαταράξουν τις οικονομικές σχέσεις των δύο χωρών, προκαλώντας ζημιές και σε αμερικανικές επιχειρήσεις, οι οποίες δραστηριοποιούνται στην Τουρκία και όλα αυτά τα χρόνια χρηματοδοτούν το τουρκικό λόμπι. Για να αντιληφθεί κανείς το διακύβευμα για τις ΗΠΑ, παραθέτουμε τα στοιχεία που έδωσε την Τρίτη, милνότερες από 1.700 αμερικανικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Τουρκία, εκ των οποίων οι 60 με περιφερειακές έδρες στην Κωνσταντινούπολη. Η μη επιβολή κυρώσεων, ίσως αποτελεί μία βολική λύση, για αποφυγή αχρείαστων ζημιών και για τις δύο χώρες, όταν λόγω των S-400 οι ΗΠΑ ακυρώσουν την πώληση των F-35 στην Τουρκία.

Βάση στο Ακουγίου δίνει στη Μόσχα η Αγκυρα

Η τουρκική πλευρά ζητάει από την Ουάσινγκτον να μην προχωρήσει με άρση του εμπάργκο των όπλων στην Κύπρο

Τον **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Επὶ ξυρού ακμής ο Ταγίπ Ερντογάν, με το τέλος των δημοτικών εκλογών, την αντιπαράθεση με τις ΗΠΑ και την οικονομία σε συνεχή κατάφορο. Η τουρκική λίρα παρουσιάζει νέα πτώση, ενώ κύκλοι της κυβέρνησης παραδέχονται ότι το επόμενο διάστημα ενδέχεται να επιδεινωθεί η

Δεν κατάφερε να πείσει στην Ουάσινγκτον ο υπ. Οικονομικών και γαμπρός του Ερντογάν, Μπεράτ Αλμπαϊράκ σύμφωνα με τουρκικές πηγές.

κατάσταση. Ο πονοκέφαλος Ερντογάν εντείνεται μάλιστα, καθώς στο εσωτερικό του ΑΚΡ συζητείται ο κίνδυνος εμφάνισης ενός νέου, κεντρικού πολιτικού φορέα, αφού είναι εμφανές ότι βουλευτές και στελέχη του ΑΚΡ «φλερτάρουν» με το υπό εκκώλυση σχήμα του τώας προέδρου Αμπντολλάχ Γκιουλ και

του πρώην πρωθυπουργού. Ωστόσο, ο πρόεδρος της Τουρκίας εστιάζει στην κρίση με τις ΗΠΑ, μετράει τα τελευταία του ατού στο τραπέζι της διπλωματίας, θέλοντας να διατηρήσει τις ισορροπίες ανάμεσα σε Άγκυρα, Ουάσινγκτον και Μόσχα. Σε μια σοβαρή κίνηση, ο Ερντογάν έστειλε στην Ουάσινγκτον τον υπουργό Οικονομικών και γαμπρό του, Μπεράτ Αλμπαϊράκ και τον υπουργό Άμυνας Χουλουσί Ακάρ. Καλά ενημερωμένες πηγές της «Κ» αναφέρουν ότι ο κ. Αλμπαϊράκ δεν κατάφερε να πείσει τους ξένους επενδυτές. Κατάφερε, ωστόσο, να γίνει δεκτός στον Λευκό Οίκο χάρη στη διαμεσολάβηση του γαμπρού του Αμερικανού προέδρου Τζάρεντ Κούσνερ. Στη συνάντηση στο Οβάλ Γραφείο, η τουρκική πλευρά επικίρησε να κατευνάσει την οργή και τον προβληματισμό του Τραμπ για σειρά κινήσεων της Άγκυρας με κύρια το ρωσικό σύστημα S-400. Καθισχυαστικά μηνύματα στην αμερικανική πλευρά έστειλε και ο Τούρκος ΥΠΑΜ, Χουλουσί Ακάρ. Ο ίδιος μαζί με τους εκπροσώπους του αμερικανικού Πενταγώνου συζητήσαν το φλέγον ζήτημα των ρωσικών πυ-

Ο Τούρκος υπουργός άμυνας Χουλουσί Ακάρ, που επισκέφθηκε την περασμένη βδομάδα τις ΗΠΑ, ζήτησε από την αμερικανική κυβέρνηση να μην προχωρήσει η πρωτοβουλία για άρση του εμπάργκο όπλων στην Κύπρο.

ραύλων, την παράδοση των μαχητικών νέας γενιάς (F-35) στην Άγκυρα, τις εξελίξεις στη Συρία, ενώ συνοπτικά αναφέρθηκαν και στα ελληνοτουρκικά και το Κυπριακό. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», η τουρκική πλευρά ζήτησε από την Ουάσινγκτον επισήμως να μην προχωρήσει η νέα «πρωτοβουλία» για

την άρση του εμπάργκο όπλων στην Κύπρο. Επίσης, επανέλαβε τις γνωστές θέσεις της στο ζήτημα της κυπριακής ΑΟΖ. Τουρκικές πηγές επισημαίνουν ότι στις κρίσιμες συναντήσεις η αμερικανική πλευρά «κατέγραψε με ιδιαίτερη προσοχή τα όσα επεσήμαναν οι εκπρόσωποι της τουρκικής κυβέρνησης». Σε γε-

νικές γραμμές, η Άγκυρα έχει πλέον σχηματίσει την άποψη ότι όπως η ίδια, έτσι και οι ΗΠΑ δεν επιθυμούν να εκτροχιαστούν οι εξελίξεις στις διμερείς σχέσεις.

Η στροφή προς τον Πούτιν

Ένας παράγοντας που διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην επιφυλακτική στάση της αμερικανικής πλευράς αφορά το «φλερτ» της Άγκυρας με τη Μόσχα, όπου αφήνεται ανοικτό το ενδεχόμενο, η κορύφωση της έντασης Ουάσινγκτον-Άγκυρας, θα μπορούσε να είχε ως κατάληξη την οριστική ένταξη της Τουρκίας στο αντίπαλο στρατόπεδο. Μια εξέλιξη που δεν επιθυμούν οι ΗΠΑ, αλλά και ένα σημαντικό τμήμα της τουρκικής κυβέρνησης.

Ο Τούρκος αναλυτής Μετίν Γκιουρτζάν πιστεύει ότι οι προαναφερόμενες εξελίξεις είναι κομμάτι ενός «διπλωματικού πόκερ που παίζουν» αυτό το διάστημα Άγκυρα και Ουάσινγκτον. Ο κ. Γκιουρτζάν εστιάζει στην πρόσφατη συνάντηση Πούτιν - Ερντογάν, όπου η Άγκυρα εγκαινίασε τη νέα επωδό ότι, σε περίπτωση που ματαιωθεί η παράδοση των F-35, η ίδια θα αναζητήσει

εναλλακτικές λύσεις, ενδεχομένως στα ρωσικά Su-35. Σύμφωνα με τον κ. Γκιουρτζάν, η κίνηση Ερντογάν έχει προκαλέσει νέο εκνευρισμό στην Ουάσινγκτον. Ωστόσο, η «εναλλακτική λύση» της Άγκυρας προσκρούει στους ρωσικούς ενδοισμούς πώλησης μαχητικών αεροσκαφών προηγμένης τεχνολογίας σε νατοϊκή χώρα. Μόλις πριν από λίγο καιρό, η Ινδία αποσύρθηκε από κοινό πρόγραμμα με τη Ρωσία για την ανάπτυξη αυτών των αεροσκαφών, με το σκεπτικό ότι η Μόσχα δεν μοιράζεται μαζί της αρκετές πληροφορίες. Εκτός από το εξοπλιστικό πεδίο η ρωστοτουρκική συνεργασία προχωρά και στο πεδίο της πυρηνικής ενέργειας με μια πρόταση που πλέον συζητείται σε στρατιωτικό επίπεδο: η δημιουργία μικρής ρωσικής ναυτικής βάσης, σε κοντινή απόσταση από το σχεδιαζόμενο στο Ακουγίου εργοστάσιο παραγωγής πυρηνικής ενέργειας. Η βάση θα χρησιμεύσει για τη μεταφορά των πυρηνικών απόβλητων. Παράλληλα, σε περίπτωση που τελικά γίνει πραγματικότητα, θα είναι η δεύτερη ναυτική βάση της Ρωσίας στην Ανατολική Μεσόγειο.

Ο ΜΑΡΙΟΣ ΚΑΡΟΓΙΑΝ ΣΤΗΝ «Κ»

Θα καταστήσουμε το Κέντρο επίκεντρο των εξελίξεων

Με τον πρόεδρο έχω συχνή επαφή, όμως η ΔΗΠΑ στηρίζεται στους δικούς της ανθρώπους για τις εκλογές

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Στόχος να ξαναγίνει το Κέντρο επίκεντρο των εξελίξεων και πρωταγωνίστρια δύναμη εθνικής συνεννόησης και κοινωνικής συναίνεσης λέει ο Μάριος Καρογιάν στην «Κ», στην πρώτη του συνέντευξη στον έντυπο Τύπο, μετά τη σύσταση της Δημοκρατικής Παράταξης. Σχολιάζοντας την παρουσία πολλών πολιτικών δυνάμεων στο Κέντρο, οι οποίες χάνονται, ο πρόεδρος της ΔΗΠΑ αναφέρει πως είναι αδιανόητο πολιτικές δυνάμεις που αυτοπροσδιορίζονται ως ανήκουσες στον κεντρώο χώρο να παρασύρονται σε ακρότητες που συχνά ξεπερνούν κι αυτές των άκρων. «Αντί, με λίγα λόγια, το Κέντρο να είναι μέρος της λύσης του προβλήματος, είχε, δυστυχώς μετατραπεί σε μέρος του προβλήματος. Όχι μόνο με τη φοβική και ισοπεδωτική του ρητορική, αλλά και με την εν γένει πολιτική του συμπεριφορά», σημειώνει χαρακτηριστικά. Μιλάει και για το αν στόχος είναι περισσότερο η παρουσία στο Εθνικό Συμβούλιο παρά η κατάληψη της έδρας. Όπως λέει, «το 3,6% είναι ένας ενδιάμεσος στόχος που θα επιτρέψει στη Δημοκρατική Παράταξη να έχει θέση και ρόλο στο Εθνικό Συμβούλιο, να ακούγεται η φωνή της, να μπορεί να εκθέτει τις θέσεις της στα ΜΜΕ από τα οποία είναι σήμερα αποκλεισμένη λόγω μη κοινοβουλευτικής εκπροσώπησης». Σχολιάζει και τη φημολογία ότι η Δημοκρατική Παράταξη δέχεται βοήθεια από το Προεδρικό. Όπως λέει, «η Δημοκρατική Παράταξη στηρίζεται στις δικές της δυνάμεις, στους δικούς της ανθρώπους. Με τον πρόεδρο Αναστασιάδη έχω τακτική επαφή και ανταλλάζουμε απόψεις για διάφορα ζητήματα, αλλά μέχρι εκεί. Όπως επαφή έχω και με σημαίνοντες στελέχη άλλων κοιμμάτων». Κληθείς να σχολιάσει αν έλκυσε την πόρτα στο ΔΗΚΟ, αποφεύγει να δώσει ξεκάθαρη απάντηση, υπογραμμίζοντας τον απερίοριστο σεβασμό του προς τον ΔΗΚΟϊκό κόσμο.

—Για ποιο λόγο να ψηφίσει κάποιος τη Δημοκρατική Παράταξη

ΟΤΙΣ ΕΠΙΚΕΙΜΕΝΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ;

—Γιατί είναι μια Παράταξη που δίνει βήμα έκφρασης στους νέους, χώρο στις μετριοπαθείς, νούσιμες και συναινετικές δυνάμεις της κοινωνίας μας, διέξοδο στον κουρασμένο και απογοητευμένο από τις άγονες αντιπαραθέσεις κυπριακό λαό. Ανταποκρίνεται στην ανάγκη να ξαναγίνει το Κέντρο επίκεντρο των εξελίξεων και η ΔΗΠΑ πρωταγωνίστρια δύναμη εθνικής συνεννόησης και κοινωνικής συναίνεσης. Χωρίς προσωποπαγείς λογικές, δογματικές ιδεοληψίες, και παλαιοκομματικές αντιλήψεις. Εκφράζει τον διεκδικητικό ρεαλισμό για τη λύση του Κυπριακού. Πιστεύει σε ένα

“

Αντί, με λίγα λόγια, το Κέντρο να είναι μέρος της λύσης του προβλήματος, είχε δυστυχώς μετατραπεί σε μέρος του προβλήματος. Όχι μόνο με τη φοβική και ισοπεδωτική του ρητορική, αλλά και με την εν γένει πολιτική του συμπεριφορά.

μεικτό οικονομικό σύστημα μακριά από νεοφιλελεύθερες αντιλήψεις ή κρατικιστικές εμμονές. Στα σύνθετα προβλήματα της εποχής απαντά με συνθετικές προτάσεις για μια βιώσιμη ανάπτυξη με κοινωνική συνοχή. Με ευθύνη και ενότητα. Με τόλμη και φαντασία. Με την παρέμβασή της στις ευρωπαϊκές εκλογές η Δημοκρατική Παράταξη δίνει στους πολίτες τη δυνατότητα μιας επιλογής που θα κάνει τη διαφορά, που θα προκαλέσει στα πολιτικά μας πράγματα την ανατροπή που χρειάζεται για να ξαναγεννηθούν οι ελπίδες όλων όσοι είναι σήμερα απογοητευμένοι, αποστασιοποιημένοι και θυμωμένοι με την πολιτική κατάσταση.

—Είναι η πρώτη εμφάνιση της Κίνησης σε εκλογική αναμέτρηση. Δεν αυξάνεται η δυσκολία ενός καλού αποτελέσματος δεδομένου και του αδιάφορου της εν λόγω εκλογικής μάχης;

—Η Δημοκρατική Παράταξη είναι ένα νεοσύστατο κόμμα, που ιδρύθηκε στις 21 Οκτωβρίου 2018. Μπορεί να μην υπάρχουν οι μηχανισμοί και οι οικονομικές δυνατότητες που έχουν άλλα κόμματα, αλλά έχουμε ένα κοινό χαρακτηριστικό. Έχουμε πίστη σε αυτό που κάνουμε. Έχουμε πίστη, γιατί αυτούς τους λίγους μήνες ζωής τα μηνύματα που λαμβάνουμε είναι μηνύματα αισιοδοξίας. Πολύς κόσμος ένιωθε εγκλωβισμένος σε πολιτικές και κόμματα που δεν τους έκραζαν πλέον, αλλά δεν είχαν άλλη επιλογή ή διέξοδο. Τώρα έχουν επιλογή. Τώρα έχουν τη Δημοκρατική Παράταξη.

—Δεν έχετε ακόμη αποφασίσει σε ποια Ομάδα θα ανήκετε στο ενδεχόμενο εκλογής ευρωβουλευτή. Τι θα καθορίσει την τελική απόφασή σας;

—Οι εκλογές του Μαΐου δεν είναι όμοιες με οποιανδήποτε άλλη αναμέτρηση. Ενδεχομένως να δούμε αλλαγή συσχετισμών, να δούμε νέες κινήσεις και πρωτοβουλίες που θα ανοίγουν νέους εναλλακτικούς δρόμους. Ζούμε σε ένα ιδιαίτερα ρευστό περιβάλλον. Δεν μπορούμε να προκαταλάβουμε αποφάσεις που θα πρέπει να πάρουμε υπό το φως της επόμενης μέρας των ευρωεκλογών και με γνώμονα την αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση των κυπριακών συμφερόντων. Εφόσον η Δημοκρατική Παράταξη εκλέξει δικό της ευρωβουλευτή θα ενταχθεί στην Ομάδα που θα βοηθήσει τη φωνή της Κύπρου να ακουστεί δυνατότερα.

Ενδιάμεσος στόχος το 3,6% —Λέγεται πως ο κύριος στόχος σας δεν είναι η κατάληψη της έδρας έδρας, αλλά το 3,6% που θα σας δώσει έτσι τα δικαιώματα ενός κοινοβουλευτικού κόμματος. Ισχύει;

—Η Δημοκρατική Παράταξη συμμετέχει στις εκλογές του ερχόμενου Μαΐου με στόχο να πάρει ένα ποσοστό που θα την καθιερώσει στην

Με τον αγνό ΔΗΚΟϊκό κόσμο μάς ενώνουν πολλά. Κοινοί αγώνες, κοινά οράματα. Τους αγαπώ και με αγαπάνε και νιώθω προνομιούχος που με τιμούν με την άδολη φιλία τους, λέει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο Μάριος Καρογιάν.

Οι ΔΗΚΟϊκοί και το σενάριο επιστροφής

—Το ΔΗΚΟ αποτελεί πλέον κλειστό κεφάλαιο για σας ή υπάρχει ακόμα το σενάριο επιστροφής σας;
—Με τον αγνό ΔΗΚΟϊκό κόσμο μας ενώνουν πολλά. Κοινοί αγώνες, κοινές αγωνίες. Κοινά οράματα. Τους αγαπώ και με

αγαπάνε και νιώθω προνομιούχος που με τιμούν με την άδολη φιλία τους. Γνωρίζουν ότι από την πλευρά μου, όπως και στο παρελθόν, έτσι και τώρα έχουν τον απερίοριστο σεβασμό μου.

πολιτική σκηνή της Κύπρου. Το 3,6% είναι ένας ενδιάμεσος στόχος που θα επιτρέψει στη Δημοκρατική Παράταξη να έχει θέση και ρόλο στο Εθνικό Συμβούλιο, να ακούγεται η φωνή της, να μπορεί να εκθέτει τις θέσεις της στα ΜΜΕ από τα οποία είναι σήμερα αποκλεισμένη λόγω μη κοινοβουλευτικής εκπροσώπησης. —Έχετε αναφέρει πως η ΔΗΠΑ θα κινείται ιδεολογικά στον χώρο του Κέντρου. Τα τελευταία χρόνια, ωστόσο, υπήρξαν πολλά κόμματα που διεκδικούσαν μέρος της πίτας στον χώρο του Κέντρου, αλλά δεν τα κατάφεραν. Γιατί θα διαφέρει η ΔΗΠΑ;

—Ο χώρος, αλλά κυρίως ο κόσμος του Κέντρου, έχουν διαχρονικά ένα βασικό γνώρισμα. Το μέτρο και τη μετριοπάθεια. Είναι η δύναμη που αποτρέπει την πόλωση, που φέρνει ισορροπία στο πολιτικό σύστημα, που πρωτοστάτησε ιστορικά στην κατάκτηση της ευημερίας του κυπριακού λαού, που έφερε αποτελέσματα κάθε φορά που είχε τη διακυβέρνηση του τόπου. Σήμερα που οι πολίτες υποφέρουν από τα μεγάλα κοινωνικο-οικονομικά προβλήματα, μεγάλη μερίδα του πληθυσμού αντιμετωπίζει δυσχέρειες, επικρατούν συνθήκες αβεβαιότητας και η κοινωνική πλειοψηφία με δυσκολία ανέχεται τις άγονες και επιζήμιες συγκρούσεις των άκρων είναι αδιανόητο πολιτικές δυνάμεις που αυτοπροσδιορίζονται ως ανήκουσες στον κεντρώο χώρο να παρασύρονται σε ακρότητες που συχνά ξεπερνούν και αυτές των άκρων. Αντί, με

λίγα λόγια, το Κέντρο να είναι μέρος της λύσης του προβλήματος, είχε, δυστυχώς μετατραπεί σε μέρος του προβλήματος. Όχι μόνο με τη φοβική και ισοπεδωτική του ρητορική, αλλά και με την εν γένει πολιτική του συμπεριφορά. —Τα ρεπορτάζ θέλουν η Δημοκρατική Παράταξη να τυγχάνει της στήριξης του Προεδρικού, δεδομένων και της παρουσίας στενών σας συνεργατών εκεί, αλλά και της καλής σχέσης που έχετε με τον Νίκο Αναστασιάδη. Ισχύει;

—Ο κυπριακός λαός και τώρα, αλλά και στο παρελθόν, εκλέγει δημοκρατικά τον Πρόεδρο και την κυβέρνηση που κρίνει ότι τη δεδομένη στιγμή μπορεί να διαχειριστεί καλύτερα τα προβλήματά του. Κατά καιρούς διάφοροι πρόεδροι της Δημοκρατίας —και αυτό είναι θετικό— επέλεξαν να διορίζουν άτομα ή προσωπικότητες πέραν από το κόμμα που τους στήριζε και που κατά την κρίση τους θα μπορούσαν να βοηθήσουν δημιουργικά στην προώθηση του κυβερνητικού προγράμματος. Αυτό συμβαίνει και με τον νυν πρόεδρο της Δημοκρατίας. Ανεξαρτήτως του ποιος κυβερνά, εμείς ως Παράταξη στηρίζουμε πολιτικές που προωθούν το καλώς νοούμενο συμφέρον του τόπου και του λαού μας και επικρίνουμε εκείνες τις πολιτικές που τις θεωρούμε λανθασμένες και ατελέσφορες. Με μία, όμως διαφορά: Μαζί με την όποια διαφωνία μας εμείς καταθέτουμε αντιπροτάσεις τεκμηριωμένες που θεωρούμε ότι είναι ωφέλιμες και παραγωγικές. Για

εμάς είναι αναχρονισμός και ξεπερασμένη πολιτική πρακτική η συνεχίση του τεχνητού, επιδερμικού και επικοινωνιακού δίπολου, ροκανίζουμε την κυβέρνηση ως αντιπολίτευση για να μπορούμε να τη διαδεχτούμε.

—Διλαδή;

—Αποτυχία μιας κυβέρνησης να προωθήσει μεταρρυθμίσεις ή πολιτικές που είναι απαραίτητες και επωφελείς για την πατρίδα και την κοινωνία, στο τέλος τα επίχειρα τα πληρώνει ο απλός πολίτης. Στο τέλος, το μόνο που καταφέρνουμε είναι τον ακρωτηριασμό του μέλλοντος των ιδίων των παιδιών μας και το πισωγύρισμα της χώρας μας. Αυτοί που αγαπούν τον τόπο και κάνουν πράξη τα λόγια τους, θα πρέπει ανεξαρτήτως ποιος κυβερνά σήμερα ή ποιος θα είναι αντιπολίτευση αύριο, να ενθαρρύνουν πολιτικές έστω και αν το πολιτικό όφελος θα το καρπωθεί η κυβέρνηση. Σημασία έχει ο τόπος να προχωρήσει μπροστά. Η Δημοκρατική Παράταξη στηρίζεται στις δικές της δυνάμεις, στους δικούς της ανθρώπους. Με τον πρόεδρο Αναστασιάδη έχω τακτική επαφή και ανταλλάζουμε απόψεις για διάφορα ζητήματα, αλλά μέχρι εκεί. Όπως επαφή έχω και με σημαίνοντες στελέχη άλλων κομμάτων.

—Ποια στάση θα κρατήσει η ΔΗΠΑ απέναντι στους κυβερνητικούς χειρισμούς; Επειδή πολιτικοί κύκλοι θεωρούν πως με την παρουσία της στην κοιματική σκακιέρα θα αποτελεί το κύριο στήριγμα του Νίκου Αναστασιάδη.

—Η Δημοκρατική Παράταξη δεν δίνει λευκή επιταγή σε κανένα. Εμείς θα επιδιώξουμε τη σύνθεση απόψεων και προτάσεων. Θα επιδιώκουμε τον διάλογο και τον συκερασμό των απόψεων. Αν διαφανούμε με κάτι θα καταθέσουμε εναλλακτικές προτάσεις. Σε καμία όμως περίπτωση δεν πρόκειται να λαϊκίσουμε ή να φωνασκούμε ή να θέτουμε σε κίνδυνο την εθνική ή οικονομική προοπτική χάριν κομματικών ή προσωπικών φιλοδοξιών.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΙΕΡΟΘΕΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

Ε.Ε. και Κίνα: Ορίζοντας ένα κοινό μέλλον

Πριν από λίγες ημέρες και ενώ η προσοχή ήταν στραμμένη στο Brexit, πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες η 21η σύνοδος κορυφής Ευρωπαϊκής Ένωσης - Κίνας. Πρόκειται για ένα φόρουμ συνεργασίας μεταξύ των δύο εταίρων για την ανάπτυξη των σχέσεών τους. Όσο, λοιπόν, κι αν αναπόφευκτα επισκιάσθηκε λόγω των καταγνηστικών εξελίξεων που είχαν αφετηρία το Λονδίνο, η σύνοδος αυτή παραμένει μια συνάντηση ύψιστης σημασίας, δεδομένου του τεράστιου ειδικού βάρους που έχουν και η Ευρώπη και η Κίνα στο παγκόσμιο οικονομικό και πολιτικό στερέωμα.

Οι διμερείς διπλωματικές σχέσεις μεταξύ Ε.Ε.-Κίνας χρονολογούνται από το 1975 και διευρύνθηκαν με τη σύναψη της συμφωνίας εμπορίου και συνεργασίας το 1985. Οι εμπορικές σχέσεις αναπτύχθηκαν ραγδαία, παράλληλα με την επιτάχυνση των οικονομικών μεταρρυθμίσεων της Κίνας. Αξίζει να αναφερθεί ότι η Κίνα ήταν ο κύριος προμηθευτής προϊόντων για την Ε.Ε. το 2017, ακο-

λουθούμενη από τις ΗΠΑ και τη Ρωσία. Και ενώ η οικονομική και πολιτική επιρροή της Κίνας την καθιστά ζωτικής σημασίας εταίρο για την Ευρωπαϊκή Ένωση, και αντίστροφα καθίσταται ολοένα και ισχυρότερη στην Ευρώπη η εκτίμηση ότι η ισορροπία των προκλήσεων και των ευκαιριών που προσφέρει η Κίνα έχει αλλάξει.

Πιο συγκεκριμένα, το 2018, ο συνολικός όγκος των εμπορικών συναλλαγών Ε.Ε.-Κίνας υπερέβαινε τα 600 δισ. ευρώ ετησίως. Η Ε.Ε. εισήγαγε από την Κίνα αγαθά και υπηρεσίες αξίας 395 δισ. ευρώ και εξήγαγε αγαθά αξίας περίπου 210 δισ. — δηλαδή, το εμπορικό ισοζύγιο ήταν υπέρ της Κίνας με ύψος 185 δισ. ετησίως. Η Κίνα ήταν η πρώτη πηγή εισαγωγών για την Ευρωπαϊκή Ένωση και ο δεύτερος, μετά τις ΗΠΑ, προορισμός για τις εξαγωγές μας.

Στην κοινή ανακοίνωση των ηγετών της Ε.Ε. στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Μαρτίου είχε ήδη επισημανθεί ότι η Ε.Ε. ακολουθεί ρεαλιστική και πολύπλευρη

προσέγγιση όσον αφορά την Κίνα, με στόχο την εξασφάλιση δικαιών, ισόρροπων και αμοιβαία επωφελών σχέσεων. Η Ε.Ε. εργάζεται για μια πιο ισορροπημένη οικονομική σχέση με την Κίνα, ενώ ταυτόχρονα θα επιδιώξει την εμβάθυνση της συνεργασίας σε παγκόσμια και πολυμερή ζητήματα, συμπεριλαμβανομένων της μεταρρύθμισης του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου.

Στη σύνοδο κορυφής Ε.Ε.-Κίνας η εκπροσώπηση ήταν σε ανώτατο επίπεδο. Συγκεκριμένα, Η Ε.Ε. εκπροσωπήθηκε από τον πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ζαν-Κλοντ Γιούνκερ και από τον πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Ντόναλντ Τουσκ, ενώ η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας εκπροσωπήθηκε από τον πρωθυπουργό Λι Κετσιάνγκ. Οι δύο εταίροι επιβεβαίωσαν τη διατήρηση του διεθνούς εμπορικού συστήματος που βασίζεται σε κανόνες, χωρίς διακρίσεις, ένα πολυμερές σύστημα, ανοικτό και χωρίς αποκλεισμούς, με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ) στο επίκεντρό του. Ακόμη,

δεσμεύτηκαν για ενίσχυση του διμερούς εμπορίου και των επενδύσεων. Παράλληλα, Ε.Ε. και η Κίνα υπέγραψαν μνημόνιο συμφωνίας σχετικά με τον διάλογο στον τομέα του ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων και του συστήματος εξετάσεων του θεμιτού ανταγωνισμού, επιβεβαιώνοντας εκ νέου το μνημόνιο συμφωνίας που υπεγράφη το 2017. Οι νέγτες δεσμεύτηκαν για το άνοιγμα, τη διαφάνεια και την εξασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού στον τομέα της συνδεσιμότητας των υποδομών, καθώς και για την αμοιβαία επωφέλη υλοποίηση των έργων της πλατφόρμας συνδεσιμότητας Ε.Ε.-Κίνας. Εξέφρασαν, επίσης, την ικανοποίησή τους για τη συμφωνία που επιτεύχθηκε σχετικά με τους όρους εντολής για την εκπόνηση κοινής μελέτης με σκοπό τον εντοπισμό των πλέον βιώσιμων σιδηροδρομικών διαδρομών μεταξύ Ευρώπης και Κίνας.

Η σύνοδος κορυφής αποτέλεσε ευκαιρία για συζήτηση θεμάτων εξωτερικής πολιτικής και ασφάλειας

στις αντίστοιχες περιοχές γειτονίας τους. Η Κίνα, ως παγκόσμια δύναμη, πέραν του εμπορίου και των επενδύσεων, έχει την ευθύνη να συμβάλει σε μια παγκόσμια τάξη που βασίζεται σε κανόνες, η οποία μπορεί να έχει αποφασιστική σημασία για τη διασφάλιση αποτελεσματικών απαντήσεων στις διεθνείς προκλήσεις. Μεταξύ άλλων οι ηγέτες της Ε.Ε.-Κίνας συζητήσαν τρόπους στήριξης μιας ειρηνικής λύσης στη κερσόνησο της Κορέας, την αποτελεσματική εφαρμογή της συμφωνίας για το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν και την κατάσταση στην Ουκρανία και στη Βενεζουέλα. Ακόμα, συζητήθηκαν τρόποι προετοιμασίας και ενίσχυσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μία εβδομάδα αφότου η Ε.Ε. και η Κίνα πραγματοποιήσαν τον πιο πρόσφατο διάλογο τους για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Η Ε.Ε. και η Κίνα πρωτοστατούν στη μετάβαση στην καθαρή ενέργεια ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι που τέθηκαν στο πλαίσιο της Συμφωνίας του Παρισιού. Προς ό' αυτή την κα-

τεύθυνση υπεγράφη κατά τη διάρκεια της συνόδου κοινή δήλωση για την εφαρμογή της συνεργασίας Ε.Ε.-Κίνας στον τομέα της ενέργειας, η οποία θα αποτελέσει το πλαίσιο για την εμβάθυνση και την εντατικοποίηση της συνεργασίας στον τομέα αυτό. Τέλος, Ε.Ε. και Κίνα πρόκειται να εφαρμόσουν κοινό χάρτη πορείας για τον εμπλουτισμό και την εξισορρόπηση της συνεργασίας στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας.

Η Ε.Ε. και η Κίνα δεσμεύτηκαν να εμβαθύνουν την στρατηγική εταιρική σχέση Ε.Ε.-Κίνας. Έως την επόμενη σύνοδο κορυφής θα εγκρίνουν νέο πρόγραμμα συνεργασίας για την περίοδο μετά το 2020. Η συνεργασία Ε.Ε.-Κίνας έχει ήδη αποδειχθεί ζωτικής σημασίας τόσο για την οικονομική και την εμπορική ιπτική, όσο και για την από κοινού αντιμετώπιση των παγκόσμιων και περιφερειακών προκλήσεων.

Ο κ. Ιερόθεος Παπαδόπουλος είναι ο επικεφαλής της Αντιπροσωπείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Κύπρο.

Προεκλογικός αγώνας υπό το φως των ποσοστών

Στην τελική ευθεία τα κομματικά

επιτελεία, μελετώντας τις δημοσκοπήσεις

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Ένα μήνα πριν από τις εκλογές οι κομματικοί μηχανισμοί και τα επιτελεία βρίσκονται στην τελική ευθεία. Οι δημοσκοπήσεις που έχουν ήδη δημοσιευθεί προκάλεσαν σε κάποιους χαμόγελα και σε άλλους προβληματισμό για το πώς θα προχωρήσουν στην εκλογική μάχη. Υπάρχει συγκεκριμένη στρατηγική, το προεκλογικό μήνυμα λίγο πριν από τη μάχη, αλλά και συγκεκριμένες ανησυχίες ότι παραγόντες ενδεχομένως να ανατρέψουν τις μέχρι τώρα δημο-

σκοπικές εκτιμήσεις. Ο ΔΗΣΥ λαμβάνει απ' όλες ανεξαιρέτως τις έρευνες την πρωτιά, με σχετική άνεση από το δεύτερο ΑΚΕΛ. Μία πρωτιά που δεν αποκλείεται να ενεργοποιήσει τον εφνοευσισμό των συναγερμικών. Από την πλευρά του ΑΚΕΛ ψάχνουν ακόμα για ένα δυνατό διακύβευμα που θα στείλει τους ΑΚΕΛικούς μαζικά στην κάλπη. Το ΔΗΚΟ παρουσιάζεται ενισχυμένο σε σχέση με τα ποσοστά των ευρωεκλογών του 2014, ενώ τα βλήματα όλων στρέφονται στο ποιος θα καταφέρει να κερδίσει την έκπη έδρα.

Ο εφνοευσισμός της πρωτιάς για τον ΔΗΣΥ

Στην Πινδάρου είδαν με σχετική ανακούφιση τις τελευταίες δημοσκοπήσεις που δείχνουν τον ΔΗΣΥ να είναι αφενός πρώτος και αφετέρου να έχει απόσταση ασφαλείας από το δεύτερο κόμμα. Όχι όμως τόσο θετικά την εικόνα που καταγράφει ο συναγερμικός πρόεδρος ευρύτερα, αλλά κυρίως εντός του ΔΗΣΥ. Μία εικόνα που, όπως λέγεται, ενδεχομένως να μη βοηθήσει στη συσπείρωση του κόμματος, αλλά και στις μέτεπειτα επιδιώξεις του συναγερμικού προέδρου. Σύμφωνα με έγκυρες πηγές, η δημοσκοπήηση που διεξήγαγε ο ΔΗΣΥ, δείχνει το κυβερνών κόμμα να λαμβάνει

γω των κυβερνητικών χειρισμών, με κύριο τον Συνεργατισμό.

Οι φόβοι

Πέραν όμως της ανησυχίας που παρατηρείται για την πτωτική πορεία σε σχέση με το 2013, στον Συναγερμό είναι εδώ και καιρό σίγουροι για τη νίκη. Αυτό που θα παίζει ρόλο είναι το ποσοστό της πρωτιάς όσο και η διαφορά που θα υπάρχει από το δεύτερο κόμμα. Υποστηρίζεται βεβαίως πως αυτή η πρωτιά που παρουσιάζουν οι δημοσκοπήσεις ενδεχομένως να οδηγήσει σε εφνοευσισμό και απομάκρυνση αρκετών από τις κάλπες. Είναι, άλλωστε, το διαχρονικό πρόβλημα του ΔΗΣΥ η έλλειψη συσπείρωσης της αστικής Λευκωσίας στην εν λόγω μάχη. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο, το επόμενο διάστημα ο ΔΗΣΥ θα επικεντρωθεί στο να περάσει το μήνυμα πως μία σημαντική νίκη του ΔΗΣΥ θα στείλει τα σωστά μηνύματα στην Ευρώπη. Όπως λένε, η χώρα δεν θα γυρίσει σε παλιές αμαρτίες, φωτογραφίζοντας το ΑΚΕΛ ως το κόμμα που υποσκάπτει την Ε.Ε. Καθόλου τυχαίες και οι πρόσφατες αντιπαραθέσεις με το ΑΚΕΛ, υπενθυμίζοντας την κυβέρνηση Χριστόφια και τα συνεπακόλουθα. Μία τέτοια αντιπαράθεση θεωρείται πως θα πλώσει το ακροατήριο και των μεν και των δε. Στον ΔΗΣΥ θα δώσουν ιδιαίτερη έμφαση στο ευρωπαϊκό προφίλ του κόμματος, αλλά και τις ευρωπαϊκές του διασυνδέσεις, με έμφαση στις σχέσεις με τον υποψήφιο για την προεδρία της Κομισιόν Μάνφρεντ Βέμπερ και άλλων Ευρωπαίων επιτρόπων.

Το μεγάλο ερώτημα, βεβαίως, είναι κατά πόσο ο ΔΗΣΥ θα έχει σημαντικές διαρροές προς το ΕΛΑΜ. Οι πρώτες δημοσκοπήσεις που διενήργησε το κόμμα προκάλεσαν τόσο ανησυχία που ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ αναγκάστηκε να τοποθετηθεί κατά την παρουσίαση του ψηφοδελτίου εναντίον του ΕΛΑΜ. Αν και κομματικοί κύκλοι ανησυχούν για το φαινόμενο ΕΛΑΜ, στην Πινδάρου θεωρείται πως η εν λόγω ψήφος είναι περισσότερο αντίδραση και η οποία ευθεία αντιπαράθεση πρόκειται να το ενισχύσει παρά να το αποδυναμώσει.

Σε αυτό ακριβώς το πλαίσιο στον ΔΗΣΥ δεν θα λειτουργήσουν πλέον αμυντικά απέναντι στις επικρίσεις που δέχονται για τις διαφορετικές –ακόμα και ακροδεξιές όπως λένε– φωνές που ακούγονται εντός του κόμματος, θεωρώντας πως ο χαρακτηρισμός «supermarket» είναι τελικώς το διαχρονικό ατού του κόμματος και ένδειξη πολυφωνίας.

Ο Αβέρωφ Νεοφύτου θα δώσει έμφαση στο ευρωπαϊκό προφίλ του ΔΗΣΥ και θα αποφύγει τις επιθέσεις προς το ΕΛΑΜ, παρά τις διαρροές που παρουσιάζει.

Η Εζεκία Παπαϊωάννου θα στείλει το μήνυμα πως ψήφος στο ΑΚΕΛ αποτελεί μήνυμα καταγγελίας προς τους κυβερνητικούς χειρισμούς.

Ο κίνδυνος απώλειας της δεύτερης έδρας

Στην **Εζεκία Παπαϊωάννου** αντιλαμβάνονται πως οι ευρωεκλογές ουδέποτε ήταν η δυνατή εκλογική αναμέτρηση του κόμματος. Ακόμη και σε εποχές όπως το 2004, όταν η Αριστερά ήταν ενισχυμένη και ο ΔΗΣΥ διασπαρμένος λόγω Σχεδίου Ανάν, το ΑΚΕΛ δεν κατάφερε να πάρει την πρωτιά. Τι μπορεί να αλλάξει σήμερα; Ένα καλό ποσοστό, απαντούν στελέχη, που θα δώσει τη δυνατότητα στο ΑΚΕΛ όχι μόνο να ανακάμψει, αλλά και να διεκδικήσει με αισιοδοξία την πρωτιά των βουλευτικών εκλογών που επικεντρώνεται.

Στο ΑΚΕΛ δίδουν ιδιαίτερη έμφαση στα ποιοτικά χαρακτηριστικά των τελευταίων δημοσκοπήσεων. Την επόμενη μήνα θα αξιοποιήσουν πλήρως τη γενικότερη δυσαρέσκεια που καταγράφεται στους κυβερνητικούς χειρισμούς στο Κυπριακό, αλλά κυρίως στον Συνεργατισμό, για να κτυπήσουν την κυβέρνηση. Καθόλου τυχαίο ότι το μήνυμα που διαχέεται από τα στελέχη το τελευ-

ταίο διάστημα είναι πως ψήφος στο ΑΚΕΛ θα στείλει το μήνυμα στην κυβέρνηση πως οι χειρισμοί της και η αλαζονεία της δεν είναι ανεκτοί. Δεν πρέπει, πάντως, να αγνοείται ότι βάσει της δημοσκοπήσης της «Κ» το πρώτο κόμμα που θεωρούν υπεύθυνο για την κατάληξη του Συνεργατισμού είναι το ΑΚΕΛ. Συνεπώς παραμένει άγνωστο αν θα βοηθήσει τελικά ή όχι το ΑΚΕΛ το κεφάλαιο του Συνεργατισμού. Την ίδια στιγμή στην Εζεκία Παπαϊωάννου είδαν με ανησυχία την εικόνα που παρουσιάζεται σε δημοσκοπήσεις ο γ.γ. του ΑΚΕΛ και ιδιαίτερα εντός του κόμματος. Ζήτημα, βεβαίως, για το οποίο δεν θέλουν να δώσουν προεκτάσεις εν μέσω εκλογών.

Όπως όμως και στον ΔΗΣΥ έτσι και στο ΑΚΕΛ υπάρχει σημαντικό ζήτημα απουσίας διακυβερνήματος, που θα πείσει τον ψηφοφόρο τους να προσέλθει στην κάλπη. Σε αντίθεση με το 2014, που το ΑΚΕΛ είχε σημαντικό κίνδυνο απώλειας

Το θρίλερ μεταξύ ΕΔΕΚ και ΕΛΑΜ θεωρείται από κάποιους πως ενδεχομένως να μειώσει τη δυναμική του ΑΚΕΛ.

της δεύτερης έδρας, σήμερα φαίνεται να απομακρύνεται, έστω κι αν ανησυχεί κάποιους. Παράλληλα, το γεγονός ότι το ΑΚΕΛ δεν φιλοδοξεί, ούτε περνά με κάποιο τρόπο το μήνυμα ότι θα μπορούσε να διεκδικήσει ακόμη και την πρωτιά, θεωρείται για κάποιους κομματικούς κύκλους αδυναμία. Υπάρχουν βεβαίως και εκείνοι που εκτιμούν ότι αν το ΑΚΕΛ περάσει το μήνυμα ότι ίσως να περάσει σε ποσοστά τον ΔΗΣΥ, θα λειτουργήσει περισσότερο θετικά για τον Συναγερμό παρά για το ίδιο το κόμμα της Αριστεράς.

Πόσο, όμως, παίζει και το σενάριο απώλειας της δεύτερης έδρας για το ΑΚΕΛ; Στελέχη του κόμματος

δεν αποκλείουν ένα τέτοιο σενάριο, όσο απομακρυσμένο και αν ακούγεται. Το γεγονός ότι αρκετές δημοσκοπήσεις παρουσιάζουν ντέρμπι μεταξύ ΕΔΕΚ-ΕΛΑΜ για την έκπη έδρα θεωρείται πως θα οδηγήσει σε διαρροές του ΑΚΕΛ προς την ΕΔΕΚ. Ότι δηλαδή αυθόρμητα αριστεροί ψηφοφόροι θα ενεργοποιήσουν την προμοδότηση υπέρ της ΕΔΕΚ για αποκλεισμό του ΕΛΑΜ. Κάτι τέτοιο, όπως σημειώνεται, δεν αποκλείει πλήρως τον κίνδυνο απώλειας της δεύτερης έδρας. Υπάρχουν βεβαίως και στελέχη του ΑΚΕΛ που εκτιμούν πως πρόκειται για απίθανο σενάριο. Όχι μόνο γιατί πιστεύουν στη μαζική προσέλευση Τ/κ, που ίσως να φτάσει το 2%, αλλά και γιατί υπάρχει αυξημένος ανταγωνισμός μεταξύ των τριών κυρίως υποψηφίων για τις δύο έδρες (Συλικιώτης, Κιζιλγιουρεκ και Γεωργίου). Ανταγωνισμός που έστω κι αν προκαλεί αναστάτωση στο εσωτερικό θεωρείται πως θα λειτουργήσει υπέρ των ποσοστών του κόμματος.

Στην Πινδάρου σημειώνουν πως το 37,75% του 2014 είναι ένα ποσοστό που αποκλείεται να επαναληφθεί σήμερα, καθώς τότε συμπεριλαμβανόταν η δύναμη της σημερινής Αλληλεγγύης και του τότε ΕΥΡΩΚΟ.

30% και το ΑΚΕΛ 22,5%. Το κομματικό επιτελείο εκτιμά πως ο ΔΗΣΥ θα φτάσει το 32% στις ευρωεκλογές του Μαΐου.

Υπενθυμίζεται πως ο ΔΗΣΥ είχε λάβει στις ευρωεκλογές του 2014 ποσοστό 37,75%, κάτι που πολλούς μήνες πριν δεν απέκλειαν, σήμερα, όμως, το βλέπουν ως απομακρυσμένο σενάριο για μία σειρά λόγων. Όπως εξηγείται από την Πινδάρου τότε ο Συναγερμός διεκδικούσε τις δύο έδρες, έχοντας στο ψηφοδέλτιο και τη σημερινή Αλληλεγγύη, αλλά και το τότε ΕΥΡΩΚΟ, με τη συμμετοχή του Δημήτρη Συλλούρη.

Στο κόμμα της Δεξιάς παραδέχονται, άλλωστε, πως έχουν υποστεί σημαντική φθορά από τους κυβερνητικούς χειρισμούς. Τόσο από τον Συνεργατισμό, όσο και από τα όσα ακούγονται γύρω από τις εξελίξεις στο Κυπριακό. Δεν είναι τυχαίο ότι βάσει των τελευταίων δημοσκοπήσεων (SYMMETRON, CYMAR, CYPRO-NETWORK) υπάρχει μεγάλη δυσαρέσκεια για την κατάσταση όπως επικρατεί αυτή τη στιγμή στην Κύπρο.

Απογοήτευση φαίνεται και στο Κυπριακό, αλλά και στην κατάσταση στην οικονομία. Αυτό το βλέπουν στον ΔΗΣΥ και δεν κρύβουν την ανησυχία τους, καθώς θεωρούν πως το κόμμα θα τιμωρηθεί, όχι λόγω των χειρισμών του ΔΗΣΥ, αλλά κυρίως λό-

Κτιζει για τις επόμενες εκλογικές μάχες

Στο **εκλογικό** επιτελείο του ΔΗΚΟ πέρασε από την αρχή το μήνυμα πως πρόκειται για μια καθαρά οργανωτική μάχη παρά πολιτική και πάνω σε αυτό το πλαίσιο κατάρτιστηκε το ψηφοδέλτιο. Στόχος του ΔΗΚΟ είναι ένα καλό ποσοστό που θα κλείσει και τις πληγές της διάσπασης, αλλά και που θα βοηθήσει τον Νικόλα Παπαδόπουλο να κτίσει για τις επόμενες μάχες.

Στόχος, όπως λέγεται επίσημα, είναι ένα καλύτερο ποσοστό από τις προηγούμενες ευρωεκλογές, ωστόσο, οι δημοσκοπήσεις που δείχνουν το ΔΗΚΟ να κινείται μεταξύ 13-15% προκαλούν ήδη χαμόγελα

Το ΔΗΚΟ είδε καθαρά οργανωτικά τις ευρωεκλογές και ευελπιστεί πως ένα καλό ποσοστό θα ενισχύσει τον πρόεδρο του κόμματος στις μετέπειτα μάχες.

ικανοποίησης. Την ίδια στιγμή παρακολουθούν με ενδιαφέρον τα ποσοστά που παρουσιάζει η Δημοκρατική Παράταξη. Σύμφωνα με κομματικές πηγές, δεν τίθεται θέμα ανησυχίας, καθώς, όπως λέγεται, τη ΔΗΠΑ θα την ψηφίσει εκείνο το ποσοστό των Κεντρώων που δεν ψήφισε ΔΗΚΟ στις τελευταίες εκλογές. Υπάρχουν, όμως, και εκείνοι οι κύκλοι που ανησυχούν πως ένα καλό ποσοστό του κ. Καρογιάν τον επανατοποθετεί στο κάδρο, και συνεπακόλουθα απέναντι από τον Νι-

Ο Νικόλας Παπαδόπουλος βλέπει με αισιοδοξία το ποσοστό 13-15%, που δίνουν οι δημοσκοπήσεις, θεωρώντας πως έτσι κλείνει τις πληγές της διάσπασης.

κόλα Παπαδόπουλο. Όμως στον πέμπτο όροφο του ΔΗΚΟ δίδεται ιδιαίτερη έμφαση και στα ποσοστά που λαμβάνει ο Νικόλας Παπαδόπουλος προσωπικά, που σύμφωνα με προηγούμενες δημοσκοπήσεις βελτιώνονται. Σύμφωνα με δημοσκοπικούς κύκλους αυτό έχει να κάνει με το γεγονός ότι οι θέσεις του Νικόλα Παπαδόπουλου σε Κυπριακό και Συνεργατισμό επιβεβαιώθηκαν, σύμφωνα με πολιτικούς κύκλους, ο Νικόλας Παπαδόπουλος επωφελείται από το γεγονός ότι σε αντι-

θεση με τις προεδρικές εκλογές δεν βρίσκεται στο στόχαστρο των δύο μεγάλων κομμάτων. Αντιθέτως, το ΑΚΕΛ έχει ήδη ανοίξει δίοδο επικοινωνίας με το κόμμα του Κέντρου, ενώ ο ΔΗΣΥ αποφεύγει την οποία αντιπαράθεση σε μία προσπάθεια να συντηρήσει την κοινοβουλευτική συμμαχία. Όλο αυτό το σκηνικό, σε συνδυασμό με το ότι το ΔΗΚΟ έριξε στη μάχη πρωτοκλασάτα στελέχη, ενισχύει τον ανταγωνισμό και κατ' επέκταση ίσως τα ποσοστά του κόμματος.

Θρίλερ για γερά νεύρα η έκπη έδρα

Μπορεί οι πλείστες δημοσκοπήσεις να παρουσιάζουν το ΕΛΑΜ να προηγείται της ΕΔΕΚ και συνεπώς να κατακτά την έδρα, ωστόσο, τίποτα δεν θεωρείται δεδομένο. Υπενθυμίζεται πως βάσει της δημοσκοπήησης που διενήργησε για λογαριασμό της «Κ» η Symmetron Market Research το ΕΛΑΜ με διευκρινισμένο ψήφο έφτανε το 8,3% και η ΕΔΕΚ ακολουθούσε με 6,1%. Σύμφωνα με τον διευθύνοντα σύμβουλο της Symmetron Market Research Μιχάλη Βρυωνίδη υπάρχουν δύο στοιχεία που ενδεχομένως να μειώσουν τις πιθανότητες κατάληψης της έδρας από το ΕΛΑΜ. Το πρώτο έχει να κάνει με το γεγονός ότι το ΕΛΑΜ φέρεται να στηρίζουν οι μικρότερες ηλικίες, οι οποίες συντηρίζουν να απέχουν από την κάλπη. Το δεύτερο στοιχείο εμπίπτει στα ποιοτικά χαρακτηριστικά των ψηφοφόρων του ΕΛΑΜ των οποίων το 87% έχουν αρνητική εικόνα για την Ε.Ε. Ερώτημα είναι κατά πόσο θα προσέλθουν στην κάλπη για να ψηφίσουν για μία εκλογική αναμέτρηση την οποία δεν πιστεύουν. Ήδη η ΕΔΕΚ αξιοποιεί πλήρως το χαρτί της αντιΕΛΑΜικής ψήφου και δεν αποκλείεται να ενισχύσει τα ποσοστά της την υστέρη. Ανοικτό είναι βεβαίως και το αν η υπόθεση της Πάφου, όπου η ΕΔΕΚ άλλαξε την ψήφο της και συνέπλευσε με το ΕΛΑΜ για τον καθεδρικό ναό στον Δημόσιο Κήπο, θα λειτουργήσει θετικά ή αρνητικά.

Σφύριξα κι έληξε ή σφίγγουν τα ζωνάρια στο Κυπριακό;

Τα στεφάνια και οι πιέσεις

Με τιμές πρωθυπουργού υποδέχτηκε την Πέμπτη στην Πινδάρου, ο πρόεδρος του ΔΗ-ΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου τον πρόεδρο της ΝΔ Κυριάκο Μητσοτάκη. Αντάλλαξαν όρκους φιλίας και στενούς δεσμούς, ενώ ο συναγερμικός πρόεδρος του δώρισε ένα στεφάνι ελαίας, καταθέτοντας τη βεβαιότητά του ότι ο κ. Μητσοτάκης θα είναι ο νικητής των επόμενων εκλογών. Ο Ιανός πάντως μαθαίνει πως ο Αβέρωφ Νεοφύτου δέχεται εδώ και καιρό κρούσεις για να στηρίξει με κάποιο τρόπο τον πρόεδρο της Νέας Δημοκρατίας. Όπως λέγεται δεν ήταν και τόσο θερμός σε μία τέτοια εξέλιξη. Τι μεσολάβησε συνεπώς;

Η δυσφορία στο Μαξίμου

Πάντως, η θερμή στήριξη του Αβέρωφ Νεοφύτου προς τον Κυριάκο Μητσοτάκη συζητήθηκε ποικιλοτρόπως. Στο Μαξίμου, όπως λέγεται, είδαν με δυσφορία αυτή τη θέρμη. Και λέμε με δυσφορία, καθώς, όπως λένε, στο Μέγαρο, ο Αλέξης Τσίπρας έβαλε πλάτη στην κυβέρνηση Αναστασιάδη. «Όχι μόνο πλάτη, αλλά κράτησε και το στόμα του κλειστό σε περιπτώσεις που θα μπορούσε να φέρει τον Νίκο Αναστασιάδη σε δυσκολία», λένε ελλαδικές πηγές. Προσεχώς στις θόδνες μας αν αυτό θα προκαλέσει νέα δεδομένα στις σχέσεις Λευκωσίας-Αθηνάς,

Είναι αλήθεια;

Λέει κάτι στη Λευκωσία το γεγονός ότι ο γ.γ. του ΟΗΕ στο προσχέδιο της έκθεσης του κάνει λόγο για την 30ή Ιουνίου, για το Πλαίσίό του, χωρίς καμία αναφορά σε διευκρινιστικό έγγραφο της 4ης Ιουλίου στο οποίο αναφερόταν η Λευκωσία; Θυμίζουμε ότι οι δύο ημερομηνίες υπήρξαν σημείο αιχμής μεταξύ κυβερνήσης και αντιπολίτευσης στη Λευκωσία καθώς και μεταξύ της ε/κ και τ/κ κοινότητας. Μάλιστα, η κυβερνητική πλευρά «πυροβολούσε» την αντιπολίτευση, προβάλλοντας ότι η τελευταία στήριζε την τουρκική θέση και όχι τη θέση του προέδρου της Δημοκρατίας. Μάλιστα, μας ελέχθη ότι επειδή τα Η.Ε. δεν κρατούσαν ως έπρεπε πρακτικά και συνεπώς ο Αϊντε και η Σπέχαρ δεν έκαναν σωστά τη δουλειά τους, αναγκάστηκαν στο Προεδρικό να πείσουν την Τζέιν Χολ Λουτ διά του ήκου. Της έβαλαν, λοιπόν, να ακούσει για να πεισθεί (!) τι ελέχθη στις 4 Ιουλίου στο Κραν Μοντάνα. Δηλαδή βάλαμε στην αξιωματούχων των Η.Ε. να ακούσει μια υποκλοπή; Και τι εικόνα έχουν σχηματίσει στη Γραμματεία του ΟΗΕ;

Ο βασιλέας της Ιορδανίας Αμνντάλα Β΄ είχε την περασμένη Κυριακή στα ανάκτορα στο Αμμάν κατ' ιδίαν συνάντηση με τον αυτοκράτορα της Κύπρου Νίκαο Α΄. Αμάν ταμάρ!

Τι θα στοιχίσει

Μπορώ να φανταστώ, αλλά δεν θέλω να υπολογίσω τι μπορεί να μας στοιχίσει μια τέτοια ενέργεια, αν φυσικά ισχύει αυτό που μας ελέχθη. Εκείνο που ξέρω είναι τι έγγραψε στην έκθεσή του ο Γκουτιέρες που αφήνει σαφέστατα να φανεί ποιος λέει την αλήθεια ή ποιοι είναι οι ψεύτες: «Για να βοηθήσω τα μέρη να προωθήσουν το όραμα αυτό, στις 30 Ιουνίου 2017, πρότεινα ένα πλαίσιο έξι σημείων που θα βοηθούσε στην αποσαφήνιση των διαφορών σε βασικά ζητήματα. Καλώ τα μέρη να εξετάσουν εμποικοδομητικά αυτά τα σημεία», αναφέρει χαρακτηριστικά ο γ.γ. των Η.Ε.

Ευθύνες και ύαινες

Αφού λάβαμε το προσχέδιο της έκθεσης του γ.γ. του ΟΗΕ για το Κυπριακό τις προάλλες και αφού ακούσαμε από την αντιπολίτευση να λέει, χωρίς ιδιαίτερη ένταση εκτιμώ, ότι σε αυτή δεν επιρρίπτονται ευθύνες στην Τουρκία, γυρίσαμε πλευρό στον καναπέ μας και κόψαμε ένα δεύτερο καλόν «κουρίν» (α.σ. όχι κουλίν του Χάμπου).

Υπενθυμίζω ότι και στην προηγούμενη έκθεση του γ.γ. για την ΟΥΝΦΙΚΥΠ, υπήρχαν δύο παράγραφοι για τους αγνοούμενους, οι οποίες για πρώτη φορά στα 45 χρόνια μοίραζαν τις ευθύνες στα εμπλεκόμενα μέρη. Εκεί πήραμε το πρώτο «κουρίν». Όταν ζήτησε η κυβέρνηση «πήρε το κεφάλι του Νέστορος» αλλά πέριξ του προβλήματος κυκλοφορούν ακόμη πολλές ύαινες, που τρώνε τις σάρκες των αγνοουμένων εδώ και 45 χρόνια, μάλιστα εξ ονόματός τους...

Σφύριξα κι έληξε

Επειδή δεν θα έχει δουλειά να κάνει στο Κυπριακό, αυτό άκουσα από έγκυρη πηγή, ο διαπραγματευτής Ανδρέας Μαυρογιάννης αναλαμβάνει καθήκοντα Μονίμου Αντιπροσώπου της Κύπρου στα Ηνωμένα Έθνη. Μου το είπαν μάλιστα δύο μέρες μετά που γνωστοποιήθηκε η μετάθεσή του στο Μεγάλο Μήλο. Τώρα με τρώει περιέργεια, διότι αν ισχύουν οι πληροφορίες του Αποστόλη Ζουπανιώτη (βλ. σελ. 4) ότι ο γ.γ. του ΟΗΕ στοχεύει σε μια άτυπη διάσκεψη μέχρι τέλη του Ιουνίου, ο Μαυρογιάννης θα είναι αναγκαίος στη Λευκωσία ή

έχουμε πάρει ήδη απόφαση ότι «σφύριξα κι έληξε» ήδη από το Κραν Μοντάνα;

Δεν έκλεισε την πόρτα

Την πρώτη του συνέντευξη μετά από την ίδρυση της ΔΗΠΑ δίνει ο Μάριος Καρογιάν στην «Κ», ξεκαθαρίζοντας πού στοχεύει η ΔΗΠΑ και ποιες σχέσεις έχει με το Προεδρικό. Όπως επισημαίνει ενδιάμεσος στόχος είναι το 3,6% που θα δώσει στη ΔΗΠΑ τα προνόμια της κοινοβουλευτικής δύναμης. Ο ίδιος κλείνει τα στόματα που θέλουν τη ΔΗΠΑ να βοηθήται υπογειώς από το Προεδρικό, ξεκαθαρίζοντας πως παρά τις συχνές επαφές με τον Νίκο Αναστασιάδη, η Δημοκρατική Παράταξη έχει τον δικό της κόσμο. Το ενδιαφέρον, βεβαίως, είναι ότι δεν έκλεισε το σενάριο επιστροφής στο ΔΗΚΟ, υπογραμμίζοντας τον απόλυτο σεβασμό του στον ΔΗΚΟϊκό κόσμο.

Χαμηλοί τόνοι

Πάντως, η ΔΗΠΑ μπορεί να κρατά χαμηλούς τόνους, αλλά φαίνεται πως εργάζεται

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Δημήτρης Συλλούρης

Ο πρόεδρος της Βουλής Δημήτρης Συλλούρης εφόνσον ευσταθεί ότι το ζήτημα με τη λίστα των πολιτικά εκτεθειμένων δεν κλείνει με την παράδοση της στον κεντρικό τραπεζίτη αλλά τώρα ανοίγει.

εντατικά στο παρασκήνιο. Αυτό είναι φανερό από τις επαρκιακές συνελεύσεις και τον κόσμο που παρευρίσκεται. Φαίνεται και από την προεκλογική μάζωση του Γιάννου Λακοτρίπη, η οποία περνώντας από εκεί, καθότι κύριος δρόμος η Γρίβα Διγενή, αλλά και βάσει φωτογραφιών γέμισε το επιτελείο με κόσμο. Φαίνεται και με τον Λευτέρη Δημητρίου, πρώην μέλος του Πολιτικού Γραφείου του ΔΗΣΥ και νυν αριστίνδην της ΔΗΠΑ, ο οποίος, όπως μαθαίνουμε, ενέγραψε στους εκλογικούς καταλόγους 2.500 κοινοτικούς.

Δημοσκοπικά απορρίβαστοι

Αίσθηση προκάλεσε η δημοτικότητα των πολιτικών αρχηγών βάσει της δημοσκόπησης της Symmetron Market Research. Όσο ο Αβέρωφ Νεοφύτου όσο και ο Άντρος Κυπριανού παίρνουν απορρίβαστο. Το ενδιαφέρον βεβαίως δεν είναι η γενικότερη εικόνα που έχουν στον κόσμο αλλά και το ότι διχάζουν ακόμη και το δικό τους ακροατήριο. Και δεν είναι μόνο η δημοσκόπηση της «Κ» η δημοσκόπηση που παρουσίασε για λογαριασμό του ANT1 η CYMAR δείχνει ακόμα και τον Χρίστο Χρίστου να έχει λιγότερο αρνητική εικόνα από τους αρχηγούς των δύο μεγάλων κομμάτων. Μήπως είναι καιρός για αλλαγές;

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

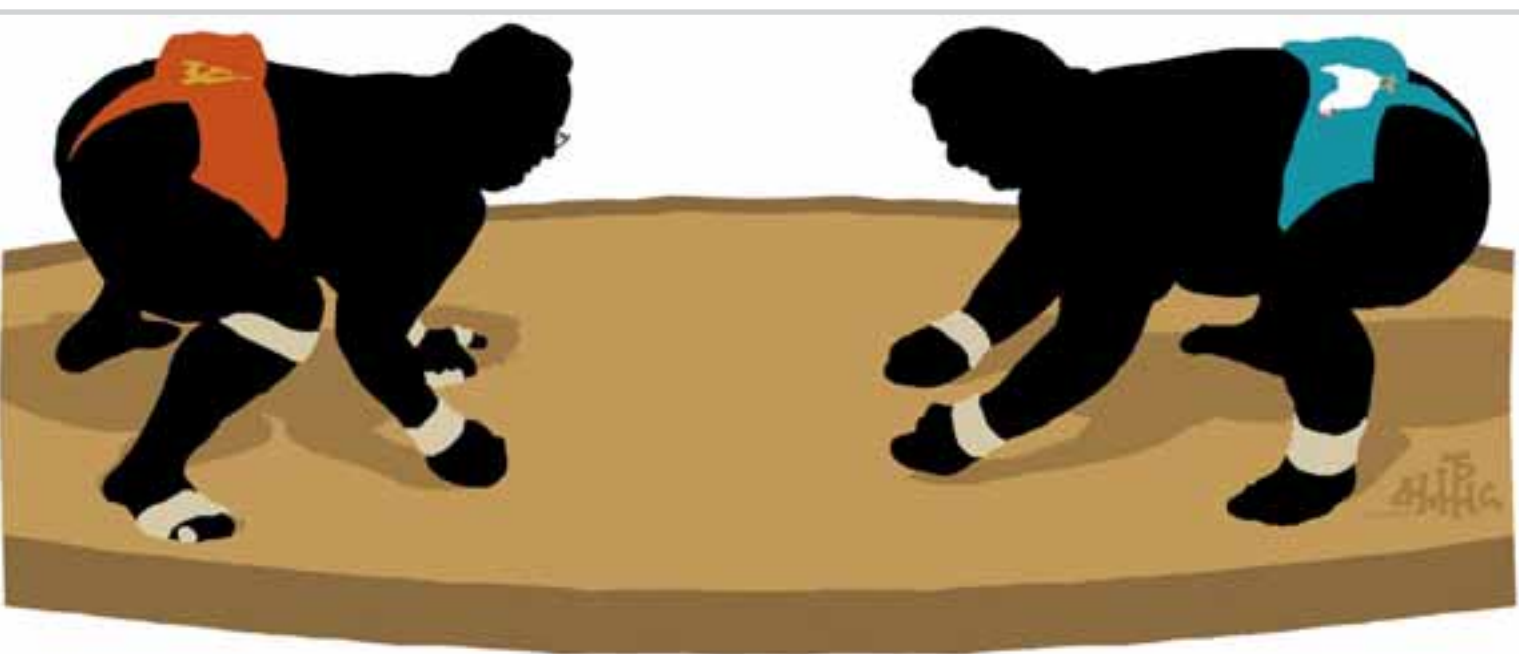
Απρεπείς προτάσεις

Του **ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΑΣΙΜΑΤΗ**

Είναι εξαιρετικά απλό και το έχουμε δει να συμβαίνει αμέτρητες φορές στην πολιτική: όταν σε κατηγορούν για κάτι συγκεκριμένο, το οποίο όμως δεν αποδεικνύεται αφ' εαυτού, εσύ δεν έχεις να κάνεις τίποτε άλλο παρά να το διαψεύσεις αμέσως. Όχι, δεν ισχύει, είναι ψευδές. Αυτά λες, στήνεις και μια ωραία σκηνή για το φιλοθέαμον κοινό και καθάρισε – στο κάτω κάτω, το βάρος της απόδειξης πέφτει στον κατηγορό σου. Ακόμη και αν εσύ έχεις στ' αλήθεια διαπράξει αυτό για το οποίο σε κατηγορούν, εφόνσον η πράξη δεν αποδεικνύεται, η διάψευση σε εξισώνει αυτομάτως με τον κατηγορό: είναι ο λόγος του απέναντι στον δικό σου και as κρίνουν οι τρίτοι – αυτούς θα βρεις τρόπους να τους επηρεάσεις...

Βέβαια, τίποτε από αυτά δεν ισχύει, αν εσύ φοβάσαι ή, ακόμη χειρότερα, αν γνωρίζεις ότι ο κατηγορός σου έχει στην κατοχή του τις αποδείξεις και περιμένει πρώτα να ανταποκριθεί εσύ στην κατηγορία, επειδή σε εκείνον αρέσουν πολύ οι εκπλήξεις. Στην περίπτωση αυτή, κάνεις την πάπια και το παίζεις υπεράνω. Δεν καταδέχεσαι καν να ασχοληθείς με τα χαμερπή σκουλήκια, τους κατηγορούς σου.

Τους προσπερνάς κρατώντας τη μύτη με το μαντίλι σου και παριστάνεις ότι τους αγνοείς, μέχρι να δεις τι θα κάνεις. Στο κάτω κάτω, όλοι ξέρουν ότι έχεις πολύ σοβαρότερα θέματα για να ασχοληθείς. Έχεις την ελληνική διαστημική πολιτική στα χέρια σου! Τελευταία, μάλιστα, δέχθηκες να ξεκινήσεις συνεργασία με την αμερικανική NASA, αφού για μήνες αντιστεκόσουν στην πολιορκία της.

ΜΟΝΟ Ο ΑΝΤΙΠΑΛΟΣ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΙ ΤΙ ΕΧΕΙΣ ΦΑΕΙ ΟΛΑ ΑΥΤΑ ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ. ΤΟ ΝΑ ΜΙΛΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΥΤΟ ΣΟΥ ΘΕΩΡΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΛΑΤΡΕΙΣ ΤΟΥ ΣΟΥΜΟ ΑΣΥΓΧΩΣΤΗΤΟΙΣ ΚΟΜΠΛΑΪΜΟΙ.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

Αν κρίνω από τα επιτεύγματά του, αλλά και την επιβλητική όψη του, ο Βαγγέλς Μαρινάκης δεν δείχνει ακριβώς αυτό που θα λέγαμε «χνου-δωτό γατάκι». Δεν μπορώ να φανταστώ, λοιπόν, ότι θα έβγαине ποτέ να κατηγορήσει δημοσίας τον Παππά και, φυσικά, τον Τσίπρα, χωρίς να έχει στα χέρια του αποδείξεις. Πολύ περισσότερο όταν ο ίδιος έχει σοβαρές δικαστικές εκκρεμότητες: από την υπόθεση του «Noor 1» μέχρι τους στημένους ποδοσφαιρικούς αγώνες. Επομένως, πολύ φυσικό ο Ν. Παππάς να συγκεντρώ-

νεται στην ελληνική διαστημική πολιτική και να αγνοεί σαχλούς περισπασμούς, όπως π.χ. η κατηγορία ότι μεσολάβησε κατ' εντολήν του Τσίπρα, με το αίτημα να δώσει ο Μαρινάκης δάνειο 23 εκατομμυρίων στον Καλογρίτσα, προκειμένου ο τελευταίος να εξοφλήσει την τηλεοπτική άδεια.

Από τις κατηγορίες του Μαρινάκη εναντίον των Τσίπρα και Παππά, εκτίθεται ασφαλώς και ο ίδιος ο κατηγορός – διότι το ταγκό χορεύεται με δύο. Τέτοιες φιλικές προτάσεις

(δάνεισε, σε παρακαλώ, 23 εκατομμύρια σ' ένα φίλο μου, κάνε το για μένα!) δεν γίνονται σε ανθρώπους που τους γνωρίζεις επιφανειακά. Προϋποθέτουν σχέσεις εμπιστοσύνης, τις οποίες εμμέσως ο Μαρινάκης παραδέχεται ότι είχε αποκτήσει, όταν αποκαλύπτει τις χάρες που του ζητούσε η κυβέρνηση.

Αυτό είναι, όμως, το αναγκαίο τίμημα που πρέπει να καταβάλει για να ενισχύσει την αξιοπιστία της καταγγελίας του. Ο κόσμος δεν αποτελείται μόνο από βλάκες –το

λέω με όλο τον σεβασμό προς την πλειοψηφία. Τα πράγματα σπανίως είναι άσπρα ή μαύρα: συνήθως περνάμε τη ζωή μας ψάχνοντας την καλύτερη απόχρωση του γκριζού.

Επιπλέον, η αποκάλυψη του εφοπιστή και εκδότη ότι μετείχε ο ίδιος στα μαγειρέματα, σε βαθμό μάλιστα ώστε να του κάνουν παρόμοιες απρεπείς προτάσεις (φίλε, σου βρίσκονται πρόχειρα 23 εκατομμύρια;) μπορεί και να ενισχύει τον ισχυρισμό του ότι η δίωξή του για τις γνωστές υποθέσεις γίνεται

με πολιτική σκοπιμότητα. Για τη δίωξη δεν μπορώ να ξέρω· αλλά η εμπλοκή του με τον Τσίπρα, ναι, ήταν πολιτική. Για την ακρίβεια, ήταν το είδος της εμπλοκής που ονομάζουμε διαπλοκή. Από τη δική του πλευρά, ο Μαρινάκης το παραδέχεται εμμέσως. Η κυβέρνηση κάνει σαν τον λαγό του ποιήματος, που πιάστηκε στο δόκανο: κλείνει τα μάτια, με την ελπίδα ότι, όταν θα τα ανοίξει ξανά, το κακό όνειρο θα έχει φύγει. Αμ δε!

Το «συναφτό σύστημα»
Στα εγκαίνια του κεντρικού προεκλογικού περιπτέρου της (που θυμίζει κοριτσιόστικο δωμάτιο μεγαλομπεμπέκας), η Κατερίνα Νοτοπούλου παρουσίασε κοκτέιλ αφιερωμένο στην ίδια, με την ονομασία «Νοτοπόλιταν»! (Να ήταν άλλη μία στρατηγική έμπνευση του Καρανίκα; Πολύ θα το ήθελα...) Πάντως, η παρουσίαση του «Νοτοπόλιταν» δεν ήταν χωρίς επιπτώσεις, φοβάμαι, ιδίως γλωσσικές. Είπε, λ.χ., η κ. Νοτοπούλου στην ομιλία της ότι «δεν υπάρχει περίπτωση να αφήσουμε την πόλη πίσω στους Ψωμιάδες, τους Παπαγεωργόπουλους και το συναφτό σύστημα» και ορισμένοι έμειναν να αναρωτιούνται τι είναι το «συναφτό σύστημα». Υποθέτω ότι το «συναφτό» είναι κάτι που βγήκε έπειτα από μετωπική σύγκρουση –με πολύ μεγάλη ταχύτητα, δυστυχώς– του επιθέτου «συναφής» με την επιρρηματική φράση «συν' αυτό». Αυτά συμβαίνουν σε όσους πίνουν και μιλούν, ενώ δεν μπορούν να κάνουν δύο πράγματα ταυτόχρονα. Ευτυχώς που δεν μασούσε και τσιχλα...

ΦΑΛΗΡΕΥΣ
kassimatis@kathimerini.gr

ΑΡΘΡΟ / Του ΜΙΧΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ

Η πολιτική είναι επιλογή

Στις μέρες της κυριαρχίας του εφήμερου και του επιφανεϊακού των μέσων κοινωνικής δικτύωσης ως διαδικτυακού καφενειού και που η αναπαραγωγή συνθημάτων είναι ο κανόνας, κυριαρχούν διάφορα τοτέμ και «θεότιπτες» που φαίνεται ότι δεν μπορείς να αγγίξεις και να ασκήσεις κριτική. Τα πιο κλασικά τοτέμ στον τόπο μας και στον ευρύτερο ελληνικό χώρο, αφορούν τους αρχαίους Έλληνες φιλόσοφους, για τους οποίους εκτός του ότι δεν υπάρχει καν διάλογος για τις ιδέες τους στη δημόσια σφαίρα πόσω μάλλον να τους ασκείται κριτική, μπαίνουν συλλήβδην στο ίδιο τσουβάλι, ωσάν και ο Πλάτωνας και ο Αριστοτέλης να είχαν τις ίδιες ιδέες κάτι που προφανώς είναι λάθος. Άλλο μεγάλο τοτέμ τόσο στον τόπο μας όσο και παγκοσμίως, είναι αυτό του Μαρξ, ο οποίος αντιμετωπίζεται από τους μαρξιστές ως θεότητα, σε σημείο που ζώντας ακόμα ο Μαρξ αναφερόμενος σε αυτούς, είχε δηλώσει ότι «εγώ δεν είμαι ...μαρξιστής». Ο Κορνήλιος Καστοριάδης, αυτός ο σύγχρονος «αιρετικός» πολιτικός φιλόσοφος, αναφέρεται στους μεγάλους πολιτικούς φιλόσοφους από τον Πλάτωνα μέχρι και τον Μαρξ στο βιβλίο του, το «Επαναστατικό Πρόβλημα», με την έννοια της νοητικής επανάστασης. Κατακρίνει τη στάση τόσο του Πλάτωνα όσο και του Μαρξ, τους οποίους θεωρεί ότι τουλάχιστον δεν ήταν ειλικρινείς και δεν είχαν το θάρρος της πολιτικής τους επιλογής, αφού και οι δύο όταν μιλούσαν, το έκαναν πάντα «εξ ονόματος», ο Πλάτων εξ ονόματος του «όντος ον» και ο Μαρξ του προλεταριάτου. Κατακρίνει τη στάση του Μαρξ του επί της ιστορίας και της προσέγγισής του σε ένα πλαίσιο αποκλειστικά και μόνο οικονομιστικό, αγνοώντας σκόπιμα ή όχι, όλες

τις υπόλοιπες παραμέτρους που επηρεάζουν καταλυτικά τις εξελίξεις στον κόσμο, όπως είναι το πολιτισμικό στοιχείο. Η ουσία της κριτικής του έγκειται κυρίως στην τάση των πολιτικών φιλοσόφων να μιλάνε ως τρίτοι έναντι αυτών που συμβαίνουν και απλώς να ερμηνεύουν το δῆθεν «αληθινό» και «σωστό», αποφεύγοντας να πάρουν σαφή θέση για το τι πιστεύουν οι ίδιοι ότι είναι

το πολιτικά ορθόν. Η «Πολιτεία» του Πλάτωνα ήταν ακριβώς αυτό, του Πλάτωνα και κανενός άλλου, το να ισχυρίζεται κάποιος ότι αυτή είναι η ιδανική πολιτεία σύμφωνα με «αντικειμενικά» κριτήρια που έθεσε υποκειμενικά ο ίδιος, προφανώς και δεν είναι αντικειμενικά η «ιδανική» πολιτεία. Ο Καστοριάδης καθιερώνει στη δική του πολιτική σκέψη έναντι της πολιτικής, το κορυφαίο ζήτημα της προσωπικής πολιτικής σκέψης και επιλογής. Ακόμα και αν με κάποιο μαγικό τρόπο λέει, γνωρίζαμε ότι η επικράτηση των κρεματοριών και των γκούλαγκ είναι αναπόφευκτη, ακόμα και τότε, η πολιτική επιλογή μου θα μου καθόριζε να πολεμώ με όλο μου το είναι εναντίον τους. Ακόμα και όταν όλη η ανθρωπότητα είναι αυτό που είναι, αν εσύ διαφωνείς πρέπει να έχεις το πολιτικό σθένος της δικής σου πολιτικής επιλογής. Η προσπάθεια πολιτικής ερμηνείας του κόσμου έγκειται αποκλειστικά και μόνο στην λογική παρατήρηση συνολικά του τι συμβαίνει, γιατί συμβαίνει, πότε συμβαίνει και αν μπορεί να συμβεί κάτι άλλο από αυτό που συνέβη ή που συμβαίνει τώρα. Αν κάτι μας διδάσκει η ιστορία είναι ότι όλα αλλάζουν, αλλάζουν όμως μόνο με την προσωπική μας επιλογή να τα αλλάζουμε. Όταν ο «πρώτος» άνθρωπος επέλεξε να βγει από τις σπηλιές αυτό μας έφερε εδώ. Η αντίληψη του καθενός από μας και η ερμηνεία του κόσμου διαφέρει και είναι φυσικό, αφού αυτή καθορίζεται από πάρα πολλές παραμέτρους, όπως είναι ο κοινωνικός μας καθορισμός, ο ίδιος ο εγκέφαλός μας, η νοητική μας αντίληψη και ικανότητα αντίληψης, καθώς επίσης και τα ερεθίσματα που έχουμε από τους γύρω μας ή που επιλέγουμε να έχουμε. Εν τέλει, το μόνο εργαλείο που έχουμε είναι η δική μας αντίληψη του κόσμου, το μόνο όπλο, όμως, που έχουμε για να κάνουμε τον κόσμο όπως εμείς θεωρούμε ότι είναι καλύτερος, είναι να έχουμε το σθένος και το θάρρος της προσωπικής πολιτικής επιλογής μας, να πάρουμε θέση και να πράξουμε για να τον φέρουμε πιο κοντά σε αυτό που θεωρούμε καλύτερο.

Αιτανεία για τη Μεγάλη Παρασκευή (19 Απριλίου 2019) στο Κομόρο του Ντίλι, πρωτεύουσα του Ανατολικού Τιμόρ.

ΔΙΕΛΚΥΣΤΙΝΔΑ / Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Μια άλλη Τεχεράνη

Θυμάμαι το μακρινό 2009, όταν ο Νίκος Αναστασιάδης βρισκόταν ακόμη στην αντιπολίτευση και προσπαθούσε ακόμα να κτίσει το ηγετικό του προφίλ που μιλούσε με σχετική τόλημη για τον αρχιεπίσκοπο Χρυσόστομο και τη στάση του. Σημείωνε πως «οι πολλές παρεμβάσεις σε θέματα, ιδιαίτερα όταν υπάρχουν πολιτικά κόμματα, που θέλουν να τα υποκαταστήσουν γιατί δεν τα εμπιστεύονται, δεν με βρίσκουν σύμφωνο». Χρειάστηκε να αρχίσει να σκέφτεται την Προεδρία της Δημοκρατίας και στη συνέχεια να εκλεγεί στο ανώτατο αξίωμα ώστε να αλλάξει πλήρως και σκέψη και πλεύση. Αρχισε τότε να δέχεται μετά χαράς και τις παρεμβάσεις, αλλά και τις άγαρμπες κινήσεις του. Τον χαρακτήριζε εκ των λαμπροτέρων εκκλησιαστικών μορφών και αντάλλαξε ευχαρίστως μαζί του τις απόψεις του για τις εξελίξεις στο Κυπριακό. Τότε ήταν η άνεση και η ευκολία με την οποία ο αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος μπαινόβγαине στο Προεδρικό, που όταν προεκλογικά ερωτήθηκε για τις επικρίσεις που του άσκησε ο ανθυποψήφιος του Νίκου Αναστασιάδη, Σταύρος Μαλάς, ο ίδιος απάντησε απαξιωτικά: «αφού δεν πρόκειται να εκλεγεί, γιατί να με απασχολήσει η θέση του;»

Μπήκε στη συνέχεια στο Προεδρικό και εξερχόμενος υπογράμμισε τη στήριξή του στο πρόσωπο του Νίκου Αναστασιάδη. Κάπως έτσι συνέχισε και ο στενός δεσμός Εκκλησίας και Υπουργείου Παιδείας. Δεσμός που είχε ενισχυθεί με το «δικό του παιδί» Κώστα Καδή, μέλος της Θρονικής Επιτροπής της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κύπρου ως υπουργό Παιδείας κατά την πρώτη θητεία Αναστασιάδη και ολοκληρώθηκε βεβαίως το πράγμα με τον Κώστα Χαμπαούρη που φρόντισε να κάνει σε όλους γνωστό από την αρχή τα ελληνοχριστιανικά του ιδεώδη...

Τόσο ήταν μάλιστα το δέσιμο και με τον κ. Χαμπαούρη, που όταν λόγω της ανεπάρκειάς του ο τελευταίος ξεσήκωνε τους εκπαιδευτικούς και τους έβγαζε στους δρόμους, ζητώντας επίμονα την παραίτησή του, ο προκαθήμενος της Εκκλησίας κτύπησε το χέρι στο τραπέζι. «Έβλεπα τον παλληκαρισμό μερικών που απειλούσαν “γην και ουρανόν” και μάλιστα μερικοί αξιάναν την παραίτηση του υπουργού... Το κακό έχει

παράγινει» σημείωνε χαρακτηριστικά, θέλοντας να θέσει τέρμα στα όσα διαμείβονται. Κάπως έτσι, δεν θα έπρεπε να μας εκπλήξουν τα όσα έγιναν την προηγούμενη εβδομάδα στην Πάφο, όταν τα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου Πάφου και μέρος πολιτών υποδέχονταν με χειροκροτήματα και με τον Ακάθιστο Ύμνο στο Δημαρχείο της πόλης τον μπτροπολίτη Πάφου. Επίσκεψη που στόχο είχε να παρακολουθήσει ζωντανά την επαναληπτική ψηφοφορία για την ανέγερση του καθεδρικού ναού στον δημόσιο κήπο της πόλης. Μια νέα ψηφοφορία που ικανοποιούσε τελικώς το αίτημά του για ανέγερση της μητρόπολης στον χώρο πρασίνου.

Και λέμε νέα ψηφοφορία, καθώς λίγες ημέρες προηγούμενως, το αίτημά του απορρίφθηκε από την πλειοψηφία των μελών του Δημοτικού Συμβουλίου. Χρειάστηκε να περάσουν λίγες

μέρες ώστε οι δύο δημοτικοί σύμβουλοι της ΕΔΕΚ να κάνουν στροφή 180 μοιρών και να υπερψηφίσουν την πρόταση της Μητρόπολης, αλλάζοντας έτσι το αρχικό αποτέλεσμα.

Πείστηκαν άραγε από τα επιχειρήματα του μητροπολίτη για την αναγκαιότητα ανέγερσης κα-

θεδρικού ναού στον συγκεκριμένο χώρο; Οι κακόπιστοι λένε πως όλο αυτό έχει να κάνει με τη δύναμη που έχει στην περιοχή η ηγεσία της Εκκλησίας. Ικανή να προσελκύσει ψήφους υπέρ της ΕΔΕΚ σε μία περίοδο που οι Σοσιαλιστές τις χρειάζονται πάση θυσία. Δύναμη τότε, ώστε να μεταφέρει, αν χρειαστεί, ψήφους αλλού, αν κάποιοι δεν συμμορφωθούν. Ας πούμε στο ΕΛΑΜ με το οποίο είναι γνωστοί οι δεσμοί τους. Οι σημερινοί ολοφυρμοί βεβαίως για την καραμπινάτη παρέμβαση δεν πείθουν κανέναν. Γιατί το πολιτικό μας σύστημα έμαθε από καιρό να είναι δουλικά υποταγμένο στην ηγεσία της Εκκλησίας. Φοβούμενο την οργή της στο ενδεχόμενο που τα αιτήματα και η θέση της αγνοηθεί.

Απλώς τα ρεζιλίκια στην Πάφο θα είναι εκεί να μας θυμίζουν το ποιόν της πολιτικής που έχουμε. Είμαστε μία άλλη Τεχεράνη. Και απομακρυνόμαστε ολοένα και περισσότερο από το ουσιαδές: τη δημιουργία ενός κανονικού κράτους όπου η κοσμικότητα θα έπρεπε μέχρι τώρα να είναι δεδομένη.

economidou@kathimerini.com.cy

ΒΟΛΕΣ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ

Διευθυντής χωρίς γραφείο

Ομάδα βουλευτών, κατά τη διάρκεια επίσκεψης στη Σλοβενία, συναντήθηκε με τον διευθυντή του Φόρου Εισοδήματος της χώρας. Έκπληκτοι είδαν έναν νεαρό να κάθεται σε μια ψηλή καρέκλα, σε ένα ψηλό τραπέζι (stul) και να έχει μπροστά του, έναν φορητό υπολογιστή. Στην ίδια αίθουσα υπήρχαν και πολλοί άλλοι εργαζόμενοι. Μοιραία η κουβέντα ξεκίνησε με την ερώτηση, «μα πού είναι το γραφείο σας». Η απάντηση ακόμη μια εκπλήξη. «Δεν έχω γραφείο, ούτε και δικό μου υπολογιστή. Βρέθηκα στον συγκεκριμένο χώρο, για τη συνάντηση και με τους κωδικούς μου μπήκα στον δικό μου υπολογιστή και συνεχίζω τη δουλειά μου». Παράγγειλαν καφέ και άρχισε η κουβέντα για τον τρόπο λειτουργίας της νευραλγικής υπηρεσίας της χώρας. Ο νεαρός διευθυντής ανέφερε ότι: «κανένας δεν χρησιμοποιεί χαρτί. Όλες οι συναλλαγές με τον Φόρο Εισοδήματος γίνονται μέσω διαδικτύου. Οι μισθοί δηλώνονται απ’ ευθείας από τους εργοδότες, οι αποκοπές ή επιστροφές γίνονται αυτόματα σε τραπεζικούς λογαριασμούς. Ανάλογες ρυθμίσεις υπάρχουν και με τις εταιρίες. Η επιστροφή ΦΠΑ γίνεται αυτόματα και σε συνεχόμενη βάση, ανάλογα με τις υποχρεώσεις της κάθε εταιρίας. Η παραγωγικότητα των υπαλλήλων καταγράφεται, ελέγχεται και αξιολογείται συνεχώς, ενώ κανείς δεν χρειάζεται να κτυπά κάρτες και να ελέγχεται πού βρίσκεται. Σημασία έχει το παραγόμενο έργο.». Και όλα αυτά, σε μια χώρα η οποία μόλις πριν από τρεις δεκαετίες ανεξαρτητοποιήθηκε από τη Γιουγκοσλαβία και έσπισε δικούς της θεσμούς. Οι εκπλήξεις συνεχίστηκαν και στο Κοινοβούλιο της Σλοβενίας, όπου και εκεί κανένας δεν χρησιμοποιεί χαρτί. Όλα τα έγγραφα πηγαινοέρχονται μέσω υπολογιστών, ενώ και όλες οι μελέτες διαβιβάζονται με ηλεκτρονικό τρόπο.

Ένας βουλευτής έκανε και την σύγκριση με την κατάσταση στην κυπριακή Βουλή, όπου χρησιμοποιούνται τόνοι από χαρτί, για να φωτοτυποούνται τα έγγραφα, παρά το γεγονός ότι όλα τα έγγραφα βρίσκονται στους υπολογιστές.

Ανάλογες εκπλήξεις είχαν οι Κύπριοι βουλευτές και κατά τις συναντήσεις τους, με άλλους αξιωματούχους της χώρας, χωρίς να κρύβουν τον θαυμασμό, αλλά και τη ζήλια τους. Μεταξύ τους, άρχισαν να μιλούν για τα τεράστια γραφεία του Υπουργείου, για τις κόντρες μεταξύ υπαλλήλων, για το καλύτερο γραφείο, θυμήθηκαν τα τραγελαφικά στον Συνεργασισμό με το Γραφείο του γενικού διευθυντή και ένα σωρό άλλες μικρότητες υπαλλήλων, οι οποίοι θέλουν δικό τους γραφείο, ώστε να μη βλέπουν τα «μούτρα» των άλλων και για να λαμβάνουν αξία από το «τραπέζι» και όχι από τις ικανότητές τους. Κατά τα άλλα ούτε λόγος, για την παραγωγικότητα, αφού δεν υπάρχουν μετρήσιμα κριτήρια και σχεδόν όλοι είναι άριστοι. Το βαθύ κράτος και η γραφειοκρατία καλά κρατούν στον τόπο μας, παρά το γεγονός ότι η νέα γενιά και οι νέοι υπουργοί αντιλαμβάνονται τις προκλήσεις και πολεμούν για αλλαγές. Τα πράγματα κυλούν με ρυθμούς κελώνας και είναι φυσιολογικό, όταν σήμερα οι διευθυντές του Δημοσίου, στην πλειονότητά τους, είναι άνθρωποι, οι οποίοι περιμένουν τη σύνταξη και έμαθαν μια ζωή να κινούνται με δημοσιοϋπαλληλικούς ρυθμούς. Η δημόσια υπηρεσία χρειάζεται νέο αίμα και σίγουρα όχι έκτακτους και αορίστου χρόνου, οι οποίοι μπαίνουν από τα παράθυρα, χωρίς διαδικασίες, σε πολλές περιπτώσεις.

Ο νεαρός υπουργός Εσωτερικών Κωνσταντίνος Πετρίδης μπορεί να ετοίμασε το πακέτο με τα νομοσχέδια για τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας υπηρεσίας, αλλά στον δρόμο, η υπόθεση φαίνεται ότι φυλλοροεί, από τον φόβο ή από την απροθυμία, είτε των βουλευτών, είτε των συντεχνιακών, είτε άλλων συμφερόντων. Το πιο σοφό θα ήταν να προωθηθεί ένα σχέδιο πρόωρης αφυπηρέτησης για τους διευθυντές του Δημοσίου, ώστε επιτέλους να μπουν νέοι, με όρεξη και δυνάμεις, για να προωθήσουν αλλαγές. Ακόμη, γιατί όχι οι διευθυντικές θέσεις, να είναι όλες με συμβόλαιο μερικών χρόνων, ώστε σε περίπτωση αδυναμίας, να υπάρχει η δυνατότητα αλλαγής. Ευτυχώς ή δυστυχώς κανένας δεν είναι αναντικατάστατος.

kaparispan@yahoo.gr

ΑΡΘΡΟ / Της ΣΑΒΙΑΣ ΟΡΦΑΝΙΔΟΥ

Προσωπική επαφή με τους πολίτες

Μπροστά στον πόνο του συνανθρώπου σου, μπροστά στη δικαιολογημένη οργή του, από σεβασμό σιωπάς και ακούς. Μόνο ακούς.

στιγμές. Αυτές που μπροστά στον πόνο του συνανθρώπου σου, μπροστά στη δικαιολογημένη οργή του, από σεβασμό σιωπάς και ακούς. Μόνο ακούς.

Όλοι μας περάσαμε δύσκολα από την τραγική οικονομική κρίση, η οποία επέφερε μια άνευ προηγουμένου κρίση αξιών και αρχών σε όλα τα επίπεδα. Το αποτέλεσμα ξεκάθαρο: καταρρακώθηκε η επι-

από τη γενικότερη αντίληψη ανάμεσα στην κοινωνία πως ό,τι και να γίνει, τίποτα ποτέ δεν θα αλλάξει, ότι όλοι «βράζουν στο ίδιο καζάνι», ότι όλοι είναι ίδιοι. Υπήρξαν στιγμές που εξοργίστηκα με πολίτες που ήθελαν να χρησιμοποιήσουν για δικό τους προσωπικό όφελος το ίδιο σύστημα, το οποίο καθημερινώς κατακρίνουν από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ως κομματικά διεφθαρμένο και «πελαταιακό». Υπήρξαν στιγμές που ευχαριστήθηκα έναν υγιή διάλογο με επιχειρήματα με πολίτες που έχουν διαφορετική άποψη από τη δική μου. Υπήρξαν στιγμές που έφυγα ικανοποιημένη, γνωρίζοντας ότι μέσα από την προσωπική επαφή, πέρασα το δικό μου μήνυμα. Υπήρξαν όμως και κάποιες άλλες, πιο σημαντικές

Πίστευα και θα πιστεύω πάντα ότι η προσωπική επαφή με τη βάση της κοινωνίας, με τους πολίτες, είναι ο πλέον σημαντικός παράγοντας για όσους επιθυμούν να ασχολούνται ενεργά με τα κοινά και την πολιτική. Το άτομο που εξυπηρετεί το καλώς νοούμενο συμφέρον όλων των πολιτών, το άτομο που εκπροσωπεί επάξια τους πολίτες, είναι το άτομο που έχει μάθει να ακούει προσεκτικά τους πολίτες, να αφογκράζεται την κοινωνία και να λαμβάνει σοβαρά υπόψη τον άνθρωπο.

Αφουγκραστήκαμε πολλά τον τελευταίο χρόνο. Οργή, δυσανεξία, αγανάκτηση, μα πάνω από όλα απογοήτευση και απαξίωση. Το πιο τρομακτικό από όλα είναι αυτή η αδιαφορία που απορρέει

πλέον αναζητούν πολιτικούς που θα τους πούνε την αλήθεια κατάματα, όσο πικρή και εάν είναι, μακριά από λαϊκισμούς και συνθήματα. Πολιτικούς που θα έχουν επιχειρήματα, συνέπεια και αξιοπιστία στον λόγο τους και που δεν κοροϊδεύουν τους πολίτες. Πολιτικούς που δεν ήρθαν από το πουθενά, αλλά έχουν την κατάρτιση και την πολιτική προπαίδεια την κρίσιμη στιγμή με πάרון δύσκολες, αλλά χρήσιμες για τον τόπο αποφάσεις.

Τουλάχιστον, με αυτόν τον τρόπο, θα έχουμε όλοι μας μια ελπίδα ότι καλύτερες μέρες μπορούν να έλθουν στον τόπο μας.

Η κ. Σάβια Ορφανίδου είναι οικονομολόγος.

Η Ελένη Ξένου απουσιάζει.

Η σημαία της αγωνίας

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Για να βγούμε λίγο από τη γυάλα μας! Σοκαρίστηκαν πολλοί από την αντίδραση των Γάλλων, τις θεωρίες συνωμοσίας και τα ένστικτα που ξύπνησε η καταστολή της Παναγίας των Παρισίων. Δεν θα έπρεπε. Ένα σημαντικό κομμάτι του γαλλικού λαού βιώνει πρωτόγνωρες πιέσεις και αβεβαιότητες. Ήδη ενιωθε ότι ένας παλιός και «ασφαλής» κόσμος, τον οποίο είχε συνηθίσει, καταρρέει. Βιώνε τη φτωχοποίηση. Εβλεπε τα ιστορικά σασό και οιονοποιεία να περνούν σε χέρια Κινέζων και να μετονομάζονται με προσφιλείς κινεζικές ονομασίες. Ενώθε τη μεταναστευτική πίεση, που είναι πάρα πολύ έκδηλη στο Παρίσι, αλ-

Το χειρότερο που μπορείς να κάνεις είναι να τη σνομπάρεις και να την ειρωνευθείς...

λά και σε όλη τη γαλλική επαρχία. Και ταυτόχρονα, του έλειπε μια στιβαρή ηγεσία, που να του μιλάει όχι μόνο στο μυαλό αλλά και στην καρδιά για το πώς μπορεί να ξεφύγει από αυτά τα αδιέξοδά του. Όταν, λοιπόν, βλέπουν αυτοί οι πολίτες το πιο ιστορικό σύμβολο της Γαλλίας να καίγεται και να καταρρέει, λογικό δεν είναι να ξυπνήσει μέσα τους φόβος για το μέλλον, για το ποια είναι η χώρα τους και πού πάει; Ακόμη και για το αν αυτό που ήξεραν ως Δύση διαλύεται μπροστά στα μάτια τους; Όσοι ζούμε από την «άλλη όψη» δεν καταλαβαίνουμε μερικές φορές τι γίνεται γύρω μας. Ή, χει-

ρότερα ακόμη, το σνομπάρουμε. Το πλήρωσαν ακριβιά αυτό πολλές δυτικές ελίτ τα τελευταία χρόνια. Περνούσα προσφάτως από μια πάλα ποτέ μεσοαστική περιοχή, στην οποία και μεγάλωσα. Σε μερικά μπαλκόνια έβλεπες ελληνικές σημαίες, μία εδώ και μία παρακάτω. Ένας φίλος που ήταν μαζί μου σχολίασε πως «τίποτα ακραίοι θα είναι». Είναι πολύ εύκολο να τους σβήσεις έτσι από τον χάρτη. Αυτοί οι άνθρωποι ένιωσαν, όμως, τα τελευταία δέκα χρόνια ότι από νοικοκύρηδες αστοί έγιναν νεόπτωχοι. Δεν μπορούν να μετακομίσουν. Τα διαμερίσματά τους δεν αξίζουν σχεδόν τίποτα πια. Εκεί όπου υπήρχε το παραδοσιακό αστικό ζαχαροπλαστείο λειτουργεί τώρα ένα μαγαζί με την ονομασία Kabul Grill. Το εύκολο είναι να τους χαρακτηρίσεις ρατσιστές ή ό,τι άλλο, αν παραπονεθούν για όσα βιώνουν. Δεν είναι, όμως, υποχρεωμένοι να έχουν διαβάσει Χαράρι ή Κίγκαν για να καταλάβουν ορθολογικά τι παίζεται παγκοσμίως γύρω τους, ούτε τους προετοίμασε κάποιος για το νέο σκηνικό. Η σημαία που έχουν στο μπαλκόνι είναι μια κραυγή αγωνίας. Μπορείς να την ακούσεις και να προσπαθήσεις να μιλήσεις με αυτόν τον κόσμο. Μπορείς και να τη χαρίσεις στους εμπόρους του μίσους και τις ψεύτικες ελπίδες, πως όλα μπορεί να ξαναγίνουν όπως παλιά...

Για να είμαι σαφής, δεν πιστεύω ότι πρέπει να καϊδέφεις αυτή ή βάρβαρα ένστικτα που γεννιούνται μέσα από τα αδιέξοδα όσων έχουν μείνει πίσω, εγκλωβισμένοι και χωρίς καμία θετική προσδοκία για το μέλλον τους. Το χειρότερο που μπορείς να κάνεις, πάντως, είναι να τη σνομπάρεις και να την ειρωνευθείς...

Οι «Ντονατέλο» σήμερα

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΑΝΙΔΗ**

Το 1905 στο Παρίσι, στην Αίθουσα του Φθινοπώρου, εγκαινιάζόταν μια έκθεση νεωτεριστών ζωγράφων, όπου στον ίδιο χώρο εξετίθετο επίσης γλυπτό του πρώιμου αναγεννησιακού καλλιτέχνη Ντονατέλο. Τα έργα των νέων ζωγράφων –Matís, Ντερέν και άλλων– απορρίφθηκαν από έναν καθιερωμένο κριτικό της τέχνης, ο οποίος διατύπωσε την εμβληματική εκείνη πρόταση: «Ο Ντονατέλο ανάμεσα σε άγρια θηρία». Έτσι προέκυψε η ονομασία του βραχυχρόνιου κινήματος «φοβισμός», από τη γαλλική λέξη faune, που σημαίνει άγριο θηρίο. Ο συντάκτης της στήλης αυτής είναι αδαής σχεδόν εις τα περί της τέχνης, απλώς διατηρεί στη

σταση, για να επιβληθεί εν τέλει προσωρινώς ο Ναπολέων Βοναπάρτης. Σήμερα εξέλιπαν και τα σαλόνια και οι μεγάλες κυρίες, και η διαμόρφωση νέων πολιτικών περιήλθε κυρίως σε περιώνυμια πανεπιστήμια των ΗΠΑ, που επίσης αναδεικνύουν τους αστέρες της διεθνούς οικονομίας. Ωστόσο, τα παράγωγα αυτά δεν διαθέτουν βάθος, δεν οδηγούν στην ανάδειξη ηγετών, αλλά σε στρατίες ομοιομορφων και ομοιοσκεπτόμενων γραφειοκρατών. Κάτι σαν τα ξύλινα «ανθρωπάκια» του Έλλντα Γιάννη Γαίτη, που κοσμούν τη στάση του μετρό στον σταθμό Λαρίσης, προς κοινή θέα των αδιαφόρων προς την τέχνη επιβατών.

Καθώς η διαχείριση των εξελίξεων, σε επίπεδο παγκόσμιο, κατέστη ιδιαιτέρως περίπλοκη, αυξήθηκε ανεπίτρεπτα και αποσταθεροποιητικά η ισχύς της νέας γραφειοκρατίας επί όσων εξακολουθούν να φέρουν τον τίτλο του «πολιτικού ηγέτη». Και είναι λαμβάνουν χώρα αυτές οι προσαρμογές, κάποιοι ενδεχομένως λησμονούν ότι οι πολιτικοί ηγέτες αναφύονται από τη λάσπη και πως ο ρόλος τους είναι να εξασφαλίσουν υποστήριξη ή, έστω, ανοχή ώστε να εντάξουν τους πάσης φύσεως διαμαρτυρούμενους στο υπάρχον σύστημα, διότι απλούστατα είναι ανίκανοι να το ανατρέψουν.

Τα «άγρια θηρία» δεν είναι συνεπώς οι λαϊκιστές, δεν είναι καν η άκρα Δεξιά. Αυτό όμως δεν σημαίνει πως δεν υπάρχουν, και δεν είναι άλλα από τους προέδρους της Ρωσίας Βλαντιμίρ Πούτιν, της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν και των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ, κατά τη χρονική δειρή ανάδοχοι τους στην εξουσία. Παρά τις μεταξύ τους τεράστιες διαφορές, είναι αυτοί και μόνον που απειλούν τους «Ντονατέλο» της εποχής μας σήμερα. Αλλά με αυτούς η πάλη δεν είναι διόλου εύκολη. Ο πόλεμος «εναντίον της αναβίωσης του ναζισμού ή του φασισμού» στις ευρωεκλογές είναι σαφώς μια ευκολότερη υπόθεση.

Ενα από τα μεγάλα ερωτήματα των τελευταίων χρόνων είναι γιατί διαρκεί τόσο η ελληνική κρίση; Γιατί η κοινωνία και το πολιτικό προσωπικό δεν μπόρεσαν να ανταποκριθούν στην πρόκληση, να περιορίσουν τις ζημιές, να επενδύσουν στα πλεονεκτήματά της χώρας, να χαράξουν πορεία για μια Ελλάδα απαλλαγμένη από τα προβλήματα που την οδήγησαν στην κρίση; Υπήρχε κάτι που μας καταδίκασε, που δεν μας επέτρεπε να αποφύγουμε κανένα από τα προβλήματα που προέκυψαν; Μπορούμε να ελπίζουμε ότι αυτή η κατάσταση θα αλλάξει, ώστε να ξεφύγουμε από τον αέναο κύκλο διχονοίας και χρεοκοπίας; Τώρα που λήγει η ηπείρα της κυβέρνησης του ΣΥΡΙΖΑ (και, έως πρόσφατα, των ΑΝΕΛ) μπορούμε να πούμε ότι ούτε αυτοί που ευαγγελίζονταν το «νέο» προσέφεραν κάτι θετικό στην πολιτική ζωή. Κυβερνούν για τέσσερα από τα εννέα χρόνια από την υπογραφή του πρώτου μνημονίου και, αφού προκάλεσαν νέες πληγές και μεγαλύτερη ανασφάλεια στην οικονομία, τώρα πιστεύουν ότι η «έξοδος από τα

μνημόνια» είναι δικό τους επίτευγμα και από μόνο του ικανό να δώσει ώθηση στην οικονομία. Εν τω μεταξύ, αναπαρήγαγαν με τον ζήλο νεοφώτιστου ό,τι χειρότερο είχε να δείξει η πολιτική παράδοση, με ρουσφέτια, νεποτισμό, διχονοία, σκανδαλολογία, με την απόπειρα χειραγώγησης των θεσμών και εκμαυλισμό του Τύπου και των ψηφοφόρων. Ο ΣΥΡΙΖΑ δεν ήταν το πρώτο κόμμα που εφάρμοσε τέτοιες μεθόδους αλλά ούτε έθεσε τέλος σε αυτές.

Και αυτό είναι μέρος του προβλήματος των τελευταίων ετών: ο ΣΥΡΙΖΑ έδωσε παράταση σε όλες τις κακές πρακτικές της πολιτικής μας, την ώρα που χρειαζόταν επιμονή στην αλλαγή. Το πείραμα συγκυβέρνησης Ν.Δ.-ΠΑΣΟΚ είχε δείξει ότι οι πολιτικοί μας μπορούσαν να ασχοληθούν με τα προβλήματα της χώρας με σοβαρότητα και με αποτέλεσμα. Ενώ τα δύο «κόμματα εξουσίας» έφεραν την κύρια ευθύνη για τη χρεοκοπία της χώρας, ανέλαβαν και το κόστος της προσπάθειας ανάκαμψης. Ο ΣΥΡΙΖΑ, αντί να αφήσει να ολοκληρωθεί η προσπάθεια, εκμεταλλεύθηκε τη λαϊκή δυσaréσκεια και τη γонτεία που τα ψέματα ασκούν

στους ψηφοφόρους, για να βρεθεί, απροετοίμαστος και αλαζόνας, στην εξουσία.

Σε όλα τα χρόνια της κρίσης είδαμε να ενισχύεται η παραδοσιακή έλλειψη εμπιστοσύνης μας στους «ξένους» και στον ρόλο των «εκπροσώπων» τους στην πολιτική σκηνή. Εχουμε κάθε λόγο να αποφεύγουμε την ανάμειξη ξένων στα εσωτερικά μας, αλλά δεν παύουμε να φέρνουμε εαυτούς σε θέση ώστε να προκαλούμε την παρέμβασή τους. Η καχυποψία αυτή τρέφει (και τρέφεται από) τη διχονοία μεταξύ μας. Και επειδή είμαστε τόσο καχύποπτοι για τους άλλους και τόσο σίγουροι για τη δική μας ηθική ανωτερότητα, αισθανόμαστε ότι δικαιούμαστε να αποκτήσουμε επιρροή με κάθε τρόπο. Εγινε φυσική κατάσταση η διαπλοκή της πολιτικής με επικειρηματίες και με τον Τύπο, ώστε να υπάρχουν αντίπαλα στρατόπεδα σε κάθε κομμάτι της δημόσιας ζωής. Μέσα σε ένα τέτοιο πλαίσιο ακατάπαυστης αντιπαλότητας, τα κόμματα δεν ρισκάρουν ψήφους με άβολες αλήθειες και την επιδίωξη συναίνεσης: ενώ όσοι ίδρυσαν δικά τους κόμματα και δεν φοβόντουσαν να πουν την αλήθεια, δεν απέσπασαν αρ-

κετούς ψηφοφόρους για να κάνουν τη διαφορά. Ο ΣΥΡΙΖΑ όχι μόνο δεν έφερε το νέο στην πολιτική, αλλά εξελέγη με την υπόσχεση ότι θα πήγαινε τα πάντα πίσω στην προ-κρίσεως εποχή – συμπεριλαμβανομένων των κακών πρακτικών των πολιτικών που βρίσκονται στην εξουσία.

Η τακτική του ΣΥΡΙΖΑ ήταν επιτυχημένη για τον ίδιο, αλλά εξάντλησε τη χώρα. Σήμερα βρισκόμαστε σε χειρότερη κατάσταση απ' ό,τι στις αρχές της κρίσης. Αποδυναμωμένοι, φτωχότεροι, με μεγαλύτερα χρέη και με τους νέους να ζητούν την τύχη τους αλλού. Κινδυνεύουμε να μην πετύχουμε την ανάπτυξη που χρειάζεται για να εξυπηρετούμε το χρέος και να σταθούμε στα πόδια μας. Εάν υποχρεωθούμε να ολοκληρωθεί, για να πεισθούν οι πολίτες ότι αυτό το μοντέλο πολιτικής χρεοκόπησε. Τώρα μόνο αλλαγή νοοτροπίας μπορεί να χαράξει νέα πορεία.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Για να συνεχίσει να υπάρχει κράτος

Περίοδος προεκλογική. Και όσοι αλληλομαχούν για τη νομή της εξουσίας, δεν ενδιαφέρονται να εμφανίσουν έστω και ίχνη πολιτικού προγράμματος, πρόθεση μεταρρυθμιστικών πρωτοβουλιών, κάποια, προσχηματικά έστω, ανπουχία για κοινωνικά προβλήματα. Μοιάζει αυτονόητο ότι οι εκλογές γίνονται μόνο για να κερδηθεί η εξουσία και η εξουσία κερδίζεται μόνο αν κερδηθούν οι εντυπώσεις. Γι' αυτό και μανιασμένη η ανταλλαγή απαξιωτικών χαρακτηρισμών, η προσπάθεια να σπλωθούν οπωσδήποτε οι αντιπαλοί, έστω με αοριστολογίες και υπονοούμενα εγκλήματα καταλήστευσης του κοινοτικού χρήματος. Αδίστακτος πόλεμος εντυπώσεων.

Το πιο ποταπό και απδές είναι ότι η αντιμαχία έχει δεδομένη, θεσμικά-νομικά εξασφαλισμένη, την ατιμωρησία κάθε εγκλήματος των αντιμαχομένων – οπωσδήποτε κάθε πολιτικού (κοινωνικού) κακούργηματος, αλλά και κάθε ποινικού (αν υπερβαθούν κάποιες κωμικές προθεσμίες). Έτσι, οι κατηγορίες που αμοιβαία εκτοξεύονται προεκλογικά ουδέποτε αφορούν κομματικές ασυδοσίες: διορισμούς στο Δημόσιο, εξωφρενικούς δανεισμούς του κράτους, υπονόμηση των θεσμών της Δικαιοσύνης, σκόπιμη ανυπαρξία Δημόσιας Τάξης, δραματική υποβάθμιση της Παιδείας, πρωτογονισμό των ΜΜΕ, εγκατάλειψη των πανεπιστημίων στις κομματικές νεολαίες και στον τραμπουκισμό. Η προεκλογική, μανιασμένη αντιμαχία αφορά μόνο λωποδυσίες κομμάτων και κομματανθρώπων,

χρηματισμό τους από τον διεθνή ή εγκώριο υπόκοσμο, κρατικές προμήθειες από το παρεμπόριο – η αμοιβαία κατασπύλωση παραμένει, πάντοτε και εκ του ασφαλούς, στο πεδίο της πρόκλησης εντυπώσεων. Καθλώνεται έντεχνα το ενδιαφέρον των πολιτών στο πόσους και ποιους πολιτικούς εξαγόρασε η Novartis ή η Siemens, πόσους και ποιους κροίσους δημιούργησε το κλείσιμο κρατικών βιομηχανιών, με ποιας ιδιοκτησίας θαλαμηγούς ή αεροπλάνα ταξιδεύουν οι «ρίζοσπάστες» της Αριστεράς, ποια μυσώδη δάνεια έδωσαν οι Τράπεζες σε αρειμάνιους Συριζαίους με δεδομένη την πτώχευση της χώρας.

Στον πόλεμο των εντυπώσεων αυτά τα θέματα ενδιαφέρουν. Κανένas δεν μιλάει για τη δημογραφική κατάρρευση του Ελληνισμού, τη χρονολογικά προβλεπόμενη πληθυσμική του εξαφάνιση. Κανένas για την επίσημα κατεστημένη στον δημόσιο βίο αγλωσσία. Κανένas για τη θεσμικά επιβεβλημένη επικυριαρχία των Ευρωπαίων «εταίρων» μας στα κόμματα που, με πολύ αίμα, απελευθέρωσαν κάποτε οι πρόγονοί μας. Κανένas δεν διανοείται να θέσει, ως πολιτικό πρόβλημα, τη συντελεσμένη απώλεια της «ψυχής» μας: γλώσσας, ιστορικής συνειδήσης, τρόπου αυτοβίασης ή πολιτισμού μας. «Μοιάζουμε να μην ξέρουμε πια γιατί υπάρχουμε, παρά τους αιώνες και τις χιλιέτιες πολιτικούς που έχουμε πίσω μας» έγραψε πρόσφατα ο Λαοκράτης Βάσσης, εμβληματική μορφή της τίμιας Αριστεράς.

Η υποταγή της πολιτικής στην ολοκληρωτική λογική του μάρκετινγκ αποκλείει ερωτήματα που βασανίζουν τους πολίτες αλλά ξεγυμνώνουν την ιδιότητα των εξουσιαστών.

Στοιχειώδες για κάθε νουνεχή πολιτή το ερώτημα: Πώς να ανακάμψει η οικονομία, να χαλιναγωγηθεί η ανεργία, να ανασχεθεί η μετανάστευση, να ανασάνει η φτωχολογιά, όσο το κράτος παραμένει πελατειακό; Για να υπάρξει οργανωμένος δημόσιος τομέας στην υπηρεσία των κοινωνικών αναγκών, άτεγκτη προϋπόθεση είναι να απολυθούν εκατοντάδες χιλιάδες υπαλλήλων, που διόριστηκαν στο Δημόσιο με κομματικό ρουσφέτι και ουδέποτε αξιολογήθηκε η ποιότητά τους. Να σταματήσει, εδώ και τώρα, η συνταξιοδότηση, εκατοντάδων και πάλι χιλιάδων, που συνταξιοδοτήθηκαν σε ηλικία κάτω των πενήντα ετών. Όχι για να «τιμωρηθεί» όλος αυτός ο παρασιτικός πληθυσμός, αλλά για να μπορέσει να συνεχίσει να υπάρχει κράτος, ικανό να εγγυηθεί την επιβίωση όσων (δικαιούται) θα απολυθούν και όσων (αξιοκρατικά) θα παραμείνουν.

Ο μόνος πολιτικός που τόλμησε να αναμετρηθεί με τέτοια προβλήματα, είναι ο Στέφανος Μάνος. Κανένα κόμμα δεν αξιοποίησε την πρόκλησή του, δεν θεώρησε ανάγκη να την επεξεργαστεί επιτελικά. Τρομάζει κανείς από την ασυνειδησία του πολιτικού προσωπικού στην Ελλάδα, την παχυδερμική ανεμελιά του. Η τόλη μεταρρυθμιστικών τομών, με στόχο (ούτε

λίγο ούτε πολύ) την «επανίδρυση του κράτους», θα μπορούσε (απολύτως ορθολογικά) να υποστηριχθεί και από την Ε.Ε. – κάποτε με επιφάσεις χαλιναγωγείται και η δολιότητα. Όμως τα κόμματα στην Ελλάδα έχουν νεκρωμένα πολιτικά αντανakaστικά, είναι οργανισμοί πεθαμένοι, αδύνατο να νεκρανσταθούν επιθετικές πρωτοβουλίες. Κανένas απαξιωτικός χαρακτηρισμός δεν επαρκεί για την αποτίμηση της ευτέλειας κομμάτων και κομματανθρώπων στο ελλαδικό κράτιδιο. Συντηρούν τη διαφθορά, άτεγκτη προϋπόθεση είναι να απολυθούν εκατοντάδες χιλιάδες υπαλλήλων, που διόριστηκαν στο Δημόσιο με κομματικό ρουσφέτι και ουδέποτε αξιολογήθηκε η ποιότητά τους. Να σταματήσει, εδώ και τώρα, η συνταξιοδότηση, εκατοντάδων και πάλι χιλιάδων, που συνταξιοδοτήθηκαν σε ηλικία κάτω των πενήντα ετών. Όχι για να «τιμωρηθεί» όλος αυτός ο παρασιτικός πληθυσμός, αλλά για να μπορέσει να συνεχίσει να υπάρχει κράτος, ικανό να εγγυηθεί την επιβίωση όσων (δικαιούται) θα απολυθούν και όσων (αξιοκρατικά) θα παραμείνουν.

Σίγουρα, με καταγγελίες και ξόρκια δεν αλλάζει τίποτα. Αν κρίνει κανείς από τα ευρωψηφοδέλτια των δύο μεγαλύτερων κομμάτων, στον βωμό της προτεραιότητας των εντυπώσεων θυσιάζονται πια ακόμα και οι στοιχειώδεις απαιτήσεις σοβαρότητας, συνέπειας και ευπρέπειας. Το πολιτικό προσωπικό της αυτοκαταστροφής μας αυτοαναπαράγεται επί τα χείρη.

Τα πόδια σου στη γη

Του **ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ**

«**Η** Κύπρος είναι πλέον παροχές ασφαλείας και όχι καταναλωτής», Νίκος Χριστοδουλίδης. «Η Ελλάδα έχει ενισχύσει τη θέση της, όχι απλώς ως μία σταθερή δημοκρατία, αλλά ως εξαγωγέας σταθερότητας στην περιοχή στην οποία κινούμαστε», Γιώργος Κατρούγκαλος. Η μικρή μας και μοιρασμένη πατρίδα έπαψε να καταναλώνει ασφάλεια και πλέον την παρέχει σε άλλους, η δε Ελλάδα έχει τόσα περισσεύματα σταθερότητας που πλέον την εξάγει. Δεν νομίζω να υπάρχει Έλληνας που να μην ήθελε όλα τα πιο πάνω να ήταν αληθινά. Ανεξάρτητα, όμως, του αν δεν ευσταθούν υπάρχει και η θεωρία που λέει ότι το πιο γλυκό αίσθημα είναι η ψευδαίσθηση.

Οι δηλώσεις του ΥΠΕΞ μετά την τρίμερη Κύπρου – Ελλάδας – Ιορδανίας κινήθηκαν στο ίδιο πνεύμα με αυτές που έκανε μετά το πρόσφατο του ταξίδι στην Ουάσινγκτον. Είχε πει τότε: «Βλέπουν την Κύπρο ως την ασφαλέστερη χώρα στην περιοχή και θεωρούν ότι αυτή η συνεργασία πρέπει να θεσμοθετηθεί». Ακόμα, όπως ανέφερε τις προάλλες, σκοπός είναι η δημιουργία ενός περιφερειακού οργανισμού ασφαλείας και συνεργασίας στην Ανατολική Μεσόγειο με έδρα τη Λευκωσία και στον οποίο θα διαπιστευτούν όλες οι χώρες που μετέχουν στις τριμερείς συνεργασίες. Σίγουρα αν μας θεωρούν την ασφαλέστερη χώρα της περιοχής είναι θετικό γεγονός. Από την άλλη όμως όταν μια χώρα ημικατεχόμενη, με 40.000 κατοικικά στρατεύματα και με 55 χρόνια παρουσίας ερηνευτικής δύναμης θεωρείται η ασφαλέστερη τότε σίγουρα είτε κάποιος μας δουλεύουν, είτε τα λέμε εμείς για εσωτερική κατανάλωση, είτε τέλος η έννοια της ασφάλειας δεν είναι αυτή που γνωρίζαμε μέχρι τώρα. Αν, λοιπόν, πάρουμε ως δεδομένο το ότι σκοπός της παρουσίας της ΟΥΝΦΙΚΥΠ είναι η επίβλεψη της γραμμής κατάπαυσης του πυρός, δηλαδή να προσφέρει ασφάλεια και ακόμα το ότι η ΟΥΝΦΙΚΥΠ είναι η μακροβιότερη ερηνευτική δύναμη, τότε με απλούς όρους «εμπορίου» η Κύπρος είναι παγκοσμίως ο μεγαλύτερος καταναλωτής ασφάλειας και σίγουρα όχι παροχές.

Άλλωστε, αυτός είναι και ο λόγος που μόνο με την ιδέα της αποχώρησης της δύναμης των Η.Ε. μας λούζει κρύος ιδρώτας. Γι’ αυτό κάθε έξι μήνες τρέχουμε και δεν φτάνουμε για να επιτύχουμε την ανανέωση της παρουσίας των κυανοκράνων. Σίγουρα κανένας δεν θέλει να υποτιμήσει τις προσπάθειες που γίνονται για αναβάθμιση της Κύπρου γεωπολιτικά και γεωστρατηγικά, αλλά είναι νομίζω καιρός να προσγειωθούμε. Σίγουρα είμαστε ασφαλέστερη χώρα από τη Συρία, γιατί δεν είμαστε σε εμπόλεμη κατάσταση. Ασφαλέστερη και από τη Λιβύη και από άλλες αραβικές χώρες στην περιοχή, όχι όμως και η πλέον ασφαλής. Κατανοητή η προσπάθεια του ΥΠΕΞ για σύναψη όσον το δυνατόν περισσότερων συμμαχιών. Άλλωστε, όλο αυτό βοηθά και την προσωπική του πολιτική ανέλιξη. Όχι, όμως, να γεμίζουμε τα μυαλά των πολιτών με υπερβολές που στο τέλος μάλιστα τις πιστεύουν. Έτοιμες τοποθετήσεις σίγουρα επιφυλάσσουν τον λαό. Όμως, όταν είναι εκτός πραγματικότητας, καταντούν κούφια συνθήματα και φύκια για μεταωτές κορδέλες.

Δυστυχώς εκτός του στοιχείου του λαϊκισμού όλα αυτά τα μεγάλα λόγια έχουν και έμμεσα καταστροφικά αποτελέσματα συνυφασμένα με το μέλλον αυτού του τόπου. Όλα αυτά καλλιεργούν το σύνδρομο του ομφαλού της γης και κατ’ επέκταση την κουλτούρα της μη λύσης.

Εάν, ο μη γένοιτο, έρθει η καταραμένη ώρα που η Τουρκία κάνει πράξη τις λεκτικές της απειλές, τι θα πει ο ΥΠΕΞ στον απλό πολίτη, όταν αποδειχθεί ότι η ασφαλέστερη χώρα δεν μπορεί να υπερασπιστεί τα στοιχειώδη κυριαρχικά της δικαιώματα; Πώς θα εξηγήσει ότι ο παροχές ασφαλείας θα ζητάει απεναντιόμενα να «προμηθευτεί» ασφάλεια; Μήπως ο κ. Κατρούγκαλος, ως ο εξαγωγέας σταθερότητας, θα μεριμνήσει για την ασφαλεία μας;

Ένας νέος πολιτικός όπως τον Νίκο Χριστοδουλίδη θα έπρεπε να ήταν πολύ πιο προσεκτικός. Το να θέτουμε υψηλούς στόχους είναι όχι μόνο κατανοητό αλλά και επιβεβλημένο. Είναι, όμως, καιρός να εμπεδώσουμε ότι όσο η πατρίδα μας είναι μοιρασμένη θα είμαστε μία από τις πλέον ανασφαλείς χώρες της Ανατολικής μεσογείου.

Ας κάνει, λοιπόν, βιώματά του αυτό που είπε ο μεγάλος Θεόδωρος Ρούβελτ. «Κράτα τα μάτια σου στ’ αστέρια και τα πόδια σου στη γη».

Ο κ. Θεόδωρος Θεοδώρου είναι ειδικός προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Οι κυβερνήτες των επαρχιών της Ταϊλάνδης μεταφέρουν αγγεία με άγιο ύδωρ, που συγκεντρώθηκε απ’ όλη την επικράτεια της χώρας για την τελετή ενθρόνισης του βασιλιά Maha Vajiralongkorn Bodindradebayavarangkun.

Ο Γκουτιέρες πήρε την πένα του

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Η έκθεση του γ.γ. του ΟΗΕ Α. Γκουτιέρες με ημερομηνία 17 Απριλίου 2019, αποτελεί μία πολύ κατατοπιστική περιγραφή της πραγματικότητας στο Κυπριακό, από το Κραν Μοντάνα έως σήμερα. Με έναν πολύ επιδέξιο τρόπο απαντά δημόσια σε όλες τις «τεχνικές» που έχει χρησιμοποιήσει ο Ν. Αναστασιάδης από το καλοκαίρι του 2017 μέχρι σήμερα. Με τον «τρόπο ΟΗΕ», σημείο προς σημείο αποδομεί τις νέες επιλογές Αναστασιάδη. Για όσους αμφιβάλλουν ο γ.γ. «υπενθυμίζει πως το Σ.Α. υποστηρίζει σταθερά για δεκαετίες μια διζωνική, δικονομική ομοσπονδία, που αντικατοπτρίζει την πολιτική ισότητα των δύο κοινοτήτων στην Κύπρο». Στη μακρά διαδρομή του Κυπριακού συνηθισαμε όπως οι εκάστοτε γ.γ. του ΟΗΕ καταλογίζουν (κατά κανόνα) ευθύνες στον Ρ. Ντενκτάς και στην πολιτική του διαχωρισμού που υποστήριζε με συνέπεια. Σήμερα, δυστυχώς, αλλάζει κατεύθυνση η κριτική. Με διπλωματική γλώσσα, κύριος αποδέκτης της είναι ο ηγέτης της ε/κ κοινότητας Ν. Αναστασιάδης, ο οποίος επεχείρησε με διάφορες μεθοδεύσεις να αλλάξει τη βάση των συνομιλιών, και να θέσει στο περιθώριο τις αποφάσεις του Σ.Α., προωθώντας την ιδέα της αναήτησης μιας χωριστικής ρυθμίσης, γιατί (δήθεν) δεν «περνά» το άλφα ή το βήμα σημείο μιας ομοσπονδιακής λύσης από τους Ε/κ. Ειδικότερα ο γ.γ. καταγράφει τα εξής:

1) «Είδαμε πριν μια αναλαμπή ελπίδας, συμπεριλαμβανομένων της Κοινής Διακήρυξης της 11ης Φεβρουαρίου 2014 και της προθυμίας των μερών

να έρθουν στο Κραν Μοντάνα το 2017».

Σχόλιο: Για να γίνει ακόμα πιο σαφές, ο γ.γ., κάτι μάλλον ασυνήθιστο για τον ίδιο, υπενθυμίζει ακόμα και την Κοινή Διακήρυξη της 11ης Φεβρουαρίου 2014, την οποία υπέγραψαν ο Ν. Αναστασιάδης και ο Ν. Έρογλου. Μία διακήρυξη, η οποία κάνει σαφείς αναφορές στα ζητήματα της μορφής της λύσης και της βασικής δομής που θα την υποστηρίξει.

2) «Για να βοηθήσω τα μέρη να προωθήσουν το όραμα αυτό, στις 30 Ιουνίου 2017, πρότεινα ένα πλαίσιο έξι σημείων που θα βοηθούσε στην αποσαφήνιση των διαφορών σε βασικά ζητήματα. Καλώ τα μέρη να εξετάσουν εποικοδομητικά αυτά τα σημεία».

Σχόλιο 1: Είναι η πολλοστή φορά που ο γ.γ. του ΟΗΕ μιλάει με σαφήνεια για το Πλαίσιο του, αυτό της 30ής Ιουνίου 2017. Αυτό συνιστά πλήρη ανατροπή της θεωρίας Αναστασιάδη ότι υπάρχει κάποιο άλλο κείμενο, αυτό στις 4 Ιουλίου 2017, και πάντα στο οποίο έκτισε ένα παραμύθι για εσωτερική κατανάλωση.

Σχόλιο 2: Είναι ο Μ. Ακιντζί, και όχι ο Ε/κ ηγέτης, που ζήτησε όπως το πλαίσιο της 30ής Ιουνίου καταστεί «Στρατηγική Συμφωνία» ανάμεσα στις δύο πλευρές...

3) «Σε όλες αυτές τις συναντήσεις, τα μέρη εξέφρασαν την ξεκάθαρη συμφωνία τους ότι η περίοδος των ατελειώτων διαπραγματεύσεων βρίσκεται πίσω μας και ότι το στάτους κβο δεν είναι βιώσιμο».

Σχόλιο: Ο γ.γ. γράφει ότι τα μέρη συμφωνούν σε διαπραγματεύσεις ορισμένου χρόνου και ότι το στάτους

κβο δεν είναι βιώσιμο. Δεν θυμάμαι τον Ν. Αναστασιάδη να έχει μιλήσει δημόσια πάνω σε αυτά τα ζητήματα. Αντίθετα, εφευρίσκει κάθε τόσο και ένα πρόσχημα για να περνά ο καιρός. Το τελευταίο πρόσχημα αφορούσε το «κοινοβουλευτικό σύστημα», προτελευταίο ήταν η «αποκεντρωμένη ομοσπονδία», πιο πίσω τα «χαμένα» πρακτικά, πιο πίσω το «Πλαίσιο» της 4ης Ιουλίου κ.λπ.

4) «Όλοι οι Κύπριοι αξίζουν της δέσμευσής μας να καταβάλουμε κάθε δυνατή προσπάθεια, στηρίζοντας τα μέρη να φέρουν σε πέρας το όραμα ενός νησιού ενωμένου σε ειρήνη και ασφάλεια. Η συνολική διευθέτηση θα ανοίξει ευκαιρίες για ανάπτυξη, ευημερία και εμπιστοσύνη, που αλλιώς θα είχαν εγκαταλειφθεί...».

Σχόλιο: Αυτές τις σκέψεις θα ανέμενε κανείς να τις έλεγαν Κύπριοι πολιτικοί, ιδιαίτερα ο Ε/κ ηγέτης, καθότι είναι η ε/κ κοινότητα που υφίσταται στο σύνολό της τις συνέπειες από την εισβολή. Αντ’ αυτού, η τοξική ρητορεία του Ν. Αναστασιάδη είναι οργανωμένη για να δημιουργήσει πλειοψηφικό ρεύμα υπέρ της συντήρησης του υπάρχοντος στάτους κβο, που οδηγεί στη ρύθμιση της φόρμουλας «δύο κράτη δίπλα- δίπλα».

5) «Καλώ τους δύο ηγέτες, τις κοινότητες τους, τις εγγυήτριες δυνάμεις και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη να εμπλακούν σε αυτές τις προσπάθειες εποικοδομητικά, δημιουργικά και με την απαραίτητη αίσθηση του επείγοντος».

Σχόλιο: Θεωρώ ότι το πιο πάνω σημείο αποτελεί το σημαντικότερο αυτής

της Έκθεσης. «Φωτογραφίζει» μία ακόμη προσπάθεια, με την «απαιτητική αίσθηση του επείγοντος», η οποία θα εξελιχθεί «εντός ενός προβλέψιμου ορίζοντα».

6) «Αυτό θα απαιτήσει, επίσης, μεγαλύτερη συμμετοχή και εμπλοκή των πολιτικών παραγόντων, της νεολαίας και των γυναικών να οικοδομήσουν την εμπιστοσύνη για τη απαραίτητα βήματα προς τη συμφωνία και την εφαρμογή μιας συμφωνίας διευθέτησης».

Σχόλιο: Εισπνήσεις εις ώτα μη ακουόντων. Κατά φορτικό τρόπο η ηγεσία του ΟΗΕ ζητάει δράσεις που θα φέρνουν τις κοινότητες πιο κοντά, ως κύρια προϋπόθεση «για την εφαρμογή μιας συμφωνίας διευθέτησης». Επειδή ο ίδιος γνωρίζει πλέον τα δεδομένα με τη συμμετοχή του σε δύο διασκέψεις για την Κύπρο, το 2017, σημειώνει με έμφαση πως «παρομοίως, όμως, είδαμε τις ελπίδες μας να καταστρέφονται».

Συνολικά: ο γ.γ. εκτελεί τα θεσμικά του καθήκοντα εισηγούμενος μια ακόμα Σύνοδο για την Κύπρο. Παροτρύνει τα μέρη, επαναλαμβάνει τα αυτονόητα, τρέφει ελάχιστες ελπίδες. Ωστόσο, επιθυμεί τα ίδια τα μέρη, και όχι ο ΟΗΕ, να κρεωθούν την οριστική απόφαση, που θα οδηγεί στην επίσημη δήλωση για τερματισμό της διαδικασίας επίλυσης. Οδηγεί τις εξελίξεις στην ολοκλήρωσή τους. Προφανώς επιθυμεί η απαγκίστρωση του ΟΗΕ από τις διαδικασίες να είναι «κυπριακής ιδιοκτησίας»...

www.larkoslarkou.org.cy

Δεκαπέντε χρόνια μετά το δημοψήφισμα

Του **ΑΝΔΡΕΑ ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ**

Συμψηφίζονται αυτές τις μέρες 15 χρόνια από το δημοψήφισμα της 24ης Απριλίου 2004 για το Σχέδιο Ανάν και την ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε. την 1η Μαΐου 2004. Υπενθυμίζεται ότι μετά το άνοιγμα των οδοφραγμάτων στις 23 Απριλίου 2003 και το τι επακολούθησε η φιλοσοφία του Σχεδίου Ανάν δεν αντικατοπτριζε τις νέες πραγματικότητες. Συγκεκριμένα, ενώ για χρόνια ο Ραούφ Ντενκτάς επιχειρηματολογούσε υπέρ της θέσης ότι η ισχυρή διζωνικότητα ήταν απαραίτητη για λόγους ασφαλείας, οι χιλιάδες διακινήσεις κάθε βδομάδα χωρίς κανένα επεισόδιο δεν επιβεβαίωσαν τις υποθέσεις εργασίας του. Αρκετοί, επίσης, παραλλήλιστα τα γεγονότα με την πτώση του τοίχους του Βερολίνου. Στην περίπτωση της Κύπρου όχι μόνο δεν επήλθε η κατάρρευση του κατοχικού καθεστώτος, αλλά αντίθετα ισχυροποιήθηκε. Επιπρόσθετα, για τα γενναιόδωρα μέτρα της Κυπριακής Δημοκρατίας που

ακολούθησαν δεν υπήρξε οποιoδήποτε αντίκρουσμα από την τουρκική πλευρά. Αντιθέτως, δεν εκτιμήθηκαν επαρκώς.

Παρά το γεγονός ότι ο πρόεδρος Τάσος Παπαδόπουλος δεν έβλεπε με συμπάθεια τη φιλοσοφία του Σχεδίου Ανάν δεν επικείμερησε να διαφοροποιήσει τα δεδομένα και την όλη διαδικασία. Μια τέτοια προσπάθεια θα μπορούσε να περιέχει προτάσεις για μια νέα προσέγγιση στο Κυπριακό σε συνδυασμό με την προώθηση μιας νέας δέσμης Μέτρων Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης (ΜΟΕ) τα οποία θα οδηγούσαν σε σημαντικά κοινωνικοοικονομικά οφέλη και για τις δύο πλευρές και ταυτόχρονα θα δημιουργούσαν νέα πολιτική ατμόσφαιρα. Αντί τούτου η ελληνοκυπριακή πλευρά ακολούθησε παθητικά τις εξελίξεις αντί να συμβάλει στη διαμόρφωσή τους. Λίγο πριν από την ένταξη στην Ε.Ε. κορυφώθηκαν οι διεργασίες και οι πιέσεις της διεθνούς κοινότητας για εξεύρεση συ-

νολικής λύσης του Κυπριακού στη βάση του Σχεδίου Ανάν.

Το τελικό Σχέδιο προέβλεπε δύο συνιστώσα / συνδυαστικά κράτη και ένα ασθενές κεντρικό κράτος, αυστηρή διζωνικότητα, προεδρικό συμβούλιο και εκ περιτροπής προεδρία. Στο επίπεδο του Ανώτατου Δικαστηρίου υπήρχε πρόνοια για 3 Ελληνοκύπριους δικαστές, 3 Τουρκοκύπριους και 3 ξένους. Στην ουσία το Σχέδιο διέλυε την Κυπριακή Δημοκρατία, η οποία θα αντικαθιστάτο από ένα νέο τριεκέφαλο κρατικό μόρφωμα όπου καμιά απόφαση δεν θα ελαμβάνετο χωρίς την έγκριση της τουρκικής πλευράς. Πέραν τούτου το νέο κράτος κατ’ ουσίαν δεν θα ήταν στην πραγματικότητα ισότιμο μέλος της Ε.Ε.

Το αποτέλεσμα των δημοψηφισμάτων που διενεργήθηκαν ταυτόχρονα στις ελεύθερες περιοχές και τα Κατεχόμενα (75,8% απόρριψη από τους Ελληνοκύπριους και 64,9% αποδοχή από τους Τουρκοκύπριους και τους έποικους που ψήφισαν),

ήταν ενδεικτικό ενός μη ισοζυγισμένου σχεδίου. Ταυτόχρονα, οδηγούσε σε μεγάλο βαθμό στην αποενοχοποίηση της Τουρκίας. Το τουρκικό αφήγημα, το οποίο εν πολλοίς προωθήθηκε με επιτυχία σε διάφορα κέντρα αποφάσεων, ήταν ότι «οι Ελληνοκύπριοι είναι μαξιμαλιστές και δεν επιθυμούν να μοιρασθούν με τους Τουρκοκύπριους την εξουσία, τον πλούτο του νησιού και τα οφέλη της ένταξης στην Ε.Ε.». Ο πρόεδρος Παπαδόπουλος και η Κυπριακή Δημοκρατία βρέθηκαν σε δύσκολη κατάσταση, καθώς θεωρήθηκαν υπεύθυνοι για τη μη λύση του Κυπριακού. Δυστυχώς χάθηκε μια σημαντική ευκαιρία για την ελληνοκυπριακή πλευρά να επανοποθετήσει το Κυπριακό σε διαφορετική βάση. Το επίσημο κράτος, καθώς και το πολιτικό σύστημα απέτυχαν, επίσης, να προτάξουν ένα πειστικό αφήγημα στην τουρκική προπαγάνδα που θα αποκαθιστούσε την πραγματικότητα. Το πρόβλημα αυτό εξακολουθεί να

υφίσταται μέχρι σήμερα.Το 2006, δύο μόλις χρόνια μετά τη συντριπτική καταψήφιση του Σχεδίου Ανάν, ο Τάσος Παπαδόπουλος δεσμεύτηκε ότι η επανένωση της Κύπρου θα γίνει «με βάση μια διζωνική, δικονομική ομοσπονδία», όπως καθορίζεται στα σχετικά ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας. Προσπάθησε, όμως, να διαφοροποιήσει τη φιλοσοφία που ακολούθηθηκε προηγουμένως και είχε ως κατάληξη το Σχέδιο Ανάν. Κατέληξε στη Συμφωνία της 8ης Ιουλίου 2006 με τον Τουρκοκύπριο ηγέτη Μεχμέτ Αλί Ταλάτ. Το ζητούμενο ήταν «η διζωνική, δικονομική ομοσπονδία», αλλά με το σωστό περιεχόμενο.

Με τις συμφωνίες Χριστόφια – Ταλάτ στις 23 Μαΐου 2008 και Αναστασιάδη – Έρογλου στις 11 Φεβρουαρίου 2014 η συζήτηση επανήλθε γύρω από τη φιλοσοφία του Σχεδίου Ανάν που είχε απορριφθεί. Επιπρόσθετα, με την εκλογή του Μουσταφά Ακιντζί ως νέου ηγέτη της τουρκοκυπριακής κοινότητας

τον Απρίλιο του 2015 δημιουργήθηκαν ξανά υπέρμετρες προσδοκίες. Τον τελικό λόγο, όμως, πάντα τον είχε και έχει η Τουρκία. Έτσι παρά τις διακρονικές υποχωρήσεις της ελληνοκυπριακής πλευράς το Κυπριακό σήμερα εξακολουθεί να βρίσκεται σε αδιέξοδο...

Δεκαπέντε χρόνια μετά, η Κυπριακή Δημοκρατία ως πλήρες και ισότιμο μέλος της Ε.Ε., οφείλει να πράξει εκείνο που δεν έπραξε μετά το δημοψήφισμα του 2004. Επιβάλλεται μια νέα προσέγγιση και η διαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου αφηγήματος για το μέλλον της Κύπρου. Η υιοθέτηση έστω και αργοπορημένα της αξίωσης για ένα κανονικό κράτος πρέπει να αποτελέσει την πυξίδα για τη συνέχεια.

Ο καθηγητής Ανδρέας Θεοφάνους είναι πρόεδρος του Κυπριακού Κέντρου Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων, καθώς και του Τμήματος Πολιτικών Επιστημών και Διακυβέρνησης του Πανεπιστημίου Λευκωσίας.

Μήνυμα επανένωσης η ψήφος των Τ/κ

Μπροστά στο ψευτοδίλημμα «περισσότερη ή λιγότερη Ευρώπη» εμείς απαντούμε περισσότερη κοινωνική Ευρώπη

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

«**ΟΙ Τ/κ** που θα συμμετάσχουν στις εκλογές δίνουν ψήφο υπέρ της επανένωσης. Είναι πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας που πιστεύουν στην επανένωση. Όσοι προωθούν τη διχοτόμηση και τη λύση των δύο κρατών δεν θα συμμετέχουν στις ευρωεκλογές», λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο υποψήφιος ευρωβουλευτής του ΑΚΕΛ Νεοκλής Συλικιώτης, σχολιάζοντας τα περί δανεικών ψήφων. Ο κ. Συλικιώτης σημειώνει πως μέσω της αλλαγής του συσχετισμού δυνάμεων στο Ευρωκοινοβούλιο και την ενδυνάμωση της Αριστεράς μπορούν να ανατραπούν οι πολιτικές λιτότητας, ενώ ψήφος στο ΑΚΕΛ συνεπάγεται, όπως λέει, σε καταγγελία απέναντι στην αλαζονεία και τον ετσιθελισμό της κυβέρνησης Αναστασιάδην.

–**Το ΑΚΕΛ ενισχύει την αντιπαράθεση με την κυβέρνηση στο Κυπριακό για να αλιεύσει ψήφους από την τ/κ πλευρά;**

–Η τοποθέτηση του Α. Κυπριανού πως ο πρόεδρος της Δημοκρατίας έπιασε πάτο με τα περί δανεικών ψήφων δεν είναι υπερβολική, καθώς τέτοιες δηλώσεις υποβιβάζουν το αξίωμα του προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας ως εκπροσώπου της ε/κ κοινότητας. Θα έπρεπε να γνώριζε ο πρόεδρος πως οι Τ/κ που θα συμμετάσχουν στις εκλογές δίνουν ψήφο υπέρ της επανένωσης. Είναι πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας που πιστεύουν στην επανένωση. Όσοι προωθούν τη διχοτόμηση και τη λύση των δύο κρατών δεν θα λάβουν μέρος στις ευρωεκλογές. Οι Τ/κ είναι πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας και έχουν δικαίωμα να συμμετέχουν στις ευρωεκλογές. Ένας Τ/κ θα μπορούσε να είναι υποψήφιος και στη Γερμανία. Πόσο μάλλον να θεωρείται μεμπίτ οι Τ/κ συμπατριώτες μας να συμμετέχουν στις εκλογές ή να θέτουν υποψηφιότητα στην πατρίδα τους. Η κίνηση του ΑΚΕΛ στέλνει μήνυμα στις δύο κοινότητες πως μπορούμε να αγωνιστούμε μαζί για την επα-

Στις Βρυξέλλες εργοδοτούνται 25.000 λομπήστες των πολυεθνικών που επηρεάζουν τις αποφάσεις της Ε.Ε. υπέρ των συμφερόντων τους.

–**Οι ευρωεκλογές αφήνουν τους πλείστους πολίτες αδιάφορους. Για ποιο λόγο να προσέλθουν στην κάλπη αυτή τη φορά;**

–Η Ε.Ε. με τις αποφάσεις της δημιουργεί συνθήκες για την αποστασιοποίηση του πολίτη. Υπάρχει δημοκρατικό έλλειμμα στην Ε.Ε. Ακόμα και το Ευρωκοινοβούλιο, που αποτελεί το μόνο θεσμικό όργανο που εκλέγουν τα μέλη του οι πολίτες, δεν έχει νομοθετική πρωτοβουλία. Επίσης, στις Βρυξέλλες εργοδοτούνται 25.000 λομπήστες των πολυεθνικών, που επηρεάζουν τις αποφάσεις της Ε.Ε. υπέρ των συμφερόντων τους. Ένα παράδειγμα είναι το σκάνδαλο με τις εκπομπές ρύπων της αυτοκινητοβιομηχανίας. Στην εξεταστική επιτροπή του Ευρωκοινοβουλίου, στην οποία συμμετείχα ως μέλος, επιβεβαιώθηκε με έγγραφο της Κομισιόν, το οποίο διέρρησε και το κατέθεσα, πως οι αυτοκινητοβιομηχανίες επιρρέασαν την Κομισιόν για να καθυστερήσει να πάρει μέτρα, ενώ γνώριζε, όπως και τα κράτη μέλη, το μέγεθος της ζημιάς στη δημόσια υγεία και στο περιβάλλον. Η θέση αυτή ενσωματώθηκε και στην έκθεση του Ευρωκοινοβουλίου. Παράλληλα, οι νεοφιλελεύθερες πολιτικές λιτότητας δημιούργησαν 110 εκατ. φτωχούς, 16 εκατ. ανέργους και 4 εκατομμύρια άστεγους. Όσοι έχουμε κριτική άποψη για τη σημερινή κατάσταση στην Ε.Ε. στις 26 Μαΐου έχουμε την ευκαιρία να ενδυναμώσουμε τον αγώνα μας και να αλλάξουμε την ισορροπία δυνάμεων, για να οικοδομήσουμε την Ευρώπη που θα υπηρετεί τις ανάγ-

Είναι σημαντικό να ενισχύσουμε το ΑΚΕΛ για να στείλουμε μήνυμα στο εσωτερικό. Να καταγγείλουμε την αλαζονεία, τον ετσιθελισμό και τις αντιλαϊκές πολιτικές της κυβέρνησης Αναστασιάδη, λέει στην «Κ» ο Νεοκλής Συλικιώτης.

κες των λαών. Μόνο με τη συμμετοχή θα επιτύχουμε αλλαγή.

–**Αριστερά και Ε.Ε. συνάδουν; Μπορεί να αλλάξει η υφιστάμενη κατάσταση;**

–Οι πολιτικές λιτότητας προ-

ωθούνται και εφαρμόζονται από τις δεξιές, συντηρητικές ομάδες, προεξάρχοντος του ΕΛΚ, που είναι η μεγαλύτερη ομάδα στο Ευρωκοινοβούλιο, κυρίαρχο κόμμα στην Κομισιόν και στο Συμβούλιο. Όμως, συνυπεύθυνη είναι και η ομάδα

των Σοσιαλδημοκρατών που ταυτίζεται στα πλείστα μαζί τους. Το ΑΚΕΛ και η ομάδα της Ευρωπαϊκής Ενωτικής Αριστεράς είναι οι μόνοι που διεκδικούν ανατροπή των νεοφιλελεύθερων πολιτικών και καταθέτουν συγκεκριμένες προτάσεις για αντιμετώπιση των ανισοτήτων και της φτώχειας.

–**Πώς μπορεί να αλλάξει αυτό που ονομάζετε νεοφιλελεύθερη πολιτική;**

–Με αγώνες και ριζικές αλλαγές. Το μήνυμα που στέλνουν με τις κινητοποιήσεις τους οι λαοί της Ευρώπη είναι πως η αλλαγή είναι μονόδρομος. Οι κυρίαρχοι κύκλοι στην Ε.Ε. προσπαθούν να αποτρέψουν κάθε προσπάθεια για αλλαγή πλεύσης της Ε.Ε. Γι' αυτό πρέπει να ενδυναμώσουμε τις δυνάμεις της Αριστεράς που παλεύουν εντός και εκτός Κοινοβουλίων. Με την ενδυνάμωσή της η Αριστερά μπορεί να αλλάξει τα πράγματα, να ασκήσει πίεση και σε άλλες δυνάμεις όπως π.χ. στους Σοσιαλιστές ή τους Πράσινους. Μέσω της αλλαγής του συ-

Χάσαμε πολύτιμο χρόνο

–**Ως πρώην υπουργός Ενέργειας, το τερματικό για ποιο λόγο είναι επιλογή;** –Το τερματικό υγροποίησης φυσικού αερίου (Φ.Α.) έπρεπε να ήταν από την αρχή η επιλογή μας, καθώς μπορεί να μετατρέψει την Κύπρο σε ένα ενεργειακό περιφερειακό κέντρο. Είναι μια σημαντική επένδυση που θα ανοίξει χιλιάδες θέσεις εργασίας, θα μπορεί να εξάγεται με πιο ευέλικτο τρόπο το υγροποιημένο Φ.Α. σε ολόκληρο τον κόσμο. Αυτό κατέδειξε και η μελέτη του MIT –την οποία ζητήσαμε ως κυβέρνηση το 2012. Ως ΑΚΕΛ ήμασταν πάντα υπέρ της λογικής πως πρέπει να

γίνονται μελέτες για όλες τις επιλογές και αυτό πράξαμε επί διακυβέρνησής μας. Είχαμε προχωρήσει σε ολόκληρο σχεδιασμό. Ωστόσο, η κυβέρνηση Αναστασιάδη εγκατάλειψε την ολοκληρωμένη στρατηγική που είχαμε και χάσαμε πολύτιμο χρόνο. Το τερματικό, όπως και άλλες υποδομές, χρειάζεται πολύχρονη μελέτη τουλάχιστον τριών χρόνων. Αυτές οι μελέτες έπρεπε να έχουν ήδη γίνει. Αν λάβουμε υπόψη ότι το επόμενο χρονικό διάστημα θα ξεκινήσουν οι διεργασίες, έχουμε χάσει τουλάχιστον τρία χρόνια.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ / Του **BORYS HUMENIUK**

Η Ρωσία δημιουργεί ένταση στις περιοχές της Μαύρης Θάλασσας και της Αζοφικής

Η 27η Μαρτίου 2019 σηματοδοτεί την πέμπτη επέτειο από την έγκριση της απόφασης 68/262 της Γενικής Συνέλευσης (Γ.Σ.) των Ηνωμένων Εθνών για την «Εδαφική Ακεραιότητα της Ουκρανίας». Ήταν η ανταπόκριση στη βάρβαρη επίθεση της Ρωσίας, με την οποία η διεθνής κοινότητα επιβεβαίωσε την πλήρη δέσμευσή της για την κυριαρχία, την πολιτική ανεξαρτησία, την ενότητα και την εδαφική ακεραιότητα της Ουκρανίας εντός των διεθνώς αναγνωρισμένων συνόρων της. Η Γ.Σ. τόνισε ότι το λεγόμενο «Δημοψήφισμα» στις 16 Μαρτίου 2014 είναι παράνομο και δεν μπορεί να αποτελέσει τη βάση για οποιαδήποτε μεταβολή στο καθεστώς της Αυτόνομης Δημοκρατίας της Κριμαίας ή στην πόλη της Σεβαστούπολης, και κάλεσε όλα τα κράτη και τους διεθνείς οργανισμούς να μην αναγνωρίσουν καμία αλλαγή στην κατάσταση της Αυτόνομης Δημοκρατίας της Κριμαίας και της πόλης της Σεβαστούπολης βάσει του προαναφερθέντος δημοψηφίσματος. Από τότε, η Ρωσία έχει προβεί σε πολυάριθμες καταφανείς παραβιάσεις των δικαιωμάτων της Ουκρανίας στο πλαίσιο του ΟΗΕ, της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS) και άλλων σχετικών κανόνων του διεθνούς δικαίου:

- Η Ρωσία απέκλεισε παράνομως την Ουκρανία από την άσκηση των ναυτικών της δικαιωμάτων στη Μαύρη Θάλασσα, στη Αζοφική Θάλασσα και στο Στενό του Κερτς.
- Εκμεταλλεύτηκε τους κρατικούς πόρους της Ουκρανίας στα

Σοβαρή παραβίαση των διατάξεων της UNCLOS που διέπουν χωρικά ύδατα, διεθνή στενά και την ΑΟΖ

εν λόγω ύδατα για τους δικούς της στόχους.

- Σφραγίστηκε το δικαίωμα της Ουκρανίας να ρυθμίζει τις δικές της θαλάσσιες περιοχές στα εν λόγω ύδατα.

Μέσα από αυτές τις παραβιάσεις του διεθνούς δικαίου, η Ρωσία, μεταξύ άλλων, προχωρά στην κλοπή υπεράκτιων υδρογονανθράκων και αλιευτικών πόρων της Ουκρανίας, βλάπτονται τα συμφέροντα των ουκρανικών αλιείων, και παρεμβαίνει με πλοήγηση, συμπεριλαμβανομένης της πλοήγησης των πλοίων κλάσης μέσου της διεθνούς στενών Κερτς και προς την Αζοφική Θάλασσα. Από τότε, η Ρωσική Ομοσπονδία συνεχίζει τις παράνομες ενέργειές της στη Μαύρη Θάλασσα, στη Θάλασσα της Αζοφικής και των στενών του Κερτς, και επιδεινωσε τη διαφορά της με την Ουκρανία με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους.

Όσον αφορά τη ναυσιπλοΐα η Ρωσία έχει επιδεινώσει τη διαφορά σε τουλάχιστον δύο σημαντικές πτυχές. Κατά τα τελευταία δύο χρόνια, η Ρωσία ολοκλήρωσε την κατασκευή τριών έργων στο στενό του Κερτς: 1) υποβρύχια καλώδια ρεύματος, 2) αγωγός αερίου, 3) οδική και σιδηροδρομική γέφυρα. Αυ-

Στις 25 Νοεμβρίου 2018, η Ρωσία ενεπλάκη σε νέο κύμα παραβίασης της UNCLOS, έκανε ανακοπή και κατάσχεση των ουκρανικών στρατιωτικών σκαφών στη Μαύρη Θάλασσα κοντά στο στενό του Κερτς.

τές οι ενέργειες παραβιάζουν πολλές διατάξεις της UNCLOS, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν τα δικαιώματα της Ουκρανίας στα χωρικά ύδατά της, τις υποχρεώσεις της Ρωσίας για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος, καθώς και την υποχρέωσή της να μην εμποδίζεται η διέλευση μέσω του στενού του Κερτς – που είναι μια στενή λωρίδα νερού που συνδέει τη Μαύρη θάλασσα, προς τη θάλασσα του Αζόφ και στους λιμένες της Ουκρανίας στη Μαριούπολη και στο Μπερντιάνσκ.

Συγκεκριμένα, ενώ η επίδραση των υποβρυχίων καλωδίων της Ρωσίας και των αγωγών φυσικού αερίου για τη ναυσιπλοΐα δεν είναι

ακόμη γνωστή, είναι σαφές ότι η γέφυρα Κερτς είναι ένα εμπόδιο για τη διεθνή ναυσιπλοΐα. Η γέφυρα έχει ύψος μόνο 35 μέτρα και μπορεί να περάσουν με ασφάλεια κάτω από αυτήν μόνο σκάφη με τράτα αέρα μικρότερο από 33 μέτρα και μήκος μικρότερο από 160 μέτρα. Ως αποτέλεσμα, πλοία τύπου Panamax και πολλά τύπου Handymax εμποδίζονται τώρα να διέλθουν από το στενό του Κερτς. Αυτό είχε σημαντικό αντίκτυπο στην κυκλοφορία στα λιμάνια της Ουκρανίας. Τα λιμάνια της Ρωσίας, αντίθετως, είναι απίθανο να έχουν επηρεαστεί. Τα μοναδικά σημαντικά ρωσικά λιμάνια στην περιοχή είναι τα παρωτάμια λιμάνια που ποτέ δεν

δεχόντουσαν μεγάλα σκάφη που προορίζονταν συνήθως για τη Μαριούπολη και το Μπερντιάνσκ.

Ρωσία και Αζοφική

Από τις 29 Απριλίου 2018, η Ρωσία έχει αναλάβει μια νέα εκστρατεία για να παρέμβει στα δικαιώματα της Ουκρανίας στη Αζοφική Θάλασσα. Η Ρωσική Ομοσπονδία έχει ανακόψει περισσότερα από 200 σκάφη που κατευθύνονται προς τη Μαριούπολη ή το Μπερντιάνσκ στο στενό του Κερτς ή στην Αζοφική Θάλασσα. Σε πολλές περιπτώσεις, τα σκάφη έχουν υποστεί πολλαπλές ανακοπές κατά την πορεία προς και / την επιστροφή από αυτούς τους λιμένες, με αποτέλεσμα σημαντικές καθυστερήσεις και επακόλουθες οικονομικές απώλειες. Τα πλοία που προορίζονται για ρωσικούς λιμένες της Αζοφικής Θάλασσας, όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η Ουκρανία, δεν έχουν υποβληθεί σε παρόμοιες διακοπές. Οι ενέργειες της Ρωσίας αποτελούν καταφανή παραβίαση των δικαιωμάτων ναυσιπλοΐας της Ουκρανίας και των κρατών σημαίας των σκαφών που έχουν ανακοπεί:

- Η Ρωσία έχει υποχρέωση δυνάμει της UNCLOS να μην παρεμποδίζει ή να ανακόπτει τη διέλευση διαμετακόμισης μέσω ενός διεθνούς διαδρόμου.

- Ούτε μπορεί η Ρωσία να παρεμβαίνει στα χωρικά ύδατα της Ουκρανίας στο στενό του Κερτς, στα χωρικά ύδατα της Ουκρανίας στην Αζοφική Θάλασσα ή στις αποκλειστικές οικονομικές ζώνες των δύο μελών στην Αζοφική Θάλασσα.

σχετισμού δυνάμεων μπορούμε να επιτύχουμε τις αλλαγές που επιδιώκουμε. Για μια κοινωνική Ευρώπη, Ευρώπη της αλληλεγγύης και των λαών. Μπροστά στο ψευτοδίλημμα «περισσότερη ή λιγότερη Ευρώπη» εμείς απαντούμε περισσότερη κοινωνική Ευρώπη, όχι περισσότερη νεοφιλελεύθερη.

–**Διεκδικείτε επανεκλογή, πού θα εστιαστείτε και γιατί να σας ψηφίσουν;**

–Στο ΑΚΕΛ κάνουμε συλλογική προσπάθεια, όχι προσωπικές εκστρατείες. Είναι σημαντικό να ενισχύσουμε το ΑΚΕΛ για να στείλουμε μήνυμα στο εσωτερικό. Να καταγγείλουμε την αλαζονεία, τον ετσιθελισμό και τις αντιλαϊκές πολιτικές της κυβέρνησης Αναστασιάδη. Ένα ψηλό ποσοστό του ΑΚΕΛ θα στείλει το μήνυμα στην Κύπρο και στην Ευρώπη πως ενδυναμώνεται η φωνή μας και θα διαδραματίσουμε ακόμη πιο σημαντικό ρόλο. Στο Ευρωκοινοβούλιο το ΑΚΕΛ είναι αποδεδειγμένα το πιο δραστήριο κυπριακό κόμμα και διαδραματίζει πρωταγωνιστικό ρόλο στην ομάδα της ευρωπαϊκής Αριστεράς. Γι' αυτό μας εμπιστεύτηκαν τη θέση του αντιπροέδρου. Στόχος μας είναι να ενισχύσουμε τη δύναμη του ΑΚΕΛ για να συνεχίσουμε και να ενισχύσουμε τον αγώνα μας για επανένωση της Κύπρου, ασκώντας πιέσεις στην Τουρκία ώστε να υλοποιηθεί τις κυπριακές υποχρεώσεις και να τερματίσει τις παραβιάσεις στην κυπριακή ΑΟΖ.

Ζητάμε τη στήριξη του κόσμου για να συνεχίσουμε τον αγώνα για την Ευρώπη της κοινωνικής δικαιοσύνης, επιμένοντας στις προτάσεις μας για δημιουργία νέων ποιοτικών θέσεων εργασίας, ιδίαιτερα για τους νέους μας, για διασφάλιση του δικαιώματος στη στέγη, για καταπολέμηση των ανισοτήτων εις βάρος των γυναικών, για ουσιαστική αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, για καταπολέμηση της ενεργειακής φτώχειας, για ατζηση των κονδυλίων που δίδονται για την υγεία, την παιδεία, τις ΜμΕ, για τους αγρότες και την ανάπτυξη της υπαίθρου.

Οι διακριτικές ανακοπές από τη Ρωσική Ομοσπονδία των σκαφών που προορίζονται για τους λιμένες της Αζοφικής είναι ασυμβίβαστες με τις θεμελιώδεις υποχρεώσεις της Ρωσίας στο πλαίσιο της UNCLOS και έχουν οδηγήσει σε σημαντικό κόστος όχι μόνο για την Ουκρανία, αλλά και για τα πληρώματα, τους ιδιοκτήτες και τα κράτη σημαίας των σκαφών που η Ρωσία έχει παρενοχλήσει.

Στις 25 Νοεμβρίου 2018, η Ρωσία ενεπλάκη σε νέο κύμα παραβίασης της UNCLOS, εμποδίζοντας και επιτιθέμενη κράτησε και κατάσχεσε ουκρανικά στρατιωτικά σκάφη στη Μαύρη Θάλασσα κοντά στο στενό του Κερτς. Οι ενέργειες αυτές συνιστούν σοβαρή παραβίαση των διατάξεων της UNCLOS που διέπουν τα χωρικά ύδατα, τα διεθνή στενά και την Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη.

Ενάντια σ' αυτές τις βίαιες παραβιάσεις από Ρώσους εισβολείς, η Ουκρανία χτίζει συνεχώς εταιρικές σχέσεις με την Ε.Ε. και τις ΗΠΑ και προστατεύει τα νόμιμα συμφέροντά της στην Ξηρά όσο και στη θάλασσα στην Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη της, και είναι ευγνώμων σ' όλα τα κράτη, συμπεριλαμβανομένης και της Κυπριακής Δημοκρατίας, για τη σταθερή στάση και για τη στήριξη της Ουκρανίας και της εδαφικής ακεραιότητάς της, καθώς και των προσδοκίων μας για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ο κ. Borys Humeniuk είναι ο πρέσβης της Ουκρανίας στην Κύπρο.

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ: ΤΙΤΙΝΑ ΧΑΛΜΑΤΖΗ

Γεώργιος Μπαμπινιώτης, γλωσσολόγος, ομότιμος καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών

Οι σταθμοί του

1939

Γεννήθηκε και με-γάλωσε στην παλιά πλατεία Κουμουν-δούρου, στην Αθή-να. Φοίτησε στο 9ο Γυμνάσιο (συμμα-θητής του ο Αλέκος Φλαμπουράρης).

1960

Πρώτο του δημοσί-ευμα «Περί της Κρη-τομικηναϊκής γρα-φής και γλώσσας», δευτεροετής τότε φοιτητής της Φιλο-σοφικής Σχολής του ΕΚΠΑ.

1965

Γάμος με τη Ροδάνθη Καραούζα. Απέκτη-σαν δύο παιδιά, τη Φλωρίτα (φιλόλογο) και τον Δημήτρη (επί-κουρο καθηγητή Νο-μικής), και τρεις εγγο-νές από τον γιο τους.

1973

Εξελέγη τακτικός καθηγητής της Γλωσ-σολογίας στο ΕΚΠΑ.

1987

Πρόεδρος Αρσακεί-ων Σχολείων, θέση που κατέχει έως σή-μερα.

1998-2016

Εκδίδει τα 9 επιστη-μονικά λεξικά του για την ελληνική γλώσσα.

2000-2006

Πρύτανης του ΕΚΠΑ.

2009

Διεξήγαγε τον Εθνικό Διάλογο για την Παιδεία.

Προτείνω να κλείσουν τα πανεπιστήμια

Μία ακραία, συμβολική, καθολική διαμαρτυρία –από φοιτητές, καθηγητές και πρυτάνεις - για την πρωτοφανή υποβάθμισή τους

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΛΑΚΑΣΑ

Έχει εδραιωθεί ως ο «εθνικός μας γλωσσολόγος», ακόμα κι αν κάποιος στέκουν κριτικά στη γλωσσική δι-αδρομή του. Είναι διάσημος, χτί-ζοντας με προσοχή το ακαδημαϊκό προφίλ του μέσα από τις τηλεοπτι-κές εκπομπές, την αρθρογραφία του, τις δημόσιες παρεμβάσεις του, τα λεξικά του, τα Αρσάκεια σχολεία. Έχει διοργανώσει εθνικό διάλογο για την Παιδεία, έχει διατελέσει – έστω και βραχύβιος, για μόλις δύο μήνες– υπουργός Παιδείας.

Τον γνωρίζω προσωπικά από το 2000, όταν εξελέγη πρύτανης του Πανεπιστημίου Αθηνών. Έτσι, δεν διακρίνω ίχνος φιλαυτίας όταν λέει «νιώθω μία εκτίμηση από τους αν-θρώπους που συναντώ, την κέρδι-θα με τη δουλειά μου, βγάζοντας τη γλώσσα έξω από το εργαστή-ριο στον πολύ κόσμο. Συντέλε-σα η έννοια του λεξικού να γίνει γνωστή στην Ελλάδα». Σήμερα σε μία ακόμη κρίσιμη στιγμή για τη δημόσια εκπαίδευση με τις αλλα-γές που κάνει ο υπουργός Παιδεί-ας Κώστας Γαβρόγλου στο Λύκειο, το εξεταστικό σύστημα και τα ΑΕΙ, η πρόταση του κ. Μπαμπινιώτη – ενός ανθρώπου που χαρακτηρίζε-ται ως φωνή χαμηλών τόνων και διαλόγου– ξενίζει: «Προτείνω μία ειρηνική επανάσταση από όλους, από τους φοιτητές, από τους κα-θηγητές, από τους πρυτάνεις που θα είναι έτοιμοι να παραιτηθούν. Προτείνω να κλείσουν τα πανεπι-στήμια, φυσικά συμβολικά, για να ταρακουνηθεί η κοινή γνώμη. Το κλείσιμο είναι η ύψιστη καθολική διαμαρτυρία, η οποία θα μετρήσει στον κόσμο, στην κοινωνία. Είναι μία ακραία πρόταση, αλλά μία μορ-φή πανεπιστημιακής αντίστασης στην υποβάθμιση. Για παράδειγμα, πάντα υπήρχαν φαινόμενα bias, αλ-λά ήταν μεμονωμένα. Δεν υπήρχε διακίνηση ναρκωτικών σε χώρους των ΑΕΙ, δεν ασκείτο βία, δεν υπήρ-χε κατάληψη από τον Ρουβίκωνα».

– Ποιο είναι το βασικό πρόβλη-μα των πανεπιστημίων σήμερα; – Εκτός από το πάγιο, την υπο- χρηματοδότηση, νομίζω ότι αυτό που διατρέπει και «δηλητηριάζει» την τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι ότι λειτουργεί με ταμπού. Ένα τα-μπού είναι η αδυναμία αντιμετώπι-σης των φαινομένων bias, ένα άλλο η εντατικοποίηση των σπουδών, ένα ακόμη η αυτοχρηματοδότηση των ΑΕΙ. Τα ταμπού στρεβλώνουν τη λειτουργία των ΑΕΙ και βάζουν

INTIME NEWS / ΜΙΧΑΗΛ ΒΑΡΚΑΣ

«Τα ταμπού –αντιμετώπιση της βίας, εντατικοποίηση σπουδών, αυτοχρηματοδότηση– βάζουν τροχοπέδη στην ανάπτυξη των ΑΕΙ», λέει ο κ. Μπαμπινιώτης.

τροχοπέδη στην ανάπτυξη τους.

– Δεν έχουν ευθύνη οι πανεπι-στημιακοί γι' αυτά; Ποιο το ακα-δημαϊκό τους διαμέτρημα; Μόνο ο εκάστοτε υπουργός φταίει;

– Φυσικά. Ο νόμος 1268 του 1982 ξεκίνησε με τις καλύτερες προθέσεις, ωστόσο έπειτα από ένα διάστημα άρχισε να έχει αρ-νητικές συνέπειες. Χαρακτηριστι-κά συμπτώματα παθογένειας είναι οι εύκολες καθηγητοποιήσεις, η εύκολη ίδρυση τμημάτων και το-μέων οι οποίοι θα μπορούσαν να είναι αντικείμενα μεταπτυχιακών προγραμμάτων. Και μετά άρχισε η άκριτη ίδρυση ΤΕΙ. Ο νεποτισμός επίσης, αν και αυτός εμφανίζεται έντονα στα επαγγέλματα με υψη-λές αποδοχές όπως οι γιατροί και οι νομικοί, και δεν χαρακτηρίζει τα πανεπιστήμια σε όλη τους την έκταση. Κάποιοι άνθρωποι που εί-χαν δημόσιο λόγο αρθρογραφήσα-με, μιλήσαμε. Αλλά...

– Και η κομματικοποίηση; Οι συ-ναλλαγές των καθηγητών με τις φοιτητικές παρατάξεις; Οι σχέ-σεις εξάρτησης των υποψηφίων πρυτάνεων, και κατ' επέκταση των εκλεγέντων, με τις φοιτητι-κές παρατάξεις; Είναι υπουργι-κή ευθύνη;

– Εξαρτάται πάντοτε από την

“

Ο κ. Γαβρόγλου προχωρεί σε αλλαγές στο παρά πέντε της λή-ξης της κυβερνητικής θητείας, οι οποίες θα δεσμεύσουν την επό-μενη κυβέρνηση.

“

Το πρόβλημα είναι ότι τα παιδιά δεν αγαπούν το σχολείο, διότι είναι αδιάφορο και τους αναγκάζει να παπαγαλίζουν για τον βαθμό.

προσωπικότητα και την ιστορία του πρύτανη. Εγώ ούτε εξελέγην κομματικά ούτε είχα ποτέ κομμα-τικές εξαρτήσεις ή κομματικές συ-ναλλαγές με φοιτητές. Ωστόσο, ό-τι μου ζητούσαν οι φοιτητές και ήταν σωστό, λυνόταν.

– Επικρίνεστε ότι συμβάλλατε από τη θέση του υπουργού Παιδείας την άνοιξη του 2012, αλλά και ως μία διακεκριμένη μορφή του ελλη-νικού πανεπιστημίου, στην απο-δόμηση του νόμου 4009 του 2011.

– Τότε υπήρχε όρος στον νόμο ότι εάν τα πανεπιστήμια δεν τον εφαρμόσουν με βάση ένα καθορι-σμένο χρονοδιάγραμμα, θα σταμα-τούσε η χρηματοδότησή τους. Το θεωρούσα άδικο για τα πανεπιστή-μια με τα τόσα προβλήματα. Αυτό που ήθελα ήταν να βοηθήσω τα ΑΕΙ να λειτουργήσουν σε μία δύσκολη συγκυρία. Θεωρήθηκε ότι υπονό-μευσα τον νόμο Διαμαντοπούλου. Ήταν τεράστια παρεξήγηση. Είχα κάνει μεν κριτική στον νόμο, αλλά επίσης είχα δηλώσει ότι υπήρχαν σωστά στοιχεία και ότι έπρεπε να εφαρμοστεί. Δεν θεωρώ ότι η ακύ-ρωση των Συμβουλίων, όπως συνέ-βη εν μια νυκτί από τον ΣΥΡΙΖΑ, ήταν ορθή. Από την άλλη, ο νόμος 4009 προέκυψε χωρίς ουσιαστικό διάλογο με την πανεπιστημιακή κοινότητα και αρχικά έδωσε στο

Συμβούλιο «αυτοκρατορικές εξου-σίες». Ο Αριστοτέλης μας διδάξε το μέτρο...

– Όμως, είχε ψηφιστεί από 255 βουλευτές, ήταν μία σπάνια εξαί-ρεση κομματικής συναίνεσης.

– Οι 255 ψήφοι προέκυψαν από μία συμπόρευση της Ν.Δ. σε έναν νόμο που κανείς δεν είχε διαβάσει και μελετήσει τις συνέπειες της εφαρμογής του στα ΑΕΙ. Μάλιστα, η Ν.Δ. είχε πείσει να εφαρμοστούν τα πορίσματα του εθνικού διαλό-γου για την Παιδεία, του οποίου είχα την ευθύνη: πράγμα που έγι-νε σε συνεργασία με την κ. Διαμα-ντοπούλου.

– Προ ημερών επιτεθήκατε στον νυν υπουργό Παιδείας Κώστα Γαβρόγλου για τις αλλαγές που προωθεί. Κάνει λάθος και ο συ-ναδελφός σας, πανεπιστημιακός κ. Γαβρόγλου;

– Ο υπουργός προχωρεί σε αλλα-γές στο παρά πέντε της λήξης της κυβερνητικής θητείας, οι οποίες θα δεσμεύσουν την επόμενη κυ-βέρνηση. Και το κάνει χωρίς να προηγηθεί ουσιαστικός διάλογος με τα πανεπιστήμια. Και αυτό φαί-νεται από τη σωρεία των αντιδρά-σεων τόσο από ιδρύματα όσο και από το ΤΕΕ. Όλα αυτά αποτελούν προεκλογικής κοπής αποφάσεις.

Η συνάντηση

Δεινήσαμε στο εστιατόριο Spit Jack στην οδό Σκούφου 10 στο Σύνταγμα, που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί «γκουρμέ ψιτοπωλείο». Μοιραστήκαμε μία sweet tomato σαλάτα (με ρίγανη, δυόσμο, φρέσκο κρεμμύδι, κάρπαρη, πιπεριές, μπαλσάμικο), μία σαλάτα quinoa (με αγγούρι, αβοκάντο, φρέσκο κρεμμύδι, κουρκουμά), baby πατάτες σοτέ με φρέσκα μυρωδικά και ένα πιάτο με πάπια σουβλάς. Συνόδευσε το φαγητό με ένα ποτήρι κόκκινο κρασί και εγώ με μία μπίρα χωρίς αλκοόλ, γιατί έπρεπε εσπευσμένα να επιστρέψω στο γραφείο. Εξάιρετο σέρβις, ο λογαριασμός ήταν 47,50 ευρώ.

Κλοπή της Ιστορίας

– Γελάτε με τα γλωσσικά λά-θη του πρωθυπουργού; – Δεν με ενδιαφέρουν τα γλωσ-σικά λάθη του κ. Τσίπρα, τα οποία πάντως διαπράττουν όλοι. Γνωρίζω ότι ο πρωθυ-πουργός δεν έχει ιδιαίτερη γλωσσική καλλιέργεια. Εγώ θα του χρέωνα ότι δεν θέλησε ως αριστερός πρωθυπουργός να διαμορφώσει ένα άλλο εκπαι-δευτικό σύστημα που θα έχει ποιότητα, ουσία και θα αμβλύ-νει τις έντονες ανισότητες μετα-ξύ των μαθητών.

– Υπάρχει μακεδονική γλώσ-σα; – Ως γλωσσολόγος δεν μπο-ρώ να ανεχθώ ως μακεδονική μια βουλγαροσερβική, δηλαδή σλαβική, γλώσσα που γράφε-ται με κυριλλικό αλφάβητο. Οχι μόνο διότι είναι ψευδές αλλά και διότι η γλώσσα είναι ταυτότητα και παραπέμπει σε έναν πολιτισμό και μία Ιστορία. Χαρακτηρίζω το θέμα «κλοπή της Ιστορίας». Δεν μιλώ για προδοσία, συνωμοσία ή υπο-γορεύσεις συμφερόντων.

Η Ελλάδα θα πληρώσει ακριβά τον εκπαιδευτικό λαϊκισμό του ΣΥΡΙΖΑ

Εκπαιδευτικό λαϊκισμό που θα τον πληρώσει ακριβά η Ελλάδα, χαρα-κτηρίζει ο κ. Μπαμπινιώτης την πο-λιτική που προώθησε από το 2015 σε γυμνάσια και λύκεια ο ΣΥΡΙΖΑ και συνεχίζει τώρα διά χειρός Κ. Γαβρόγλου.

– Λατινικά ή Κοινωνιολογία; – Χρειάζονται και τα δύο μαθή-ματα, με διαφορετική κατανομή του ωρολόγιου προγράμματος. Γιατί στο προτεινόμενο σύστημα, οι υποψήφι-οι των ανθρωπιστικών και κοινωνι-

κών επιστημών τα διδάσκονται έξι ώρες μόνο Κοινωνιολογία; Δεν είναι απαραίτητα τα Λατινικά; Δεν υπάρ-χουν οι εκπαιδευτικοί να τα διδάξουν με σύγχρονη μέθοδο;

– Είναι εφικτή η ελεύθερη πρό-σβαση στα ΑΕΙ;

– Η ελεύθερη πρόσβαση είναι απλό θέμα που η νυν ηγεσία του υπουργείου έκανε δύσκολο, προτεί-νοντας ένα σύστημα με σειρά σύν-θετων διαδικασιών στην εξεταστική διαδικασία. Είναι όμως απλό: ορίζει

ότι στα τμήματα χαμηλής ζήτησης ΑΕΙ οι μαθητές θα εισάγονται με το απολυτήριο, το οποίο πρέπει να εί-ναι αξιόπιστο.

– Μα αυτό προβλέπει η πρόταση του υπουργείου Παιδείας για το νέο εξεταστικό σύστημα.

– Το βασικό είναι η απόκτηση αξιόπιστου απολυτηρίου. Το υπουρ-γείο προτείνει οι μαθητές για το απολυτήριο να εξετάζονται στα ίδια μαθήματα στα οποία θα εξετάζονται και για την εισαγωγή στα ΑΕΙ, αλ-

λά με θέματα που επιλέγονται από τους καθηγητές τους στην πρώτη περίπτωση (μέσα από όξι αξιόπιστες περιφερειακές εξετάσεις) και από την Κεντρική Επιτροπή Εξετάσεων στη δεύτερη. Η ύπαρξη Τράπεζας Θεμάτων, που θα περιέχει υποδείγ-ματα πώς θα είναι τα θέματα, και όχι θέματα για να τα παπαγαλίζουν οι μαθητές, είναι ο πιο αξιόπιστος τρόπος εξέτασης. Ο ΣΥΡΙΖΑ όμως την κατήργησε.

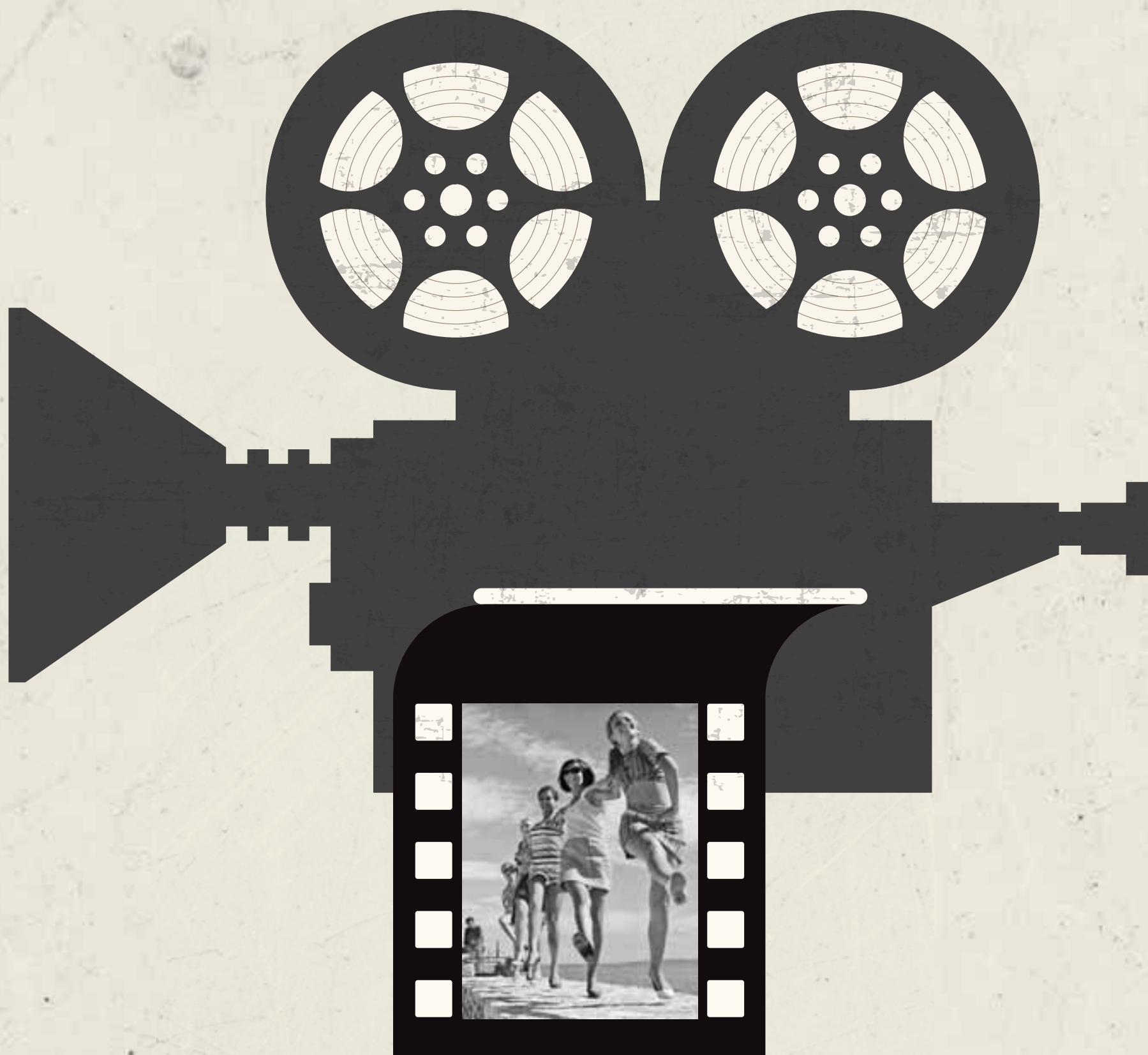
– Την πρώτη χρονιά εφαρμογής

της Τράπεζας Θεμάτων εκτινάχθη-καν τα ποσοστά αποτυχίας στις προαγωγικές εξετάσεις. Αυτό ευ-νοεί τα φροντιστήρια;

– Οφειλόταν στην παρεξήγηση που αναφέρατε και δεν υπήρχε ανά-γκη για φροντιστήρια. Σε μία μεταρ-ρύθμιση πρέπει να μπορέσεις να δι-ορθώσεις ανεπιθύμητες συνέπειες με παρεμβάσεις σε άλλα σημεία. Εκεί που πρέπει να υπάρξει παρέμβαση είναι στη διδασκαλία των μαθημά-των σε γυμνάσιο και λύκειο. Το πρό-βλημα είναι ότι τα παιδιά δεν αγα-

πούν το σχολείο διότι είναι αδιάφορο και τους αναγκάζει να παπαγαλίζουν για τον βαθμό. Οφείλουμε να αλ-λάξουμε τις μεθόδους διδασκαλίας, να καθιερώσουμε την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών, να ενισχύουμε όσους μαθητές το έχουν ανάγκη (άρ-ση ανισοτήτων), να δίνουμε κίνητρα σε όσους αριστεύουν. Η κυβέρνηση δεν επιθυμεί την πολλή δουλειά των μαθητών, διότι θεωρεί τον άριστο μαθητή ελίτ. Πρόκειται για μορφή εκπαιδευτικού λαϊκισμού, που θα τον πληρώσουμε ακριβά.

Φώτα, Κάμερα, Πάμε!

Μεγάλοι Έλληνες Ηθοποιοί

Το ταξίδι μας στη χρυσή εποχή του ελληνικού κινηματογράφου, μέσα από τις βιογραφίες μεγάλων Ελλήνων ηθοποιών, ολοκληρώνεται, όπως και πολλές από τις ταινίες τους, με ένα εντυπωσιακό χάπι εντ, γεμάτο μουσική και χορό!

Ο τελευταίος τόμος είναι αφιερωμένος στο **μιούζικαλ**, στον μαγικό μουσικοχορευτικό κόσμο του ελληνικού Χόλιγουντ.

Μια περιήγηση στις μουσικές ταινίες του ελληνικού κινηματογράφου, που αποτέλεσαν στην εποχή τους την καλύτερη διαφήμιση της Ελλάδας στο εξωτερικό. Το αιγαιοπελαγίτικο τοπίο, το ελληνικό καλοκαίρι, το μπουζούκι, το συρτάκι και η λαϊκή μουσική που μέσα από αυτές ταξίδεψαν σε όλα τα μήκη και τα πλάτη της Γης.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

**Εκτάκτως το Μ. Σάββατο 27 Απριλίου μαζί
με την Καθημερινή μη χάσετε τον τελευταίο τόμο!**

Η Τουρκία να διαλέξει, S-400 ή F-35

Ο γερουσιαστής Μπομπ Μενέντεζ μιλάει στην «Κ» για τη στάση των ΗΠΑ στην Ανατ. Μεσόγειο και τις ελληνοαμερικανικές σχέσεις

Συνέντευξη στον **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

«Σε πλήρη αρμονία» με τις πρωτοβουλίες της κυβέρνησης Τραμπ στην Ανατολική Μεσόγειο βρίσκεται το νομοσχέδιο που κατέθεσε, μαζί με τον Ρεπουμπλικανό Μάρκο Ρούμπιο, ο Δημοκρατικός γερουσιαστής Μπομπ Μενέντεζ, όπως ισχυρίζεται σε αποκλειστική συνέντευξή του στην «Κ». Ο κ. Μενέντεζ μιλάει για την «εξαιρετικά αισιόδοξη προοπτική» που δημιουργείται στην Ανατολική Μεσόγειο με την εμβάθυνση της συνεργασίας μεταξύ Ελλάδας, Κύπρου και Ισραήλ. Τονίζει δε ότι το νομοσχέδιο αποτελεί μία από τις σπάνιες περιπτώσεις –σε μια συγκυρία κατά την οποία η πώληση βρίσκεται στα ύψη– όπου καταγράφεται διακομματική συναίνεση στην Ουάσιγκτον.

Όπως αναφέρει ο γερουσιαστής από το Νιου Τζέρσεϊ και επικεφαλής της μειοψηφίας στη μεγάλη επιτροπή Εξωτερικών Σχέσεων, οι ελληνοαμερικανικές σχέσεις βρίσκονται «στο καλύτερο σημείο στην ιστορία τους». Ο κ. Μενέντεζ κάνει ειδική μνεία στη συμφωνία για το ονοματολογικό, που, όπως λέει, «δίνει τη δυνατότητα στην Ελλάδα να παίξει σημαντικό ρόλο στα Βαλκάνια».

Σχετικά με την Τουρκία ξεκαθαρίζει ότι η αγορά του ρωσικού αντιπυραυλικού συστήματος S-400 από τη γείτονα θα σημάνει την αναστολή της πώλησης του μαχητικού F-35, αλλά και την άμεση επιβολή κυρώσεων στην Αγκυρα. Αφήνει δε ανοικτό το ενδεχόμενο μεταφοράς αμερικανικών βάσεων από την Τουρκία στην Ελλάδα σε περίπτωση αποφασιστικής στροφής της γειτόνας μακριά από τη Δύση.

Τέλος, ο κ. Μενέντεζ αναδεικνύει τους κινδύνους που συνεπάγεται, από πλευράς αμερικανικής οπτικής, η επέκταση της ρωσικής και της κινεζικής επιρροής στην Ευρώπη. Χαρακτηρίζει τη Ρωσία «κακόβουλο παράγοντα» στη διεθνή σκηνή, ενώ προειδοποιεί ότι τα οικονομικά ανοίγματα της Κίνας υποκρύπτουν πολιτικές σκοπιμότητες.

– **Κύριε γερουσιαστά, έχουν δημιουργηθεί πολλές προσδοκίες γύρω από το νομοσχέδιο που καταθέσατε για την Ανατολική Μεσόγειο. Πιστεύετε κατ' αρχάς ότι θα εξασφαλίσετε τη στήριξη της πλειοψηφίας στη Γερουσία;**

– Ξεκινήσαμε με υποστήριξη και από τα δύο κόμματα στην εισαγωγή του νομοσχεδίου προς συζήτηση. Αυτό έχει σημασία σε μια στιγμή που σπανίζουν η συνεργασία μεταξύ κομμάτων. Ο Ρεπουμπλικανός γερουσιαστής Μάρκο Ρούμπιο ήταν ο βασικός μου συνεργάτης στην κατάθεση του νομοσχεδίου. Όταν το Κογκρέσο επιστρέψει από τις διακοπές του

«**Η Ελλάδα** είναι βασική χώρα σύμμαχος στο NATO, με το Ισραήλ έχουμε μια βαθιά και δυνατή σχέση και με την Κύπρο η σχέση μας αναπτύσσεται ταχύτατα. Όλα αυτά δημιουργούν μια εξαιρετικά αισιόδοξη προοπτική στο πλαίσιο της νέας στρατηγικής για την Ανατολική Μεσόγειο», επισημαίνει ο κ. Μενέντεζ.

την επόμενη εβδομάδα, πιστεύω ότι θα κατατεθεί αντίστοιχο νομοσχέδιο στη Βουλή των Αντιπροσώπων, με ευρεία στήριξη από βουλευτές και από τα δύο κόμματα. Είναι λοιπόν πολύ αισιόδοξος.

Το Κογκρέσο αναγνωρίζει τη σημασία των εμπλεκόμενων κρατών. Η Ελλάδα είναι μια βασική χώρα σύμμαχος στο NATO, με το Ισραήλ έχουμε μια βαθιά και δυνατή σχέση και με την Κύπρο η σχέση μας αναπτύσσεται ταχύτατα. Όλα αυτά δημιουργούν μια εξαιρετικά αισιόδοξη προοπτική στο πλαίσιο της νέας στρατηγικής για την Ανατολική Μεσόγειο. Γι' αυτό στον τίτλο του νομοσχεδίου αναφέρονται η ασφάλεια και οι εταιρικές σχέσεις στην Ανατολική Μεσόγειο. Θέλουμε μια βαθύτερη συμμαχία με όλες αυτές τις χώρες.

– **Έχετε κάποια ένδειξη για το αν ο Λευκός Οίκος θα αντισταθεί ή όχι στο νομοσχέδιο;**

– Κοιτάζτε, όταν βλέπω ότι ένα νομοσχέδιο έχει μεγάλη στήριξη από Ρεπουμπλικανούς συναδέλφους μου, ειδικά στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής, αυτό σημαίνει κατ' αρχήν ότι νιώθουν άνετα και πως επί της αρχής δεν θα υπάρξει αντίδραση από την κυβέρνηση. Είμαι βέβαια σίγουρος ότι, όπως έχει συμβεί τα τελευταία 27 χρόνια που κάνω αυτή τη δουλειά, θα υπάρξει ένα πάρε-

δώσε ανάμεσα στην κυβέρνηση και στο Κογκρέσο γύρω από την τελική μορφή του νόμου.

Μην ξεχνάτε όμως πως η ουσία του νομοσχεδίου είναι σε πλήρη αρμονία με κινήσεις όπως η συμμετοχή του Αμερικανού υπουργού Εξωτερικών στην τριμερή συνάντηση Ελλάδας - Κύπρου - Ισραήλ, η επιστολή καλών προθέσεων που υπεγράφη μεταξύ ΗΠΑ και Κύπρου, καθώς και η ολοένα και στενότερη συνεργασία με την Ελλάδα. Οι ελληνοαμερικανικές σχέσεις βρίσκονται στο καλύτερο σημείο στην ιστορία τους σε πάρα πολλούς τομείς. Νομίζω λοιπόν ότι το νομοσχέδιο απεικονίζει τις προθέσεις και της κυβέρνησης, όπως αυτές αποτυπώνονται στην πράξη.

– **Περιγράψτε πώς βλέπετε εσείς αυτό το νέο γεωπολιτικό σκηνικό στην Ανατολική Μεσόγειο...**

– Βλέπω μια ευκαιρία για σταθερότητα, ασφάλεια, ειρήνη και ευημερία. Με ρωτάνε συχνά γιατί καταθέσαμε τώρα αυτό το νομοσχέδιο. Η απάντηση έχει να κάνει με το πώς εξελίσσονται οι σχέσεις μας με όλες αυτές τις χώρες. Με την Ελλάδα: μας διαθέτει τη Σούδα, έχουμε ξεκινήσει μεγάλες πρωβουλίες στον τομέα της άμυνας, κάνουμε σημαντικές ασκήσεις μαζί, η συνεργασία σε θέματα αντι-

μετώπισης της τρομοκρατίας και συλλογής πληροφοριών έχει φτάσει στο υψηλότερο δυνατό σημείο. Κατόπιν, έχουμε τη συμφωνία με τη Βόρεια Μακεδονία, που δίνει τη δυνατότητα στην Ελλάδα να παίξει σημαντικό ρόλο στα Βαλκάνια.

Τα ενεργειακά ευρήματα δίνουν στην Κύπρο, την οποία μόλις επισκέφθηκα, τη δυνατότητα να γίνει μια πιο πλούσια χώρα αλλά και να γίνει παράγων στην προσπάθεια να υπάρξουν εναλλακτικές πηγές ενέργειας για την Ευρώπη, ώστε να μην εξαρτάται από μόνο μία χώρα-προμηθευτή. Και έχουμε βέβαια, όπως είπα, μια βαθιά και μακρά σχέση με το Ισραήλ. Το γεγονός ότι αυτές οι τρεις χώρες έχουν δημιουργήσει ένα τρίγωνο συνεργασίας –και μάλιστα με δική τους πρωτοβουλία, όχι ύστερα από ενθάρρυνση των ΗΠΑ– λέει πολλά για την αξία αυτής της συνεργασίας.

– **Γίνεται μεγάλη συζήτηση για τη μελλοντική πορεία της Τουρκίας. Τη βλέπετε να απομακρύνεται από τη Δύση; Πρέπει να υπάρχει ένα Σχέδιο Β από την πλευρά των ΗΠΑ;**

– Πρέπει να ξεκαθαρίσω, γιατί πολλοί με ρωτούν, πως η πρωτοβουλία για τη συμμαχία ασφάλειας και ειρήνης στην Ανατ. Μεσόγειο δεν έχει σχέση με το τι κάνει η Τουρκία. Ακόμη και αν η Τουρ-

Η ουσία του νομοσχεδίου για την Ανατ. Μεσόγειο είναι σε πλήρη αρμονία με κινήσεις όπως η συμμετοχή του Αμερικανού ΥΠΕΞ στην τριμερή συνάντηση Ελλάδας - Κύπρου - Ισραήλ.

Η συμφωνία με τη Βόρεια Μακεδονία δίνει τη δυνατότητα στην Ελλάδα να παίξει σημαντικό ρόλο στα Βαλκάνια.

Δεν περιμένουμε ότι η Τουρκία θα ακολουθήσει έναν ανώμαλο δρόμο. Αν όμως το κάνει, θα πράξουμε ό,τι χρειάζεται, συμπεριλαμβανομένης και της μετακίνησης βάσεων και δυνάμεων.

κία ήταν ο τέλειος εταίρος, πάλι θα προωθούσα αυτή τη συμμαχία. Βλέπουμε όμως τις προκλήσεις στην περιοχή. Η ελπίδα μας ήταν πάντα ότι η Τουρκία θα έχει ειρηνικές σχέσεις με τους γείτονές της, ότι θα είναι μια χώρα δημοκρατική που θα σέβεται την ανεξίτηλη και μια ισχυρή σύμμαχος στο NATO.

Προφανώς πολλά από όσα συμβαίνουν στην Τουρκία αμφισβητούν αυτές τις προσδοκίες. Αν ο πρόεδρος Ερντογάν επιμένει στην απόκτηση του αντιπυραυλικού συστήματος S-400 και ολοκληρώσει την αγορά και εγκατάστασή του, τότε, με βάση νομοθεσία που εγώ εισήγαγα αρχικά, θα επιβληθούν κυρώσεις. Και δεν θα πρόκειται για κυρώσεις που μπορεί να επιβληθούν – θα είναι υποχρεωτικές. Δεν το θέλουμε αυτό και έχουμε προσφέρει άλλες επιλογές στην Τουρκία. Το σύστημα των S-400 δεν είναι συμβατό με την αρχιτε-

κτονική του NATO. Δεν θα υπάρξει ποτέ ένα εξάρτημα των F-35 δίπλα σε ένα S-400, αυτό δεν θα συμβεί ποτέ. Αυτό είναι θέση και των δύο κομμάτων στο Κογκρέσο. Την υποστηρίξαμε πρόσφατα σε κοινό μας άρθρο με τον πρόεδρο της επιτροπής Εξωτερικών Σχέσεων της Γερουσίας, τον πρόεδρο της επιτροπής Στρατιωτικών Υπηρεσιών κ.ά. Παρόμοια θέση έχουν διατυπώσει στελέχη της κυβέρνησης Τραμπ.

Η Τουρκία πρέπει να κάνει την επιλογή της. Μπορεί να συνεχίσει να είναι ένας σημαντικός σύμμαχος στο NATO, να συνεχίσει να έχει έναν δυτικό προσανατολισμό, ή μπορεί να απομακρυνθεί. Είναι εξαιρετικά ανησυχητικό για κάποιον σαν και μένα, που είμαι ένθερμος υποστηρικτής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, να βλέπω ότι η Τουρκία έχει φυλακίσει περισσότερους δικηγόρους και δημοσιογράφους από οποιαδήποτε άλλη χώρα του κόσμου. Ούτε περιμένω από έναν σύμμαχο στο NATO να φυλακίζει αυθαίρετα υπαλλήλους της αμερικανικής πρεσβείας στην Τουρκία. Θα δούμε πού θα πάει αυτή η σχέση.

– **Να το ξεκαθαρίσουμε λοιπόν, αν η Τουρκία πάρει τους S-400, δεν θα πάρει τα F-35. Σωστά;**

– Ναι, δεν υπάρχει καμία πιθανότητα σε αυτή την περίπτωση να πάρουν τα F-35. Θα τους επιβληθούν κυρώσεις με βάση τον αμερικανικό νόμο που προβλέπει κυρώσεις σε όποιον αγοράζει εξοπλιστικά συστήματα από τη Ρωσία. Αν έχουμε ένα F-35 δίπλα σε έναν S-400, θα μπορεί η Ρωσία να μάθει όλα τα μυστικά της τεχνολογίας του F-35. Ακόμη και εκείνοι που θεωρούν ότι η Τουρκία παραμένει ένας πολύ σημαντικός εταίρος συμφωνούν ότι αυτό δεν μπορεί να συμβεί ποτέ.

– **Εδώ στην Αθήνα γίνεται συζήτηση για το αν οι ΗΠΑ επεξεργάζονται ένα Σχέδιο Β που θα μπορούσε να προβλέπει τη μετακίνηση ακόμη και βάσεων όπως αυτής του Ιντσίρλίκ στην Ελλάδα, εάν τα πράγματα πάνε στραβά με την Τουρκία...**

– Δεν περιμένουμε ότι η Τουρκία θα ακολουθήσει έναν ανώμαλο δρόμο. Αν όμως το κάνει, θα κάνουμε ό,τι χρειάζεται για να προστατεύσουμε την εθνική μας ασφάλεια και αυτή των συμμάχων μας. Έχουμε δεσμευθεί γι' αυτό βάσει του άρθρου 5 του NATO και θα τηρήσουμε τις δεσμεύσεις μας. Θα κάνουμε ό,τι χρειάζεται, συμπεριλαμβανομένων και της μετακίνησης βάσεων και δυνάμεων όπου χρειάζεται και όπου μας προσφέρεται η ευκαιρία από φίλους χώρες. Ελπίζουμε ότι δεν θα φτάσουμε σε αυτό το σημείο. Η Τουρκία θα αποφασίσει όμως την πορεία της και τι τη συμφέρει τελικά.

Η σημασία της Ελλάδας και ο κακόβουλος «παράγων Ρωσία»

– **Όπως ξέρετε η οικονομική κρίση έχει μειώσει τις άμυντικές δυνατότητες της Ελλάδας. Θα μπορούσαν οι ΗΠΑ να βοηθήσουν με την προσφορά δωρεάν άμυντικής βοήθειας ή ακόμη και με την παροχή υλικού στο επίπεδο που συμβαίνει με το Ισραήλ και την Αίγυπτο;**

– Στο νομοσχεδίό μας συμπεριλαμβάνεται μεγάλη αύξηση στη βοήθεια που δίνεται στην Ελλάδα, νομίζω θα φτάσει τα 3 εκατ. δολάρια, καθώς και στα κονδύλια για την εκπαίδευση Ελλήνων στρατιωτικών. Πρόκειται για σημαντική δέσμευση, που δείχνει τη σημασία της Ελλάδας.

– **Μιλάμε όμως για πολύ μικρά ποσά...**

– Είναι όμως περισσότερα από αυτά που δίνουμε σήμερα. Το αν θα συμβεί ποτέ κάτι παρόμοιο με αυτό που γίνεται με το Ισραήλ και την Αίγυπτο δεν μπορεί να το δω αυτή τη στιγμή να συμβαίνει – αλλά προφανώς θα δούμε πως εξελίσσεται η κατάσταση. Αν συμβεί κάτι τέτοιο, θα μιλά-

με για μία πολύ διαφορετική κατάσταση, όπως αντιλαμβάνεσθε.

– **Για εμάς εδώ στην Αθήνα, ίσως και στη Λευκωσία, είναι ένα μυστήριο ποιος τελικά παίρνει τις αποφάσεις σε θέματα που αφορούν την περιοχή μας – ο πρόεδρος, η γραφειοκρατία ή το Κογκρέσο; Γιατί βλέπουμε τον πρόεδρο, και σε σχέση με την Τουρκία, να αναπτύσσει τη δική του προσωπική διπλωματία. Αν συμβεί κάτι με την Τουρκία στην Κύπρο ή στο Αιγαίο ποιος θα πάρει τις αποφάσεις;**

– Η τελική απόφαση λαμβάνεται από τον πρόεδρο, που είναι και ο αρχηγός των ενόπλων δυνάμεων (Commander in Chief) και ο πιο σημαντικός παίκτης σε θέματα εξωτερικής πολιτικής. Δεν είναι, όμως, ο μόνος παίκτης. Το Κογκρέσο αποφασίζει για τις δημόσιες δαπάνες και γι' αυτό, σε τελική ανάλυση, θα έχει ρόλο στη διαμόρφωση της εξωτερικής πολιτικής.

– **Πώς βλέπετε την επέκταση της επιρροής της Ρωσίας και της Κίνας τα τελευταία χρόνια;**

«**Είμαι** πολύ αισιόδοξος σχετικά με το νομοσχέδιο για την Ανατ. Μεσόγειο», λέει ο κ. Μενέντεζ (στη φωτ. με τον Ρεπουμπλικανό γερουσιαστή Μάρκο Ρούμπιο, με τον οποίο συνεργάστηκαν για την κατάθεση του νομοσχεδίου).

– **Η Ρωσία είναι κακόβουλος παράγοντας. Γιατί το λέω αυτό; Αναφέρομαι στην εισβολή, στην προσάρτηση και στη συνεχιζόμενη παράνομη κατοχή της Κριμαί-**

ας, στην αποσταθεροποίηση της Ανατολικής Ουκρανίας, στη στήριξη στον κασάπη της Δαμασκού και στον Μαδούρο στη Βενεζουέλα, στην εξαπόλυση χημικών επιθέσε-

Η κινεζική πρωτοβουλία «Μία Ζώνη, Ένας Δρόμος» μπορεί να μοιάζει με μια μορφή οικονομικής συνεργασίας, αλλά στην πραγματικότητα είναι μια απόπειρα χειραγώγησης.

ων κατά εχθρού του καθεστώτος σε ευρωπαϊκό έδαφος, στην παρέμβαση στις εκλογές μας –όπως αναδεικνύεται από την έκθεση Μιούλερ που μόλις δημοσιεύθηκε– και οπτική ανάμειξη που επιχειρείται αυτή τη στιγμή στις ευρωεκλογές.

Η προσδοκία μας ήταν ότι η Ρωσία θα συμμορφωνόταν με τους διεθνείς κανόνες που μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο έθεσαν τα θεμέλια για μια περίοδο ειρήνης και ευημερίας που ομοιά της δεν έχει υπάρξει ξανά στον κόσμο. Επέλεξε, όμως, έναν δια-

φορετικό δρόμο, και υπάρχουν συνέπειες γι' αυτό. Η Ρωσία επιθυμεί να επηρεάσει τη διαδικασία λήψης αποφάσεων των ευρωπαϊκών κυβερνήσεων, μεταξύ των οποίων και της Ελλάδας, να διχάσει την Ε.Ε. και να στρέψει υπέρ της την ευρωπαϊκή πολιτική, π.χ. στο θέμα των κυρώσεων.

Όσο για την Κίνα, αυτό που λέω στους φίλους μου στην Ε.Ε. αλλά και σε όλον τον κόσμο είναι ότι η κινεζική πρωτοβουλία «Μία Ζώνη, Ένας Δρόμος» μπορεί να μοιάζει με μια μορφή οικονομικής συνεργασίας, αλλά στην πραγματικότητα είναι κάτι άλλο: είναι, στην τελική ανάλυση, μια απόπειρα χειραγώγησης.

Στοχεύει στην υπολοποίηση οικονομικών επενδύσεων, αλλά οι επενδύσεις αυτές έχουν και πολιτικό σκοπό. Η συνεργασία με την Κίνα ειδικά σε ζωτικές υποδομές –σκέφτομαι το παράδειγμα της Huawei– μετατρέπει τις κινεζικές ένοπλες δυνάμεις σε εταίρο, και ίσως σε αχίλλειο πτέρνα, της χώρας που το επιλέγει.

Σε συνάντηση που θα έχει ο πρωθυπουργός Αλέξης Τσίπρας με τον υπουργό Οικονομικών Ευκλείδη Τσακαλώτο και τον αναπληρωτή υπουργό Γιώργο Χουλιαράκη θα οριστικοποιηθούν τα επόμενα βήματα της κυβέρνησης.

Με «δώρα» ο κ. Τσίπρας προς τις κάλπες του Μαΐου

Μετά το Πάσχα θα οριστικοποιηθούν τα μέτρα με «θετικό κοινωνικό πρόσημο»

Του **Κ. Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Με «παροχές» ανά χείρας θα οδεύσει ο πρωθυπουργός Αλέξης Τσίπρας προς τις ευρωεκλογές και περιφερειακές εκλογές του Μαΐου, ενώ τα κόμματα ανανεώνουν τις κρίσιμες παραμέτρους που θα καθορίσουν την έκβαση της αναμέτρησης, δηλαδή τις συσπειρώσεις, το εύρος της αποχής, αλλά και τη συμπεριφορά των 428.000 νέων ψηφοφόρων που θα προσέλθουν για πρώτη φορά στην κάλπη.

Σύμφωνα με πληροφορίες, η επιλογή του κ. Τσίπρα να εξαγγείλει ένα μέτρο με «θετικό κοινωνικό πρόσημο» πριν από την αναμέτρηση των ευρωεκλογών είναι σχεδόν ειλημμένη. Όμως θα προηγηθεί, αμέσως μετά το Πάσχα μια συνάντηση με το οικονομικό επιτελείο, δηλαδή τον υπουργό Οικονομικών Ευκλείδη Τσακαλώτο και τον αναπληρωτή υπουργό Γιώργο Χουλιαράκη. Η συνάντηση έχει ως στόχο να οριστικοποιηθούν τα επόμενα βήματα, αλλά και να καμφθούν τυχόν ενστάσεις για το ενδεχόμενο να υπάρξουν πρωτοβουλίες με δημοσιονομικό κόστος σε τόσο πρώιμο στάδιο του οικονομικού έτους.

Με δεδομένη τη βούληση της κυβέρνησης να μην έλθει σε ευθεία ρήξη με τους θεσμούς—όπως προκύπτει και από τους χειρισμούς στα ζητήματα της πρώτης δεκαετίας και των 120 δόσεων όπου αναζητήθηκαν συμβιβαστικές λύσεις— οι όποιες κυβερνητικές εξαγγελίες εκτιμάται πως δεν θα υπερβαίνουν το ποσό των 200 εκατ. ευρώ. Εξάλλου, ο κ. Τσίπρας ευλόγως θα επιθυμεί να δι-

ατηρήσει εφεδρείες στο πεδίο των παροχών για «τη μητέρα των μαχών» που θα είναι, εάν δεν ανατρέψει στο παρά ένα τον σχεδιασμό για εξάντληση της τερρατίας, οι εθνικές εκλογές του φθινοπώρου.

Πάντως, συνομιλητές του κ. Τσίπρα τονίζουν πως δημοσιονομικός χώρος υφίσταται, καθώς από τα οικονομικά στοιχεία του πρώτου τριμήνου προκύπτει ότι θα υπάρξει υπερπλεόνασμα και το 2019, παρά την εφαρμογή των

**Πέραν του σεναρίου πε-
ρί καταβολής «13ου μισ-
θού» στους χαμηλοσυνταξιούχους, στο τραπέζι έχει τεθεί και κάποια μείωση του ΦΠΑ.**

θετικών μέτρων του «πακέτου της Θεσσαλονίκης». Όπως προσθέτουν, δε, οι όποιες εξαγγελίες δεν θα υλοποιηθούν με αξιοποίηση των 650 εκατ. ευρώ που παραμένουν αδιάθετα στον προϋπολογισμό, καθώς είχαν προβλεφθεί για τυχόν καταβολή αναδρομικών.

Ενώ, όμως, η ένταξη «θετικών» μέτρων στην προεκλογική ατζέντα πρέπει να θεωρείται δεδομένη, ανοικτό παραμένει τι θα αφορούν αυτά. Τις τελευταίες εβδομάδες διακινείται το σενάριο περί καταβολής «δώρου» ή «13ου μισθού» στους χαμηλοσυνταξιούχους. Όμως, κατά πληροφορίες στο τραπέζι έχουν τεθεί

και άλλα εναλλακτικά σενάρια, όπως κάποια μείωση του ΦΠΑ. Οι θιασώτες της συγκεκριμένης προοπτικής σημειώνουν πως η κυβέρνηση ενίσχυσε ήδη, στα τέλη του προηγούμενου έτους, τους ασθενέστερους μέσω της διανομής του κοινωνικού μερίσματος. Προσθέτουν, δε, ότι με ανάλογα μέτρα ο ΣΥΡΙΖΑ μπορεί να αφαιρέσει μια ατζέντα που μέχρι τώρα αποτελούσε προνομιακό χώρο για τη Ν.Δ. και τον κ. Μητσοτάκη.

Όπως προαναφέρθηκε, σε παράλληλο χρόνο, το Μέγαρο Μαξίμου και η Πειραιώς επιχειρούν να ανικνεύσουν τους συσχετισμούς που διαμορφώνονται λίγες εβδομάδες πριν ανοίξουν οι κάλπες. Κρίσιμη παράμετρος για την τελική έκβαση των ευρωεκλογών, από τις οποίες και θα εξαχθούν τα βασικά πολιτικά συμπεράσματα, το βράδυ της 26ης Μαΐου, θα είναι το εύρος της συμμετοχής. Τα κομματικά επιτελεία εκτιμούν πως η αποχή θα είναι στις ευρωεκλογές μικρότερη από ό,τι στις εθνικές εκλογές του Σεπτεμβρίου του 2015. Όμως, η οποία αποχή πιθανότατα θα πλήξει περισσότερο τον ΣΥΡΙΖΑ και λιγότερο τη Ν.Δ. Ο Κυριάκος Μητσοτάκης έχει επιτύχει την ιδιαίτερα υψηλή συσπείρωση της εκλογικής βάσης της Ν.Δ., ενώ αντίθετως η Κουμουνδούρου συνεχίζει να αντιμετωπίζει σοβαρότατα προβλήματα στο συγκεκριμένο πεδίο.

Μάλιστα, ο κ. Μητσοτάκης θα θέσει ισχυρότατα διλήμματα στην τελική ευθεία προς τις κάλπες, προβάλλοντας τη λογική της χαμένης ψήφου, και ζητώντας τα

αποτελέσματα των ευρωεκλογών και των περιφερειακών εκλογών να αποτελέσουν ένα ηχηρό μήνυμα, «ως εδώ» για την κυβέρνηση και τον κ. Τσίπρα.

Η «χαλαρή ψήφος»

Παράλληλα, καθοριστικό για το αποτέλεσμα θα είναι εάν στις ευρωεκλογές θα επικρατήσει η «χαλαρή ψήφος», που επίσης μπορεί να οδηγήσει σε μια διάθεση «τιμωρίας» του εκάστοτε κυβερνώντος κόμματος και στην ενίσχυση των μικρότερων πολιτικών σχηματισμών. Επί του παρόντος, κάθε σχετική εκτίμηση είναι πρώιμη, καθώς η χώρα δεν έχει βρεθεί στην καρδιά της προεκλογικής εκστρατείας. Όμως, από τις υφιστάμενες δημοσκοπήσεις προκύπτει πως όσοι δηλώνουν αναποφάσιστοι ενόψει ευρωεκλογών, είναι διπλάσιοι εκείνων που δηλώνουν πως δεν έχουν αποφασίσει τι θα ψηφίσουν στις εθνικές εκλογές. Στον αντίποδα, θα πρέπει να επισημανθεί, πάντως, ότι—πέραν των ΚΙΝΑΛ, ΚΚΕ και Χρυσής Αυγής—κανένα από τα μικρά κόμματα δεν καταγράφει επί του παρόντος αξιολογική δυναμική.

Τέλος, ενδιαφέρον έχει ότι στις εκλογές του Μαΐου θα έχουν τη δυνατότητα να ψηφίσουν για πρώτη φορά 428.000 νέοι ψηφοφόροι, καθώς η εκλογική τους συμπεριφορά δεν είναι εύκολο να εκτιμηθεί. Πρώτον, όπως λέγεται, είναι άγνωστο πόσοι εξ αυτών θα προσέδωσαν στις κάλπες. Δεύτερον, δεν υπάρχει στην παρούσα συγκυρία κάποιο κόμμα «της μόδας» για τη νέα γενιά, όπως ήταν το 2015 ο ΣΥΡΙΖΑ.

Στις Συμπληγάδες Πάνου Καμμένου και Νίκου Κοτζιά

Ο πρωθυπουργός δέχθηκε διπλά πυρά

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Σε διπλό πονοκέφαλο για τον Αλέξη Τσίπρα εξελίσσεται η κόντρα μεταξύ Πάνου Καμμένου και Νίκου Κοτζιά, που έπειτα από ένα διάστημα που ήταν εν υπνώσει, ήρθε και πάλι, εμφαντικά, στην επιφάνεια την Παρασκευή. Η υψηλών τόνων ομιλία του τέως υπουργού Εθνικής Αμυνας δεν είχε στραμμένα τα βέλη της μόνο προς τον κ. Νίκο Κοτζιά και την υπόθεση με την εταιρεία έκδοσης βίζας, αλλά σε αρκετά σημεία έδειξε πως έχει «διαβεί πλέον τον Ρουβίκωνα» και έχει περάσει ευρύτερα στο αντικυβερνητικό στρατόπεδο. Δεν είναι τυχαία η αποστολή του σε μια στιγμή μάλιστα ιδιαίτερης έντασης κατά την οποία, απευθυνόμενος στα υπουργικά έδρανα, είπε: «Αν στηρίζετε τον Κοτζιά, θα πέσει η κυβέρνηση», κάτι που προκάλεσε την έντονη αντίδραση των βουλευτών της συμπολιτεύουσας που παρίσταντο στην ομιλία.

Σε άλλο σημείο της ομιλίας του ο κ. Καμμένος έδειξε να μην ξεχνάει με τίποτα τη διάλυση της Κ.Ο. και να λειτουργεί πλέον και με τη λογική των αντιποίνων. Συγκεκριμένα, όταν ο προεδρεύων Γ. Βαρεμένος του έκανε διαδικαστικής φύσεως παρατήρηση, ο κ. Καμμένος ανέδρασε με έντονο τρόπο, υπενθυμίζοντας πως «απόψε θα τα ακούσετε, διαλύσατε την Κοινοβουλευτική μου Ομάδα». Παράλληλα, δεν μπορεί να διαφύγει την προσοχή πως την ίδια ώρα που ο κ. Τσίπρας επαφίεται με κάθε ευκαιρία την αντιπαράθεση με το παλιό κυβερνητικό δίδυμο των κ. Σαμαρά και Βενιζέλου—το έκανε την Παρασκευή σε ομιλία του στην Καλαμάτα—, ο κ. Καμμένος επέλεξε άλλη γραμμή. Με επικεντρωμένο το θέμα για το οποίο κατήγγειλε τον κ. Κοτζιά, την έκδοση βίζας, υποστήριξε πως οι εκπρόσωποι της ίδιας εταιρείας είχαν απευθυνθεί παλαιότερα και στους κ. Σαμαρά - Βενιζέλο που όμως αρνήθηκαν «προς τιμήν τους» να μουν σε συζητήσεις.

«Πυρά» προς Μαξίμου

Αν κάποιος περίμενε πως η απόληξη του κ. Κοτζιά θα ήταν αποκλειστικά στραμμένη στο πρόσωπο του τέως ΥΕΘΑ, έπεσε έξω. Ο επικεφαλής του «Πράττω», με μια μακροσκελή δήλωση, έστρεψε τα πυρά του και εναντίον της κυβέρνησης. Συγκεκριμένα, πλυν της κριτικής προσωπικά στον κ. Κατρούγκαλο, που όπως είπε κακώς δέχθηκε να γίνει η συζήτηση στη Βουλή, η ανακοίνωσή του είχε τουλάχιστον τρεις ευθείες βολές προς το Μαξίμου:

Πρώτον, αποδίδοντας τις κινήσεις του Π. Καμμένου στην «προεκλογική εκστρατεία» του, υποστήριξε πως συνεπικουρείται από «την επιπολαιότητα της κυβέρ-

νησης». Δεύτερον, κατηγορήσε εμμέσως αλλά σαφώς την κυβέρνηση πως επιδιώκει μόνο τη δόξα από τις Πρέσπες, αφήνοντας στον ίδιο «την ύβρις». Τρίτον, σημείωσε πως η προεκλογική τακτική του κ. Καμμένου να εμφανιστεί ως «μακεδονομάχος» εξυπηρετεί «ίσως και τρίτους», αφήνοντας πάλι υπονοούμενο κατά της κυβέρνησης.

Στην έντονη διαμάχη μεταξύ των δύο πλευρών, που είναι άγνωστο πώς θα εξελιχθεί, πρέπει να προστεθεί και το γεγονός πως ο κ. Κοτζιάς έχει «κάβα» την περιφημη εννεασέλιδη επιστολή που είχε στείλει στον Αλέξη Τσίπρα, η οποία ουδέποτε έχει δει το φως της δημοσιότητας και, κατά πληροφορίες, αναφέρει πράγματα που μπορεί να πυροδοτήσουν νέο γύρο εσωστρέφειας στην κυβέρνηση. Δεν είναι τυχαίο πάντως πως, επίσης την Παρασκευή, ο κ. Κοτζιάς επέλεξε να ανακοινώσει τη στηρίξη του, μεταξύ άλλων, στον Παύλο Γερούλανο, «απέναντι» στην υποψηφιότητα του ΣΥΡΙΖΑ, προσθέτοντας πως η συνεργασία με τον ΣΥΡΙΖΑ ενόψει εθνικών εκλογών θα τεθεί επί τάπητος, «χωρίς λευκή επιταγή και χωρίς να είναι επι-

Η κόντρα των πρώην υπουργών, σε συνδιασμό με τη σκανδαλολογία, προκαλεί νέο πονοκέφαλο στο Μαξίμου.

αόριστον». Κατά ασφαλείς πληροφορίες, ο κ. Κοτζιάς αυτή τη στιγμή βρίσκεται σε ένα πολιτικό μεταίχμιο. Αυτό δεν σημαίνει πως ο πρώην υπουργός Εξωτερικών έχει αλλάξει στρατόπεδο—πρόσφατα άλλωστε σημείωσε πως στηρίζει τον ΣΥΡΙΖΑ ενόψει ευρωεκλογών—αλλά, όπως σημειώνουν οι ίδιες πηγές, παρακολουθεί στενά τις εσωτερικές ζυμώσεις που λαμβάνουν χώρα στον πολιτικό απόγονο του ΠΑΣΟΚ, το ΚΙΝΑΛ, μεταξύ «αντισυρίζα» δυνάμεων και «αριστερόστροφων», επιδιώκοντας γέφυρες με τους τελευταίους.

Τα παραπάνω πάντως, εκτός του ότι αποτελούν μια εν δυνάμει ωρολογιακή βόμβα για τον Αλέξη Τσίπρα, έρχονται να προστεθούν σε μια σειρά αρνητικών δημοσιότητας για την κυβέρνηση, αφού η σκανδαλολογία που τροφοδοτούν ο κ. Καμμένος προστίθεται στην υπόθεση Πετσίτη, στις κατηγορίες της αντιπολίτευσης για «σκευωρία» στην υπόθεση Novartis, αλλά και στις καταγγελίες του εφοπλιστή Βαγγέλη Μαρινάκη. Η απάντηση του Μαξίμου σε όλα τα παραπάνω είναι πως το «παλιό πολιτικό σύστημα» επιδιώκει την «παλινδρόμηση» του και «παίζει τα ρέστα του».

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΜΠΑΜΠΗ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Γιατί η προοπτική Μητσοτάκη «στηρίζει» τον αναβλητικό Τσίπρα

Το ενδόμυχο «σχέδιο» του κ. Τσίπρα αναδεικνύεται, καθώς η χώρα βυθίζεται σε μια ακατανόητη προεκλογική αφαρία. Τρομάζουν η απρονοσία και ο θρασύς χειρισμός των δημόσιων πραγμάτων. Ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ θέλει μια Ελλάδα στα μέτρα του. Μακριά από το παγκόσμιο γίγνεσθαι. Κρατικό-εξαρτημένη και με τους φόρους να ωθούν τους πολίτες σε έναν νέο διχασμό. Μια ανεργία δημοσιονομική απάτη, μέσω της οποίας η κυβέρνηση φτωχοποιεί τη μεσαία τάξη. Ο κ. Τσίπρας καλλιεργεί στην κοινωνία νέους ρατσισμούς. Πληθαίνουν όσοι διηγούνται, χαμπλώνοντας τη φωνή: «Ποιος νομίζετε ότι παίρνει τα επιδόματα; Οι ξένοι που κάνουν ψεύτικες φορολογικές δηλώσεις, οι τεμπέληδες και οι φοροφυγάδες». Οι νοικοκυραίοι μόνον πληρώνουν και μένουν έξω: είτε γιατί έχουν κά-

Πολλοί εξηγούν με όρους «καραμπινάτης διαπλοκής», τη με κάθε μέσο διατήρηση στην εξουσία αυτής της μισοπεθαμένης πλειοψηφίας.

ποιο ακίνητο, είτε τους πίνουν τα τεκμήρια, είτε πήραν, κάποτε, ένα δάνειο, είτε γιατί έχουν μια μικρή επιχείρηση που χαροπαλεύει με φόρους και εισφορές δεκαετίας.

Η ομάδα του Μαξίμου, που λειτουργεί πλέον σε σχεδόν συνωμοτικό καθεστώς, έχει πολλούς εχθρούς. Έχει βεβαίως και λίγους, αλλά δυνατούς, φίλους. Κάποιοι, μεταξύ των εχθρών της, ελπίζουν να ανακαταλά-

βουν την Κουμουνδούρου, την οποία όμως προστατεύει καλά η «φρουρά Σκουρλέτη». Χαρακτηριστική είναι η υποκριτική εύνοια προς τον κ. Λάμπρου, υποψήφιο ευρωβουλευτή της «γκρίζας αριστερής ζώνης». Δεν πείθει, όμως, όσους βλέπουν καχύποπτα τους εναγκαλισμούς του προέδρου με τους δήθεν κεντρικούς. Οι πραγματικοί «φίλοι» είναι οι μεγάλοι επιχειρηματίες, τα συμφέροντα των οποίων επηρεάζονται καθοριστικά από κυβερνητικές αποφάσεις. Το καθεστώς διολισθαίνει, η δημοκρατία τρεμοπαίζει. Σε βαθμό που πολλοί είναι πλέον εκείνοι που εξηγούν με όρους «καραμπινάτης διαπλοκής», τη με κάθε μέσο διατήρηση στην εξουσία αυτής της μισοπεθαμένης πλειοψηφίας, μέχρις ότου κλείσει η Βουλή για διακοπές.

Το «κατά Αλέξη (εκλογικό) ευαγγέλιο» μιλά για μια φοβισμένη χώρα.

Με τους κατοίκους της να προσπαθούν να κρυφτούν από τον φοροεισπράκτορα. Με τις νεότερες γενιές να αναζητούν «μαύρη» εργασία ή την «έξοδο» προς άλλους τόπους ή, άλλοτε, να μένουν μακριά από την κοινωνία. Αν προσέξτε, η κυβέρνηση αποφεύγει να μιλά για την επόμενη μέρα. Τι να πει άλλωστε; Στις οδηγίες που έδωσε το υπουργείο Οικονομικών για το μεσοπρόθεσμο μέχρι το 2023 (συμπωματικά το έτος των επόμενων εκλογών), ο ρυθμός του ΑΕΠ μειώνεται συνεχώς. Μια πασιγνώστη μέτρηση του πρακτορείου Bloomberg, ο δείκτης μίζεριας (το άθροισμα ανεργίας και πληθωρισμού) κατατάσσει την Ελλάδα στην 5^η χειρότερη θέση. Φανταστείτε να μην είχαμε ελάχιστο πληθωρισμό, λόγω ευρώ!

Είναι να αναρωτιέται κανείς πού βρί-

σκει την αισιοδοξία ο κ. Τσίπρας για να θάψει στο σημείο να «απειλεί» πως δεν πρόκειται να σγκωθεί από την καρέκλα της εξουσίας μέχρι τελικής... πτώσεως. Η μόνη λογική εξήγηση είναι η εξής μη προγραμματισμένη διαστροφή. Η κυβέρνηση θα συνεχίσει βεβαίως να δολώνει το εκλογικό της παραγάδι με ό,τι εκ του προχείρου ετοιμάζουν οι υπουργοί της. Αυτό όμως που παραδόξως θα τον βοηθήσει περισσότερο και από τις παροχές, είναι μια καθολική ήττα απέναντι στον Μητσοτάκη. Αν το συνδυασμένο αποτέλεσμα ευρωεκλογών, δημοκρατικών και περιφερειακών δείξει ότι το σώμα των ψηφοφόρων δεν πρόκειται να αναποδογυρίσει, τότε η Ελλάδα θα δρύνει αμέσως τους καρπούς της προοπτικής για πολιτική σταθερότητα και εφαρμογή φιλοαναπτυξιακής πολιτικής. Οι αγορές θα προεξο-

φλήσουν τη νίκη Μητσοτάκη, άρα και την προοπτική σταθερότητας, αφού, ευτυχώς είναι πλέον βέβαιο ότι δεν θα υπάρξει ανατροπή κατά την προσεχή εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας. Με δύο λόγια, μια «καθαρή εντολή», όπως άλλωστε ζητεί ο Μητσοτάκης, θα έχει ευεργετική επίδραση και θα σταθεροποιήσει την οικονομία.

Ηδη, σε αυτή την προοπτική, οι αγορές, με τη νέα υποστήριξη από τις κεντρικές τράπεζες, ζητούν επιτάχυνση των αναποδράσεων πολιτικών εξελίξεων. Θα ήταν λοιπόν σπουδαίο λάθος του κ. Τσίπρα να επιτρέψει στους εσωτερικούς κινδύνους, όπως είναι οι δικαστικές αποφάσεις, να εκδηλωθούν. Ο προσωπικός πολλαπλασιαστής λαβών είναι ήδη μεγάλος: ως μιν προκαλεί κι άλλο την τύχη του!

Νοτρ Νταμ, ελπίδα μέσα από τις στάχτες

Πώς η ηρωική προσπάθεια 20 πυροσβεστών έσωσε από ολική κατάρρευση την Παναγία των Παρισίων

Της ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ ΜΠΕΡΣΗ

Η αγωνία των Παριζιάνων αλλά και των ανθρώπων από όλες τις γωνιές του πλανήτη, που παρακολουθούσαν ανήμποροι την Παναγία των Παρισίων να παραδίδεται στις φλόγες το τρομερό απόγευμα της 15ης Απριλίου, είχε μια διάσταση υπαρξιακή. Ήταν ο φόβος μπροστά στην αδυναμία που αποκαλύπτεται ξαφνικά και γκρεμίζει αιώνιες βεβαιότητες – σαν τον ξύλινο σκελετό της μολύβδινης στέγης που οι περισσότεροι δεν ήξεραν ότι υπήρχε, μέχρι τη στιγμή που κινδύνεψε να μετατρέψει μια ιστορία περίπου εννέα αιώνων σε σωρό ερειπίων.

Η μνημειακή κλίμακα (ο κεντρικός πυργίσκος, που κατέρρευσε, έφθανε σε ύψος τα 93 μέτρα) σχεδιασμένη για να προξενεί το δέος απέναντι στο Θείο, επέτεινε το αίσθημα της απόγνωσης απέναντι στο ανθρώπινο, καθώς οι πυροσβέστες, που αντλούσαν νερό με πλωτές αντλίες από τον Σηκουάνα, μετά βίας διακρίνονταν. Το πρόχειρο συμπέρασμα από τις τηλεοπτικές εικόνες ήταν ότι ο καθεδρικός είχε περίπου αφηθεί στην τύχη του, με τον Αμερικανό πρόεδρο Ντόναλντ Τραμπ να συμβουλεύει δημοσίως

Ο στόχος Μακρόν για την αποκατάσταση του ναού έως τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2024 στο Παρίσι, ήταν μια επίκληση στη γαλλική επιμονή.

τους Γάλλους να σπεύσουν στο σημείο και να στείλουν και πυροσβεστικά αεροπλάνα.

Ενώ οι γνωρίζοντες χλεύαζαν πικρά τη σύσταση Τραμπ, που αν εισακουόταν θα ισοπέδωνε μετά βεβαιότητας τον καθεδρικό, η γαλλική πυροσβεστική αξιοποιούσε το μόνο εναέριο μέσο το οποίο πραγματικά μπορούσε να βοηθήσει, το drone που πέταξε ανάμεσα στους καπνούς και έστειλε στο κέντρο την κρίσιμη πληροφορία: η στέγη δεν σωζόταν, η μάχη έπρεπε να μεταφερθεί στους πύργους της πρόσφης. Οι πύργοι είναι πέτρινοι, οι καμπάνες μεταλλικές, η φωτιά δεν θα είχε τίποτα να κάψει, σωστά; Λάθος. Ο σκελετός που σπνρίζει τις καμπάνες, η βαρύτερη εκ των οποίων ζυγίζει 13 τόνους, είναι ξύλινος. Αν καigόταν, οι καμπάνες θα έπεφταν, παρασύροντας στην κατάρρευση τον βόρειο πύργο, αυτός θα παρέσυρε τον νότιο και τέλος, στην κορύφωση του φρικτού ντόμινο, ολόκληρο τον καθεδρικό.

Η δύσκολη μάχη

Οι είκοσι πυροσβέστες που ανέβηκαν τις στιγμές εκείνες, με τεράστιο κίνδυνο της ζωής τους, στους δύο πύργους των κωδωνοστασιών και πάλεψαν με τις φλόγες από μέσα, είναι οι πραγματικοί ήρωες αυτής της ιστορίας, οι άνθρωποι κάρη στους οποίους η Παναγία των Παρισίων συνεχίζει σήμερα να στέκεται όρθια. Νωρίτερα, συνάδελφοί τους βρίσκονταν στο εσωτερικό του ναού, καταβρέχοντας τοίχους, διασώζοντας ιερά κειμήλια και έργα τέχνης, ενώ μπάλες από λιωμένο μολύβι έπεφταν από τη στέγη. Όταν ο πυργίσκος στο κέντρο της στέγης (βέλος) σωριάστηκε στο κέντρο του ναού, ανοίγοντας μια τρύπα στο σημείο που διασταυρώνεται το κεντρικό με το εγκάρσιο κλίτος, οι πυροσβέστες είχαν ήδη οπισθοχωρήσει, στέλνοντας στο εσωτερικό τον «Κολοσσό», ένα ρομπότ που συνέχισε να εκτοξεύει μεγάλες ποσότητες νερού προς τους τοίχους και την οροφή. Η τεχνολογία έδειξε την αξία της, το ίδιο όμως και η τέχνη των μαστόρων του Μεσαίωνα, που έφτιαχναν πέτρινες οροφές αποτελούμενες από πολλά ανεξάρτητα τοξωτά τμήματα και έτσι η κατάρρευση κάποιων τμημάτων της οροφής δεν τη συμπαρέσυρε ολόκληρη.

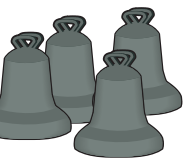
Η πυρκαγιά χρειάστηκε εννέα ώρες για να σβήσει, ενώ επί μέρες

Τυχερά αγάλματα

Τα μπρούτζινα αγάλματα των 12 αποστόλων που βρίσκονταν σε διάφορα σημεία της στέγης είχαν απομακρυνθεί λίγες ημέρες πριν ξεσπάσει η πυρκαγιά για να συντηρηθούν. Σε ένα από αυτά, ο μηχανικός που διηύθυνε την αποκατάσταση του ναού τον 19ο αιώνα, Βιολέ Λεντίκ είχε δώσει εντολή να απεικονίζεται το πρόσωπό του.

Βόρειος Πύργος

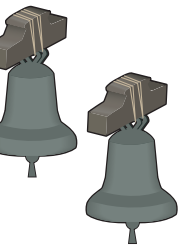
8 καμπάνες

Το βόρειο κωδωνοστάσιο ήταν το επίκεντρο της μάχης με τις φλόγες γιατί αν καigόταν ο ξύλινος σκελετός που συγκρατεί τις καμπάνες, το βάρος τους θα γκρέμιζε όχι μόνο τον βόρειο πύργο, αλλά και ολόκληρο τον καθεδρικό.

Νότιος Πύργος

Δύο μικρές καμπάνες

Οι πυροσβέστες που ανέβηκαν στους δύο πύργους των κωδωνοστασιών είχαν στη διάθεσή τους 15 ως 30 λεπτά για να τους προστατέψουν. Η ομάδα είχε εξασκηθεί ακριβώς για αυτό το ενδεχόμενο.

«Οι Μάιοι»

Πίνακες

Κάθε Μάιο, από το 1630 ως το 1707, ένας νέος πίνακας προσφερόταν ως δώρο στον καθεδρικό. Οι πίνακες διασώθηκαν παρότι δέχθηκαν σημαντικές ποσότητες νερού στη διάρκεια της κατάσβεσης.

Μέγα εκκλησιαστικό όργανο

Το μεγάλο όργανο της Παναγίας των Παρισίων είναι ένα από τα μεγαλύτερα του κόσμου. Οι 8.000 αυλοί πρέπει τώρα να αποσυναρμολογηθούν, να στεγνώσουν, να καθαριστούν από την σκόνη που σπκώθηκε με την κατάρρευση της οροφής και εν συνεχεία να επανατοποθετηθούν και να κουρδιστούν.

παρέμενε ο φόβος ότι οι υψηλές θερμοκρασίες θα είχαν μετατρέψει τον εύθραυστο παρισινόπωρόλιθο σε σκόνη, ότι το νερό υπό πίεση θα είχε αποσαθρώσει τα κωνιάματα και ότι ως εκ τούτου, θα σημειώνονταν νέες καταρρεύσεις. Όχι μόνο τα κτίρια που βρίσκονται δίπλα στον καθεδρικό, αλλά και το μεγαλύτερο τμήμα του Ιλ ντε λα Σιτέ (του νησιού στο οποίο βρίσκεται ο καθεδρικός) εκκενώθηκε, οι τοπικοί σταθμοί του μετρό έκλεισαν και οι περίπου 900 κάτοικοι της πιο προνομιούχου περιοχής της πόλης ακόμη δεν γνωρίζουν πότε θα επιστρέψουν στα σπίτια τους.

Η Παναγία των Παρισίων, το αθιθέατο με τη μεγαλύτερη επισκεψιμότητα στην Ευρώπη, στολίζει ακόμη τη γαλλική πρωτεύουσα, αλλά είναι αδύνατο να προσδιοριστεί πότε οι πιστοί και οι επισκέπτες θα ακούσουν ξανά Μπαχ από το εκκλησιαστικό όργανο, παρατηρώντας το φως να παίζει με τα πολύχρωμα βιτρό. Η υπε-

ραισιόδοξη δήλωση του Γάλλου προέδρου Εμανουέλ Μακρόν ότι ο καθεδρικός θα υποδεχθεί τους επισκέπτες που θα καταφθάσουν στο Παρίσι για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2024, ήταν περισσότερο μια συμβολική επίκληση στη

Η στέγη δεν μπορεί να κατασκευαστεί όπως ακριβώς ήταν γιατί δεν υπάρχουν πλέον δάση με υπεραιωνόβιες βελανιδιές, ούτε στη Γαλλία ούτε στην υπόλοιπη Ευρώπη.

γαλλική επιμονή παρά μια αντανάκλαση της πραγματικότητας. Μόνον ο έλεγχος του ναού και ο προσδιορισμός των εργασιών που πρέπει να γίνουν, θα χρειαστούν το λιγότερο ένα χρόνο. Εξάλλου,

πολύ πριν ξεσπάσει η πυρκαγιά, κομμάτια από τον πέτρινο εξωτερικό διάκοσμο της Παναγίας των Παρισίων κατέρρεαν. Οι ανάγκες συντήρησης είχαν υπολογιστεί σε πάνω από 150 εκατομμύρια ευρώ, ενώ η γαλλική κυβέρνηση, στην οποία ανήκουν όλοι οι ναοί που χτίστηκαν πριν από το 1905, αποφάσισε ύστερα από πολλές καθυστερήσεις, να χορηγήσει αρχικά... 2 εκατ.

Με αυτά τα χρήματα ξεκίνησαν, από πέρυσι το καλοκαίρι, να στήνονται οι σκαλωσιές και οι πρόχειροι εξωτερικοί ανελκυστήρες που διερευνώνται ως πιθανές εστίες του καταστροφικού βραχυκυκλώματος.

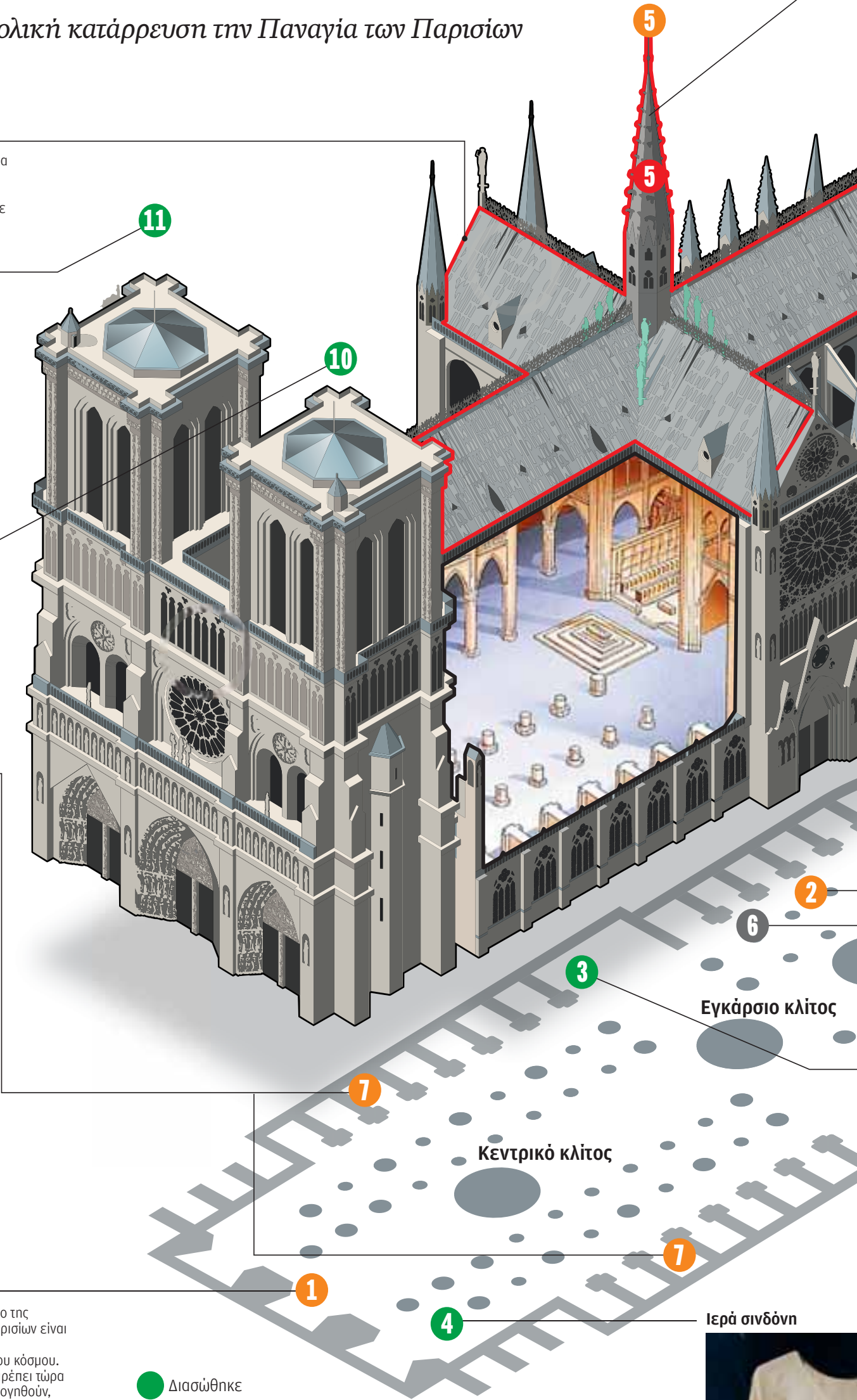
Διεθνής διαγωνισμός

Ενώ οι έρευνες για τα αίτια της πυρκαγιάς συνεχίζονται, ο πρωθυπουργός Εντουάρ Φιλίπ ανακοίνωσε ότι θα προκληθεί διεθνής αρχιτεκτονικός διαγωνισμός για να επιλεγεί το σχέδιο καθώς και η τεχνική ανακατασκευής της στέγης.

Η οδηγία να ξαναχτιστεί η στέγη «όπως ήταν» δεν ισχύει, για δύο λόγους. Πρώτον, ο καθεδρικός άλλαξε όψη διαμέσου των αιώνων, με τον κεντρικό πυργίσκο να προστίθεται μόλις μετά την ανακαίνιση που έκανε στα μέσα του 19ου αιώνα ο μηχανικός Βιολέ Λεντίκ. Δεύτερον, κάθε μία από τις περίπου 1.300 δοκούς που έγιναν στάχτη τη Δευτέρα προερχόταν από διαφορετικό δέντρο που το 1163, όταν ξεκίνησε η κατασκευή του καθεδρικού, πρέπει να ήταν ήδη 300-500 χρόνων. Η στέγη δεν μπορεί να κατασκευαστεί όπως ακριβώς ήταν, επειδή δεν υπάρχουν πλέον δάση με υπεραιωνόβιες βελανιδιές, ούτε στη Γαλλία ούτε στην υπόλοιπη Ευρώπη. Για να επανέλθουμε στις συγκλονιστικές εικόνες του φλεγόμενου καθεδρικού ως αφορμές για ενδοσκοπήση και ανακίνηση υπαρξιακών ζητημάτων, ο πολιτισμός μας καταστρέφει τα φυσικά θεμέλια της ύπαρξής του ταχύτερα από όσο εκείνα μπορούν να αναγεννηθούν.

Οι προσφορές και ο... Ουγκώ

Η κατασκευή των καθεδρικών ναών τον μεσαίωνα ήταν η απτή απόδειξη της ισχύος της Εκκλησίας και των ευγενών, ενώ σήμερα η ανακατασκευή τους τονίζει το κύρος όσων βρίσκονται στην κορυφή της κοινωνικής ιεραρχίας. Οι πλουσιότερες οικογένειες της Γαλλίας έσπευσαν να προσφέρουν εκατοντάδες εκατομμύρια για τις εργασίες αποκατάστασης, οδηγώντας ανώνυμο χρήση του Twitter να τους απευθύνει μήνυμα εκ μέρους του Βίκτωρος Ουγκώ. «Σας ευχαριστώ για όσα κάνετε για την Παναγία των Παρισίων», έγραψε. «Ελπίζω να κάνετε το ίδιο και για τους Αθλίους».

Μηρούτζινοσ κόκορας

Ο κόκορας-σύμβολο της Γαλλίας βρισκόταν στην κορυφή του κεντρικού πυργίσκου ο οποίος κατέρρευσε. Ο κόκορας εντοπίστηκε «λαβωμένος» μέσα στα συντρίμια, ενώ οποιαδήποτε ανακατασκευή του πυργίσκου θεωρείται βέβαιο ότι θα φιλοξενεί στην κορυφή της τον διάσημο ανεμοδείκτη.

Τρεις καμπάνες

Οι τρεις μικρές καμπάνες του κεντρικού πυργίσκου χρονολογούνται από το 1864. Οι τρεις καμπάνες, που είχαν βάρος 120 κιλά, 250 κιλά και 450 κιλά κατέρρευσαν μαζί με τον κεντρικό πυργίσκο ανοίγοντας τρύπα στην οροφή του καθεδρικού, στο σημείο όπου το κεντρικό κλίτος διασταυρώνεται με το εγκάρσιο κλίτος.

Μικρό εκκλησιαστικό όργανο

Το μικρό εκκλησιαστικό όργανο ήταν αυτό που ακουγόταν στις έξι λειτουργίες που τελούνταν καθημερινά στον καθεδρικό ναό, ενώ στις ξεχωριστές περιστάσεις έδινε την σκυτάλη στο μεγάλο όργανο ή εμπλεκόταν μαζί του και με τους πιστούς σε μουσικό διάλογο. Θα χρειαστεί αποσυρμαρμολόγηση και καθαρισμό, όπως το μεγάλο όργανο

Ξύλινο τέμπλο

Το τέμπλο είναι ένα από τα έργα τέχνης που επεβίωσαν και από την οργή των επαναστατών, που κατέλαβαν τον καθεδρικό ναό το 1789 και από την δραματική πυρκαγιά. Δεν είναι σαφές αν υπέστη ζημιές κατά την πυρόσβεση. Συνολικά οι ζημιές στο εσωτερικό του ναού είναι μικρές, καθώς οι φλόγες έκαψαν τη στέγη, όχι το εσωτερικό.

Ακάνθινο στεφάνι

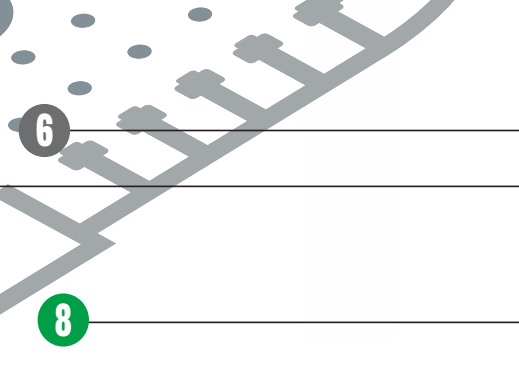
Ο βυζαντινός αυτοκράτορας Βαλδουίνος Β χάρισε το στεφάνι που σύμφωνα με τον θρύλο φορούσε ο Ιησούς κατά την σταύρωση στον Λουδοβίκο ΙΧ το 1238. Το στεφάνι φυλάσσόταν στην Σαιντ Σαπέλε, παρεκκλήσι που ανεγέρθηκε ειδικά γι αυτό το σκοπό ως τη γαλλική επανάσταση. Στις αρχές του 19ου αιώνα μεταφέρθηκε στην Παναγία των Παρισίων. Διασώθηκε από την φωτιά και φυλάσσεται προσωρινά στο δημαρχείο του Παρισιού.

Η νότια ροζέτα

Τα βιτρώ στη νότια ροζέτα τοποθετήθηκαν το 1260, δέκα χρόνια μετά από τα βιτρώ της βόρειας ροζέτας. Οι ροζέτες επεβίωσαν από την πυρκαγιά, αλλά τα πλαίσιά τους έχουν υποστεί ζημιές και η σταθεροποίησή τους είναι μία από τις βασικές προτεραιότητες των εργασιών που θα ξεκινήσουν όταν εκλείψει ο κίνδυνος κατάρρευσης και επιτραπεί η πρόσβαση κοντά στους τοίχους του ναού.

Χορωδία

Αγαλμα Αγίας Θηρεσίας

Η Αγία Θηρεσία του Μικρού Ιησού ήταν μία από τις πιο αγαπητές αγίες της σύγχρονης εποχής. Το άγαλμά της, που βρίσκεται στο νότιο εγκάρσιο κλίτος του ναού, δεν υπέστη ζημιές. Το άγαλμα φιλοτεχνήθηκε το 1935 και είναι μία από τις πιο πρόσφατες προσθήκες σε έναν καθεδρικό που περιλαμβάνει έργα τέχνης από οκτώ αιώνες.

Οι... ανοχύρωτοι
αρχαιολογικοί χώροι
της Ελλάδας

Η καταστροφή στην Παναγία των Παρισίων ήταν μια πικρή υπενθύμιση: Τα μνημεία, όσο θωρακισμένα κι αν είναι, πάντα θα υπάρχει το περιθώριο για λάθος, κακή εκτίμηση, παράλειψη ή και δολιοφθορά, που θα μπορεί είτε να τους ανοίξει πληγές είτε να τα καταστρέψει ολοσχερώς. Τα τελευταία χρόνια, όμως, ο ανθρώπινος παράγοντας είναι μάλλον η μικρότερη απειλή για την πολιτιστική κληρονομιά σε σύγκριση με την κλιματική αλλαγή που διεθνώς προκαλεί μεγάλη ανησυχία και προβληματισμό. Σε όλο τον κόσμο οι επιστήμονες προειδοποιούν ότι τα μνημεία είναι ευάλωτα και τα επόμενα χρόνια τα φυσικά φαινόμενα θα γίνονται ακόμη πιο ακραία.

Στην Ελλάδα όλοι θυμόμαστε τις φωτιές του 2007 στην Ηλεία, που απείλησαν τον αρχαιολογικό χώρο και το μουσείο της Αρχαίας Ολυμπίας, την Αρχαία Μεσσήνη και τα σοβαρά προβλήματα που αντιμετώπισε εξαιτίας πλημμυρικών φαινομένων, την Πύλο όπου η πυρκαγιά του περασμένου καλοκαιριού λόγω των έντονων ανέμων απείλησε τα τείχη του φρουρίου. Πόσο θωρακισμένη είναι μια χώρα όπως η Ελλάδα, με τόσο σημαντικό πολιτιστικό πλούτο εν υπαίθρο;

«Πολλοί σημαντικοί αρχαιολογικοί χώροι βρίσκονται σε ρίσκο, καθώς είναι κοντά σε δάση ή και ανοικτούς χώρους με ξηρή βλάστηση. Προφανώς και πρέπει να υπάρχει ασπίδα προστασίας», λέει στην «Κ» η Ευαγγελία Τσάρτσου, δασολόγος-περιβαλλοντολόγος, που έχει ασχοληθεί ιδιαίτερα με το θέμα της προστασίας των μνημείων σε ανοικτούς χώρους.

«Υπάρχουν χρήματα»

«Η κλιματική αλλαγή βρίσκεται στη ζωή μας και η χώρα μας έχει επηρεαστεί σημαντικά», επισημαίνει. «Το μόνο που δεν θέλω να ακούω από τους υπουργούς Πολιτισμού είναι ότι δεν υπάρχουν χρήματα για πρόληψη. Υπάρχουν χρήματα. Πλέον σε όλες τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει

περάσει οριζόντια η αντίληψη για την ανάγκη προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς από τις φυσικές καταστροφές. Αυτό στην πράξη μεταφράζεται σε ευρωπαϊκά προγράμματα που χρηματοδοτούν δράσεις για πρόληψη και αποκατάσταση. Διότι και η αποκατάσταση είναι μέρος της πρόληψης. Γιατί λ.χ. αν δεν γίνει σωστή δουλειά στα φυσικά οικοσυστήματα ή στα δάση όταν καίγονται, στο μέλλον θα προκύψουν ξανά τα ίδια προβλήματα».

Στην Ελλάδα τις περισσότερες φορές η συζήτηση για την πρόληψη γίνεται κατόπιν... καταστρο-

Στη χώρα μας τις περισσότερες φορές η συζήτηση για την πρόληψη γίνεται κατόπιν καταστροφής.

φής. «Δυστυχώς. Πολύ φοβάμαι ότι δεν υπάρχει σωστή ενημέρωση στους αρμόδιους φορείς ώστε να υποβάλουν προτάσεις για να χρηματοδοτηθούν δράσεις προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς», λέει η κ. Τσάρτσου. Επιπλέον, υπάρχει το γνωστό πρόβλημα της επικοινωνίας και του συντονισμού μεταξύ των αρμόδιων υπηρεσιών, σε περιφερειακό αλλά και σε κεντρικό επίπεδο. Ας μην ξεχνάμε βέβαια και την κρίση. Σε πολλές περιπτώσεις έγινε μείωση προσωπικού, με αποτέλεσμα οι υπάλληλοι να μην προλαβαίνουν ή και να μην ενδιαφέρονται και τόσο πολύ –να το πούμε κι αυτό– να υποβάλουν όλα αυτά τα προγράμματα, για τα οποία χρειάζονται σοβαρή δουλειά και χρόνος».

Μια χαρτογράφηση ρίσκου σε αρχαιολογικούς χώρους, μνημεία, σημεία υψηλής επισκεψιμότητας, είναι απαραίτητη. Η ανάγκη για πρόληψη, προστασία, σωστή διαχείριση, είναι πλέον επιτακτική.

ΓΙΟΥΛΙΑ ΕΠΙΤΑΚΟΙΛΗ

Στην Ελλάδα όλοι θυμόμαστε τις φωτιές του 2007 στην Ηλεία (φωτ.), που απείλησαν τον αρχαιολογικό χώρο και το μουσείο της Αρχαίας Ολυμπίας, την Αρχαία Μεσσήνη και τα σοβαρά προβλήματα που αντιμετώπισε εξαιτίας πλημμυρικών φαινομένων κ.ά. Πόσο θωρακισμένη είναι μια χώρα όπως η Ελλάδα, με τόσο σημαντικό πολιτιστικό πλούτο εν υπαίθρο;

«Σαν να καίγεται το Άγιον Όρος»

Του **ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ**

Η πρόσφατη καταστροφή στην Παναγία των Παρισίων δεν ήταν δυνατόν να μην επηρεάσει και τον ιστορικό Γιώργο Δερτιλή, ο οποίος ζει εδώ και πολλά χρόνια στο Παρίσι (του έχει αποδοθεί και η γαλλική υπηκοότητα). Ο κ. Δερτιλής –τελευταίο του βιβλίο: «Ιστορία της Νεότερης και Σύγχρονης Ελλάδας, 1750-2015» (Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης)–μίλησε στην «Κ».

– Ένας Έλληνας ιστορικός και στοχαστής που ζει δεκαετίες στο Παρίσι πώς ένιωσε βλέποντας αυτές τις εικόνες;
– Κάπως έτσι θα αισθανόμουν αν έβλεπα το Άγιον Όρος να καίγεται, ή τον Παρθενώνα.

– Τι σημαίνει αυτή η καταστρο-

φή για τον πολιτισμό, τον δυτικό αλλά κυρίως τον οικουμενικό;
– Αν κάποτε υπάρξει ένας οικουμενικός πολιτισμός, θα σπριζείται στον ανθρωπισμό. Χωρίς ανθρωπισμό, δεν μπορώ να φανταστώ ούτε πολιτισμό, ούτε θρησκεία. Είναι η πεμπτουσία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και της Δημοκρατίας από την ελληνική αρχαιότητα ως τις μέρες μας και το σημαντικότερο από τα μηνύματα του Θεανθρώπου των Χριστιανών, συνοψισμένο σε δύο λέξεις: «αγαπάτε αλλήλους».

– Πώς είδαν οι Γάλλοι αυτήν την καταστροφή;

– Οι Χριστιανοί την είδαν ως πολίτες, θρηνώντας αλλά και ψάλλοντας με ήρεμο πείσμα. Άλλοι τους ακολούθησαν όχι ως Χριστιανοί, αλλά επειδή ήξεραν από μικρά παιδιά τι σημαίνει να είσαι πολί-

της. Και άλλοι επειδή ίσως κατάλαβαν βαθύτερα τι εσήμανε εξαρχής ο Χριστιανισμός για τη Γαλλία του 13ου αιώνα, για την Ευρώπη του 15ου και για τον κόσμο του σήμερα. Αυτό το αριστουργηματικό μνημείο δεν ήταν έργο ενός αρχιτέκτονα και πέντε ζωγράφων και γλυπτών.

Το σμίλεψαν με τα χέρια τους εκατοντάδες άγνωστοι χτίστες και τεχνίτες που δούλεψαν πάνω στην παράδοση, χτίζοντας μια παράδοση νέα και ευρύτερη, υψώνοντας προς τον ουρανό τις αψίδες της. Και ο πρόεδρος της Γαλλικής Δημοκρατίας είπε με ελάχιστες λέξεις αυτά που έπρεπε να πει, αρχίζοντας και τελειώνοντας με δύο απλές φράσεις που έσμιγαν με τον ψαλμό και συμβόλιζαν την ενότητα του γαλλικού λαού: Είμαστε λαός που ξέρει να χτίζει. Και θα την ξαναχτίσουμε.

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΑΛΕΞΑΚΗ***

Η καταστροφική φωτιά στην Παναγία των Παρισίων έχει προκαλέσει ένα βαθύ τραύμα, πράγμα που εξηγεί, θαρρώ, τη γενική στεναχώρια που έχει επικρατήσει. Νομίζω αυτό οφείλεται στο ότι η Παναγία των Παρισίων είναι βαθιά χαραγμένη στη μνήμη μας, όπως, ας πούμε, ο πύργος του Αίφελ, και ακόμα περισσότερο. Με την καταστροφή του πυργίσκου ειδικά, καταστρέφεται κάτι από τη μνήμη μας και γι' αυτό γίνεται προσωπική υπόθεση. Φανταστείτε να καταστρεφόταν μία από τις κολόνες του Παρθενώνα. Είναι λες και ήθελε κάποιος και μουτζούρωσε την εικόνα του μνημείου που έχουμε μέσα στο μυαλό μας. Στην ουσία, το περιστατικό αυτό

Με την καταστροφή του πυργίσκου ειδικά, καταστρέφεται κάτι από τη μνήμη μας και γι' αυτό γίνεται προσωπική υπόθεση.

συνέβη μέσα μας, όχι έξω. Εξ ου και η συγκινητική αντίδραση του κόσμου αμέσως μετά το συμβάν. Είναι σαν να αφαιρούν κάτι θεμελιώδες από τη μνήμη σου, λες και ένα χέρι εισέβαλε στο μυαλό σου

και σου πήρε κάτι πολύτιμο. Προσωπικά, και επειδή ζω τόσο πολλά χρόνια στο Παρίσι, κάτι μέσα μου έχει μεταοπιστεί, άνοιξε μια πληγή, δεν έχω διάθεση να πάω εκεί μπροστά στην Παναγία, όπως έκανα άλλοτε. Κάποτε πήγαινα σε ένα ζαχαροπλαστείο πολύ κοντά στον ναό, τώρα μου την έκοψε την όρεξη. Δεν θέλω να κοιτάξω ξανά προς τα εκεί. Αλλά πώς να μην κοιτάξεις προς τα εκεί; Προς τα εκεί είναι η Παναγία των Παρισίων. Απ' όπου κι αν κοιτάξεις στο Παρίσι, θα τη δεις, είναι μπροστά σου.

* Ο Βασίλης Αλεξάκης είναι συγγραφέας. Τελευταίο του βιβλίο «Η μπτηκή γλώσσα» (2017) και «Γιατί κλαίς;». Αμφότερα κυκλοφορούν από τις εκδόσεις Μεταίχμιο.

Ναρκοπέδιο ο Λευκός Οίκος επί Τραμπ

Η πολυσέλιδη έκθεση Μιούλερ περιγράφει απίστευτες καταστάσεις ανάμεσα στον Αμερικανό πρόεδρο και στους συνεργάτες του

Των **PETER BAKER**
και **MAGGIE HABERMAN**
THE NEW YORK TIMES

Όταν ο πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ είχε συνάντηση με τους συμβούλους του στο Οβάλ Γραφείο τον Μάιο του 2017 για να συζητήσουν πιθανούς αντικαταστάτες του διευθυντή του FBI, τον οποίο είχε μόλις αποπέμψει, ο υπουργός Δικαιοσύνης Τζεφ Σέσιονς γλίστρησε έξω από το δωμάτιο για να κάνει ένα τηλεφώνημα. Όταν επέστρεψε, ενημέρωσε τον Τραμπ για τις δυσάρεστες εξελίξεις: ο ειδικός εισαγγελέας Ρόμπερτ Μιούλερ μόλις είχε διοριστεί για να εξετάσει την ανάμειξη της Ρωσίας στις προεδρικές εκλογές του 2016 και οιαδήποτε προσπάθεια του προέδρου να εμποδίσει τη σχετική έρευνα.

Ο Τραμπ βυθίστηκε στην καρέκλα του. «Ω θεέ μου. Αυτό είναι φοβερό. Είναι το τέλος της προεδρίας μου. Τη γαμ...α», είπε. Αν και η διетής ανάκριση δεν κατέληξε σε κατηγορίες εναντίον του, η έκθεση του Μιούλερ σκιαγράφησε μια εικόνα του Λευκού Οίκου, στην οποία κυριαρχούσε ένας πρόεδρος που επικειρούσε απειλησμένα να торπιλίσει την ανάκριση για να βρεθεί τελικά να περιορίζεται από τους βοηθούς του, οι οποίοι με τη σειρά τους προσπαθούσαν απεινωσμένα να αψηφήσουν τις εντολές του.

Ψέματα σε όλους

Ο Λευκός Οίκος εμφανίζεται μέσα από την 400σέλιδη έκθεση να είναι ένα ναρκοπέδιο συγκρούσεων, διαποτισμένο από ανειλικρίνεια και καθοριζέται από ένα πρόεδρο, ο οποίος λέει ψέματα στην κοινή γνώμη και στους εργαζομένους του, προσπαθώντας στη συνέχεια να υποχρεώσει τους συμβούλους του να πουν ψέματα για λογαριασμό του. Ο Τραμπ απείλησε επανειλημμένως να απομακρύνει τους υφιστάμενους του που δεν εκτελούσαν τις επιθυμίες του, ενώ εκείνοι απειλούσαν επι-

Ο Αμερικανός πρόεδρος μιλά με δημοσιογράφους στο Οβάλ Γραφείο. Η διетής ανάκριση δεν κατέληξε σε κατηγορίες εναντίον του.

Από τις πρώτες μέρες της προεδρίας του προσπαθούσε να αναχαιτίσει την απειλή από τη ρωσική ανάμειξη στις εκλογές του 2016.

νειλημμένως να παραιτηθούν αντί να διαβούν τις κόκκινες γραμμές του νόμου ή της ηθικής.

Στο ένα σταυροδρόμι μετά το άλλο, ο Τραμπ επέτεινε τα προβλήματα του, ενδίδοντας στην οργή και ξεσπώντας με τέτοιο τρόπο ώστε οι βοηθοί του μετατράπηκαν σε μάρτυρες κατηγορίας εναντίον του. Διασώθηκε από την κατηγορία της παρακώλυσης Δικαιοσύνης, αποσαφηνίζει η έκθεση, εν μέρει επειδή οι σύμβουλοί του είδαν τον κίνδυνο και τον σταμάτησαν από την υλοποίηση των βαρύτερων εν-

«Αφήνει το Κογκρέσο στο σκοτάδι»

Ένα 24ωρο μετά τη δημοσιοποίηση της έκθεσης Μιούλερ, οι Δημοκρατικοί του Κογκρέσου ζήτησαν να δουν όλα τα στοιχεία της, ακόμη και αυτά που απαλείφθηκαν για λόγους ασφαλείας. Με το επιχείρημα ότι η λογοκριμένη εκδοχή της έκθεσης «αφήνει το Κογκρέσο στο σκοτάδι», ο Δημοκρατικός επικεφαλής της δικαστικής επιτροπής της αμερικανικής Βουλής, Τζέρολντ Νάντλερ, ζήτησε να παραδοθεί στο Σώμα ολόκληρο το κείμενο. «Η επιτροπή μου χρειάζεται και έχει δικαίωμα να αποκτήσει πρόσβαση στην πλήρη εκδοχή της έκθεσης και στα στοιχεία, που συνάδουν με τις πρακτικές του παρελθόντος. Μέχρι στιγμής, δεν έχουμε δει κόπια από τα στοιχεία, πάνω στα οποία βασίστηκε το σκεπτικό του ειδικού ανακριτή», αναφέρεται στην ανακοίνωση του Νάντλερ. «Διατυπώνονται για εμένα εντελώς κατασκευασμένοι και εντελώς ψευδείς ισχυρισμοί από ορισμένα πρόσωπα στην παραληρηματική έκθεση Μιούλερ, η οποία γράφτηκε από 18 θυμωμένους Δημοκρατικούς λυσσαμένους εναντίον του Τραμπ», έγραψε ο Αμερικανός πρόεδρος στο Twitter.

στικτών του. Η έκθεση φιλοτεχνείται μία σκηνή μετά την άλλη, στην οποία ο Λευκός Οίκος μοιάζει να βρίσκεται στο στα όριά του.

Σε κάποιο σημείο, ο τότε προσωπάρχης Ριντς Πρίμπος ανέφερε

ότι οι επιθέσεις του προέδρου εναντίον του υπουργού Δικαιοσύνης είναι σαν «να τον έχει αρπάξει από τον λαιμό». Σε κάποιο άλλο, ο δικηγόρος του Ντόναλντ Φ. Μακ Γκαν Β', παραπονέθηκε στον Πρίμπος

ότι ο πρόεδρος θέλει να τον υποχρεώσει «να κάνει τρελά πράγματα». Και ένας εξίσου δυσαρεστημένος Τραμπ από τον Μακ Γκαν, τον αποκαλούσε «ψεύτη μπάσταρδο».

Από τις πρώτες μέρες της προεδρίας του ο Τραμπ προσπαθούσε να αναχαιτίσει την απειλή από τη ρωσική ανάμειξη στην αναμέτρηση του 2016 και τις υποψίες για τις επαφές του επιτελείου του με τη Μόσχα.

Η απομάκρυνση Φλιν

Λίγες εβδομάδες αφού τον ανέλαβε το αξίωμά του ο Τραμπ απομάκρυνε τον Μάικλ Φλιν, πρώην σύμβουλο εθνικής ασφαλείας, επειδή είχε ψέματα στο FBI για τις συζητήσεις του με τον Ρώσο πρέσβη. Αποχαιρετώντας τον του είπε: «Θα σου δώσω καλή συστατική. Είσαι καλός τύπος. Θα σε φροντίσουμε». Ο Τραμπ και ο γαμπρός του, Τζάρεντ Κούσερ, θεώρησαν εσφαλμένα ότι αν ξεφορτωθούν τον Φλιν θα

εκτροχιαστεί η έρευνα, την οποία τότε διενεργούσε ο Τζέιμς Κόουμι, διευθυντής του FBI. Στη διάρκεια γεύματος με τον Κρις Κρίστι, πρώην κυβερνήτη του Νιου Τζέρσεϊ, ο Φλιν κάλεσε τον Κούσερ και μίλησε μαζί του. «Ο πρόεδρος νοιάζεται για εσένα. Θα εξασφαλίσω ένα ευνοϊκό τουίτ αργότερα», του είπε ο Κούσερ. Ο Τραμπ ανησυχούσε και για τον Κόουμι. Στη διάρκεια του γεύματος ζήτησε από τον Κρίστι να τηλεφωνήσει στον φίλο του τον Κόουμι. «Να του πεις ότι είναι μέλος της ομάδας μας», τον συμβούλευσε ο Τραμπ. Ο Κρίστι θεώρησε το αίτημα «ανόητο» και δεν ακολούθησε την οδηγία.

Άλλοι σύμβουλοί του φοβούνταν ότι ο Τραμπ δεν έλεγε την αλήθεια στον λαό. Επειτα από μια συνέντευξη Τύπου, κατά την οποία είχε αρνηθεί οιαδήποτε επικερηματική συναλλαγή με τη Ρωσία, ο Μάικλ Κοέν, τότε προσωπικός δικηγόρος του, ο οποίος είχε μεσολαβήσει για να κατασκευαστεί ο Πύργος Τραμπ στη Μόσχα, εξέφρασε την ανησυχία του. «Γιατί να το αναφέρω αφού δεν υπήρχε συμφωνία;», αναρωτήθηκε ο Τραμπ. Όταν ο υπουργός Δικαιοσύνης Τζεφ Σέσιονς αποφάσισε να εξαιρεθεί από την έρευνα, ο Τραμπ έβαλε τις φωνές στον Μακ Γκαν για το πόσο αδύναμος είναι και ο επικεφαλής στρατηγικής του Τραμπ, Στίβεν Μπάνον, είπε ότι δεν τον είχε δει ποτέ ξανά τόσο θυμωμένο. Ο Τραμπ είχε εμμονή με τον διευθυντή του FBI. Ο Μπάνον θυμήθηκε ότι ο πρόεδρος έθιξε το θέμα του Κόουμι τουλάχιστον εννέα φορές στις 3 και 4 Μαΐου του 2017. «Μου είπε τουλάχιστον τρεις φορές ότι δεν τελώ υπό έρευνα», είπε ο πρόεδρος. «Δεν γνωρίζω κανέναν Ρώσο. Δεν υπήρχε συνέργεια», συμπλήρωσε. Ο Μπάνον του είπε ότι δεν είναι δυνατόν να τον απομακρύνει, επειδή «αυτό το πλοίο έχει σαπάρει» και πως δεν πρόκειται να σταματήσει την έρευνα εναντίον του. Ο Τραμπ αδιαφόρησε όμως για τις συμβουλές του και απέλυσε τον Κόουμι λίγες μέρες αργότερα.

«Τι θα γίνει με τον Μπέρνι Σάντερς;»

Φόβος στους Δημοκρατικούς για τον σοσιαλιστή υποψήφιο

Του **JONATHAN MARTIN**
THE NEW YORK TIMES

Οι προσπάθειές τους να κερδίσουν τον πρόεδρο Ντόναλντ Τραμπ στις εκλογές του 2020 μπορεί να περιπλεχθούν από τον Μπέρνι Σάντερς. Για το ενδεχόμενο αυτό ανησυχούν πολλοί Δημοκρατικοί, σε ένα πολιτικό σενάριο που θα θυμίζει πολύ τον τρόπο με τον οποίο ο Τραμπ κατάφερε να κερδίσει το προεδρικό χρίσμα του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος το 2016.

Με ποιον τρόπο –αρχίζουν να διερωτώνται κάποιοι Δημοκρατικοί– μπορούν να ανακόψουν έναν υποψήφιο έξω από την κομματική δομή, ο οποίος έχει ανοσία στον εκφοβισμό και διαθέτει την υποστήριξη της βάσης, χωρίς απλώς να ενισχύουν το μήνυμά του «το καταστημένο με κυνηγάει», κάτι που και ο ίδιος ο Τραμπ εφάρμοσε με επιτυχία; Μπορεί να αποδειχθεί πολύ δύσκολη για τους Δημοκρατικούς η προσπάθειά τους να σταματήσουν τον Σάντερς.

Εχει τεράστια οικονομικά πλεονεκτήματα και ήδη ξεπερνά σε πόρους τους Δημοκρατικούς αντιπάλους του, πόρους που μπορούν να χρηματοδοτήσουν μια μεγάλη προεκλογική εκστρατεία μέχρι τις προκριματικές εκλογές. Επίσης, πρόκειται να επωφεληθεί από το ιστορικό μεγάλο φάσμα υποψηφίων που μπορεί να κατακερματίσει τις ψήφους. Αν καταφέρει να κερδίσει τις προκριματικές εκλογές και έρθει δεύτερος στις υπόλοιπες χάρη στην πολύ πιστή βάση εκλογικών σε πολλές πολιτείες, μπορεί τελικά να συγκεντρώσει έναν εξαιρετικό αριθμό αντιπροσώπων προκειμένου να λάβει το χρίσμα.

Πολλοί στο Δημοκρατικό Κόμ-

Ο εκτός κομματικών στεγανών Μπέρνι Σάντερς υποστηρίζεται σημαντικά από τη διαδικασία συγκέντρωσης δωρεών μέσω Διαδικτύου.

Υπό προϋποθέσεις μπορεί να είναι αυτός που θα λάβει το χρίσμα και θα κληθεί να αντιμετωπίσει τον Τραμπ το 2020.

μα εξακολουθούν να νιώθουν οργή για την εκλογική μάχη του 2016, όταν ο Σάντερς ήταν αντίπαλος της Χίλαρι Κλίντον, όπως εξάλλου και την αντίστασή του να «εξελιχθεί» σε Δημοκρατικό. Ωστόσο, οι επικριτές του κινητοποιούνται από τον φόβο ότι, αν ένας ορκισμένος σοσιαλιστής λάβει το χρίσμα, στην πραγματικότητα αυτό θα εξασφαλίσει μια δεύτερη θητεία στον πρόεδρο Τραμπ.

Τα καλά νέα για τους πολέμιους του Σάντερς είναι ότι οι δημοσκοπήσεις τον δείχνουν αρκετά χαμηλά στις πολιτείες που έδωσαν

πρώτες το προεδρικό χρίσμα το 2016. Πολλοί Δημοκρατικοί τον βλέπουν αρνητικά συγκριτικά με τους αντιπάλους του, παρότι έχει ήδη δηλώσει δημοσίως ότι θα υποστηρίξει τον υποψήφιο του κόμματός, αν τελικά δεν συγκεντρώσει τις ψήφους που θέλει. «Ο Μπέρνι Σάντερς πιστεύει ότι η πιο κρίσιμη αποστολή που έχουμε μπροστά μας είναι να κερδίσουμε τον Ντόναλντ Τραμπ», εξηγεί ο Φαϊζ Σακίρ, υπεύθυνος της προεκλογικής εκστρατείας του Σάντερς. «Όλες οι αποφάσεις, την ερχόμενη χρονιά, θα εκπορεύονται από αυτόν τον κομβικό στόχο».

Το ζήτημα «τι θα γίνει με τον Μπέρνι» και η μεγαλύτερη ανάγκη κομματικής ενότητας κυριάρχησε σε κάποια δείπνα των Δημοκρατικών σε Νέα Υόρκη και Ουάσινγκτον, που οργανώθηκαν από τον χρηματοδότη του Δημοκρατικού Κόμματος, Μπέρναρντ Σουάρτζ. Αν ο Μπέρνι Σάντερς, ο οποίος υποστηρίζεται σημαντικά από τη διαδικασία συγκέντρωσης δωρεών μέσω Διαδικτύου, δεν καταφέρει να ενισχύσει την προσέλκυση των Αφροαμερικανών και ισπανόφωνων ψηφοφόρων, πιθανώς να συγκεντρώσει εκατοντάδες αντιπροσώπους, αλλά δεν θα καταφέρει να εξασφαλίσει το προεδρικό χρίσμα των Δημοκρατικών.

Ωστόσο, ο κίνδυνος στράτευσης των δωρητών του Δημοκρατικού Κόμματος εναντίον ενός υποψηφίου του οποίου η δημόσια ζωή οργανώθηκε γύρω από την αντιμετώπιση του συγκεντρωμένου πλούτου, είναι αυταπόδεικτος. Ο Σάντερς με ενθουσιασμό θα αδράξει την ευκαιρία. Τα πρωτοεπίδια των εφημερίδων θα αναφέρουν ότι «δεν αρέσω στους πλούσιους».

Φαβορί ο Μόντι και ο εθνικισμός

Κρίσιμες εκλογές και δικαστική ρητορική στην Ινδία

Των **JEFFREY GETTLEMAN, HARI KUMAR**
και **SCHULTZ, SUHASINI RAJ**
THE NEW YORK TIMES

Στον χώρο πάλησης εργαλείων, στις κατακόμβες του παλιού Δελχί, κυριαρχούν οι μουσουλμάνοι. Ωστόσο, τα βράδια, παραδέχονται οι ίδιοι, φοβούνται να περπατήσουν μόνοι. Κι όταν μιλούν για πολιτική, η φωνή τους γίνεται ψιθύρος.

Όταν εξελήν ο Ναρέντρα Μόντι, το 2014, απολάμβανε ευρεία αποδοχή για τις υποσχέσεις του να εκσυγχρονίσει την ινδική οικονομία, να πατάξει τη διαφθορά και να εδραιώσει κυρίαρχο ρόλο για την Ινδία στον κόσμο. Η ατζέντα του βασιζόταν στις ρίζες του Μόντι, μέσα στο ινδουιστικό πολιτικό κίνημα το οποίο προσπαθεί να κάνει την Ινδία ένα ινδουιστικό κράτος. Ωστόσο κατά τη διάρκεια των τελευταίων πέντε ετών, το Κόμμα Μπαρτιάγια Τζανάτα (BJP) βασίστηκε σε μια φιλοσοφία του τύπου «εμείς έναντι των άλλων» σε μια χώρα η οποία κατακερματίζεται από επικίνδυνους διχασμούς.

Οι δημοσκοπήσεις

Τώρα, κατά την περίοδο διεξαγωγής των εθνικών εκλογών, οι δημοσκοπήσεις δείχνουν ότι ο Μόντι θα παραμείνει στην εξουσία, ενώ διατυπώνεται ευρέως η πεποίθηση ότι η δικαστική ατζέντα του «οι ινδουιστές πρώτοι» θα ενισχυθεί. Ινδοί ακτιβιστές και φιλελεύθεροι πολιτικοί αναλυτές συμφωνούν ότι η κοινωνία υπό τον Μόντι έχει κατακερματιστεί μεταξύ των ινδουιστών και των μουσουλμάνων, ανάμεσα στις ανώτερες και τις κατώτερες

Πολλοί Ινδοί διαμαρτύρονται ότι ο πρωθυπουργός Ναρέντρα Μόντι και το κόμμα του έχουν δημιουργήσει μια «δηλητηριώδη ατμόσφαιρα».

Η χώρα έχει μακρά κοσμική ιστορία, ο Νεκρού και ο Γκάντι αντιστάθηκαν στη δημιουργία ενός θεοκρατικού κράτους όπως είναι το Ιράν.

κάστες, ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες.

Η χώρα έχει μια μακρά κοσμική ιστορία. Ο πληθυσμός της μπορεί να είναι κατά 80% ινδουιστές, αλλά οι πατέρες της σύγχρονης Ινδίας, όπως ο Νεκρού και ο Μαχάτμα Γκάντι, αντιστάθηκαν στη δημιουργία ενός θεοκρατικού κράτους όπως είναι το Ιράν. Η μεγάλη δημοτικότητα του Μόντι γεννά ερωτήματα σχετικά με το πόσο θα διαρκέσει αυτό. Οι υποστηρικτές του λένε ότι ο πρωθυπουργός και οι σύμμαχοί του απλά αποκαθιστούν τον ινδου-

ισμό στη δικαιοδική του θέση, στον πυρήνα της ινδικής κοινωνίας. Τονίζουν ότι δεν υπάρχει τίποτα αρνητικό στην ενίσχυση της ινδουιστικής ιστορίας της Ινδίας και των παραδόσεών της με πιο emphaticό τρόπο.

Ο 68χρονος Μόντι αναρριχήθηκε στην εξουσία μέσα από τις γραμμές μιας σκληροπυρηνικής ινδουιστικής οργάνωσης, της οποίας οι εθελοντές διδάσκουν τις αρετές του ινδουισμού αλλά και των πολεμικών τεχνών και της γιόγκα. Στην πραγματικότητα είναι οι στρατιώτες του εθνικιστικού κινήματος. Η στιγμή που ήλθε το 2002, όταν στο κρατίδιο Γκουτζαράτ ξέσπασαν θρησκευτικές διαμάχες. Ως υπουργός του κρατιδίου, ο Μόντι επικρίθηκε επειδή δεν έκανε τίποτα να σταματήσει την αιματοχυσία ανάμεσα σε ινδουιστές και μουσουλμάνους, γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα τον θάνατο χιλίων ανθρώπων, στην πλειονότητα μουσουλμάνων. Ο ίδιος σπάνια κάνει σαφείς δηλώσεις για θρησκευτικά θέματα, αλλά πολλοί βουλευτές του χαρακτηρίζουν τους μουσουλμάνους «σκύλους» και απειλούν να τους σκοτώσουν.

Ωστόσο, καθώς αυξάνονται οι διαμαρτυρίες για την ανεργία και άλλα οικονομικά θέματα, ο Μόντι αναφέρεται όλο και με μεγαλύτερη συχνότητα σε ινδουιστικά, εθνικιστικά θέματα. Πολλοί Ινδοί διαμαρτύρονται ότι ο Μόντι και το κόμμα του έχουν δημιουργήσει μια δηλητηριώδη ατμόσφαιρα. Σήμερα, υπέρμαχοι της Αριστοκρατίας και ακτιβιστές υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κινητοποιούνται, παρότι έχει μείνει λίγος χρόνος, για να αντισταθούν στον Μόντι.

Το φάντασμα του Φράνκο και οι ελπίδες του Σάντσεθ

Προβάδισμα των Σοσιαλιστών και απειλητική άνοδος της Ακροδεξιάς στην Ισπανία

Την επόμενη Κυριακή θα πραγματοποιηθούν οι τρίτες βουλευτικές εκλογές της Ισπανίας μέσα σε τέσσερα χρόνια, γεγονός δηλωτικό της ενδημικής πολιτικής αστάθειας. Η σκληρή οικονομική κρίση του 2008 κλόνισε τον παραδοσιακό δικομματισμό Λαϊκού Κόμματος (PP) - Σοσιαλιστών (PSOE), φέρνοντας στο προσκήνιο δύο νέους πολιτικούς σχηματισμούς: τους αριστερούς Podemos και τους κεντροδεξιούς Ciudadanos. Τον τελευταίο χρόνο, δύο ασθενικές κυβερνήσεις μειοψηφίας κατέρρευσαν: τον Ιούνιο το Κοινοβούλιο ψήφισε πρόταση δυσπιστίας κατά του συντηρητικού πρωθυπουργού Μαριάνο

Στην τελική ευθεία προς τις εκλογές της 28ης Απριλίου, πρώτα στην ατζέντα είναι τα θέματα ταυτοτήτων και όχι τα οικονομικά.

Ραχόι, ύστερα από δύο τεράστια σκάνδαλα διαφθοράς (υποθέσεις Γκουρτέλ και Μπάρβενας) που ενέπλεξαν σωρεία στελεχών του PP. Τον Φεβρουάριο, η ετερόκλητη κυβέρνηση του σοσιαλιστή Πέδρο Σάντσεθ υποχρεώθηκε να οδηγήσει τη χώρα στις κάλπες, καθώς τα καταλανικά κόμματα απέσυραν την υποστήριξή τους και καταψήφισαν τον προϋπολογισμό, απογοητευμένα από τους χειρισμούς της κυ-

Η επιρροή του Podemos

Η επιρροή του Podemos έχει υποχωρήσει αισθητά τα τελευταία χρόνια. Το ρήγμα στο ηγετικό δίδυμο Πάμπλο Ιγκλέσιας - Ινίγιο Ερεχόν, η κρίση των «τσαβίστας» στη Βενεζουέλα, η μνημονιακή συνθηκολόγηση του ΣΥΡΙΖΑ και η μεσοβέζικη στάση του στο Καταλανικό έπαιξαν τους ρόλους τους. Το τελευταίο διάστημα, πάντως, προκά-

λεσε πάταγο η αποκάλυψη πως ένας διεφθαρμένος αστυνομικός διευθυντής παρακολουθούσε τον Ιγκλέσιας κατ' εντολήν ανώτατων κυβερνητικών στελεχών του PP, που «φύτρωσαν» χαλκευμένα στοιχεία για να εμφανίσουν το Podemos χρηματοδοτούμενο από το Κάρκας, το κολομβιανό αντάρτικο FARC και τη Χεζμπολάχ.

βέρνησης στο εκρηκτικό πρόβλημα της περιοχής τους. Αν επιβεβαιωθούν οι δημοσκοπικές τάσεις, οι εκλογές της 28ης Απριλίου θα καταγράψουν μια μερική επαναφορά του διπολισμού. Στα αριστερά του Κέντρου, το PSOE, που καταγράφει συνεχή ανοδική πορεία ύστερα από την επάνοδο του Σάντσεθ στην ηγεσία, φαίνεται να εδραιώνει την ηγεμονία του έναντι του Podemos: οι τελευταίες δημοσκοπήσεις δίνουν στο PSOE γύρω στο 30% και στο Podemos κοντά στο 13%, ενώ το 2016 τα δύο κόμματα ήταν πρακτικά ισοδύναμα (22,6% και 21,2%). Αντιθέτως, στα δεξιά του Κέντρου επικρατεί εικόνα τριχοτόμησης. Το PP κυμαίνεται στο 17%, σχεδόν το μισό από την επίδοση του 2016 (33%), οι Ciudadanos μένουν σταθεροί στο 13%, ενώ η μεγάλη εκπληξη έρχεται από το μέχρι χθες περιθωριακό ακροδεξιό κόμμα Vox – οι δημοσκοπήσεις του δίνουν ανάμεσα σε 10% και 12%.

Λόγω των μεγάλων πληγών που

άφησε η μακρά περίοδος της δικτατορίας Φράνκο, η Ισπανία εθεωρείτο μέχρι πρότινος απρόσβλητη έναντι των νεοφασιστικών δυνάμεων – αν και οι καλύτεροι γνώστες της ισπανικής πραγματικότητας δεν έπαυαν να προειδοποιούν πως η Ακροδεξιά απλά κρυβόταν για χρόνια κάτω από τις φτερούγες του PP. Τα σκάνδαλα διαφθοράς του PP σε μια χώρα σκληρά δοκιμασμένη από τις πολιτικές λιτότητας ώθησαν πολλούς συντηρητικούς πολίτες να αναζητήσουν εναλλακτική στέγη. Το εξωκοινοβουλευτικό Vox ήταν μια εύκολη λύση, καθώς ευνοούνταν από τον ιδιαιτέρως χαρακτήρα αυτής της αναμέτρησης, όπου για πρώτη φορά εδώ και πολλά χρόνια η οικονομία και το κοινωνικό πρόβλημα περνούν σε δεύτερο πλάνο, παρακωλύοντας τους πρωταγωνιστικούς ρόλους σε θέματα ταυτοτήτων: το Καταλανικό, τα σύμβολα της περιόδου Φράνκο, η μετανάστευση και η οικογένεια αναδεικνύονται σε προνομιακά πε-

δία της πολιτικής αντιπαράθεσης. Ενδεικτική ήταν η πρόσφατη προεκλογική ομιλία του ηγέτη του Vox, Ζαντιάγο Αμπασκάλ, σε εργατικό προάστιο της Μαδρίτης. Πρώην στέλεχος του PP, ο 43χρονος Αμπασκάλ διάλεξε μια παλιά αρένα για τη συγκέντρωση του κόμματός του, υπερασπιζόμενος τις ταυρομαχίες και το κυνήγι ως αναπόσπαστα συστατικά του εθνικού πνεύματος, που κινδυνεύει από τους μετανάστες και τους «προδότες» στο εσωτερικό της χώρας. Στους «προδότες» περιλαμβάνεται, εκτός από το αριστερό Podemos, και η κυβέρνηση του σοσιαλιστή Σάντσεθ, η οποία κατηγορείται για ενδοτισμό έναντι του καταλανικού εθνικισμού. Ο Αμπασκάλ μίλησε επίσης για τη «μεγάλη ιδεολογική αναμέτρηση εναντίον των προδευτικών» σε ζητήματα όπως ο φεμινισμός, οι γάμοι ομοφυλοφίλων, οι αμβλύσεις και οι «νόμοι για την ιστορική μνήμη» – η κυβέρνηση Σάντσεθ κατάργησε μνημεία της εποχής Φράνκο και διέταξε την εκταφή του δικτάτορος.

Το Καταλανικό
Οι φλογερές αντιδράσεις των Ισπανών εθνικιστών στο αμφιλεγόμενο δημοψήφισμα των καταλανικών αρχών για απόσχιση, τον Οκτώβριο του 2017, δημιούργησε ευνοϊκό περιβάλλον για την έξοδο του Vox από την πολιτική καραντίνα. Στη διάρκεια διαδηλώσεων υπέρ της ενότητας του κράτους, οπαδοί του επιδίδονταν στον χαιρετισμό της φασιστικής Φάλαγγας

Πολίτης, τυλιγμένος με την ισπανική σημαία, παρακολουθεί προεκλογική εκδήλωση του κόμματος Vox στο Σαν Σεμπασιάν.

χωρίς να ενοχλούνται από τους οπαδούς του PP. Αλλά το μεγάλο άλμα για το Vox έγινε τον Δεκέμβριο του 2018, όταν μπήκε για πρώτη φορά στο τοπικό κοινοβούλιο της Ανδαλουσίας. Στη συνέχεια, το PP και οι Ciudadanos δέχθηκαν να σχηματίσουν κυβέρνηση σε αυτό το παραδοσιακό προπύργιο του PSOE, στηριγμένοι σε ψήφους του Vox. Μάλιστα, οι αρχηγοί των τριών δεξιών κομμάτων (PP, Ciudadanos, Vox) εμφανίστηκαν ο ένας δίπλα στον άλλο τον περασμένο Φεβρουάριο, σε διαδήλωση εναντίον του Σάντσεθ και των χειρισμών του στο Καταλανικό.

Το ενδεχόμενο να επαναληφθεί η τριπλή συμμαχία της Ανδαλουσίας σε πανεθνικό επίπεδο, με τον σχηματισμό κυβέρνησης που θα υποστηρίζεται από το Vox, έχει ερεθίσει την ευρύτερη Αριστερά, κάτι που

φαίνεται να λειτουργεί υπέρ του Σάντσεθ. Οι δημοσκοπήσεις του δίνουν αρκετές πιθανότητες να είναι σε θέση να σχηματίσει κυβέρνηση σε συνεργασία με το Podemos και κάποια περιφερειακά κόμματα, όπως το PNV στη Χώρα των Βάσκων και τα κόμματα του καταλανικού εθνικισμού. Ο ίδιος προεκλογικά απέκλεισε την πραγματοποίηση δημοψηφίσματος για την ανεξαρτησία της Καταλωνίας, αντιπροτείνοντας να θωρακιστεί συνταγματικά η αυτοδιοίκηση των περιοχών. Ακόμη και αυτό, όμως, είναι βέβαιο ότι θα προκαλέσει σοβαρές αντιδράσεις στην Ισπανία, καθώς ο νέος ηγέτης του PP, Πάμπλο Κασάδο, έχει ταχθεί υπέρ της άρσης του καθεστώτος αυτονομίας, αλιεύοντας ψήφους από το ακροδεξιό ακροατήριο του Vox.

Π.Γ.Π.

ΠΑΜΕ ΓΗΠΕΔΟ

ΛΕΠΤΟ ΠΡΟΣ ΛΕΠΤΟ ΟΛΕΣ ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΓΩΝΩΝ
ΣΑΒΒΑΤΟ-ΚΥΡΙΑΚΗ 15:00 - 22:00

ΣΧΟΛΙΑΖΟΥΝ ΤΟΝ ΑΠΟΗΧΟ ΤΩΝ ΠΑΙΧΝΙΔΙΩΝ ΟΙ

ΜΑΡΙΟΣ ΑΒΡΑΑΜΙΔΗΣ

ΧΡΙΣΤΟΣ ΖΑΒΟΣ

ΣΑΒΒΑΣ ΚΟΣΙΑΡΗΣ

GET IT ON Google play

Download on the App Store

LISTEN LIVE 24sports.com.cy

Γράφουν ιστορία τα «μωρά» του Άγιαξ

Αποθεώνουν την απλότητα του ποδοσφαίρου και κερδίζουν οπαδούς σε όλο τον πλανήτη

Ενα πολύ όμορφο ποδοσφαιρικό πα-ραμύθι συνεχίζει να γράφει ο Άγιαξ. Τα τρομερά «μωρά» από το Άμστερν-ταμ, αφού απέκλεισαν με εντυπωσιακό τρόπο τη «Βασίλισσα» του Champions League, Ρεάλ Μαδρίτης, στη φάση των «16», πέταξαν έξω, ξανά με εντυπω-σιακό τρόπο, τη «Μεγάλη Κυρία» του ευρωπαϊκού ποδοσφαίρου, τη Γιου-βέντους και τον «βασιλιά» της διορ-γάνωσης, Κριστιάνο Ρονάλντο, φτά-νοντας έτσι στα ημιτελικά. Ο «Αϊαντας» επέστρεψε με επιβλητικές εμφανίσεις στους «4» της κορυφαίας διασυλλογικής διοργάνωσης για πρώτη φορά μετά το 1997, όμως, το κατόρθωμά του γίνεται ακόμα μεγαλύτερο αν αναλογιστεί κα-νείς από πού ξεκίνησε αυτή η προ-σπάθεια και πού καταλήγει... Μπορεί να απέχουν καιρό από την elite του Champions League οι Ολλανδοί, αλλά σίγουρα δεν είναι... χτεσinoί. Αντίθετα, πρόκειται για μια από τις πιο επιτυ-χημένες ομάδες του θεσμού με βαριά φανέλα και τέσσερις κατακτήσεις του τροπαιού της διοργάνωσης.

Οι νέοι είναι... ωραίοι

Ωστόσο, πολλά από τα αστέρια του δεν είχαν γεννηθεί καν την τελευταία φορά που ο Άγιαξ έφτασε στα ημιτε-λικά. Χαρακτηριστικό είναι πως από τους πιθανότατα βασικούς στα ματς των ημιτελικών, οι Μαζραουί, Ντε Λιχτ, Ντε Γιονγκ και Βαν ντε Μπέεκ ήταν αγέννητοι. Ο Νέρες είχε κλείσει σχεδόν ένα μήνα ζωής και ο Ονάνα ήταν ενός έτους το μακρινό 1997 (9/4).

Παίκτες... κομπούτερ!

Ένα ακόμα εντυπωσιακό στατιστικό είναι αυτό που ακολουθεί τον μέσο του Αϊαντα, Φρένκι Ντε Γιονγκ. Ο χα-ρισματικός χαφ δικαιολόγησε τον ντόρο που γίνεται για αυτόν και τις ομάδες που «σκοτώνονται» για την υπογραφή του το ερχόμενο καλοκαίρι, καθώς στα νοκ άουτ παιχνίδια είναι πραγματικό κομπούτερ. Έχει συμπληρώσει τις πιο πολλές

Έχοντας φτάσει στην 4άδα από το δύσκολο δρόμο, παίρνοντας τα σκαλη της τεράστιας Ρεάλ Μαδρίτης και της υπερφιλόδοξης Γι-ουβέντους, το όριο τους είναι ο ουρανός.

πάσες από κάθε συμπαίκτη του στα ματς κόντρα σε Ρεάλ Μαδρίτης και Γι-ουβέντους, με το ποσοστό ευστοχίας του να εντυπωσιάζει δεδομένου του νεαρού της ηλικίας του και του υψη-λότατου επιπέδου αγώνων στο οποίο το έχει καταφέρει. Μετράει χαρακτη-ριστικά 249/270 πάσες, αριθμός που μεταφράζεται σε ποσοστό στο εντυ-πωσιακό 92,2%. Είναι μετά να μην τον θέλει η Μπαρτσελόνα για να τον κρίσει ως νέο διάδοχο των εμβληματικών Τσάβι και Ινιέστα...

Παιδιά ενός ανώτερου Θεού

Η ξέφρενη πορεία των ταλαντούχων παιδιών του Άγιαξ είναι άγνωστο πού θα σταματήσει φέτος. Έχοντας φτάσει στην 4άδα από το δύσκολο δρόμο, παίρνοντας τα σκαλί της τεράστιας Ρεάλ Μαδρίτης και της υπερφιλόδοξης

Γιουβέντους, το όριο τους είναι ο ου-ρανός. Εκεί από όπου τους... χαζεύει γεμάτος περνηφάνια ο «πατέρας» τους ποδοσφαιρικά, Γιόχαν Κρόιφ, να απο-θεώνουν την απλότητα του ποδοσφαι-ρου, ανταλλάζοντας μαεστρικά και με απίστευτη ταχύτητα, πάσες, δημιουρ-γώντας σε κάθε επίθεση τους σοβαρούς κινδύνους για τους αντιπάλους τους.

Με την ίδια φιλοσοφία

Σε αυτό τον παράξενο και απόμακρο από τη δική μας ποδοσφαιρική λογική πλανήτη σημασία δεν έχει το «τι», αλλά το «πώς». Η νίκη δεν είναι αυτο-σκοπός. Μακριά από τη μακιαβελική λογική που καθαγιάζει τα μέσα στο όνομα του σκοπού, η φιλοσοφία του Άγιαξ παρέμεινε αναλλοίωτη στο πέ-ρασμα του χρόνου. Αν η επιτυχία είναι να έρθει, θα έρθει μόνο αν είναι συμ-

βατή με τα ιδανικά του συλλόγου. Αλ-λιώς, as προσπεράσει. Κάποιοι θα το θεωρούσαν αφέλεια. Αυτή η διαφορε-τικότητα του Αϊαντα, όμως, είναι αυτή που κάνει το trademark της ομάδας παγκόσμια αναγνωρίσιμο. Αυτή η ιδι-αίτερη προσέγγιση του ποδοσφαίρου είναι αυτή που καθιστά τον Άγιαξ ξε-χωριστό ποδοσφαιρικό σύμβολο, με πιστούς σε όλο τον πλανήτη.

Την επόμενη φορά που θα σας πουν για νέες ομάδες που θέλουν χρόνο για να δέσουν, φέрте ως αντιπαράδειγμα τον Αϊαντα. Η μεγάλη διαφορά βέβαια έγκειται στο γεγονός, πως όποιοι παί-κτες του Άγιαξ φορέσει τη φανέλα του, αναγκάζεται αυτός να προσαρ-μοστεί στους ποδοσφαιρικούς του «νό-μους», σε ένα δεδομένο, αναλλοίωτο στυλ που δεν αλλάζει ακόμα όποιος και αν μπει στην ομάδα.

Πουλούν όταν πρέπει και επενδύουν στην Ακαδημία τους

Το βασικό μότο του Άγιαξ είναι πως για να χτίσεις, πρέπει πρώτα να που-λήσεις. Για να έρθουν αυτοί που ψή-νονται από πίσω, πρέπει να φύγουν αυτοί που έφτασαν στο ταβάνι τους και πρέπει να κεφαλαιοποιήσουν τη μετοχή τους. Με τα έσοδα από τις πωλήσεις των ταλαντούχων παιδιών του, ο Άγιαξ κινείται με άνεση στο μεταγραφικό παζάρι, υπερκαλύπτει τα έξοδά του και ενισχύει συνεχώς

τις ακαδημίες του. Ξοδεύοντας (ούτε) τα μισά από τα μεγάλα έσοδα του από τις πωλήσεις κάποιων από τους ταλαντούχους άσους του, παίρνει ό,τι καλύτερο υπάρχει στην Ολλανδία, ενισχύοντας σταθερά το ρόστερ του με ταλέντο, νιάτα, κίνητρο, ποιότητα. Τα μεγάλα ταλέντα που παράγει στα-μάτνει από το εργοστάσιο παραγωγής ανδρώθηκαν και κάνουν τον δικό τους θόρυβο. Από πίσω, οι επόμενοι

περιμένουν καρτερικά τη σειρά τους. Θ' ακολουθήσουν σίγουρα, πολλά άλλα ταλαντούχα παιδιά. Ο Άγιαξ εί-ναι το ίδιο το ποδόσφαιρο. Η λεπτή κλωστή που συνδέει το παλιό, πα-ραδοσιακό ποδόσφαιρο με το modern football. Αν αγαπάς το ποδόσφαιρο, δεν γίνεται να μη χαίρεσαι ότι με το δικό του μοναδικό, ξεχωριστό, ιδι-αίτερο στυλ επανέρχεται ξανά σε μο-νοπατία μεγάλων επιτυχιών.

Το VAR ήρθε για να μείνει

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΔΗ**

Αυτό δεν είναι ποδόσφαιρο είναι κάτι άλλο, υποστηρίζουν όλοι όσοι εκκφράζουν την αντίθεσή τους στη χρήση της τεχνολογίας και πιο συγκεκριμένα του VAR. Όπως, η εικόνα και το συναι-σθημα, στην τελευταία φάση του καλύτερου ίσως παιχνιδιού των τελευταίων χρόνων στο Ch-ampions League, με τον Στέρλινγκ να σκοράρει και να στέλνει τη

Σίτι στα ημιτελικά και σε δευτερόλεπτα τα δεδομένα να αλλάζουν, τα συναισθήματα να αντιστρέφονται και η τετράδα των ημιτελικών να συμπληρώνεται αλλιώς, είναι κάτι που δύσκολα αποδέχεται κάποιος. Από την άλλη, όμως, σωστά ακυρώθηκε το γκολ και δικαιοσύνη απονεμήθηκε από την τελική από-φαση, η οποία οφείλεται στην τεχνολογία. Χωρίς πολλά λόγια, λοιπόν, θα πρέπει να το συ-νηθίσουμε και να το αποδεχθούμε, πως η τεχνολογία είναι πλέον απαραίτητη στο σύγχρονο ποδόσφαιρο. Πιο απλά, το VAR ήλθε, εξαπλώνεται και θα μείνει. Σύμφωνα, ξενέρωμα μπορεί να αποτελεί να μπαίνει ένα γκολ να πανηγυρίζει ο κόσμος και λίγο αργότερα να σου... παίρνουν το χαμόγελο πίσω. Μπείτε, όμως, και στην πλευρά του αδικημένου, αυτού που βλέπει και ξαναβλέπει στις επαναληπτικές προβολές την αδικία, αλλά η απόφαση του διαιτητή δεν αλλάζει. Και από τέτοια λάθη, διαμορφώθηκαν καθοριστικά αποτελέσματα, κρίθηκαν σημαντικοί αγώνες, καθορίστηκαν τίτλοι, γράφτηκε (αλλιώς) ιστορία.

Το VAR αποτελεί ένα πολύτιμο εργαλείο για τη διόρθωση σοβαρών λαθών που μπορεί να προκύ-ψουν κατά τη διάρκεια ενός αγώνα. Στην ουσία όλοι, σε μικρό ή μεγάλο βαθμό, «ζήτησαν» κατά καιρούς τη δυνατότητα αποκατάστασης μιας αδι-κίας, ακόμη και αυτοί που σήμερα εκφράζουν αν-τίθεση ή έστω αμφιβολία για τη χρήση του συγ-κεκριμένου συστήματος. Η σωστή χρήση είναι το ζητούμενο, γιατί η τεχνολογία, σχεδόν ποτέ, δεν αντικαθιστά πλήρως τον ανθρώπινο παράγοντα.

Με το καλό και όσο πιο σύντομα γίνεται να υποδεχθούμε το VAR και στα κυπριακά γήπεδα. Δεν θα μας λύσει όλα τα προβλήματα, σε τεράστιο βαθμό, όμως, θα συμβάλει στη μείωση της προ-κατάληψης. Αν μη τι άλλο, να αποδεχθούμε πιο εύκολα τους νικητές και τροπαιοκτόους. Αρκεί βέ-βαια, να ξεκαθαρίσουμε από την αρχή κάποια δε-δομένα, ως προς τη χρήση του συστήματος και όλους όσοι θα έχουν ενεργό συμμετοχή στην όλη λειτουργία...

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Τραμετσάνι και κριτική

Ανέκαθεν και ειδικά τα τελευταία χρό-νια, οι προπονητές στον ΑΠΟΕΛ γίνονται δέκτες αυστηρής και πολλές φορές υπερβολικής κριτικής. Και ο Πάολο Τρα-μετσάνι δεν θα μπορούσε να αποτελέσει εξαίρεση. Έδωσε και ο ίδιος αφορμές με κάποιες προβληματικές εμφανίσεις της ομάδας του, ας μην ξεχνάμε όμως πως το ρόστερ, το οποίο διακρίριζεται, σε ποσο-στό περίπου 90%, δεν συγκροτήθηκε από δικές του επιλογές το περασμένο καλοκαίρι. Το θέμα έχει μία ακόμη ση-μαντική πτυχή. Κάτω από συνεχή αμφι-βήτηση και κριτική, ο Ιταλός τεχνικός διατηρεί αυξημένες πιθανότητες να συν-δυάσει την παρουσία του στον πάγκο του ΑΠΟΕΛ με την κατάκτηση του νταμπλ. Για το αν μια τέτοια επιτυχία, θα αποδειχθεί ικανή να αλλάξει την αρνητική άποψη αρκετών φίλων του ΑΠΟΕΛ για τον ίδιο, θα πρέπει να περιμένουμε...

* * * * *

Ομόνοια Vs Primetel

Η πρώτη και καθοριστική «μάχη» έβγα-λε νικήτρια την Primetel. Μονομερώς η Ομόνοια δεν μπορεί να τερματίσει το τηλεοπτικό της συμβόλαιο. Δεν φαίνε-ται, ωστόσο, να κλείνει εδώ το όλο θέμα και το επόμενο στάδιο από τη στάση της Ομόνοιας θα εξαρτηθεί. Αποδέχονται οι πράσινοι την εξέλιξη και τα δεδομένα μένουν ως έχουν μέχρι το 2024; Υπάρ-χει πιθανότητα για κοινή συναινέσει λύ-ση της συνεργασίας των δύο πλευρών; Οι επόμενες κινήσεις του κυρίου Σταύ-ρου Παπασταύρου και των συνεργατών του αναμένονται με ιδιαίτερο ενδιαφέ-

Δικαιωμένος νοικοκύρης

Η πρόκριση της ΑΕΛ στον τελικό του κυπέλλου δεν λέει τίποτα από μόνη της, αφού αν δεν πάρει το τρόπαιο δεν θα το θυμάται και κανένας. Αυτό που αξίζει κανείς να κρατήσει είναι η νοοτροπία του Ανδρέα Σοφοκλέους, όπως αυτή φάνηκε στις δηλώσεις του μετά: «Η μόνη οδός είναι οι νοικοκυ-ρεμένοι προϋπολογισμοί», είπε και αυτό εξηγεί τη φιλοσοφία που ακο-λουθεί από το 2014 και μετά. Μεταξύ μας, έλεγε και ξαναέλεγε σε ιδιωτικές συζητήσεις πως όποιος ανοίξει το χέρι του παραπάνω από εκεί που φτάνει το μόνο που θα πάθει είναι να καταστρα-φεί χωρίς να πετύχει το παραμικρό. Αν

δει κανείς τη συνέβη σε άλλες μεγάλες ομάδες που ρίσκαραν, άντε τώρα να του πεις πως έχει άδικο. Μπορεί να μη χτυπά πρωτάθλημα πια, αλλά έχει μια ομάδα που πληρώνει όσα μπορεί να πληρώσει με οποιονδήποτε περισσότερο από όσα της αναλογούν. Με το έβδομο μπάτζετ κατέβηκε και ίσως πάρει και τρόπαιο στο τέλος της ημέρας.

λάξει έδρα μόνο εύκολο δεν είναι. Τόσα χρόνια στην Αμερική τη γραφειοκρατία μας ίσως να την έχεσας, όμως ήταν και παραμένει ανίκητη. Από την Ομόνοια πάντως βγαίνει αποφασιστικότητα πως θα τη βρουν την άκρη στο τέλος.

* * * * *

Πού είναι οι 400 χιλιάδες;

Στο προσκήνιο επανήλθε και πάλι το ποσό, το οποίο η Ανόρθωση καλείται να καταλάβει για την απόκτηση του Νίκια Κατσάρβα, ο οποίος, όμως, το περα-σμένο καλοκαίρι δεν δεσμευόταν με συμβόλαιο με οποιονδήποτε σύλλογο. Οι 400 χιλιάδες, οι οποίες προκύπτουν ως οφειλή, είναι η ομοιοτή του περιβόη-το Γεωργιανού μανάτζερ Μάμουκα Τζιγ-κέλι ως αντίτιμο για υπηρεσίες, οι οποί-ες αφορούν και τον δανεισμό του Μπέ-κα Μικελάντζε, αλλά και τη μετακίνηση

* * * * *

Ο Αναστασίου

Είναι αλήθεια ότι δέχθηκε σωρεία επι-θέσεων για λόγους που κάποιοι θεω-ρούν σημαντικούς. Φαίνεται κιόλας, για όσους είναι μπασμένοι ότι η επίθεση εί-ναι κάπως ενορκηστρωμένη. Επί του-του, οι ιθύνοντες την Ομόνοια δεν φρόντισαν να προστατέψουν τον προ-πονητή. Υπάρχουν δύο τινά. Είτε συμ-φωνούν, είτε απλώς είναι αδύνατο να τον προστατέψουν...

* * * * *

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.
0,00%

Χ.Α.
0,00%

1,59%

0,64%

1,42%

2,41%

0,57%

ΓΕΡΜΑΝΙΑ
Ανισότητα
στην κατανομή
πλούτου για
τους πολίτες
Σελ. 11

Πετρέλαιο

0,66%

€/ \$

-0,52%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΜΑΡΣΑΛ ΜΠΙΛΙΝΓΚΣΛΙ

Ικανοποίηση και μηνύματα για το ξεπλύμα χρήματος

Πρόοδο έχει σημειώσει η Κύπρος στο ζήτημα της καταπολέμησης ξεπλύματος μαύρου χρήματος, γεγονός που άφησε ικανοποιημένο τον Αμερικανό υφυπουργό Οικονομικών, Μάρσαλ Μπίλινγκσλι. Ο Αμερικανός αξιωματούχος τόνισε την ανάγκη εντατικοποίησης της συνεργασίας, Κύπρου - ΗΠΑ. **Σελ. 6**

ΕΛΛΑΔΑ

Μύρισε άνοιξη στην αγορά ακινήτων

«**Ανοιξιάτικο**» είναι το κλίμα στην αγορά ακινήτων, έπειτα από 10 έτη «βαρυχειμνιάς». Φορείς της αγοράς, η Τράπεζα της Ελλάδος και ξένοι οίκοι αξιολόγησης συνηγορούν πως τα χειρότερα πέρασαν και ότι εφεξής οι τιμές, οι αγοραπωλησίες και οι επενδύσεις θα κινούνται ανοδικά. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	1,46%	0,08%
Γερμανία	0,02%	0,03%
Γαλλία	0,37%	0,04%
Ιταλία	2,60%	0,09%
Ισπανία	1,06%	0,06%
Ιρλανδία	0,51%	-0,02%
Ελλάδα	3,29%	-0,04%
Ην. Βασίλειο	1,20%	0,05%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο-πρόθεσμο Χρέος	Βραχυ-πρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba2	NP
S&P	BBB-	A-3

Στις αγορές την Τετάρτη με νέο ομόλογο

Στόχος η άντληση ποσού 1-1,5 δισ. ευρώ για πρόωρη αποπληρωμή του ρωσικού δανείου

Στις αγορές για δεύτερη φορά εντός του 2019 βγαίνει η Κύπρος, με την έκδοση ευρωπαϊκού ομολόγου. Την Τρίτη αναμένεται να γίνει η ανακοίνωση και την Τετάρτη θα ανοίξει το βιβλίο των προσφορών.

Οι συζητήσεις μεταξύ Υπουργείου και επενδυτικών τραπεζών για την προετοιμασία της έκδοσης έχουν πραγματοποιηθεί. Σκοπός της έκδοσης, είναι η άντληση χρημάτων για πρόωρη αποπληρωμή όλου ή

μέρους του ρωσικού δανείου. Το ποσό που αναμένεται να αντληθεί είναι 1-1,5 δισ. ευρώ. Η Κύπρος χρωστάει στη Ρωσία 1,57 δισ. ευρώ από το συνολικό δανεισμό των 2,5 δισ. ευρώ που έλαβε το 2011.

Τα βλήματα είναι πλέον στραμμένα στο επιτόκιο που θα λάβει για το ευρωπαϊκό ομόλογο που θα εκδώσει η χώρα την Τετάρτη. Στα μέσα Φεβρουαρίου η Κύπρος προχώρησε με την έκδοση 15ετούς

μακροπρόθεσμου ευρωπαϊκού ομολόγου EMTN και άντλησε 1 δισ. ευρώ με επιτόκιο στο 2,75%, αποδεικνύοντας πως μπορεί να προσελκύσει και μακροπρόθεσμους επενδυτές. **Σελ. 5**

Τέχνας κατεργάζεται η Κεντρική Τράπεζα της Τουρκίας

Μέσω δημιουργικής λογιστικής προσαθεί η Κεντρική Τράπεζα της Τουρκίας να εμφανίσει αυξημένα τα συναλλαγματικά της διαθέσιμα, μεγάλο μέρος των οποίων δαπανήθηκε το τελευταίο διάστημα στη στήριξη της λίρας. Σύμφωνα με τους Financial Times, το τελευταίο διάστημα η Κεντρική Τράπεζα προχώρησε σε ασυνήθιστα υψηλό δανεισμό δολαρίων, που έφθασε τα 13 δισ. Η τουρκική πλευρά υποστηρίζει ότι τα συναλλαγματικά διαθέσιμα φθάνουν τα 27 δισ. δολ., αλλά η βρετανική εφημερίδα αναφέρει πως δεν ξεπερνούν τα 16 δισ. **Σελ. 9**

ΑΠΟΨΗ / Του ΠΑΜΠΟΥ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Αναγκαία εκ των πραγμάτων η συνετή δημοσιονομική πολιτική

Σύμφωνα με Πρόγραμμα Σταθερότητας 2019-2022, μέσα στα επόμενα χρόνια το κυπριακό κράτος θα πρέπει να διατηρεί υψηλά πρωτογενή πλεονάσματα, ενώ η ανάπτυξη θα παρουσιάζει επιβράδυνση. Θα είναι κατ' ακρίβεια πιο χαμηλή από ό,τι αρχικά προβλεπόταν κυρίως λόγω της χειροτέρευσης του εξωτερικού περιβάλλοντος. Πρόκειται για μια άβολη κατάσταση, καθώς υπό κανονικές συνθήκες η κυβέρνηση θα μπορούσε να αντιμετωπίσει τον κίνδυνο απότομης επιβράδυνσης της οικονομίας με πιο επεκτατική δημοσιονομική πολιτική επενδύσεων και υποδομών ή με μείωση των φορολογιών. Όμως, το δημόσιο χρέος

της Κύπρου βρίσκεται αυτήν τη στιγμή πάνω από το 100% του ΑΕΠ. Η επιδείνωση αυτού του μεγέθους έχει να κάνει με την ύφεση που ακολούθησε την πιστωτική κρίση και κυρίως με μερικά δισεκατομμύρια που ξοδεύτηκαν για να ενισχυθούν τα κεφάλαια του Συνεργατισμού ή στο πλαίσιο της παραχώρησής του στην Ελληνική μετά την κατάρρευσή του. Μέρος τουλάχιστον από αυτό το ποσό, λογικά το κράτος θα το πάρει πίσω μέσω της διάθεσης των μη εξυπηρετούμενων δανείων και άλλων περιουσιακών στοιχείων που κράτησε στο όνομά του. Όμως, ένα σημαντικό μέρος από την επένδυση στον Συνε-

ργατισμό έχει ήδη χαθεί, έχει γραφεί στο Δημόσιο Χρέος και θα πρέπει να εξυπηρετηθεί από τα δημοσιονομικά πλεονάσματά. Είναι, λοιπόν, στενά τα δημοσιονομικά περιθώρια για τους δύο λόγους που αναφέρθηκαν πιο πάνω. Ο ένας αφορά την επιδείνωση της πορείας των οικονομικών των άλλων χωρών. Ειδικά η αβεβαιότητα του Brexit αναμένεται να βλάψει την Κύπρο. Ήδη φάνηκαν οι πρώτες επιπτώσεις από τη μείωση των αφίξεων βρετανών τουριστών κατά 7% τον προηγούμενο μήνα. Ο άλλος αφορά την αναγκαιότητα μείωσης του πολύ υψηλού δημοσίου χρέους μέσω πλεονασμάτων.

Ασφαλώς υπό αυτές τις συνθήκες δεν θα ήταν σωστό η κυβέρνηση να πληρώσει αναδρομικά τις περικοπές που είχαν επιβληθεί στο κρατικό μισθολόγιο (κατά τη γνώμη μου, ακόμα και αν είχε το περιθώριο, δεν θα έπρεπε να το κάνει για λόγους κοινωνικής δικαιοσύνης). Ούτε πρέπει τη δημοσιονομική πολιτική ενός κράτους με πολύ μεγάλο δημόσιο χρέος να την καθορίζουν αποφάσεις δικαστηρίων. Είναι σημαντικό να αλλάξει, αν χρειάζεται, το Σύνταγμα για να προστατευτεί η δημοσιονομική ισορροπία, ειδικά, αν λάβουμε υπόψη ότι έρχονται δύσκολες μέρες και επίσης ότι υπάρχουν ακόμα σοβαρά προβλήματα υψηλής ανε-

ργίας στους νέους και υποαπασχόλησης, αλλά και μεγάλες ομάδες του πληθυσμού που έχουν την ανάγκη στήριξης, καθώς αντιμετωπίζουν σοβαρές οικονομικές δυσκολίες.

Κατά συνέπεια, η δημοσιονομική πολιτική του κυπριακού κράτους θα πρέπει να υποστηρίξει την οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή χωρίς να μπορεί να κάνει μεγάλα ανοίγματα.

Θα χρειαστούν «έξυπνες» λύσεις με προσήλωση στον στόχο ώστε να γίνονται επενδύσεις με κίνητρα και χωρίς εμπόδια και να υπάρχει ένα υποστηρικτικό περιβάλλον. Και όλα αυτά, χωρίς πολλά χρήματα.

PwC Runs for Life

ΑΠΟΨΗ Του ΜΙΧΑΗΛ ΟΛΥΜΠΙΟΥ

Ανταγωνιστικότητα στην ξενοδοχειακή βιομηχανία

Με 10 νέες ξενοδοχειακές μονάδες και 3000 νέες κλίνες θα αναβαθμιστεί το τουριστικό προϊόν μέχρι το 2020, συμβάλλοντας σημαντικά στην απασχόληση που άμεσα και έμμεσα στηρίζει ο ξενοδοχειακός τομέας και βεβαίως στο ΑΕΠ. Για άλλη μία φορά η ξενοδοχειακή βιομηχανία αποδείχθηκε η ατμομηχανή της κυπριακής οικονομίας, καθώς έδωσε σημαντικές ανάσες στον κατασκευαστικό τομέα, ο οποίος το 2013 έπιασε πάτο.

Οι ανακαινίσεις και επεκτάσεις υφιστάμενων μονάδων αποδείχθηκαν εξίσου ευεργετικές για τον κατασκευαστικό κλάδο, αλλά και για την ίδια την ξενοδοχειακή βιομηχανία, η οποία παλεύει να κρατηθεί στο εξαιρετικά δύσκολο διεθνές ανταγωνιστικό περιβάλλον. Αστάθμητοι παράγοντες, όπως η μείωση της συναλλαγματικής αξίας του ρωσικού νομίσματος ή το κλείσιμο μιας αεροπορικής εταιρείας περιορίζουν τόσο τη ζήτηση όσο και την κερδοφορία πολλών ξενοδοχειακών μονάδων που εξαρτώνται από αυτούς τους παράγοντες.

Η ελκυστικότητα του ξενοδοχειακού κλάδου εξαρτάται πρωτίστως από την προσβασιμότητα, την ασφάλεια, τη φυσική ομορφιά, αλλά και τα αξιοθέατα που προσφέρει μια χώρα. Αυτά βεβαίως μαζί με το κόστος του τουριστικού πακέτου.

Η ξενοδοχειακή βιομηχανία εξαρτάται από τους ξένους διοργανωτές ταξιδιών για τη ζήτηση των υπηρεσιών της και το κόστος αποτελεί το κύριο κριτήριο καθορισμού της ζήτησης από πλευράς ξένων. Αν και θεωρούμε ότι το φυσικό περιβάλλον είναι ένας τομέας που αξίζει οι ιδιώτες, αλλά κυρίως το κράτος να επενδύσουν πολύ περισσότερα, ώστε να έχουμε καλύτερη προστασία των δασών, πιο καθαρό αέρα και καλύτερη συντήρηση και δημιουργία φυσικών πάρκων και ποδηλατόδρομων το βασικό ζητούμενο, όπως έχουμε αναφέρει, είναι το κόστος του τουριστικού πακέτου.

Στο θέμα αυτό οι ξενοδοχειακοί οργανισμοί πέραν της κεφαλαίουικής δαπάνης που έχουν για την ανέγερση της μονάδας έχουν τρία βασικά λειτουργικά έξοδα: το ηλεκτρικό ρεύμα, έξοδα προσωπικού και διοίκησης και τα αναλώσιμα. Από αυτά το βασικότερο είναι τα έξοδα προσωπικού. Δεν μπο-

ρούμε να κρατούμε μια βιομηχανία δισεκατομμυρίων αιχμάλωτη σε αναχρονιστικές αντιλήψεις και δημαγωγικές προτάσεις που να εστιάζονται στα επικοινωνιακά δημοφιλή θέματα, αγνοώντας τη μεγάλη εικόνα που η ξενοδοχειακή βιομηχανία διαδραματίζει στην κυπριακή οικονομία, αφού πέραν από τις κατασκευές συμβάλλει σημαντικά στον τομέα των επαγγελματικών υπηρεσιών, στη γεωργία, το εμπόριο και τη μεταποίηση.

Οι σχέσεις συντεχνιών και πολιτικών δεν υπήρξαν πάντοτε θετικές για πολλούς κλάδους της οικονομίας.

Η απόρριψη της ιδέας για εργοδότηση φοιτητών στον ξενοδοχειακό τομέα είναι κατά τη γνώμη μας λανθασμένη, καθώς θα έδινε σημαντικές ανάσες σε ανάγκες προσωπικού κατά την κρίσιμη καλοκαιρινή περίοδο, ενώ παράλληλα θα περιορίζε τους ανέργους Κύπριους, όταν τα ξενοδοχεία κλείνουν, αφού οι ξένοι τουριστικοί πράκτορες διακόπτουν σχεδόν πλήρως στο τέλος Οκτωβρίου τις πωλήσεις πακέτων διακοπών στην Κύπρο. Κατανοούμε πως αυτή τη στιγμή προέχει η υπογραφή των συλλογικών συμβάσεων και η υπουργός δεν ήθελε να έρθει σε κόντρα με τις συντεχνίες, αγνοώντας όμως το σημαντικό θέμα της ανταγωνιστικότητας. Αν θέλουμε να διατηρήσουμε και να βελτιώσουμε την ανταγωνιστικότητα της ξενοδοχειακής βιομηχανίας θα πρέπει να φροντίσουμε να κρατήσουμε τα βασικά λειτουργικά της έξοδα χαμηλά. Η αξιοποίηση φοιτητών αποτελεί ένα τομικό περιβάλλον για τον δυνάμει σε νέους ανθρώπους να αποκτήσουν εμπειρίες αλλά και εισοδήματα, συμβάλλοντας παράλληλα στην οικονομική ανάπτυξη.

Αν η κυβέρνηση κόπτεται πραγματικά για την απασχόληση τότε ως προωθήσει πολιτικές για μεγαλύτερη χρήση κυπριακών αγροτικών και βιομηχανικών προϊόντων από την ξενοδοχειακή βιομηχανία. As εφαρμόσει επιτέλους κώδικα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και να αξιοποιεί τις επιχειρήσεις για τις πρωτοβουλίες αλλά και τη συμβολή τους στο περιβάλλον και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Η ανταγωνιστικότητα της ξενοδοχειακής βιομηχανίας δεν έχει τιμή. Μπορεί όμως να έχει τιμήμη.

ΔΗΚΤΗΣ

Εξι μήνες μετά το κλείσιμο της Cobalt, η αγορά ψάχνει ακόμα το αόρατο χέρι που θα τη ρυθμίσει.

Τεστ αντοχής

Λίγες χρήσιμες συμβουλές μοιράστηκε στην προσωπική του ιστοσελίδα ο πρώην διοικητής Πανίκος Δημητριάδης με τους φίλους του υπό μορφή καθοδήγησης προς τον Κωνσταντίνο Ηροδότου σε σχέση με την ανεξαρτησία της Κεντρικής. «Η ΚΤ δεν λαμβάνει υποδείξεις ούτε και ζητά να λάβει υποδείξεις από την κυβέρνηση ή οποιαδήποτε άλλη αρχή. Ο κ. Συλλογικής Ζήτησε από τον νέο διοικητή να κάνει έλεγχο για τα ΜΕΔ ΠΕΠ - δεν είχε κανένα δικαίωμα να το κάνει, είναι καθαρά θέμα της ΚΤ τι θα κάνει για το θέμα. Κατά τη δική μου άποψη αυτό είναι καθαρό πολιτικό η/και νομικό θέμα, οι τράπεζες έχουν υποχρέωση να το διερευνήσουν, όπως και η ίδια η Βουλή, δεν είναι σωστό η ΚΤ να διερευνά βουλευτές. Αν υπήρξαν παρανομίες είναι θέμα της αστυνομίας και της εισαγγελίας. Αν υπήρξαν παραβιάσεις κανόνων της Βουλής είναι θέμα του Προέδρου της Βουλής. Αν υπήρξαν παραβιάσεις κανόνων της εποπτείας, η ΚΤ επιβάλλει πρόστιμο στις τράπεζες. Δεν είναι ο ρόλος της ΚΤ να διερευνά τα δάνεια βουλευτών - θα πολιτικοποιηθεί και θα κατηγορηθεί ό,τι και αν κάνει. Η αρχική διερεύνηση πρέπει να γίνει από τον εσωτερικό η/και εξωτερικό ελεγκτή της τράπεζας που έδωσε δάνεια σε ΠΕΠ.»

• • • •

Το πυροτέχνημα του Αβέρωφ

«**Εγώ προσωπικά** αρνούμαι να συνεχίσω να παίζω το παιχνίδι του Αβέρωφ», φέρεται να είπε σε έντονο ύφος ο βουλευτής του ΔΗΚΟ και πρόεδρος της Επιτροπής Οικονομικών Άγγελος Βότσης και έφυγε από την τελευταία συνεδρία

της Ολομέλειας της Βουλής. Ο λόγος για την πρόταση του κ. Νεοφύτου για αυτοδιάλυση της Βουλής κατά τη διάρκεια της συζήτησης για τον Συνεργατισμό. Τα κοινοβουλευτικά κόμματα κατέθεσαν ψηφίσματα για δημοψήφισμα για τη διενέργεια ή όχι πρόωγων βουλευτικών ή και προεδρικών εκλογών. Παραδέχονται φυσικά ότι η πρόταση Αβέρωφ ήταν πυροτέχνημα που στόχο είχε να αποπροσανατολίσει τη συζήτηση για τον Συνεργατισμό. Και μάλλον τα κατάφερε.

• • • •

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Αναδιάρθρωση χρέους

Αναδιάρθρωση χρέους καλείται η τροποποίηση μιας υφιστάμενης δανειακής υποχρέωσης με μια νέα σύμβαση/συμφωνία με νέους αναθεωρημένους όρους, προϋποθέσεις και χρονοδιαγράμματα. Κατά την αναδιάρθρωση, επέρχεται ουσιαστικά μια συμφωνημένη ρύθμιση των υφιστάμενων υποχρεώσεων του οφειλέτη που αφορά το κεφάλαιο δανεισμού ή/και το επιτόκιο δανεισμού ή/και τη χρονική περίοδο αποπληρωμής.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

ΑΠΟΨΗ Του ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ

Βαρομετρικό χαμηλό στην οικονομία

«**Σύννεφα** μαζεύονται πάνω από την κυπριακή οικονομία...», λέει η είδηση. Να ανησυχούμε ή μήπως όχι; Εάν θεωρήσαμε πως οι ρυθμοί ανάπτυξης του 3,8% και του 4% είναι «κοτσιανασμένιοι», τότε ο βαθμός ανησυχίας μας πρέπει να είναι πάρα πολύ μεγάλος. Οι σχετικά μεγάλοι ρυθμοί ανάπτυξης που σημειώθηκαν τα τελευταία χρόνια και που μας ανέβασαν στα ρετιρέ των ρυθμών μεγέθυνσης οικονομίας, ήταν απότοκο του μεγάλου σοκ που υπέστη η οικονομία μας το 2013 αφενός, και των άμεσων και έκτακτων μέτρων που ελήφθησαν για επανεκκίνησή της αφετέρου.

Σε συντομία, αυτά τα μέτρα απέτρεψαν την άμεση χρεοκοπία του κράτους, σταθεροποιώντας το τραπεζικό σύστημα, το οποίο απειλείτο με πλήρη κατάρρευση, περιορίζοντας τον δημόσιο τομέα σε επίπεδο μισθών και νέων προσλήψεων, ενώ επιτεύχθηκε πλήρης δημοσιονομική πειθαρχία, πετυχαίνοντας έκτοτε ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς, θέτοντας το δημόσιο χρέος σε σωστή τροχιά εξυπηρέτησης και υποχώρησης (άσχετα αν προέκυψε μια εφάπαξ αύξηση του λόγω Συνεργατισμού), μειώνοντας την ανεργία κοντά στο 7%, βγαίνοντας με επιτυχία ξανά στις αγορές δημόσιου δανεισμού και αναβαθμίζοντας την οικονομία σε επενδυτική βαθμίδα.

Ο ιδιωτικός τομέας επωφελήθηκε τμηματικά από την εισαγωγή μέτρων ενθάρρυνσης της δραστηριότητας. Ο τομέας των κατασκευών, για παράδειγμα, είναι ένας από αυτούς. Σε τέτοιο βαθμό που οι κατασκευές αποτελούν έναν από τους βασικούς πυλώνες ανάπτυξης της οικονομίας και που εδώ φαίνεται να επικρατούν συνθήκες πλήρους απασχόλησης. Το ίδιο δεν μπορεί όμως να ειπωθεί για άλλους τομείς. Για παράδειγμα, η αυστηρή λήψη μέτρων για την κα-

ταπολέμηση του ξεγύλιματος μαύρου χρήματος, ο αυστηρότερος έλεγχος των εταιρειών διεθνών δραστηριοτήτων, των shell companies κ.λπ. – στοιχεία που είναι αναγκαία για αποτίναξη της άσχημης εικόνας που δημιουργήσε διαχρονικά η Κύπρος και την οποία πληρώσαμε ακριβά, μειώσε και μειώνει δραστικά τον τομέα των εταιρειών και αύξησε τη φυγή κεφαλαίων. Αυτό ώθησε, όμως, στη δημιουργία άλλων αγορών, όπως για παράδειγμα τη δημιουργία του τομέα των funds, ο οποίος με σωστή δουλειά θα αποφέρει οφέλη στη χώρα μας σε βάθος χρόνου. Η κρίση παράλληλα ώθησε τους μεγάλους κυρίως ελεγκτικούς οίκους να μπουν στον τομέα του real estate, αλλά και στην εξέλιξη λογισμικών συστημάτων. Ο κόσμος του IT είναι ένας τομέας που φυσιολογικά τους ταιριάζει σαν μετεξέλιξη του επαγγέλματός τους, ο τομέας του real estate όμως όχι, παρόλο που θα μπορούσε κάποιος να δει το ελκυστικό του πράγμα.

Ο τουρισμός είναι ένα κεφάλαιο από μόνο του. Και μεν έκατσε πολύ καλά η φάση από το 2015 μέχρι το 2018, αλλά σε αυτό συνέτειναν πολλοί εξωγενείς παράγοντες που μάλιστα κάποιος θα μπορούσε να αποκαλέσει και ευθυγράμμιση των άστρων. Και αυτό πρέπει να το καταλάβουμε καλά. Ο τουρισμός δεν έχει να κάνει με το αν εμείς ως χώρα ή ως οικονομία πάμε καλά. Ο εγχώριος τουρισμός είναι λίγος σε σχέση με το σύνολο. Πρέπει οι άλλες χώρες των οποίων οι υπήκοοι μας επισκέπτονται να πηγαίνουν καλά. Σήμερα, φαίνεται να έχουμε επιβράδυνση στη Γερμανία, ενώ στη Βρετανία επικρατεί αυτό το σήριαλ με το Brexit. Η αβεβαιότητα, η οικονομική επιβράδυνση, τα ανταγωνιστικά προϊόντα άλλων τουριστικών προορισμών είναι σοβαροί παράγοντες που

κρίνουν το αν θα πάμε καλά στον τουρισμό κάθε σεζόν ή όχι. Επίσης, όπως ο κάθε εργολάβος ή ο καθένας από εμάς κρατά το κινητό στο χέρι και κοιτάζει τις εξήντα ειδοποιήσεις ανά ώρα του «Kitas Weather» ή του όποιου προγνωστικού λογισμικού για τον καιρό, έτσι και οι ξένοι – υποψήφιοι τουρίστες – κοιτάζουν τις καιρικές συνθήκες που επικρατούν εκεί που θα ήθελαν να πάνε για διακοπές. Αν βλέπουν πως η Κύπρος προσφέρει βροχές και συννεφιά, λογικό είναι να αλλάζουν προορισμό. Φέτος, ο καιρός θα παίζει τον ρόλο του στην επιβράδυνση της τουριστικής ροής προς τη χώρα μας. Φυσικά εμείς θα πρέπει να συνεχίζουμε να αναβαθμίζουμε το τουριστικό μας προϊόν ανεξάρτητα επειδή, όπως είπαμε επανειλημμένα, χρειάζεται ολικό facelift. Και δεν έχουμε παρά να χαιρετίσουμε όλες αυτές τις επενδύσεις προς αυτή την κατεύθυνση.

Οι υπόλοιποι τομείς της οικονομίας – με εξαίρεση τη ναυτιλία – δεν μπορούμε να πούμε πως πάνε και αυτοί το ίδιο καλά, όπως αυτούς που προαναφέραμε. Η πρόοδος είναι ασθενική και εκεί που πάει να πάρει μπρος υποτροπιάζει πολύ εύκολα. Το λιανικό εμπόριο δοκιμάζει εναλλακτικούς τρόπους να βρει τον δρόμο του και να σταθεί στα πόδια του, τότε με ανακαινίσεις καταστημάτων, τότε με μετακινήσεις στα Malls, τότε με «Μαύρες Παρασκευές», αλλά μάλλον μαύρα και άραχνα είναι τα πράγματα. Οι online αγορές φαίνεται να μπαίνουν για καλά στη ζωή του Κύπριου. Η εστίαση είναι το νέο πράγμα στο οποίο επενδύονται πολλά. Αυτό, όμως, και πάλι δεν γίνεται με ιδιαίτερη μελέτη, αλλά περισσότερο με «ένστικτο». Γι' αυτό και μετά από κάποιο μικρό κύκλο κλείνουν και παραδίδουν (αν τα καταφέρουν) σκυτάλη στον επόμενο.

Μετά έχουμε την αγορά αυτοκινήτου, που πάγωσε παρατεταμένα μέχρι να καταλάβουν οι βουλευτές τι είναι ρύπος, τι είναι οι κατηγοριοποιήσεις του EURO, αν θα πρέπει να καταργηθεί ο φόρος εισαγωγής ή αν θα μπεντιστεί, πού τραβάμε τις γραμμές καθορισμού ρύπανσης της ατμόσφαιρας κ.λπ. Τελικά έγινε μιν, απλώς πέρασε το τελευταίο τρίμηνο του 2018 και το πρώτο τρίμηνο του 2019 χωρίς να πουληθεί τιμόνι. Να δούμε από εδώ και πέρα.

Όποια επιβράδυνση και αν υπάρξει που να μας δίνει ρυθμούς ανάπτυξης περίξ του 3% είναι λογική. Και μακάρι να κυμαινόμεστε μεσοπρόθεσμα γύρω εκεί. Το θέμα είναι άλλο. Πρέπει να αλλάζουμε πολλά πράγματα για να διασφαλίσουμε ότι έχουμε ένα λειτουργικό κράτος και μια σύγχρονη και ευέλικτη οικονομία. Η δικαιοσύνη πρέπει να απονέμεται πιο γρήγορα. Χώρα, η οποία αναλώνει επιτά με δέκα χρόνια για να βγάλει δικαστικές αποφάσεις είναι χώρα που δεν ελκύει σοβαρούς επενδυτές. Πρέπει επιτέλους να περάσει η αναδιάρθρωση της τοπικής αυτοδιοίκησης και ο εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης.

Οι τράπεζες θα πρέπει να γίνουν κατ' ουσία τράπεζες και θεωρώ πως έχουν πολύ κουπί να τραβήξουν. Θετικό είναι πως έχουμε νέα ηγεσία στην Κεντρική Τράπεζα που ευελπιστώ πως θα ανεβάσει το κεφάλαιο εποπτείας σε άλλο επίπεδο. Το ότι ήδη υπάρχουν νέες αέρας στην ατμόσφαιρα είναι γεγονός. Σύννεφα, λοιπόν, δεν υπάρχουν μόνο παράκαιρα τον Απρίλιο, αλλά είναι πολύ πιθανά και πάνω από την οικονομία. As εξοπλιστούμε με τις κατάλληλες ομπρέλες.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Deloitte.

IFRS 9 for Corporates

Practical demonstration of the application of IFRS 9 with the use of Financial Instruments eValuation Engine (F.I.V.E.)

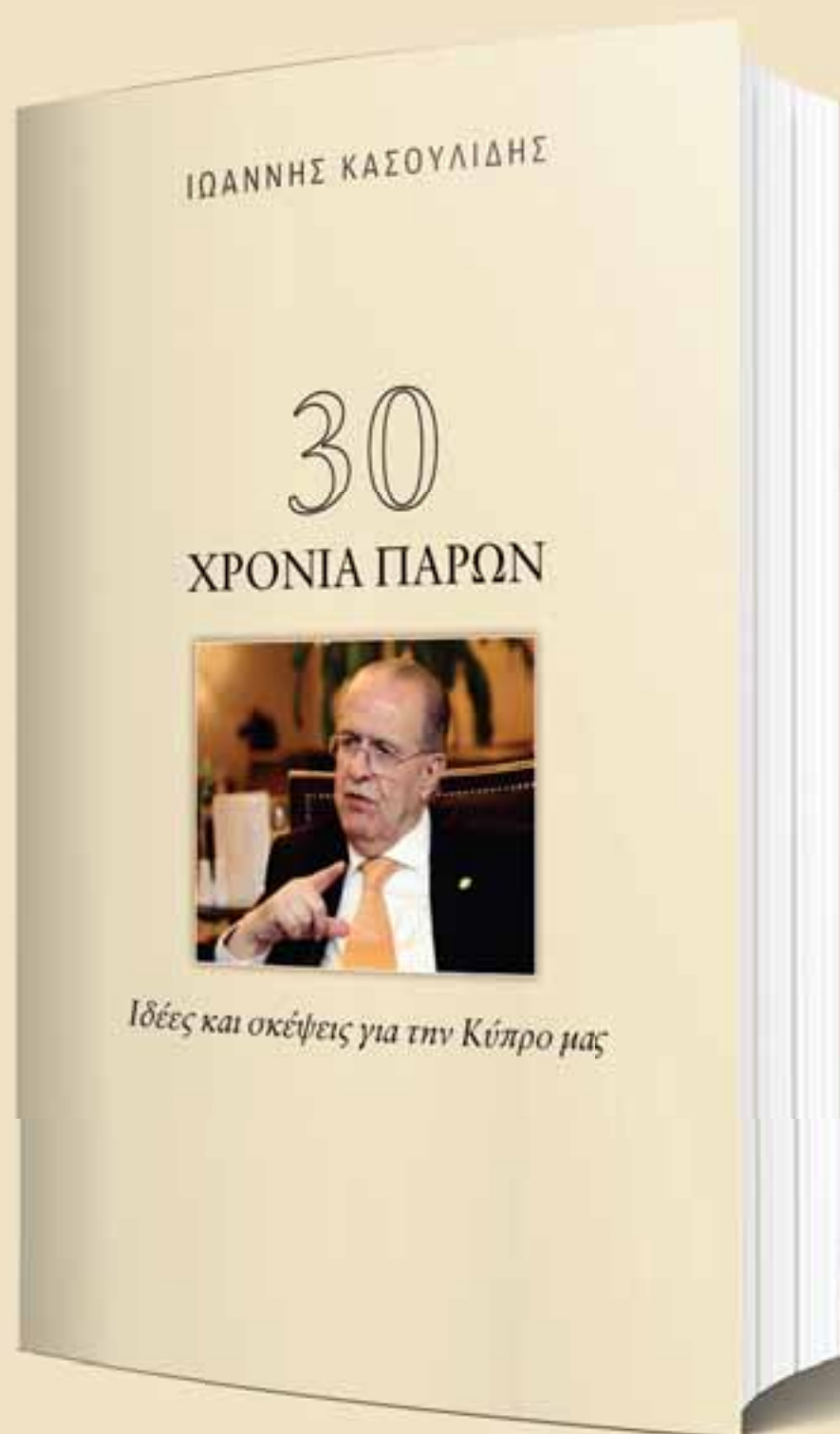
Register online:
www.deloitte.com/cy/ifrs-9

Deloitte
Academy

© 2019 Deloitte Limited

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΣΟΥΛΙΔΗΣ

30 ΧΡΟΝΙΑ ΠΑΡΩΝ

«Μαθαίνουμε όσα δεν μαθαίνονται σε σχολεία,
πανεπιστήμια και διπλωματικές σχολές.»

Νίκος Χριστοδουλίδης, Υπουργός Εξωτερικών

«Διδακτικό και πάρα πολύ ειλικρινές βιβλίο
που θέτει πολλά και κρίσιμα ερωτήματα.»

Αλέξης Παπαχελάς, Διευθυντής Καθημερινής

«Ένα έργο που συγκεντρώνει τους αγώνες και τις προσπάθειες
ενός ανθρώπου που ήταν στον πόλεμο τοξότης.»

Κώστας Χριστοφίδης, τέως Πρύτανης Πανεπιστημίου Κύπρου

ΣΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ ΚΑΙ ΣΕ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΑ ΠΕΡΙΠΤΕΡΑ
ΤΙΜΗ €15

ΕΚΔΟΤΗΣ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΚΑΙ ΣΤΟ AMAZON KINDLE

Μπορεί να επαναλαμβάνεται συχνά, αλλά η παθογένεια της εποχικότητας του τουρισμού είναι από τα σημαντικότερα στοιχεία που πρέπει να κερδίσει το Υφυπουργείο Τουρισμού. Οι διακυμάνσεις στις αφίξεις κοστίζουν στην παραγωγικότητα και αφαιρούν από την κερδοφορία των επιχειρήσεων και της τουριστικής βιομηχανίας στο σύνολό της.

Με μικρό καλάθι για την καλοκαιρινή σεζόν

Πτώση 5% καταγράφουν μέχρι στιγμής οι κρατήσεις στην ελεύθερη Αιμώχωστο - Ελκυστικά πακέτα μελετούν οι ξενοδόχοι

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Οι ενδείξεις και οι συγκυρίες έδειχναν εδώ και μήνες ότι φέτος θα έπρεπε να αρκεστούμε σε μικρότερο καλάθι στον τουρισμό μας, σε σχέση με τα περσινά ρεκόρ των αφίξεων και αντίστοιχα των τουριστικών εσόδων. Brexit, άνοδος των ανταγωνιστικών αγορών της Τουρκίας, του Μαρόκου, της Τυνησίας και της Αιγύπτου. Αλλά και εσωτερικά, το κλείσιμο της Cobalt και η αύξηση των ξενοδοχειακών κλινών δεν άφηναν το περιθώριο ακόμα και για τους πιο υπεραισιόδοτους να προβλέψουν νέα επίπεδα ρεκόρ για τη φετινή χρονιά. Παρ' όλα αυτά οι φορείς του τουρισμού παρουσιάζονται συγκρατημένοι ως προς τις εκτιμήσεις τους για τις αφίξεις του 2019.

Τα πρώτα στοιχεία του έτους, ωστόσο, άρχισαν να δίνουν μια πιο ξεκάθαρη εικόνα για την πορεία στην οποία θα κινηθεί η καλοκαιρινή περίοδος. Μείωση της τάξης του 3,2% κατέγραψαν οι αφίξεις τουριστών το πρώτο τρίμηνο του 2019, ενώ μόνο για τον μήνα Μάρτιο, η μείωση κυμάνθηκε στο 11,5%. Η πτώση στις αφίξεις έρχεται από όλες τις μεγάλες αγορές, πέραν της Ρωσίας, η οποία καταγράφει άνοδο 10% για τον Μάρτιο, ωστόσο σε επίπεδο τριμήνου είναι στο -7,5%. Από την άλλη το Brexit άρχισε να δείχνει τα δόντια του, αφού στη σκιά της αβεβαιότητας για το τι μέλλει γενέσθαι, κατέγραψε μείωση 6,9% τον μήνα Μάρτιο και μόλις 0,1% αύξηση σε επίπεδο τριμήνου. Μειωμένες ήταν για τον Μάρτιο οι αφίξεις από Ελλάδα (-8,5%) και από τη Γερμανία (-36,6%).

Κόπηκαν τα φτερά

Η ραγδαία πτώση στις γερμανικές αγορές δεν είναι συγκυριακή, αφού δεν καταγράφεται μόνο τον

Οι αγορές που σημείωσαν πτώση

ΑΦΙΞΕΙΣ
(Ιανουάριος- Μάρτιος)

	2017	2018	2019	μεταβολή 2019/18
1. Βέλγιο	3.293	2.960	2.139	↓ -27,7%
2. Γερμανία	14.411	27.089	20.451	↓ -24,5%
3. Ισραήλ	20.819	32.735	25.812	↓ -21,1%
4. Λίβανος	4.013	5.891	4.707	↓ -20,1%
5. Σουηδία	2.330	5.427	4.421	↓ -18,5%
6. Γαλλία	4.793	4.448	3.783	↓ -15%

Το κλείσιμο της Germania Airlines και προηγουμένως το κλείσιμο της Cobalt δεν άφησαν ανεπηρέαστη τη γερμανική αγορά, που κατέγραψε τον μήνα Μάρτιο πτώση της τάξης του 36,6%.

μήνα Μάρτιο, αλλά αποτυπώνεται και σε επίπεδο τριμήνου. Εκεί η μείωση φτάνει στο 24,5% δηλαδή από 27.089 τουρίστες το πρώτο

τρίμηνο του 2018, το 2019 οι Γερμανοί τουρίστες που έφτασαν στην Κύπρο ήταν 20.451. Δεν μπορεί παρά να γίνει ο συσχετισμός με το κλείσιμο της Germania Airlines, αλλά και προηγουμένως της Cobalt, η οποία συνέδεε την Κύπρο με Φρανκφούρτη και Ντίσελντορφ. Μετά και την έκθεση τουρισμού του Βερολίνου ο υφυπουργός Σάββας Περδίδος είχε παραδεχθεί ότι η γερμανική αγορά κυριαρχείται από γενικότερη ανασφάλεια. Σε μια προσπάθεια να ελαχιστοποιήσει τις απώλειες, το Υπουργικό ενέκρινε αυξημένες προωθητικές ενέργειες προς τη γερμανική αγορά, για επιπλέον ναυλωμένες πτήσεις ώστε να καλυφθούν οι 30 χιλιάδες από

τις 50 χιλιάδες που χάθηκαν από την πτώχευση της Germania. Από την άλλη, μειωμένες κατά 21% ήταν οι αφίξεις από μία επίσης μεγάλη αγορά, αυτή του Ισραήλ. Αγορά, η οποία έχει μεγαλύτερο αποτύπωμα στα έσοδα που προκύπτουν από τον τουρισμό, με την ημερήσια κατά κεφαλή δαπάνη τουριστών να ανέρχεται στα 103,14 ευρώ. Στην περίπτωση των Γερμανών τουριστών η ημερήσια κατά κεφαλή δαπάνη είναι μεν χαμηλότερη, ωστόσο η διάρκεια παραμονής τους είναι μεγαλύτερη, έτσι και το σύνολο των εξόδων τους (665,44 ευρώ). Αυτά τα δεδομένα επιχειρεί να αντιστρέψει το Υφυπουργείο με το άνοιγμά του και στις γειτο-

νικές αγορές, οι οποίες δεν ήταν μέχρι σήμερα στην πρώτη γραμμή των προωθητικών ενεργειών, όπως για παράδειγμα η αγορά του Ισραήλ, της Ουκρανίας, της Ιορδανίας και του Λιβάνου.

Καλύτερος ο Απρίλιος

Πέραν των προπαθειών που γίνονται σε επίπεδο Υφυπουργείου και ο ιδιωτικός τομέας ήδη προχωρεί σε ενέργειες ώστε να μην υπάρξει κενό από τη γερμανική αγορά, επισημαίνει ο πρόεδρος των ταξιδιωτικών πρακτόρων Βασίλης Σταματάρης. Στέλνει παράλληλα ενθαρρυντικά μηνύματα, τονίζοντας ότι λόγω και του καθολικού και ορθόδοξου Πάσχα, ο Απρίλης

είναι σαφώς πιο δυνατός μήνας για τον τουρισμό μας, ενώ επισημαίνει ότι αυτός είναι και ο λόγος που ο φετινός Μάρτιος ήταν πιο μωδιασμένος. Από την άλλη, μπορεί να επαναλαμβάνεται συχνά, αλλά η παθογένεια της εποχικότητας του τουρισμού παραμένει από τα σημαντικότερα στοιχεία που πρέπει να κερδηθεί στην τουριστική βιομηχανία, καθώς οι διακυμάνσεις στις αφίξεις κοστίζουν στην παραγωγικότητα και αφαιρούν από την κερδοφορία των επιχειρήσεων και της τουριστικής βιομηχανίας στο σύνολό της. «Φυσικά, για να γίνει αυτό χρειάζεται συνεργασία όλων, να υπάρχουν αεροπορικές συνδέσεις, και να υπάρχουν προγράμματα από διοργανωτές ταξιδιών ώστε να υπάρχει μεγαλύτερη ισορροπία», επισημαίνει ο κ. Σταματάρης.

Πιο κάτω η Αιμώχωστος

Το άνοιγμα της καλοκαιρινής σεζόν βρήκε τις πληρότητες σε ικανοποιητικά, αλλά χαμηλότερα επίπεδα στην επαρχία Αιμώχωστου. Ο πρόεδρος ΠΑΣΥΣΕ Αιμώχωστου Δώρος Τάκκας επισήμανε ότι συγκρίνοντας τις υφιστάμενες κρατήσεις, αλλά και τον ρυθμό με τον οποίο γίνονται οι κρατήσεις, η γενική εικόνα που παρουσιάζει η Αγία Νάπα και ο Πρωταράς είναι μείωση της τάξης του 5%. Ήδη οι ξενοδόχοι φαίνεται να προσανατολίζονται σε ελκυστικά πακέτα και χαμηλότερες τιμές, στη βάση της θεωρίας ότι είναι καλύτερο να έχουν μειωμένα έσοδα από το να έχουν χαμηλές πληρότητες και αφίξεις. Και αυτό γιατί σε περίπτωση μείωσης αφίξεων, οι αντιδράσεις στην τουριστική βιομηχανία θα είναι αλυσιδωτές, όπως για παράδειγμα να χρειαστεί επαναπρογραμματισμός και μείωση πτήσεων, εξέλιξη η οποία είναι σαφώς απευκταία για όλους.

33 εκατομμύρια τουρίστες και 16 δισ. έσοδα το 2018 στην Ελλάδα

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Συγκρατημένα ενθαρρυντικά είναι τα μέχρι στιγμής στοιχεία για την ταξιδιωτική κίνηση του 2019 στα αεροδρόμια, καθώς η Fraport Greece ανακοίνωσε αύξηση της τάξης του 8,2% στα 14 περιφερειακά αεροδρόμια που διαχειρίζεται για το πρώτο τρίμηνο σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2018. Πλην όμως η αύξηση αυτή προέρχεται σε μεγάλο βαθμό από το εσωτερικό και όχι από ξένους επισκέπτες.

Την ίδια ώρα τα οριστικά στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος για το 2018 δείχνουν πως η εισερχόμενη ταξιδιωτική κίνηση το 2018 αυξήθηκε κατά 9,7% έναντι του 2017 και διαμορφώθηκε στα 33,072 εκατ. ταξιδιώτες, έναντι 30,161 εκατ. Οι ταξιδιωτικές εισπράξεις το 2018 διαμορφώθηκαν στα 16,086 δισ.

Τα τουριστικά έσοδα αυξήθηκαν κατά 10% σε σχέση με το 2017.

σημειώνοντας αύξηση 10% σε σχέση με το 2017.

Οι διανυκτερεύσεις ταξιδιωτών στην Ελλάδα διαμορφώθηκαν στα 230,727 εκατ. το 2018, έναντι 213,516 εκατ. το 2017, καταγράφοντας αύξηση κατά 8,1%. Μικρή αύξηση, κατά 1,7%, σημείωσε η δαπάνη ανά διανυκτέρευση (2018: 70 ευρώ, 2017: 69 ευρώ), ενώ η μέση διάρκεια παραμονής διαμορφώθηκε στις 7,0 διανυκτερεύσεις, μειωμένη ελαφρώς κατά 1,5% σε σύγκριση με το 2017 (7,1 διανυκτερεύσεις).

Ποιες ήταν οι σημαντικότερες

Το πρώτο τρίμηνο του 2019, ο αριθμός επιβατών στα 14 περιφερειακά αεροδρόμια που διαχειρίζεται η Fraport έφτασε το 1,92 εκατ.

χώρες προέλευσης ταξιδιωτικών εσόδων; Οι εισπράξεις από τη Γερμανία αυξήθηκαν κατά 16,0% και διαμορφώθηκαν στα 2,962 δισ. ευρώ, ενώ οι αντίστοιχες από τη Γαλλία μειώθηκαν κατά 4,0% και διαμορφώθηκαν στα 954 εκατ. Οι εισπράξεις από το Ηνωμένο Βασίλειο επίσης μειώθηκαν κατά 6,2% και διαμορφώθηκαν στα 1,937 δισ. Από τις χώρες εκτός της Ε.Ε.-28, μείωση κατά 18,5% παρουσίασαν οι εισπράξεις από τη Ρωσία, οι οποίες διαμορφώθηκαν στα 341 εκατ. ευρώ, ενώ από τις ΗΠΑ σημείωσαν σημαντική άνοδο κατά 27,8% και διαμορφώθηκαν σε 1,040 δισ. ευρώ.

Όσον αφορά την αρχή της φετινής χρονιάς, συνολικά, το πρώτο τρίμηνο του 2019 ο αριθμός επιβατών στα 14 περιφερειακά αεροδρόμια που διαχειρίζεται η Fraport έφτασε το 1,92 εκατ., υπερβαίνον-

τας τα επίπεδα του προηγούμενου έτους κατά 8,2%. Κατά τη διάρκεια του Μαρτίου, η επιβατική κίνηση των αεροδρομίων παρουσίασε αύξηση 1,1%, φθάνοντας συνολικά τους 710.000 επιβάτες. Η επιβατική κίνηση εσωτερικού σημείωσε αύξηση 4,7% σε σύγκριση με τον Μάρτιο του 2018. Κως, Κεφαλονιά, Ακτίο, Καβάλα, Μυτιλήνη, Κέρκυρα και Σαντορίνη παρουσίασαν διψήφιο ρυθμό ανάπτυξης, ενώ παρόμοιες αυξητικές τάσεις εμφανίζονται στα αεροδρόμια Σάμου και Θεσσαλονίκης. Όμως η διεθνής επιβατική κίνηση παρουσίασε μείωση 4,8%. Παρ' όλα αυτά, τα αεροδρόμια Θεσσαλονίκης, Ακτίου και Σάμου εμφανίζουν άνοδο. Τα στοιχεία που αφορούν τα υπόλοιπα αεροδρόμια έχουν επηρεαστεί κυρίως λόγω της κινητής εορτής του Πάσχα των Καθολικών, που το 2018 εορτάστηκε

στις αρχές Απριλίου ενισχύοντας έτσι τα περυσινά μεγέθη.

Στο ΔΑΑ

Στο διεθνές αεροδρόμιο της Αθήνας πάντως η ξένη ταξιδιωτική κίνηση συνεχίζει να ενισχύεται. Συνολικά, κατά τους πρώτους τρεις μήνες του έτους, η κίνηση του αεροδρομίου «Ελευθέριος Βενιζέλος» έφθασε τα 4,37 εκατομμύρια επιβάτες, σημειώνοντας άνοδο της τάξης του 9,4%. Η επιβατική κίνηση τόσο του εσωτερικού όσο και του εξωτερικού παρουσίασε ανάπτυξη 8,8% και 9,7%, αντίστοιχα. Μόνον για τον Μάρτιο η επιβατική κίνηση σημείωσε άνοδο της τάξης του 8,8% φθάνοντας το 1,65 εκατ. επιβάτες. Τόσο ο αριθμός των επιβατών εσωτερικού όσο και ο αντίστοιχος των διεθνών επιβατών παρουσίασε άνοδο 7,9% και 9,1%, αντίστοιχα.

Την Τετάρτη ξανά στις αγορές η Κύπρος

Σκοπός η πρόωρη αποπληρωμή όλου ή μέρους του εναπομείναντος ρωσικού δανείου - Στόχος η άντληση 1-1,5 δισ. ευρώ

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Την Τετάρτη 24 Απριλίου, εκτός απροόπτου, η Κύπρος θα βγει στις αγορές για δεύτερη φορά εντός του 2019. Σκοπός της έκδοσης, η άντληση χρημάτων για την πρόωρη αποπληρωμή όλου ή μέρους του εναπομείναντος ρωσικού δανείου. Όπως άλλωστε είχε ανακοινώσει ο υπουργός Οικονομικών την προηγούμενη εβδομάδα, «εξετάζεται το ενδεχόμενο για την πρόωρη αποπληρωμή του δανείου, αντώντας χρήματα από την έκδοση ομολόγου.

Η «Κ» δεν είναι σε θέση να γνωρίζει τη διάρκεια του ομολόγου, το οποίο θα είναι όμως ευρωπαϊκό ομόλογο (EMTN), ωστόσο, όσον αφορά στο αντλούμενο ποσό, θα ανέλθει στο 1 – 1,5 δισ. ευρώ. Αν και παραμένουν ανοικτές όλες οι λεπτομέρειες της έκδοσης, με το οικονομικό επιτελείο να αξιολογεί το κόστος, αλλά και τη διάρκεια του δανεισμού, τα απαιτούμενα χρήματα ενδεχομένως να έλθουν από 7ετές ή και 10ετές ομόλογο. Όπως παλαιότερα είχαν αναφέρει σε προηγούμενες εκδόσεις πηγές από το Υπουργείο Οικονομικών, «ο βραχυπρόθεσμος δανεισμός είναι φθηνός, αλλά δεν είναι και ο ενδεδειγμένος». Πρόσθετα, οι μέχρι τώρα διαθέσιμες πληροφορίες θέλουν η ανακοίνωση για την έκδοση του ευρωπαϊκού ομολόγου (EMTN) να γνωστοποιηθεί την ερχόμενη Τρίτη και ως ειθισται, την επομένη, δηλαδή την Τετάρτη, θα ανοίξει το βιβλίο των προσφορών. Οι συζητήσεις μεταξύ Υπουργείου και επενδυτικών τραπεζών για την προετοιμασία της έκδοσης πάντως έχουν πραγματοποιηθεί.

«Είναι γεγονός ότι τα δεδομένα για την κυπριακή οικονομία στις

Τα βλήματα είναι πλέον στραμμένα στο επιτόκιο που θα λάβει για το ευρωπαϊκό ομόλογο που θα εκδώσει η Δημοκρατία την Τετάρτη και αν θα αποδειχθεί ορθή κίνηση για να αντικαταστήσει το χρέος που έχει από το 2011.

διεθνείς αγορές είναι εξαιρετικά θετικά και μας δημιουργεί κάποιες ευκαιρίες, τις οποίες αξιολογούμε και δεν θα διστάσουμε να αξιοποιήσουμε», είχε δηλώσει χαρακτηριστικά ο υπουργός εντός της προηγούμενης εβδομάδας.

Το 15ετές

Στα μέσα Φεβρουαρίου η Κύπρος προχώρησε με την έκδοση 15ετούς μακροπρόθεσμου ευρωπαϊκού ομολόγου EMTN και άντλησε 1 δισ. ευρώ με επιτόκιο στο 2,75%. Απόδειξε πως μπορεί να προσελκύσει και μακροπρόθεσμους επενδυτές,

Την Τρίτη θα ανακοινωθεί, εκτός απροόπτου, πως θα βγει η Κύπρος με ευρωπαϊκό ομόλογο και την επομένη θα ανοίξει το βιβλίο των προσφορών.

ένα στοιχείο για το Υπουργείο, την πολιτική της κυβέρνησης και την οικονομία της χώρας. Την έκδοση του ομολόγου ανέλαβαν οι τράπεζες CITI, Goldman Sachs International και HSBC. Τον Σεπτέμβριο του 2018 η χώρα είχε εκδώσει 10ετές ομόλογο με επιτόκιο 2,40% και μπορεί να είχε καταγραφεί ως ο φθηνότερος δανεισμός της χώρας στα χρονικά της, ωστόσο, χρηματιστηριακοί κύκλοι είχαν δηλώσει πως ήταν λίγο «άδικος» και θα μπορούσε να πετύχει καλύτερο. Τα βλήματα είναι πλέον στραμμένα στο επιτόκιο που θα λάβει για το

ομόλογο που θα εκδώσει η χώρα την Τετάρτη και αν θα αποδειχθεί ορθή κίνηση για να αντικαταστήσει το ρωσικό χρέος.

Τι οφείλει

Μέχρι το 2021 η Κυπριακή Δημοκρατία είχε συμφωνήσει να αποπληρώνει το δάνειο σε δύο ετήσιες δόσεις, και σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής θα έδινε 710 – 715 εκατ. τον χρόνο. Το επιτόκιο του δανείου είχε μειωθεί το 2013 από 4,5% σε 2,5%. Πλέον, η Κύπρος χρωστάει στη Ρωσία 1,57 δισ. ευρώ από το συνολικό δανεισμό

των 2,5 δισ. ευρώ που έλαβε το 2011, αν και το Γραφείο Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους (ΓΔΧ) της Κυπριακής Δημοκρατίας στα στοιχεία του παρουσιάζει πως οφείλονται 1,87 δισ. ευρώ. Τον προηγούμενο μήνα, τον Μάρτιο του 2019 το κράτος αποπλήρωσε 312,5 εκατ. ευρώ στη Ρωσία, γι' αυτό προκύπτει και η λογιστική διαφορά.

Βάσει του πλάνου του ΓΔΧ το πρόγραμμα αποπληρωμών μέχρι το 2021, της χρονιάς που είχε συμφωνηθεί να αποπληρωθεί το ρωσικό δάνειο στην ολότητά του, είναι το ακόλουθο. Για το 2019 η Κ.Δ. έχει προγραμματίσει να καταβάλει συνολικά 2,2 δισ. δανείων, από τα οποία τα 715 εκατ. αφορούν το ρωσικό δάνειο, 1,38 δισ. ευρώ αφορούν ομόλογα εσωτερικού και 199 εκατ. ευρώ αφορούν ομόλογα εξωτερικού.

Κατά το 2020 οι πληρωμές των δανείων μειώνονται ολίγον τι σύμφωνα με το πλάνο, στα 2,02 δισ. ευρώ, που χωρίζονται σε 458 εκατ. για ομόλογα εξωτερικού, 820 εκατ. σε ομόλογα εσωτερικού και 710 εκατ. ευρώ για το ρωσικό δάνειο.

Τα στοιχεία του Γραφείου Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους δείχνουν ότι το 2021 τα δάνεια θα κυμανθούν συνολικά στο 1,74 δισ. ευρώ. Το ρωσικό δάνειο στα 714 εκατ. ευρώ, ενώ για τα ομόλογα εξωτερικού δεν θα κατατεθούν χρήματα. Στα ομόλογα εσωτερικού θα δοθούν 861 εκατ. ευρώ, ενώ 168 εκατ. ευρώ θα πάνε για αποπληρωμή δανείων του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ) και του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Στήριξης (ΕΜΣ).

Συνολικά φαίνεται από τους σχετικούς πίνακες πως η Κύπρος χρωστάει 20,8 δισ. ευρώ που θα πρέπει να αποπληρώσει μέχρι και μετά το 2035.

Κλειδώνοντας υψηλές αποδόσεις στην εποχή του 5G

Το μέλλον των τηλεπικοινωνιών και γενικότερα του τομέα της τεχνολογίας περιστρέφεται γύρω από τα ασύρματα δίκτυα πέμπτης γενιάς (5G). Το 5G είναι με διαφορά το πιο πολυσυζητημένο θέμα, αφενός γιατί αποτελεί ένα τεράστιο τεχνολογικό άλμα και αφετέρου γιατί θα δώσει το έναυσμα για την εισαγωγή στην αγορά ενός μεγάλου φάσματος υπηρεσιών (τεχνητή νοημοσύνη, εικονική πραγματικότητα, αυτόνομα αυτοκίνητα κ.α.).

Σε σχέση με τα σημερινά ασύρματα δίκτυα, τα δίκτυα 5G θα μπορούν να διαχειριστούν 1.000 φορές περισσότερα δεδομένα σε 100 φορές υψηλότερες ταχύτητες. Το 5G υπερέρχει από τις υφιστάμενες τεχνολογίες αφού “τρέχει” με μεγαλύτερες ταχύτητες και προσφέρει βελτιωμένη διαθεσιμότητα (χαμηλότερο latency), αξιοπιστία και αποδοτικότητα.

Η επένδυση είναι μονόδρομος για τους παρόχους

Στα επόμενα χρόνια οι πάροχοι των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών καλούνται να επενδύσουν τεράστια ποσά για την ανάπτυξη δικτύων 5G. Η επιλογή αυτή αποτελεί μονόδρομο αφού τυχόν μη αναβάθμιση του δικτύου θα ισούται αυτόματα με εμπορική αποτυχία, καθώς ο εν λόγω πάροχος θα μείνει πίσω από τον ανταγωνισμό.

Οι πάροχοι καλούνται να προβούν στις επενδύσεις αυτές, ενώ οι αναμνήσεις είναι ακόμα νωπές από τις “φτωχές” επιδόσεις των αντίστοιχων επενδύσεων στα σημερινά δίκτυα (4G), ως αποτέλεσμα αφενός της απορρόφησης μεριδίου της αγοράς από εταιρείες ανάπτυξης εφαρμογών OTT και αφετέρου των τάσεων των καταναλωτών, οι οποίοι αναμένουν από τους παρόχους ολοένα και μεγαλύτερες ταχύτητες σε χαμηλότερες τιμές. Χαρακτηριστικό είναι το αποτέλεσμα της πρόσφατης έρευνας της PwC, η οποία κατέδειξε ότι μόνο το 33% των καταναλωτών είναι διατεθειμένο να πληρώσει περισσότερα χρήματα για τις αυξημένες ταχύτητες του 5G. Ενδεικτικό είναι και το στατιστικό στοιχείο ότι τα τελευταία τρία χρόνια οι αποδόσεις των επενδυτών στις 39 μεγαλύτερες εταιρείες τηλεπικοινωνιών υπολείπονταν αυτών των γενικών δεικτών επενδύσεων.

Δύο εναλλακτικές στρατηγικές

Οι πάροχοι καλούνται να επιλέξουν την στρατηγική τους, ανάμεσα στην επικέντρωση στις παραδοσιακές τους δεξιότητες και υπηρεσίες και στον επαναπροσδιορισμό (re-invent) του επιχειρησιακού τους μοντέλου. Η πρώτη στρατηγική περιλαμβάνει α) την ανάπτυξη επιπρόσθετων πηγών εισοδημάτων από υπηρεσίες στον τομέα των τηλεπικοινωνιών (για παράδειγμα προϊόντα ανταγωνιστικά προς τις υπηρεσίες που προσφέρουν επίγεια τηλεπικοινωνιακά δίκτυα FTTH), β) τη βελτίωση της εμπειρίας του συνδρομητή μέσω της αυξημένης αξιοπιστίας που προσφέρει το 5G και γ) τη μείωση του κόστους της μονάδας μέσω της αυξημένης αποδοτικότητας των δικτύων 5G αλλά και της αξιοποίησης εναλλακτικών καινοτόμων μον-

τέλων ανάπτυξης και διαχείρισης δικτύων.

Η δεύτερη στρατηγική δίνει τη δυνατότητα δημιουργίας αξίας στην αγορά, μέσω καινούργιων υπηρεσιών και πηγών εισοδήματος. Ο πάροχος καλείται να κατανοήσει τις δυνατότητες του 5G στα πλαίσια των αναγκών του τελικού παραλήπτη και σε συνεργασία με άλλους φορείς στην αγορά να προσφέρει ολοκληρωμένες λύσεις. Τα παραδείγματα τέτοιων λύσεων είναι ανεξάντλητα, έξυπνα δίκτυα διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, συστήματα διαχείρισης κυκλοφορίας, συντήρηση βιομηχανικών μονάδων εξ αποστάσεως, διαχείριση στόλου διανομής, αυτοματοποιημένες ιατρικές υπηρεσίες, εξελιγμένες μορφές ψυχαγωγίας κ.α.

Είναι προφανές ότι η δεύτερη στρατηγική είναι για αρκετούς παρόχους πιο ελκυστική αφού δημιουργεί μεγαλύτερες προοπτικές για υψηλή απόδοση και προετοιμάζει καλύτερα τον οργανισμό για τις μελλοντικές προκλήσεις. Η επιτυχία στα πλαίσια της στρατηγικής αυτής απαιτεί την ανάπτυξη καινούργιων δεξιοτήτων και επιχειρησιακών μοντέλων.

Άποψη. Η Κύπρος στην εποχή του 5G

Σε μια μικρή αγορά όπως η Κυπριακή, είναι πιθανό ότι αρκετές από τις καινοτόμες και ολοκληρωμένες λύσεις (use cases) που θα εφαρμοστούν, θα έχουν προκύψει από τις λύσεις που θα αναπτυχθούν για μεγαλύτερες αγορές, υπό τον έλεγχο των διεθνών εταιρειών τεχνολογίας. Η δυνατότητα των τοπικών τηλεπικοινωνιακών παρόχων να αντλήσουν ικανοποιητικές αποδόσεις θα είναι περιορισμένες. Ως εκ τούτου οι πάροχοι που θα επιτύχουν στην εποχή του 5G, θα είναι αυτοί που θα επενδύσουν στην ανάπτυξη τοπικών λύσεων και στην καλλιέργεια των σχέσεων τους με τους τοπικούς επιχειρησιακούς φορείς. Ρόλο στην ανάπτυξη του τομέα αυτού έχει και η πολιτεία μέσω της χρηματοδότησης της καινοτομίας και της απλούστευσης της εποπτείας και των διαδικασιών, αλλά και μέσω του ρόλου της ως ένας φορέας που συνεργάζεται με τους παρόχους για να μπορέσει να αναπτύξει λύσεις που ωθούν την ανταγωνιστικότητα και βελτιώνουν το βιοτικό επίπεδο. Στο πλαίσιο της τοπικής οικονομίας οι ολοκληρωμένες λύσεις (use cases) θα πρέπει να χτίζονται στις δεξιότητες της Κύπρου σε τομείς όπως, ο τουρισμός και η ψυχαγωγία, η ναυτιλία, οι υπηρεσίες, η ανώτερη εκπαίδευση, οι υπηρεσίες υγείας, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας κ.α.

Γιώργος Ιωάννου

Επιχειρησιακός Διευθυντής
Ελεγκτικές Υπηρεσίες, PwC Κύπρου

ΘΕΡΙΝΟ ΩΡΑΡΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

ΩΡΕΣ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΚΟΙΝΟΥ
ΑΠΟ 2 ΜΑΪΟΥ 2019

ΔΕΥΤΕΡΑ – ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 08:15 – 13:30

ΓΙΑ ΕΥΚΟΛΗ 24/7 ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ,
ΚΑΝΕ ΤΙΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΣΟΥ ΜΕΣΩ
ΤΩΝ ATM ΜΑΣ, ΤΟΥ WEB BANKING
ΚΑΙ ΤΟΥ MOBILE APP.

www.hellenicbank.com

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Πιο ακριβά και από την Ε.Ε. τα καύσιμα

Μέχρι 17 σεντς πιο ψηλά η τιμή της βενζίνης σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο και στα 18 σεντς το πετρέλαιο κίνησης

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Οι τελευταίες διαπιστώσεις του Κυπριακού Συνδέσμου Καταναλωτών για ασυνήθιστες αυξήσεις στις τιμές των καυσίμων την περασμένη Τετάρτη δεν έχουν προκαλέσει καμία αντίδραση από τους αρμόδιους φορείς. Εξάλλου το θέμα είχε συζητηθεί σε μία από τις τελευταίες συνεδρίες της Επιτροπής Εμπορίου της Βουλής, και στην παρουσία εκπροσώπων του Υπουργείου Εμπορίου, οι οποίοι ξεκαθάρισαν ότι δεν διαφαίνεται αίσχροκέρδεια, ούτε δικαιολογείται παρέμβαση για πλάφον. Στάση η οποία δεν αλλάζει ούτε και από το γεγονός ότι από τον Φεβρουάριο 2019, οι μέσες τιμές χωρίς τους φόρους στην Κύπρο, αυξήθηκαν και ξεπέρασαν τον μέσο όρο των αντίστοιχων τιμών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά ούτε και

Αιχμές κατά των εταιρειών πετρελαιοειδών αφήνει ο κυπριακός σύνδεσμος καταναλωτών, ο οποίος κάνει λόγο για παιχνίδια εις βάρος της τσέπης του καταναλωτή.

από το γεγονός ότι από τον Ιούλιο 2018, η μέση λιανική τιμή του πετρελαίου κίνησης άρχισε να αυξάνεται σταδιακά με μεγαλύτερο ρυθμό από την αύξηση της μέσης τιμής της βενζίνης 95, με αποτέλεσμα, στις 21 Φεβρουαρίου 2019, η λιανική τιμή του πετρελαίου κίνησης να ήταν κατά 9,5 σεντς το λίτρο ψηλότερη από την τιμή της βενζίνης 95.

«Ανεξήγητες οι αυξήσεις»

Μιλώντας στην «Κ» ο πρόεδρος του Συνδέσμου Καταναλωτών Μάριος Δρουσιώτης αναφέρει ότι οι συμπεριφορές διαμόρφωσης των τιμών είναι ανεξήγητες. Την ίδια

Χωρίς απάντηση οι εκκλήσεις του Συνδέσμου Καταναλωτών, που ζητούν από το Υπουργείο Ενέργειας και την Υπηρεσία Προστασίας Καταναλωτή.

ώρα, προσθέτει, η αυξητική τάση των τιμών στα καύσιμα, υποστηρίζεται από το κράτος, το οποίο αδυνατεί να ελέγξει ή να πάρει απόφαση ή να δημοσιοποιήσει στοιχεία αναφορικά με τις τιμές αγοράς της πρώτης ύλης την στιγμή που αγοράζεται και σε ποιο βαθμό, η τιμή αυτή αυξάνεται μέχρι να φτάσει στα ντεπόζιτα των αυτοκινήτων. Ο κ. Δρουσιώτης αφήνει παράλληλα αιχμές κατά των εταιρειών πετρελαιοειδών, αναφέροντας ότι ένα μεγάλο μέρος από τη μείωση του φόρου, καταλήγει στα ταμεία τους. Σε επικοινωνία μας με μέλη της Επιτροπής Εμπορίου

της Βουλής, μας αναφέρθηκε ότι δεν έχουν στην ατζέντα θέμα συζητήσης για τις τιμές των καυσίμων. Απαντήσεις για το θέμα της αύξησης δεν υπάρχουν, τουλάχιστον επί του παρόντος ούτε από πλευράς της Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού, αλλά ούτε και από πλευράς της Επιτροπής Προστασίας του Καταναλωτή.

Ανεβαίνουν οι τιμές

Η ανοδική πορεία της τιμής στην αμόλυβδη 95 οκτανίων άρχισε να καταγράφεται από την αρχή του 2019. Περὶ τα μέσα Μαρτίου οι τιμές σκαρφάλωσαν στο 1,149 ευρώ

ανά λίτρο, στο 1,182 την πρώτη εβδομάδα Απριλίου, και μέχρι την προηγούμενη Δευτέρα (15 Απριλίου) ο μέσος όρος των τιμών ξεπέρασε το 1,20 σεντς ανά λίτρο. Σε επίπεδο τετραμηνίας, η τιμή της αμόλυβδης 95 αυξήθηκε κατά δώδεκα σεντς, ενώ για την ίδια περίοδο το πετρέλαιο κίνησης ήταν ακριβότερο κατά έξι σεντς. Μάλιστα, σύμφωνα με τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής η μέση λιανική τιμή πώλησης του πετρελαίου κίνησης στην Κύπρο ήταν την 15η Απριλίου στα 1,248 ευρώ ανά λίτρο και κυμάνθηκε την προηγούμενη εβδομάδα σε τιμές ακριβότερες από τον ευρωπαϊκό

μέσο όρο. Πιο ψηλά από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο κυμάνθηκε από τον Φεβρουάριο μέχρι το τέλος Μαρτίου και η αμόλυβδη 95 οκτανίων σύμφωνα με τους πίνακες τους οποίους ο σύνδεσμος καταναλωτών έχει στη διάθεσή του.

Οι τιμές διεθνώς

Την προηγούμενη εβδομάδα η τιμή του πετρελαίου μπρεντ αυξήθηκε και έφτασε στο ψηλότερο επίπεδο του 2019, ξεπερνώντας τα 72 δολάρια το βαρέλι. Την ανοδική πορεία των τιμών ενισχύουν οι κυρώσεις των ΗΠΑ σε Βενεζουέλα και Ιράν, και από τη συμφωνία των

χωρών του ΟΠΕΚ να μειώσουν την παραγωγή τους κατά 1,2 εκατ. βαρέλια την ημέρα.

Η τιμή εισαγωγής των προϊόντων, τα αποθέματα των εταιριών πετρελαιοειδών, καθώς και η συναλλαγματική ισοτιμία του δολαρίου έναντι του ευρώ είναι οι βασικοί παράγοντες, οι οποίοι επηρεάζουν τη διαμόρφωση των τιμών που φτάνουν στον καταναλωτή.

Υπενθυμίζεται ότι από τον Μάιο του 2004 οι τιμές των πετρελαιοειδών στην Κύπρο δεν καθορίζονται από το κράτος. Σημειώνεται, επίσης, ότι στην Κύπρο δεν εισάγεται αργό πετρέλαιο, αλλά έτοιμα διυλισμένα προϊόντα, όπως βενζίνη, πετρέλαιο κίνησης και πετρέλαιο θέρμανσης, τα οποία καλύπτουν εξ ολοκλήρου την εγχώρια ζήτηση. Η αγορά των καυσίμων γίνεται σε συχνότητα επτά ή δώδεκα ημερών, από τα διυλιστήρια Ελλάδας ή Ισραήλ λόγω του χαμηλότερου ναύλου. Ακολουθώς μεταφέρονται στις εγκαταστά-

Από την αρχή του 2019 η αύξηση στην αμόλυβδη 95 οκτανίων ήταν 12 σεντς ανά λίτρο, ενώ έξι σεντς ακριβότερο είναι το πετρέλαιο κίνησης.

σεις των εταιριών στην Κύπρο και από εκεί γίνεται η διανομή μέσω βυτιοφόρων στα πρατήρια.

Για την τιμολόγηση των ετοιμών διυλισμένων προϊόντων στην Κύπρο χρησιμοποιείται ο ημερήσιος δείκτης Platt's Basis Italy για κάθε είδος καυσίμου, ενώ το κάθε καύσιμο έχει τη δική του διακύμανση. Στην τιμή που προκύπτει προστίθεται το κόστος μεταφοράς των εταιριών και έτσι προκύπτει η χονδρική τιμή στην οποία αγοράζουν οι πρατηριούχοι, οι οποίοι από την πλευρά τους ξεκαθαρίζουν ότι το κέρδος τους περιορίζεται μόλις στα 5-6 σεντς ανά λίτρο.

Σαφή τα μηνύματα του Μπίλινσγκλι για την Κύπρο

Ευχαριστημένος με την πρόοδο της χώρας στο θέμα της καταπολέμησης ξεπλύματος μαύρου χρήματος

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Ευχαριστημένος από την πρόοδο που έχει επιδείξει η Κύπρος στο ζήτημα της καταπολέμησης ξεπλύματος μαύρου χρήματος παρουσιάστηκε ο Αμερικανός υφυπουργός Οικονομικών, αρμόδιος για θέματα καταπολέμησης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, Μάρσαλ Μπίλινγκσλι στη διήμερη επίσκεψή του στο νησί. Παράλληλα, όμως, ο Αμερικανός αξιωματούχος απέστειλε σαφή μηνύματα προς την κυβέρνηση και τις εποπτικές αρχές, αφού στις δηλώσεις του έκα-

Το κλίμα της εμπιστοσύνης των ΗΠΑ προς το πρόσωπο της Κύπρου άρχισε το φθινόπωρο να αλλάζει, μετά την οδηγία της Κεντρικής για τις «εταιρείες κέλυφος».

νε λόγο για την ανάγκη της διατήρησης και της εντατικοποίησης της συνεργασίας. Κύπρου - Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής στο επόμενο διάστημα. Πρόσθετα, το κλίμα της τωρινής επίσκεψης σε σχέση με την περσινή αντίστοιχη περίοδο ήταν εντελώς διαφορετικό. Υπενθυμίζεται πως ο αξιωματούχος είχε φέρει μαζί του ενισχυμένη λίστα με ονόματα για τα οποία οι Αρχές έπρεπε να λάβουν συγκεκριμένα μέτρα και να τα αποκλείσει

Το κλίμα της τωρινής επίσκεψης του Αμερικανού υφυπουργού Οικονομικών ήταν εντελώς διαφορετικό σε σχέση με πέρυσι.

από το επιχειρείν της Κύπρου. Η λίστα επί της ουσίας είχε λειτουργήσει επιπρόσθετα από τα μέτρα στα οποία είχαν προχωρήσει ήδη κυπριακές τράπεζες με απώτερο σκοπό τη διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής της σταθερότητας της χώρας. Από την αρχή του 2018 οι κυπριακές τράπεζες είχαν εντείνει τις προσπάθειες για κλείσιμο ύποπτων λογαριασμών (άρχισαν το 2013), ενώ η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου έφερε την οδηγία για

τις εταιρείες κέλυφος και τερμάτισε ουσιαστικά όποιες εταιρείες ήταν απλώς γραμμένες στην Κύπρο, δεν είχαν ενεργή δραστηριότητα ή οι συναλλαγές τους δεν ήταν διαφανείς.

Εκ του αποτελέσματος των συναντήσεων με Κύπριους αξιωματούχους κατά την Πέμπτη και την Παρασκευή σε συνδυασμό με την εφαρμογή των κυρώσεων που έχει επιβάλει η αμερικανική κυβέρνηση, το κλείσιμο των λογαριασμών και

την εφαρμογή της οδηγίας για τις εταιρείες κέλυφος φάνηκε ότι οι Αμερικανοί έμειναν ικανοποιημένοι.

Από πλευράς του ο υπουργός Οικονομικών Χάρης Γεωργιάδης μετά τη συνάντησή που είχε με τον υφυπουργό Οικονομικών κ. Μπίλινγκσλι τόνισε πως υπάρχει ουσιαστική, εκτός από στενή συνεργασία μεταξύ των χωρών. Τόνισε, επίσης, πως πρέπει και μπορούν να γίνουν περισσότερα ώστε

να επεκταθούν οι οικονομικές και οι χρηματοοικονομικές σχέσεις Κύπρου - ΗΠΑ. «Γνωρίζουμε επίσης ότι αντιμετωπίζουμε κοινές προκλήσεις, παγκόσμιες προκλήσεις, την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, πρόκειται για μια σημαντική ενασχόληση και για τις δύο κυβερνήσεις μας, είναι σημαντικό ενασχόληση για την Ε.Ε., τις ΗΠΑ και για μας και σε αυτά τα ζητήματα έχουμε μια πολύ ισχυρή συνεργασία προωθώντας μια κοινή ατζέντα.

Οι επαφές αυτές θα διατηρηθούν και θα επεκταθούν», ανέφερε χαρακτηριστικά ο υπουργός, καταλήγοντας ότι στη μεταξύ τους συνάντηση συζητήθηκαν συγκεκριμένες προτάσεις για το πώς οι δύο χώρες μπορούν να συνεργαστούν πιο αποτελεσματικά.

Όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ» πάντως, το κλίμα της εμπιστοσύνης των ΗΠΑ προς το πρόσωπο της Κύπρου άρχισε το φθινόπωρο να αλλάζει, μετά την οδηγία της Κεντρικής για τις «εταιρείες κέλυφος».

Επιβεβαιώνει και Ηροδότου

Ο Αμερικανός αξιωματούχος είχε προγραμματισμένες αρκετές συναντήσεις στη διήμερη επίσκεψή του. Μία από αυτές ήταν και με το νέο διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας, Κωνσταντίνο Ηροδότου. Στο ίδιο ύψος των παραπάνω δηλώσεων κινήθηκε και ο κ. Ηροδότου, δηλώνοντας στην «Κ» πως ο Αμερικανός επιβεβαίωσε πράγματι την πρόοδο της Κύπρου.

Για τη συγκεκριμένη επίσκεψη του Αμερικανού στην Κύπρο ο κ.

Ηροδότου δεν επεκτάθηκε περαιτέρω, αλλά σημείωσε ότι οι προσπάθειες και η πρόοδος που έχει επιτύχει η Κύπρος έχει αρχίσει να αναγνωρίζεται σε διεθνές επίπεδο. Έκανε αναφορά στην προσπάθεια από το 2013 για την καταπολέμηση του ξεπλύματος και τις αντιμέτωπησης της τρομοκρατίας από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, τα τραπεζικά ιδρύματα, τον Σύνδεσμο Τραπεζών, το Υπουργείο Οικονομικών και το Υπουργείο Εξωτερικών. Ανέφερε δε, για την προσπάθεια των παραπάνω τον τελευταίο χρόνο για την αναστροφή της εικόνας της χώρας στο διεθνές επενδυτικό κοινό. Στη συνέχεια, επανέλαβε τη δήλωση που έκανε σε πρόσφατο οικονομικό φόρουμ, λέγοντας πως η συνεργασία των κυπριακών αρχών και των οργανισμών με στόχο την προβολή της χώρας αποδεικνύει πως οι κοινοί στόχοι φέρνουν και σωστά αποτελέσματα. Ο κ. Ηροδότου έκανε αναφορά στις δράσεις που έχει προχωρήσει η Κύπρος προσφάτως, λέγοντας πως η Κύπρος εφαρμόζει την 4η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας, έχει προχωρήσει στην εφαρμογή της οδηγίας για τις εταιρείες κέλυφος και έχει κλείσει λογαριασμούς πελατών που η δραστηριότητά τους δεν ήταν διαφανής.

«Η αίσθηση του επενδυτικού κινδύνου για τη χώρα έχει πέσει αρκετά και είναι πολύ ενθαρρυντικό και σημαντικό για έναν επενδυτή που θέλει να επενδύσει στην Κύπρο», κατέληξε.

Η ραχοκοκαλιά της οικονομίας «έσπασε» στην κρίση

Μέσα σε οκτώ χρόνια οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις μειώθηκαν κατά 182.694

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Πολύ μεγαλύτερο ήταν το τίμημα που πλήρωσαν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, η περίφημη ραχοκοκαλιά της ελληνικής οικονομίας, στα χρόνια της κρίσης, σε σύγκριση με τις υπόλοιπες επιχειρήσεις. Τα «λουκέτα» σε αυτή την κατηγορία ήταν πολύ περισσότερα από ό,τι συνολικά, με την επιθυμητή για πολλούς συγκέντρωση των επιχειρήσεων σε μεγαλύτερα και πιθανόν πιο βιώσιμα επιχειρηματικά σχήματα να επέρχεται σε σημαντικό βαθμό, έστω και βίαια. Σύμφωνα με την πρώτη ετήσια έκθεση για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις που παρουσίασε χθες η Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων (ΓΣΕΒΕΕ), έκθεση που υλοποίησε ο επισημονικός της βραχίονας, το Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων (ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ), ενώ ο αριθμός συνολικά των επιχειρήσεων ήταν μικρότερος το 2016 κατά 9,4% σε σύγκριση με το 2008 –από 942.671 επιχειρήσεις το 2008, 855.346 οκτώ χρόνια μετά–, στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις οι απώλειες ήταν πολύ μεγαλύτερες.

Συγκεκριμένα, το 2016 υπήρχαν πλέον 182.694 λιγότερες μικρομεσαίες επιχειρήσεις σε σύγκριση με το 2008, αριθμός που αντιστοιχεί σε καθαρή μείωση 28,36% για την περίοδο 2008-2016. Οι μεγαλύτερες απώλειες εντοπίζονται στο πεδίο των πολύ μικρών επιχειρήσεων, αυτών που απασχολούν έως τέσσερα άτομα, με το μερίδιό τους στο σύνολο της οικονομίας να μειώνεται σε 89,51% σε σύγκριση με 93,96% το 2008 και σε 87,7% στο σύνολο των ΜμΕ από 93,3% το 2008.

Από την άλλη, στη διάρκεια της

εξεταζόμενης περιόδου, το μερίδιο των μεγαλύτερων επιχειρήσεων αυξήθηκε στο 0,28% από 0,20% όσων απασχολούν πάνω από 100 άτομα, στο 0,30% από 0,23% όσων απασχολούν από 50 έως 99 άτομα κ.ο.κ. Συνολικά το μερίδιο των μεγαλύτερων επιχειρήσεων, από 6,04% το 2008, έφτασε το 10,51% το 2016.

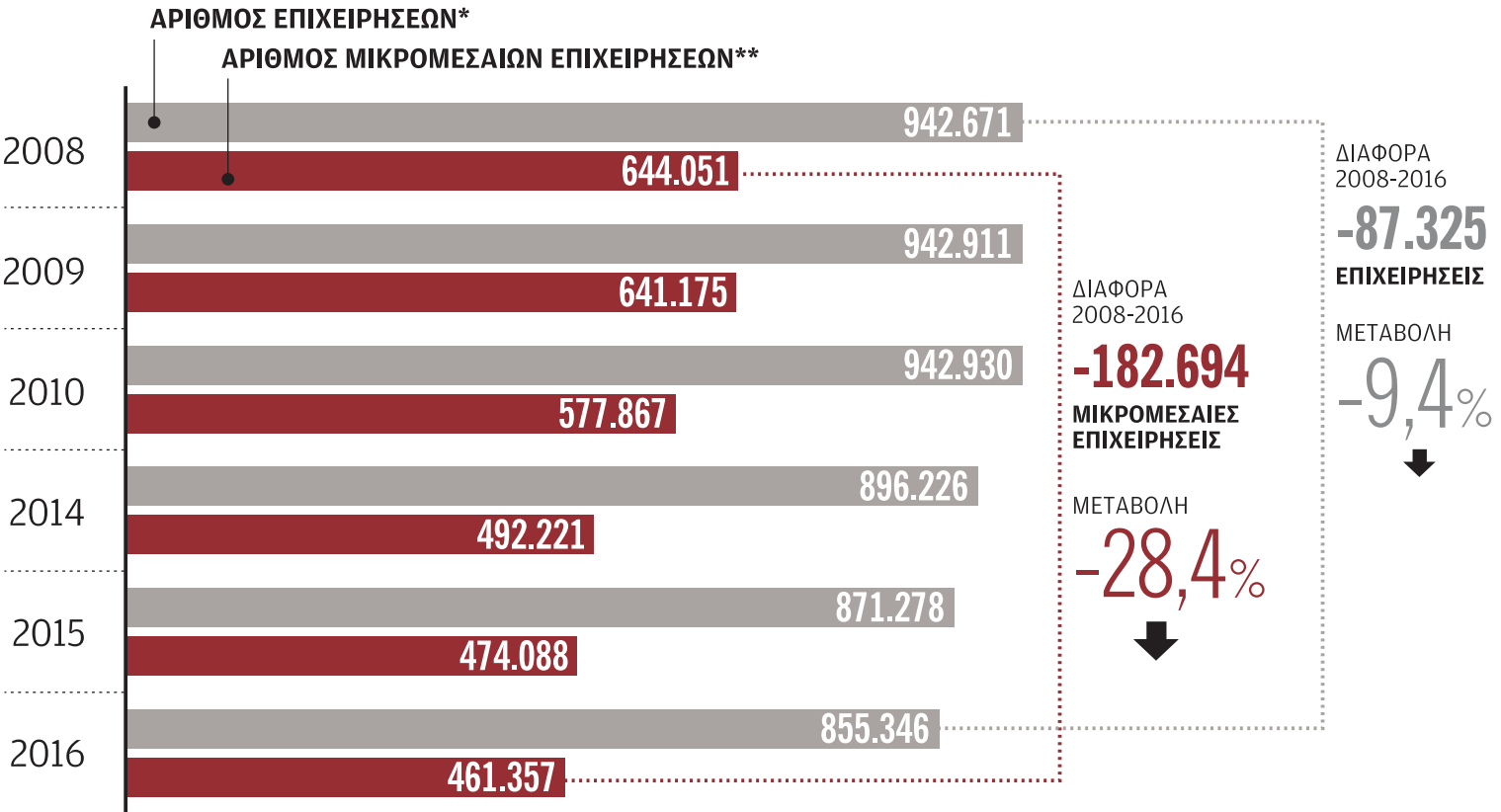
Το ότι η μικρομεσαία επιχειρηματικότητα πλήρωσε ίσως δυσανάλογα βαρύ τίμημα και συνεχίζει ακόμη και τώρα να πληρώνει φαίνεται και από το εξής: από τους πέντε κλάδους στους οποίους δραστηριοποιούνται κυρίως οι ΜμΕ (δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης, κον-

Η συγκέντρωση των επιχειρήσεων σε μεγαλύτερα και πιθανόν πιο βιώσιμα επιχειρηματικά σχήματα επέρχεται έστω και βίαια.

δρικό - λιανικό εμπόριο - επισκευή οχημάτων, μεταποίηση, διαχείριση ακίνητης περιουσίας και κατασκευές), στους τέσσερις οι απώλειες θέσεων εργασίας ξεπερνούν τον μέσο όρο απωλειών σε γενικό επίπεδο.

Συγκεκριμένα, από τις 776.900 θέσεις εργασίας που παραμένουν «χαμένες», δηλαδή δεν αναπληρώθηκαν ποτέ με βάση τη σύγκριση των στοιχείων για τα έτη 2008 και 2018, οι 546.100 αφορούν κλάδους στους οποίους δραστηριοποιούνται κατά κύριο λόγο οι ΜμΕ.

Εξέλιξη αριθμού επιχειρήσεων

* Δεν περιλαμβάνεται ο κλάδος της γεωργίας - δασοκομίας- αλιείας

** Σε πέντε κλάδους (μεταποίηση, χονδρικό και λιανικό εμπόριο, δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης, διαχείριση ακίνητης περιουσίας, κατασκευές)

ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ - ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

«Τούτου δοθέντος, μπορεί να υποστηριχθεί ότι οι κλάδοι όπου κατεξοχήν εντάσσεται η μικρομεσαία επιχειρηματικότητα έχουν ωφεληθεί ελάχιστα από την παρατηρούμενη και αδιαμφισβήτητη κατά τα άλλα ανάκαμψη της οικονομίας, όπως αποτυπώνεται για παράδειγμα στην αύξηση του ΑΕΠ και στη συνακόλουθη μείωση της ανεργίας από το επίπεδο-ρεκόρ του 2013», υποστηρίζουν οι συγγραφείς της έκθεσης.

Το κλείσιμο πολλών μικρών επιχειρήσεων οδήγησε πολλούς στην ανεργία και αρκετούς από τους ιδιοκτήτες τους ή τα συμβολούντα μέλη στη μισθωτή εργασία. Οι αυτοαπασχολούμενοι με προσωπικό, από 380.200 άτομα το 2008 μειώθηκαν σε 288.500 το 2018 και το μερίδιό τους στο σύνολο από 8% σε 7%, οι μισθωτοί επίσης μειώθηκαν ως απόλυτος αριθμός, από 3,02 εκατομμύρια σε 2,57 εκατομμύρια, όμως το μερίδιό τους αυξήθηκε από 65% σε 67% στο σύνολο των απασχολούμενων, ενώ στο 4% από 6% μειώθηκε το μερίδιο των συμβολούντων μελών.

Αλλαγή στρατηγικής για να επιβιώσουν

Ουδέν κακόν αμιγές καλού. Η γνωστή αρχαία ρήση επιβεβαιώνεται και στην περίπτωση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, καθώς κάποιες, λόγω της κρίσης, άλλαξαν κουλτούρα, άλλαξαν στρατηγική με στόχο όχι απλώς την επιβίωση, αλλά τελικά ακόμη και την ανάπτυξη στα χρόνια της κρίσης.

Από την έρευνα οικονομικού περιβάλλοντος –η οποία αποτελεί μέρος της ετήσιας έκθεσης του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ και έγινε σε συνεργασία με την εταιρεία MARC– προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

- Σχεδόν τέσσερις στις δέκα επιχειρήσεις (38,8%) έχουν αναπτύξει την τελευταία τριετία κάποιου είδους καινοτομία για νέο προϊόν ή υπηρεσία ή για την οργάνωση της επιχειρήσεως ή/και την εξωστρέφεια.
- Σχεδόν δύο στις δέκα επιχειρήσεις (19,5%) έχουν αναπτύξει κάποιου είδους συνεργασία με άλλες

Οσες επιχειρήσεις ανήκουν στη δεύτερη κατηγορία είναι συχνά μεγαλύτερες με βάση τον τζίρο και τον αριθμό των εργαζομένων.

επιχειρήσεις για κοινές προμήθειες προϊόντων/υπηρεσιών ή για κοινή προώθηση ή για κοινή αποθήκη. Το ποσοστό αυτό είναι υψηλότερο (24,2%) στις νεότερες επιχειρήσεις, που λειτουργούν το πολύ πέντε χρόνια.

- Μία στις έξι επιχειρήσεις (16,7%) εξάγει κάποιο ποσοστό των προϊόντων ή των υπηρεσιών της σε άλλες χώρες.

Από την έρευνα προκύπτει επίσης ένας διύσμοδος μεταξύ επιχειρήσεων που δημιουργήθηκαν μέσα

στην κρίση και προσαρμόσαν τα οικονομικά τους στοιχεία σε μια δύσκολη συγκυρία και εκείνων των επιχειρήσεων που προϋπήρχαν και αντιμετωπίζουν σημαντικά προβλήματα.

Ο άλλος διύσμοδος που παρατηρείται είναι ανάμεσα στις επιχειρήσεις που ξεκίνησαν από ανάγκη και σε όσες ξεκίνησαν με στόχο την αξιοποίηση μιας επιχειρηματικής ευκαιρίας. Οσες ανήκουν στη δεύτερη κατηγορία είναι συχνά μεγαλύτερες με βάση τον τζίρο και τον αριθμό των εργαζομένων, κερδοφόρες (το 62,8% έναντι 42,7% για όσες ξεκίνησαν από ανάγκη), πιο εξωστρεφείς (το 17,7% έναντι 10,4%), οι περισσότερες είναι κεφαλαιουχικές, δηλαδή ανώνυμες ή εταιρείες περιορισμένης ευθύνης (19,7% έναντι 10,4%), με μεγαλύτερη καινοτομική δραστηριότητα (42,6% έναντι 29%) και με πιο συνεργατική συμπεριφορά (21,4% έναντι 15,3%).

Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014 - 2020

ΜΕΤΡΟ 14

ΚΑΛΗ ΔΙΑΒΙΩΣΗ ΤΩΝ ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΩΝ

Υποβολή αιτήσεων στα Επαρχιακά Γεωργικά Γραφεία του Τμήματος Γεωργίας

22 ΑΠΡΙΛΙΟΥ - 6 ΜΑΪΟΥ 2019

(ΜΕ ΠΟΙΝΗ ΜΕΧΡΙ ΤΙΣ 31 ΜΑΪΟΥ)

Ποσό προκήρυξης € 4.000.000

Περισσότερες πληροφορίες στην ιστοσελίδα www.paa.gov.cy

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2014 - 2020

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Η Ευρώπη επενδύει στις αγροτικές περιοχές

c/s Salamis Filoxenia

Κρουαζιέρες 2019

Ελλάδα - Ιταλία - Μαυροβούνιο - Αίγυπτος - Ισραήλ - Λίβανος

60 Χρόνια Ζωής - 60 Χρόνια Ταξιδιού

www.salamiscruiselines.com

cruisereservations@salamis-tours.com

ΓΙΑ ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ: 77 77 85 00

ΓΙΑ ΟΛΗ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Μόνο για 60 μέρες!

Εκπτώσεις μέχρι και €60 κατ'άτομο

Ισχύουν όροι & προϋποθέσεις Ισχύει μέχρι 21/06/19

ΔΩΡΕΑΝ ΝΑΥΛΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕΧΡΙ 12 ΕΤΩΝ

Πληρώνουν μόνο φόρους & άλλες υπηρεσίες

Κέρδη στις μεγάλες αλυσίδες φέρνουν οι ανακατατάξεις στα σούπερ μάρκετ

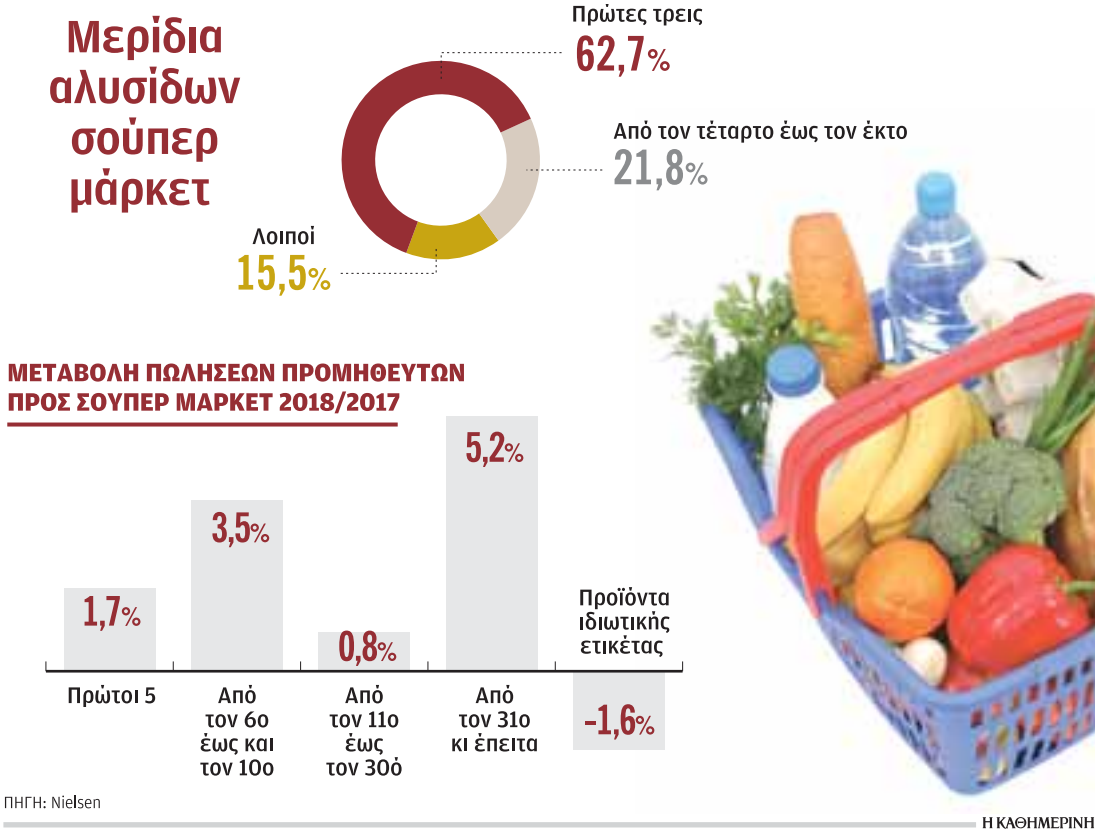
Αυξάνονται τα μερίδια των Σκλαβενίτη, Βασιλόπουλου, My Market

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

Δύο αντίρροπες δυνάμεις παρατηρούνται στο οργανωμένο λιανεμπόριο τροφίμων: οι μεν μεγάλες αλυσίδες σούπερ μάρκετ ενισχύονται χρόνο με τον χρόνο ολοένα και περισσότερο, αποσπώντας τζίρο από μικρότερες αλυσίδες και από παραδοσιακά εξειδικευμένα καταστήματα τροφίμων, οι δε μεγαλύτεροι προμηθευτές τους, κυρίως πολυεθνικές, καταγράφουν μικρότερη ανάπτυξη και χάνουν μερίδια με κερδομένους κυρίως ελληνικές εταιρείες του κλάδου των τροφίμων, μεγάλες αλλά και τοπικές. Οι δύο αυτές αντίρροπες δυνάμεις είναι στην πραγματικότητα αποτέλεσμα του ίδιου φαινομένου: των ανακατατάξεων που επήλθαν στον κλάδο των σούπερ μάρκετ τα τελευταία τρία χρόνια.

Σύμφωνα, λοιπόν, με τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν χθες στο πλαίσιο του ετήσιου συνεδρίου της Nielsen για τις τάσεις στο οργανωμένο λιανεμπόριο τροφίμων, οι τρεις μεγαλύτερες αλυσίδες του κλάδου (εξαιρουμένης της Lidl) συγκέντρωσαν το 2018 αθροιστικό μερίδιο 62,7%, αυξημένο κατά 1,8 ποσοστιαία μονάδα σε σύγκριση με το 2017. Μάλιστα, η αξία των πωλήσεων ανά τετραγωνικό μέτρο αυξήθηκε κατά 5,7%. Η εξέλιξη αυτή συνδέεται σε πολύ μεγάλο βαθμό με την ενίσχυση της «Σκλαβενίτης» και ιδίως με την πλήρη επαναλειτουργία του δικτύου της πρώην «Μαρινόπουλος». Οι αλυσίδες που βρίσκονται στην τέταρτη έως έκτη θέση συγκέντρωσαν μερίδιο 21,8% το 2018, χάνοντας μία ποσοστιαία μονάδα σε σύγκριση με το 2017 και το κυριότερο μειώθηκε ο τζίρος τους ανά τετραγωνικό μέτρο κατά 6,8%, ενώ και οι υπόλοιποι μικροί και μεσαίοι λιανέμποροι είδαν επίσης το συνολικό μερίδιό τους να υποχωρεί το 2018 σε σύγκριση με το 2017 κατά 0,8 ποσοστιαίες μονάδες και να διαμορφώνεται σε 15,5%.

Ακόμη πιο ενδιαφέρον είναι ίσως το σκηνικό σε επίπεδο προ-

Από την πλευρά των προμηθευτών, τα μερίδια των πέντε μεγάλων μειώνονται, ενώ αυξάνονται οι μικροί Έλληνες προμηθευτές.

μηθευτών. Οι πρώτοι πέντε μεγαλύτεροι «παίκτες», εκ των οποίων οι τέσσερις είναι πολυεθνικές, είδαν μεν να αναπτύσσεται ο τζίρος τους (κατά 1,7% το 2018 σε σχέση με το 2017), αλλά λιγότερο σε σχέση με άλλες εταιρείες, ενώ αθροιστικά έχασαν και μερίδιο, έστω και οριακά. Οι επόμενοι πέντε μεγαλύτεροι προμηθευτές, εκ των οποίων οι δύο είναι πολυεθνικές και οι τρεις ελληνικές

εταιρείες, είχαν μεγαλύτερη ανάπτυξη (3,5%), η οποία σε μεγάλο βαθμό οφείλεται στην απόφαση ειδικά των ελληνικών εταιρειών να προχωρήσουν στην τοποθέτηση στην αγορά καινούργιων προϊόντων.

Εκεί που παρατηρείται η πλέον εντυπωσιακή ανάπτυξη, 5,2% το 2018 σε σύγκριση με το 2017, είναι στην κατηγορία μεσαίων και μικρών προμηθευτών, όσων κατατάσσονται από την 31η θέση και μετά. Σύμφωνα με τη Nielsen σε αυτή την κατηγορία συγκαταλέγονται πολλοί τοπικοί παραγωγοί που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των τροφίμων και βρήκαν θέση στα ράφια των μεγάλων σούπερ μάρκετ, σε μεγάλο βαθμό λόγω των πρόσφατων εξελίξεων στις αλυσίδες: η επέκταση της «Μασούτης» στην Αττική είχε ως αποτέλεσμα την παρουσία στην αγορά της νότιας Ελλάδας κάποιων

μικρών παραγωγών από τη βόρεια, ενώ από την άλλη η επέκταση της «Σκλαβενίτης» πανελλαδικά είχε ως αποτέλεσμα να ενισχύσουν την παρουσία τους κάποιες εταιρείες που πρώτα διέθεταν τα προϊόντα τους μόνο στην πρωτεύουσα. Σύμφωνα με παράγοντες της αγοράς, αρκετοί από τους μικρούς προμηθευτές δοκιμάζουν αρχικά τα προϊόντα τους αποκλειστικά στην κατηγορία της μικρής λιανικής και αναλόγως στη συνέχεια εισέρχονται στα «μεγάλα σαλόνια» του κλάδου. Το μερίδιο της κατηγορίας μικρών προμηθευτών στο σύνολο του τζίρου των σούπερ μάρκετ ενισχύθηκε κατά περίπου μία ποσοστιαία μονάδα, στο 33,9% το 2018 από 33% το 2017.

Τέλος, για πρώτη φορά τα τελευταία χρόνια, κάτω από 15% είναι το μερίδιο των προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας, στο 14,9% από 15,5% το 2017.

ΣΕΒ: Εύθραυστη η ανάκαμψη λόγω έλλειψης επενδύσεων

Παρότι η ελληνική οικονομία ακολουθεί μια θετική πορεία, η επενδυτική της ανταγωνιστικότητα οπισθοδρομεί. Αυτό επισημαίνει στο μηνιαίο δελτίο οικονομικής δραστηριότητας ο ΣΕΒ, τονίζοντας ότι η υποχώρηση της επενδυτικής ανταγωνιστικότητας βάζει φρένο στις προοπτικές για θεαματική αύξηση του ΑΕΠ και για την ταχεία αποκλιμάκωση της ανεργίας.

Παράλληλα, αναφέρει πως η επιδείνωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της Ελλάδας συνεχίζεται και, αργά ή γρήγορα, θα επιβαρυνθεί περαιτέρω από διά-

φορες προεκλογικές παροχές και μέτρα χαλάρωσης της δημοσιονομικής πειθαρχίας.

Σύμφωνα με τον ΣΕΒ, η ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας συνεχίζεται με χαμηλότερους ρυθμούς των αναμενόμενων και χωρίς να υπάρχουν σαφείς ενδείξεις ότι επιταχύνεται η επενδυτική και η οικονομική δραστηριότητα. Ως εκ τούτου, αυτό αντανakλά τη στασιμότητα της παραγωγικότητας της ελληνικής οικονομίας σε ένα περιβάλλον επιβράδυνσης της παγκόσμιας οικονομίας. Όπως αναφέρεται στο δελτίο, ο εθνικός στό-

χος πρέπει να είναι η ταχεία σύγκλιση με την επενδυτική ανταγωνιστικότητα της Ε.Ε. Για να επιτευχθεί αυτό, ο ΣΕΒ επισημαίνει πως η πολιτεία θα πρέπει να συνεχίσει την υλοποίηση των συμφωνημένων μεταρρυθμίσεων, να επιταχύνει τις ιδιωτικοποιήσεις, να διευρύνει την παραγωγική βάση, να στηρίξει την καινοτομία, να άρει την υπερφορολόγηση, να μειώσει το μη μισθολογικό κόστος και να διαμορφώσει ένα ανταγωνιστικό κόστος ενέργειας. Παράλληλα, θα πρέπει να αποκλειστούν οι δημοσιονομικοί κίνδυνοι που

δημιουργούνται από μία παρατεταμένη προεκλογική περίοδο. Υπενθυμίζεται επίσης, ότι όσον αφορά τις τελευταίες εξελίξεις, το Eurogroup της 5ης Απριλίου αναγνώρισε την πρόοδο που σημειώθηκε στην υλοποίηση των δεσμεύσεων και των μεταρρυθμίσεων κυρίως αναφορικά με τον προϋπολογισμό του 2019 και το νέο πλαίσιο προστασίας της πρώτης κατοικίας. Παράλληλα, η ολοκλήρωση της δεύτερης αξιολόγησης της Κομισιόν, στο πλαίσιο της ενισχυμένης εποπτείας, εξασφάλισε την έγκριση της δόσης ύψους 1 δισ. ευρώ.

Κατά 8,4% αυξήθηκε το α΄ τρίμηνο η επιβατική κίνηση στα αεροδρόμια

Της **ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΚΑΣΣΙΜΗ**

Μονοψήφια μεν, καθόλου αμελητέα δε η αύξηση της επιβατικής κίνησης που παρουσίασαν τα αεροδρόμια όλης της χώρας το πρώτο τρίμηνο του έτους, με τις πτήσεις που αποπροσγειώθηκαν να είναι κατά 8,4% περισσότερες σε σχέση με το αντίστοιχο περυσινό διάστημα.

Σε χαμηλότερα επίπεδα φαίνεται ότι θα «κλείσει» και το ερχόμενο καλοκαίρι, κάτι το οποίο αναμένεται να οδηγήσει σε μονοψήφια αύξηση της κίνησης για το σύνολο του έτους. Η περυσινή εικόνα ρεκόρ είναι δεδομένο ότι δεν μπορεί να επαναληφθεί και φέτος η αεροπορική αγορά θα κινηθεί με βραδύτερους ρυθμούς αύξησης από ό,τι το 2018. Σημειώνεται ότι καθ' όλη τη διάρκεια του 2018 οι επιβάτες που διακινήθηκαν στα ελληνικά αεροδρόμια άγγιξαν τα 63.728.596, παρουσιάζοντας αύξηση 10,1% (5.864.003 επιβάτες περισσότεροι) σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2017 (57.864.593 επιβάτες).

Οι αγορές που φαίνεται ότι κινούνται πολύ θετικά ως προς την Αθήνα για το ερχόμενο καλοκαίρι είναι οι ΗΠΑ, η Δυτική Ευρώπη αλλά και η Κίνα από όπου αναμένεται μεγάλη προσέλευση τουριστών οι οποίοι, σύμφωνα με τα έως τώρα δεδομένα της αγοράς, πρόκειται να σπκώσουν το βάρος της ανόδου της κίνησης.

Οι προσφερόμενες θέσεις το επόμενο καλοκαίρι είναι μεν περισσότερες σε σχέση με πέρυσι, αλλά σε ποσοστό κάτω από το 10%, καθώς αρχίζει φέτος, όπως επισημαίνουν στελέχη του τουριστικού κλάδου, η διόρθωση της υπερβολικής ανόδου της επιβατικής κίνησης.

Ως προς το πρώτο τρίμηνο του τρέχοντος έτους ο συνολικός αριθμός των διακινήθέντων επιβατών άγγιξε τα 6,8 εκατ. επιβάτες έναντι

6,2 εκατ. επιβατών το πρώτο τρίμηνο του 2018, σημειώνοντας αύξηση 9%. Σε απόλυτους αριθμούς φέτος οι επιβάτες που μεταφέρθηκαν από και προς ελληνικά αεροδρόμια ήταν 558.919 περισσότεροι από το αντίστοιχο περυσινό διάστημα. Ταυτόχρονα, ο συνολικός αριθμός πτήσεων διαμορφώθηκε στις 66.793, εκ των οποίων οι 27.857 εξωτερικού. Πιο περιορισμένος ο ρυθμός αύξησης της επιβατικής κίνησης τον Μάρτιο, που κατέγραψε άνοδο 6,2% σε σχέση με τον Μάρτιο του 2018.

Ειδικότερα στα αεροδρόμια όλης της χώρας διακινήθηκαν 2,56 εκατ. επιβάτες την προηγούμενη μήνα. Ο συνολικός αριθμός πτήσεων ξεπέρασε τις 23.800, καταγράφοντας αύξηση 3,4% σε σχέση με τον Μάρτιο του 2018, οπότε και εκτελέστηκαν 23.019 πτήσεις. Η μεγαλύτερη

Η κίνηση θα συνεχίσει να αυξάνεται και αυτό το καλοκαίρι, αλλά με ηπιότερους ρυθμούς σε σύγκριση με πέρυσι.

επιβατική κίνηση παρατηρήθηκε τον Μάρτιο στα αεροδρόμια Αθénas (1.639 εκατ. επιβάτες), της Θεσσαλονίκης (437.446), του Ηρακλείου (124.799), της Σαντορίνης (56.851) και των Χανίων (54.597).

Εκτίναξη Σπτείας, Μήλου

Συνολικά κατά το πρώτο τρίμηνο του 2019 τη μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση κίνησης κατέγραψαν τα αεροδρόμια της Σπτείας (90,6%), της Μήλου (61,8%) και της Νάξου (52,2%). Ειδικότερα το αεροδρόμιο της Σπτείας εξυπηρέτησε 61.892 επιβάτες, της Μήλου 75.556 και της Νάξου 86.212 επιβάτες το πρώτο τρίμηνο του 2019.

Σύμφωνα με τα έως τώρα δεδομένα της αγοράς, κατά τη φετινή σεζόν οι τουριστικές αφίξεις από την Κίνα αναμένεται να αυξηθούν σημαντικά.

Ελάχιστα και ακριβά τα δάνεια προς τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Μόλις 1,1 δισ. ευρώ ήταν το ύψος των νέων δανείων με τα οποία χρηματοδοτήθηκαν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ελλάδα το 2017, από 13 δισ. το 2009, έναν χρόνο πριν η χώρα εισέλθει σε καθεστώς μνημονίου. Ακόμη, πάντως, και οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις που καταφέρνουν να δανειοδοτηθούν εξακολουθούν να επιβαρύνονται με υψηλά επιτόκια δανεισμού, ειδικά εάν αυτά συγκριθούν με όσα ισχύουν σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, γεγονός που περιορίζει την ανταγωνιστικότητά τους. Για να αντληφθεί κάποιος καλύτερα το μέγεθος του προβλήματος για την ελληνική επιχειρηματικότητα, αξίζει να υπενθυμίσουμε ότι 99,9% των επιχειρήσεων στην Ελλάδα χαρακτηρίζονται μικρομεσαίες.

Σύμφωνα με έκθεση του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) για τις συνθήκες χρηματοδότησης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, τα δάνεια προς τις

Το 2009 χορηγήθηκαν 13 δισ. και, οκτώ χρόνια αργότερα, δόθηκε μόλις 1,1 δισ. - Σημειώνεται ότι το επιτόκιο δανεισμού το 2017 ήταν 4,91%.

ΜμΕ σχεδόν εξαφανίστηκαν στη διάρκεια της κρίσης, καθώς το ύψος τους από 13 δισ. το 2009 μειώθηκε κάθετα το 2010 σε 4,4 δισ., για να ακολουθήσει από το 2012 και έπειτα σταθερά φθίνουσα πορεία.

Θα πρέπει, βεβαίως, να σημειωθεί ότι ανάλογη ήταν η πορεία συνολικά για την τραπεζική χρηματοδότηση των επιχειρήσεων. Τα νέα επιχειρηματικά δάνεια από 36,3 δισ. ευρώ το 2009 υποχώρησαν σε 7,3 δισ. ευρώ το 2017.

Το ποσοστό των νέων χρηματοδοτήσεων προς ΜμΕ στο σύνολο

Οι συνθήκες χρηματοδότησης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην Ελλάδα

	2009	2012	2017
Νέα επιχειρηματικά δάνεια προς ΜμΕ (σε δισ. ευρώ)	13	4,1	1,1
Ποσοστό νέων επιχειρηματικών δανείων προς ΜμΕ ως προς το σύνολο	35,60%	18,90%	15,50%
Επιτόκιο δανεισμού ΜμΕ	6,82%	6,87%	4,91%
Ποσοστό ΜμΕ που αιτούνται δανειοδότηση στο σύνολο των ΜμΕ	37,90%	29,90%	17,50%
Ποσοστό απόρριψης δανείων προς ΜμΕ	25,80%	28,30%	16,20%
Χρηματοδότηση μέσω venture capital (σε εκατ. ευρώ)	16,7	ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	44,5
Πτωχεύσεις ΜμΕ	355	415	123

ΠΗΓΗ: ΟΟΣΑ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

των νέων χρηματοδοτήσεων διαμορφώθηκε σε μόλις 15,5% από 35,6% το 2009.

Αν και τα επιτόκια δανεισμού έχουν υποχωρήσει σε σύγκριση με την προ μνημονίου εποχή, ελέω και αποπληθωρισμού, το κόστος του χρήματος παραμένει υψηλό για τις ελληνικές επιχειρήσεις. Το 2017 (είναι το τελευταίο έτος το οποίο εξετάζεται στην έκθεση του ΟΟΣΑ), το επιτόκιο δανεισμού των ΜμΕ ήταν στην Ελλάδα 4,91% έναντι 6,87% το 2009. Το spread από 1,11% το 2009 υποχώρησε σε 0,71% το 2017.

Ποιο είναι το επιτόκιο δανεισμού σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, κάποιες μάλιστα εκ των οποίων ακολουθήσαν προγράμματα ή πολιτικές δημοσιονομικής προσαρμογής; Στην Πορτογαλία 3,42% το 2017, στην Ιρλανδία 4,28%, στην Ισπανία 2,15%. Σε άλλες χώρες, όπως για παράδειγμα η Γαλλία, το επιτόκιο δανεισμού των ΜμΕ το 2017 ήταν 1,4%, ενώ στην Ιταλία 3,1%. «Το επιτόκιο δανεισμού

των ΜμΕ έχει μειωθεί τα τελευταία χρόνια, παραμένει όμως αρκετά υψηλότερο σε σύγκριση με τις οικονομίες της Ευρωζώνης, αποδεικνύοντας ότι η προσαρμοστική στάση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας είχε μικρή επίδραση στις ΜμΕ», επισημαίνεται στην έκθεση του ΟΟΣΑ.

Καθοριστικό, βεβαίως, ρόλο στον περιορισμό των χορηγήσεων προς τις ΜμΕ διαδραματίζει και το υψηλό ποσοστό μη εξυπηρετούμενων δανείων. Σύμφωνα με την έκθεση το 2016, χρονιά για την οποία υπάρχουν τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία, το 43,2% των δανείων προς ΜμΕ ήταν μη εξυπηρετούμενα.

Από την έκθεση, τέλος, προκύπτει ότι υπάρχει μια σημαντική ανάπτυξη –αν και σε απόλυτους αριθμούς ακόμη χαμηλή– των εναλλακτικών πηγών χρηματοδότησης. Οι χρηματοδοτήσεις από venture capitals ανήλθαν σε 44,5 εκατ. το 2017 έναντι 16,7 εκατ. το 2009.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Λογιστικό τρικ για την αύξηση συναλλαγματικών διαθεσίμων

Στα 28 δις. δολ. σύμφωνα με την Τράπεζα της Τουρκίας, στα 16 δις. εκτιμούν οι FT

Σε ένα είδος «δημιουργικής λογι-
στικής» κινεζικής έμπνευσης φαί-
νεται πως καταφεύγει η Τράπεζα
της Τουρκίας για να παρουσιάσει
διογκωμένα τα συναλλαγματικά
της διαθέσιμα.

Αυτό εκτιμά τουλάχιστον η βρετανική εφημερίδα Financial Times, που αποδιέει την ανάκαμψη των διαθεσίμων της Τουρκίας σε βραχυπρόθεσμο δανεισμό συναλλάγματος από τράπεζες (swap) και εκτιμά πως στην πραγματικότητα η Αγκυρα διαθέτει πολύ λιγότερα αποθέματα σε σκληρό νόμισμα. Με το σχετικό δημοσίευμά της, η βρετανική εφημερίδα αναζήτησε την ανησυχία των επενδυτών για τη γειτονική χώρα, ενώ προκάλεσε νέα έκρηξη του Τούρκου προέδρου, ο οποίος κατηγορήσε τον ξένο Τύπο ότι επιτίθεται στην Τουρκία παρουσιάζοντας την οικονομία της ως «κατάρρεουσα και τελειωμένη».

Το δημοσίευμα της βρετανικής εφημερίδας αφορά τα στοιχεία που δημοσιοποίησε η Τράπεζα της Τουρκίας στις αρχές Απριλίου και φέρουν τα συναλλαγματικά της διαθέσιμα να ανέρχονται σε 28,1 δισ. δολάρια. Εμφανίζονται, εν ολίγοις, αυξημένα σε σύγκριση με τα επίπεδα στα οποία βρίσκονταν στα τέλη Μαρτίου, όταν από τα 34 δισ. δολάρια είχαν μειωθεί

σε μόλις 25 δισ. δολάρια. Τότε, η ραγδαία μείωσή τους ήταν αποτέλεσμα των συστηματικών παρεμβάσεων της κεντρικής τράπεζας στην αγορά συναλλάγματος με σκοπό τη στήριξη της τουρκικής λίρας, που βρισκόταν για μία ακόμη φορά σε ελεύθερη πτώση.

Στο ίδιο χρονικό διάστημα, όμως, στο οποίο εμφανίζονται να ανακάμπτουν τα συναλλαγματικά της διαθέσιμα, η Τράπεζα της Τουρκίας δανείστηκε από τράπεζες συνάλλαγμα ύψους 13 δισ. δολαρίων. Οι τράπεζες στην Τουρκία έχουν τελευταία συγκεντρώσει μεγάλο όγκο δολαρίων, καθώς επιχειρήσεις και νοικοκυριά μετατρέπουν τις αποταμιεύσεις τους σε σκληρό νόμισμα για να τις προστατεύσουν.

Όπως αναλογιάζουν οι FT, ο δανεισμός των 13 δις. δολαρίων είναι υπερβολικά υψηλός σε σύγκριση με τα συνήθη επίπεδα, καθώς η Τράπεζα της Τουρκίας συνήθως δανείζεται συνάλλαγμα μέχρι το ποσό των 500 εκατ. δολαρίων. Ως εκ τούτου, η βρετανική εφημερίδα εκτιμά ότι το πραγματικό επίπεδο των διαθεσίμων της Τουρκίας δεν υπερβαίνει πλέον τα 16 δις. δολάρια.

Αναφέρει, μάλιστα, ότι σε γραπτή ερώτησή της η Τράπεζα της Τουρκίας αναγνώρισε για πρώτη

A close-up photograph showing a person's hands holding several Turkish Lira banknotes, specifically 200 TL notes, over a computer keyboard. In the foreground, a US Dollar bill is partially visible, showing the number '100' and the word 'ONE HUNDRED'. The scene suggests a financial transaction or comparison between the two currencies.

Σύμφωνα με τους Financial Times, το πραγματικό επίπεδο των διαθεσίμων της Τουρκίας δεν υπερβαίνει πλέον τα 16 δισ. δολάρια. Το δημοσίευμα της βρετανικής εφημερίδας προκάλεσε την οργή του προέδρου Ερντογάν, ο οποίος κατηγόρησε τον ξένο τύπο ότι επιτίθεται στην Τουρκία παρουσιάζοντας την οικονομία της ως «καταρρέουσα και τελειωμένη».

Το διάστημα που τα συναλλαγματικά της διαθέσιμα αυξήθηκαν, η Τράπεζα της Τουρκίας δανείστηκε από τράπεζες συνάλλαγμα 13 δισ. δολ.

φορά δημοσιώς πως η χρήση swap νομισμάτων «μπορεί να επηρεάσει τα επίπεδα των διαθεσίμων», αλλά η μέθοδος υπολογισμού τους είναι «πλήρως σύμφωνη με τους διεθνείς κανόνες». Πολλοί αναλυτές και επενδυτές συμμερίζονται τη

θέση των FT ότι είναι παραπλανητικά τα επίπεδα των διαθεσίμων και θεωρούν αθέμιτη την κίνηση της Τράπεζας της Τουρκίας. «Νομίζω πως δεν πρόκειται για διαφανή διαδικασία», σχολίασε ο Τζούλιαν Πίμερ, στέλεχος της επενδυτικής Investec Bank.

Άλλοι επενδυτές εκφράζουν φόβους ότι η Αγκυρα έχει πλέον πολύ περιορισμένες δυνατότητες να περιφρονήσει την οικονομία της σε περίπτωση νέας κρίσης. Οι περισσότεροι αναλύτες θεωρούν ότι οι αλλιώσις πολύ χαμηλά διαθίσιμα της Τουρκίας, μιας χώρας που μέσα στους επόμενους 12 μήνες πρέπει να αποπληρώσει βραχυπρόθεσμο κρέος ύψους 177 δισ. δολαρίων.

Νέες πιέσεις στη λίρα

Μιλώντας στους Financial Times, ο Τιμ Ας, αναλυτής αναδυόμενων αγορών στην BlueBay Asset Management, τόνισε ότι «όλοι στην αγορά γνωρίζουν πως η Τουρκία δεν διαθέτει επαρκή συναλλαγματική διαθεσιμότητα για μια βιώσιμη και αξιόπιστη στήριξη του νομισματός της». Πρόσθεσε, άλλωστε, πως «επικρατεί γενικότερη απηχσία σχετικά με το τι γίνεται παρασκηνακά». Δεν λείπουν κι εκείνοι που επισμαίνουν πως η αύξηση των διαθεσίμων δεν είναι ίση με το ύψος του δανεισμού σε συνάλλαγμα και υποθέτουν πως ένα μέρος του δανεισμού μπορεί να έχει και πάλι διατεθεί για τη στήριξη της τουρκικής

λίρας. Η Τράπεζα της Τουρκίας απέφυγε να απαντήσει σε σχετικό ερώτημα των FT και δεν έδωσε εξηγήσεις για το κατά πόσον έχει παρέρμει εκ νέου στην αγορά συναλλάγματος μετά τις εκλογές στις 31ns Μαρτίου. Η τουρκική λίρα υποχωρούσε χθες και πάλι έναντι του δολαρίου και στις πρώτες ώρες της συνεδρίασης το δολάριο είχε εκτιναχθεί στις 5,847 τουρκικές λίρες. Ήταν η χαμηλότερη ισοτιμία που έχει σημειώσει το τουρκικό νόμισμα από τον Οκτώβριο του περασμένου έτους. Στη διάρκεια της ημέρας ανέκαψε ελαφρώς και το απόγευμα το δολάριο κυμανόταν στις 5,811 τουρκικές λίρες.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
ΥΓΕΙΑΣ

Το Α και το Ω
ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΖΩΗΣ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ ΤΟ ΕΙΔΙΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
ΥΓΕΙΑΣ

Το Α και το Ω
ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΖΩΗΣ

Η «Κ» καταγράφει τις εξελίξεις στον τομέα
της Υγείας με τη ματιά θεσμικών φορέων
στο πλαίσιο εφαρμογής του ΓεΣΥ.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Κυριακή 14 Μαΐου 2012

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 5 ΜΑΪΟΥ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ»

Στην αγορά των αυτόνομων αυτοκινήτων επενδύει η Apple

Αναπτύσσει τους αισθητήρες και το λογισμικό που χρειάζονται τα νέα οχήματα

Η Apple συνεχίζει να έχει μεγάλες φιλοδοξίες για τη νέα αγορά αυτόνομων αυτοκινήτων και στοχεύει στο να αναπτύξει ένα πακέτο με τον εξοπλισμό των αισθητήρων και του λογισμικού, τα οποία είναι απαραίτητα ώστε να κυκλοφορήσει με

Ο αμερικανικός κολοσός αναζητεί αισθητήρες που να μπορούν να σαρώνουν τον δρόμο σε απόσταση αρκετών εκατοντάδων μέτρων.

ασφάλεια ένα αυτοκίνητο χωρίς να απαιτείται οδηγός.

Στην προσπάθειά της να προχωρήσει με ταχύτερους ρυθμούς η Apple έχει προσλάβει το τελευταίο διάστημα αρκετά στελέχη από την Tesla και την Google που ηγούνται στην προσπάθεια ανάπτυξης αυτόνομων οχημάτων.

Σύμφωνα με ρεπορτάζ του Reu-

ters, η Apple βρίσκεται σε διαπραγματεύσεις με τουλάχιστον τέσσερις εταιρείες για την ανάπτυξη αισθητήρων lidar, ο οποίοι δημιουργούν τρισδιάστατο χάρτη με τη βοήθεια ακτίνων λέιζερ, ώστε να αντιλαμβάνεται το λογισμικό τι υπάρχει γύρω από το όχημα. Η Apple αναζητεί συσκευές lidar που θα είναι μικρότερες, φθηνότερες και θα παράγονται μαζικά και πιο εύκολα από τις σημερινές συσκευές. Στα σημερινά συστήματα των αυτόνομων οχημάτων χρησιμοποιούνται μηχανικά μέρη ώστε να περιστρέφονται οι σαρωτές λέιζερ και να ελέγχουν ολόκληρο τον δρόμο, ενώ η αξία ενός τέτοιου συστήματος μπορεί να φτάσει μέχρι τις 100.000 δολάρια. Πέρα από το υψηλό κόστος που έχουν, τα συστήματα lidar είναι υπερβολικά ογκώδη, εμφανίζουν συχνά προβλήματα και δεν είναι κατάλληλα για μαζική παραγωγή.

Εκτός από την παραγωγή του τεχνολογικού εξοπλισμού των αυτόνομων οχημάτων, η Apple αυξάνει και τις δοκιμές αυτόνομων οχημάτων σε συνθήκες δρόμου. Βέβαια, εξακολουθεί να είναι αδιευκρίνιστο

ASSOCIATED PRESS

Αδιευκρίνιστο παραμένει εάν η Apple επιθυμεί να παρουσιάσει δικό της αυτοκίνητο ή μόνο να προμηθεύει αυτοκινητοβιομηχανίες με ολόκληρο το πακέτο αισθητήρων και λογισμικού που θα επιτρέψει την αυτόνομη οδήγηση.

κατά πόσον επιθυμεί η Apple να παρουσιάσει δικό της αυτοκίνητο ή μόνο να προμηθεύει αυτοκινητοβιομηχανίες με ολόκληρο το πακέτο αισθητήρων και λογισμικού το οποίο θα επιτρέψει την αυτόνομη οδήγηση.

Πέρα από το να αναζητεί αισθητήρες από τρίτους, η Apple εκτιμάται πως εξελίσσει τη δική της μονάδα lidar, σύμφωνα με το Reuters. Ανάλογη πορεία ακολουθεί και η Waymo, η οποία συναρμολογεί αισθητήρα και σύστημα υπολογιστών ενώ συνάπτει συμφωνία για αγορά οχημάτων από τη Fiat-Chrysler. Οι νέοι

αισθητήρες lidar που αναζητεί η Apple θα μπορούσαν να κατασκευαστούν με συμβατική τεχνολογία παραγωγής ημιαγωγών, σύμφωνα με τις ανώνυμες πηγές που επικαλείται το Reuters. Το γεγονός αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει σε σημαντική μείωση της τιμής των αισθητήρων lidar από αρκετές χιλιάδες δολάρια σε εκατοντάδες δολάρια, καθώς αυτοί θα παράγονται πλέον μαζικά. Επιπλέον, η Apple αναζητεί αισθητήρες που να έχουν τη δυνατότητα να σαρώνουν τον δρόμο σε απόσταση αρκετών εκατοντάδων μέτρων. Η απαίτηση για αισθητήρες

με μεγάλη ακτίνα δράσης δείχνει πως η Apple θέλει να αναπτύξει τεχνολογία που να επιτρέπει την πραγματικά αυτόνομη οδήγηση και όχι τις περιορισμένες εκδοχές της που χρησιμοποιούνται σήμερα, αναφέρουν δύο πηγές. Όπως χαρακτηριστικά λένε, «στην Apple δεν είναι ικανοποιημένοι με όσα βλέπουν σήμερα. Αναζητούν ένα επαναστατικό σχέδιο».

Apple - Qualcomm

Τέλος, η Apple και η αμερικανική εταιρεία κατασκευής ημιαγωγών και τηλεπικοινωνιακού υλικού Qual-

comm ανακοίνωσαν χθες τον τερματισμό της διετούς δικαστικής τους διαμάχης με αντικείμενο την υπερβολική χρέωση για χρήση πατεντών. Η αναπάντεχη απόφαση σημαίνει πως η Apple θα μπορεί και πάλι να χρησιμοποιεί μόντεμ της Qualcomm στα iPhone ενώ και οι δύο εταιρείες θα αποκτήσουν τα επόμενα χρόνια πρόσβαση στις πατέντες της κάθε μιας. Η είδηση προκάλεσε ενθουσιασμό στους επενδυτές, με τη μετοχή της Qualcomm να κλείνει την Τρίτη με άνοδο 23% και χθες να ενισχύεται μέχρι και 15%.

Τον Ιούνιο θα αποφασίσει η ΕΚΤ για νέα μέτρα στήριξης

Τις εξελίξεις στην οικονομική δραστηριότητα στην Ευρωζώνη έως τον Ιούνιο θα περιμένει η ΕΚΤ ώστε να προχωρήσει στην επόμενη κίνησή της, όπως φάνηκε μετά τη συνεδρίαση του διοικητικού συμβουλίου της την Τετάρτη. Εφόσον διαφανεί μέχρι τον Ιούνιο ότι η οικονομία της Ευρωζώνης δεν θα ανακάμψει στο δεύτερο εξάμηνο στον βαθμό που έχει προβλέψει η ΕΚΤ, τότε η κεντρική τράπεζα πιθανότατα θα προσφέρει νέα στοχευμένα μακροπρόθεσμα φθηνά δάνεια με όρους πιο ευνοϊκούς απ' όσο σκόπευε αρχικά.

Καθοριστική θα είναι η συνεδρίαση του διοικητικού συμβουλίου τον Ιούνιο, οπότε θα δημοσιευτούν οι αναθεωρημένες προβλέψεις της ΕΚΤ για την ανάπτυξη στη Ζώνη του Ευρώ. Βάσει αυτών, θα διαμορφωθούν τα νέα μέτρα ενίσχυσης με επίκεντρο τα στοχευμένα μακροπρόθεσμα και φθηνά δάνεια (TLTRO), τα οποία θα χορηγούνται από τον Σεπτέμβριο του τρέχοντος έτους έως και τον Μάρτιο του 2021. Τα TLTRO είναι δάνεια που παρέχονται με χαμηλό επιτόκιο από την ΕΚΤ στις τράπε-

ζες της Ευρωζώνης, με σκοπό τη δημιουργία καλύτερων ποστικών συνθηκών για τους πελάτες των τραπεζών και γενικά την ενίσχυση της οικονομίας. Για την οριοθέτηση των επιτοκίων η ΕΚΤ θα πρέπει να λάβει υπόψη την αξιολόγηση της νομισματικής πολιτικής, καθώς και οποιαδήποτε οικονομική εξέλιξη στην Ευρώπη.

Παρά την απογοητευτική αναθεώρηση προς το χειρότερο των προβλέψεων για την οικονομική πορεία της Ευρωζώνης, που δημοσίευσε η ΕΚΤ τον Μάρτιο, το διοικητικό συμβούλιο φαίνεται να πιστεύει ότι η επιβράδυνση δεν είναι μεγαλύτερη από όσο προέβλεπε, σύμφωνα με πληροφορίες του Bloomberg. Ορισμένα μέλη του διοικητικού συμβουλίου εξέφρασαν αμφιβολία την Τετάρτη για το εάν θα σημειωθεί ανάκαμψη ή όχι κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2019. Σε κάθε περίπτωση η ΕΚΤ θα πρέπει να δει περαιτέρω επιδείνωση της οικονομίας προτού αναθεωρήσει εκ νέου τις προβλέψεις της προς το χειρότερο, βήμα που θεωρείται απαραίτητο ώστε να αποφασίσει τη χορήγηση

ASSOCIATED PRESS

Οι πιθανόντες ύφεσης κατά το δεύτερο εξάμηνο παραμένουν περιορισμένες, σύμφωνα με τον Μάριο Ντράγκι.

TLTRO με ευνοϊκότερους όρους.

Το ενδεχόμενο ύφεσης κατά το δεύτερο εξάμηνο παραμένει χαμηλό, σύμφωνα με το Μάριο Ντράγκι, αφού η μείωση του ποσοστού ανεργίας και η αύξηση των μισθών στην Ευρωζώνη προβλέπεται πως θα ενισχύσουν τη ζήτηση. Το διοικητικό συμβούλιο διατήρησε αμετάβλητο το ύψος των επιτοκίων δανεισμού για τράπεζες στο -0,4%, όπου και αναμνηστικά μπαταριών για τα αμάξια της Tesla, που είναι και η μεγαλύτερη πελάτισσα της Panasonic σε μπαταρίες ηλεκτρικών οχημάτων. Σύμφωνα με δημοσίευμα της ιαπωνικής εφημερίδας Nikkei, θέματα οικονομικής φύσεως οδήγησαν τις Panasonic και Tesla να επανεξετάσουν τα σχέδιά τους να επεκτείνουν την παραγωγή μπαταριών στο εν λόγω εργοστάσιο κατά 50% επιπλέον το προσεχές έτος, εγείροντας ερωτήματα για τη ζήτηση των ηλεκτρικών οχημάτων. Η Tesla είδε την τιμή της μετοχής της χθες να υποχωρεί κατά 3,3% στις προσυνεδριακές συναλλαγές, ενώ δήλωσε πως θα συνεχίσει να επενδύει στο Gigafactory στη Νεβάδα των ΗΠΑ. Τόνισε, ωστό-

«Οι πληροφορίες που κοινοποιήθηκαν από την τελευταία συνεδρίαση του διοικητικού συμβουλίου στις αρχές του Μαρτίου επιβεβαιώνουν ότι οι χαμηλοί ρυθμοί ανάπτυξης θα συνεχίσουν και κατά το τρέχον έτος», δήλωσε ο Μάριο Ντράγκι χθες στη Φρανκφούρτη. Η αβεβαιότητα όσον αφορά γεωπολιτικούς παράγοντες, ο οξύμενος προστατευτισμός και οι αδυναμίες των αναδυόμενων αγορών αποτελούν τρωτά σημεία και θα μπορούσαν να διατηρήσουν χαμηλή την ανάπτυξη στις χώρες της Ευρωζώνης.

Λιγότερες μπαταρίες θα παράγει η Panasonic για την Tesla

Νέα ερωτήματα δημιουργούνται για το μέλλον της ηλεκτροκίνησης με αφορμή την απόφαση της ιαπωνικής Panasonic και συνεταιρίου της Tesla, της αμερικανικής κατασκευάστριας ηλεκτρικών οχημάτων, να «παγώσει» προς το παρόν τις περαιτέρω επενδύσεις στην παραγωγή μπαταριών στο Gigafactory της δεύτερης. Η Panasonic είναι η αποκλειστική προμηθεύτρια μπαταριών για τα αμάξια της Tesla, που είναι και η μεγαλύτερη πελάτισσα της Panasonic σε μπαταρίες ηλεκτρικών οχημάτων. Σύμφωνα με δημοσίευμα της ιαπωνικής εφημερίδας Nikkei, θέματα οικονομικής φύσεως οδήγησαν τις Panasonic και Tesla να επανεξετάσουν τα σχέδιά τους να επεκτείνουν την παραγωγή μπαταριών στο εν λόγω εργοστάσιο κατά 50% επιπλέον το προσεχές έτος, εγείροντας ερωτήματα για τη ζήτηση των ηλεκτρικών οχημάτων. Η Tesla είδε την τιμή της μετοχής της χθες να υποχωρεί κατά 3,3% στις προσυνεδριακές συναλλαγές, ενώ δήλωσε πως θα συνεχίσει να επενδύει στο Gigafactory στη Νεβάδα των ΗΠΑ. Τόνισε, ωστό-

σο, ότι μπορεί να εξασφαλίσει έτι υψηλότερη παραγωγή από ό,τι αρχικά πίστευε, χρησιμοποιώντας τους ήδη υφιστάμενους πόρους της.

Επιπλέον, η ιαπωνική εφημερίδα Nikkei υπογράμμισε πως οι δύο συνεταιρεί, Tesla και Panasonic, έχουν ήδη τοποθετήσει στο εγχείρημα περί τα 4,5 δισ. δολάρια. Ο αρχικός σχεδιασμός περιλάμβανε επέκταση της παραγωγικής ικανότητας στις 54 γιγαβατώρες τον χρόνο το 2020, από τις 35 γιγαβατώρες σήμερα. Όπως η ιαπωνική εταιρεία υψηλής τεχνολογίας ανέφερε, μέχρι τον Μάρτιο είχε εξασφαλίσει για το Gigafactory μια παραγωγική ικανότητα στις τάξεις των 35 γιγαβατώραν λόγω αυξημένης ζήτησης. Αξίζει να τονισθεί πως καμία από τις προαναφερθείσες εταιρείες δεν έδωσε στη δημοσιότητα με λεπτομέρειες τα μελλοντικά τους σχέδια για το εργοστάσιο της Νεβάδας, αν και πέρυσι τον Ιούλιο η Panasonic είχε δηλώσει στο Ρόιτερς ότι θα σκεφτόταν το ενδεχόμενο επιπρόσθετων επενδύσεων, εάν εξητείτο από την Tesla.

BLOOMBERG, REUTERS

Η Deutsche Bank εκτιμά πως έρχεται πρόστιμο-μαμούθ

Νέα στοιχεία έρχονται στο φως της δημοσιότητας για τη συμμετοχή του γερμανικού κολοσσού Deutsche Bank (D.B.) σε σκάνδαλο ξεπλύματος «μαύρου» χρήματος από τη Ρωσία που είχε ξεσπάσει προ διετίας. Σε εσωτερική έκθεση της Deutsche Bank, που απέκρυψε η βρετανική εφημερίδα Guardian, αναφέρεται ότι είναι πολύ πιθανό να ασκθούν διώξεις εις βάρος της και να της επιβληθούν νέα πρόστιμα για τον ρόλο της στην υπόθεση ξεπλύματος παράνομων κεφαλαίων 20 δισ. δολαρίων από τη Ρωσία την περίοδο 2010-14.

Στην εσωτερική έκθεση, η Deutsche Bank παραδέχεται πως ελλοχεύει κίνδυνος να της επιβληθούν πειθαρχικά μέτρα από τις αμερικανικές και τις βρετανικές αρχές. Τονίζει, επίσης, πως το συγκεκριμένο σκάνδαλο για το ξεπλύμα «μαύρου» χρήματος έχει ήδη πλύνει το κύρος της. Αναμένει δε πιθανές αντιδράσεις από πελάτες της και

πτώση της χρηματιστηριακής αξίας της. Η δημοσίευση της εσωτερικής έκθεσης είναι ένα ακόμη χτύπημα στην αξιοπιστία του γερμανικού τραπεζικού κολοσσού που έχει βρεθεί στο επίκεντρο μιας σειράς σκανδάλων μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση του 2008.

Σήμερα, η οικονομική κατάσταση του τραπεζικού κολοσσού έχει αποδυναμωθεί σε μεγάλο βαθμό εξαιτίας, μεταξύ άλλων, της πληρωμής προστίμων 14,5 δισ. δολαρίων την τελευταία δεκαετία. Πρόσφατα αποκαλύφθηκε πως το Βερολίνο ενθαρρύνει μια συγχώνευση της Deutsche Bank με την Commerzbank. Αλλά επενδυτές και εργαζόμενοι των δύο τραπεζών τηρούν επιφυλάξεις για μια τέτοια συμφωνία. Συν τοις άλλοις, ενδιαφέρον για την Commerzbank φαίνεται να έχει εκδηλωθεί επίσης από την ιταλική UniCredit και τον ολλανδικό όμιλο ING.

Όπως αναφέρει ο Guardian, η

BPA

Η Deutsche Bank ενεπλάκη σε μια τεράστια επιχείρηση για το ξεπλύμα «μαύρου» χρήματος από τη Ρωσία, γνωστή ως «παγκόσμιο πλυντήριο» (Global Laundromat), την περίοδο 2010-14, αναφέρει ο Guardian.

Deutsche Bank ενεπλάκη σε μια τεράστια επιχείρηση για το ξεπλύμα «μαύρου» χρήματος από τη Ρωσία, γνωστή ως «παγκόσμιο πλυντήριο» (Global Laundromat) την περίοδο 2010-14.

Προ διετίας είχε αποκαλυφθεί πως στη συγκεκριμένη επιχείρηση συμμετείχαν 17 εμπορικές τράπεζες στη Βρετανία, οι οποίες διαχειρίζονταν παράνομα κεφάλαια άνω των 740 εκατ. δολαρίων που προέρχονταν από Ρώσους εγκληματίες με διασυνδέσεις στο Κρεμλίνο και στις ρωσικές μυστικές υπηρεσίες (KGB). Στη λίστα των τραπεζών συμπεριλαμβάνονταν οι HSBC, Royal Bank of Scotland, Lloyds, Barclays και Coutts. Ντετέκτιβ είχαν εκφορσεί τότε υποψίες πως τα παράνομα κεφάλαια ίσως να μην περιορίζονται στα 20 δισ. δολάρια, αλλά να φθάνουν τα 80 δισ. δολάρια.

Το «παγκόσμιο πλυντήριο» λειτουργούσε με την ίδρυση εικονικών

εταιρειών που αντάλλαζαν κεφάλαια, βάζοντας λουκέτο μόλις ολοκληρώνονταν η «αποστολή» τους. Διεφοαρμένοι δικαστές στη Μολδαβία έδιναν το πράσινο φως σε διαδικασίες που επέτρεπαν τη μεταφορά δισεκατομμυρίων στη χώρα και στη Βαλτική μέσω τράπεζας στη Λετονία.

Το τραπεζικό δίκτυο της Deutsche Bank χρησιμοποιούνταν για το ξεπλύμα «μαύρου» χρήματος, διευκολύνοντας παράνομες συναλλαγές να λαμβάνουν χώρα στις ΗΠΑ, στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στην Ασία. Στην εσωτερική έκθεση της Deutsche Bank αναφέρεται, μάλιστα, πως όλες αυτές οι παράνομες συναλλαγές πραγματοποιούνταν εν αγνοία της μέχρι που η απάτη αυτή αποκαλύφθηκε από τον Guardian και τη μη κερδοσκοπική οργάνωση για την πληροφόρηση για το Οργανωμένο Εγκλημα και τη Διαφθορά (OCCRP), τον Μάρτιο του 2017.

Ανιση αύξηση του πλούτου για τα γερμανικά νοικοκυριά

Μόλις το 10% διαθέτει άνω του 50% της συνολικής περιουσίας των ιδιωτών

Αύξηση κατά μέσον όρο 9% σημείωσαν μέσα στην τελευταία τριετία τα περιουσιακά στοιχεία των γερμανικών νοικοκυριών. Αιτίες είναι κυρίως οι υψηλότεροι μισθοί, η μείωση της ανεργίας αλλά και η εκρηκτική ανάπτυξη στην αγορά ακινήτων. Δεν έγιναν, πάντως, πλουσιότεροι οι περισσότεροι Γερμανοί, καθώς η κατανόμη του πλούτου παραμένει άνιση. Η εικόνα αναδύεται από σχετική έρευνα που εκπόνησε η γερμανική ομοσπονδιακή τράπε-

Σμιτ, στέλεχος του ερευνητικού κέντρου της ομοσπονδιακής τράπεζας, επισήμανε ότι αυξήθηκε εκ νέου η περιουσία πολλών νοικοκυριών, με ιδιαίτερη αύξηση να καταγράφεται στον μέσο όρο ιδιοκτησιών ακινήτων. Παρόλα αυτά, όμως, αυξήθηκαν και οι περιουσίες των πολιτών που ζουν σε νοικιασμένες κατοικίες αλλά και εκείνων με χαμηλότερα εισοδήματα. Όπως τονίζει η Deutsche Welle, η σχεδόν θεαματική αυτή αύξηση αποδίδεται στην ιδιαίτερα ευνοϊκή οικονομική συγκυρία των τελευταίων ετών στη Γερμανία. Η έκρηξη στην αγορά ακινήτων σε συνάρτηση με την αύξηση των μισθών και τη χαμηλή ανεργία οδήγησαν σε αύξηση της καθαρής μέσης περιουσίας των Γερμανών στις 233.000 ευρώ.

Διεξάγοντας την εν λόγω έρευνα η ομοσπονδιακή τράπεζα της Γερμανίας διαπίστωσε, ωστόσο, ότι ο πλούτος συνεχίζει να είναι κατανεμημένος ιδιαίτερα άνισα. Το 10% των πιο πλούσιων νοικοκυριών διαθέτει πάνω από το 50% των συνολικών περιουσιών, ενώ το 50% των νοικοκυριών μόλις το 3% επί του συνόλου.

Η ανισότητα αντικατοπτρίζεται καλύτερα στη λεγόμενη διάμεση αξία της περιουσίας των Γερμανών, που κυμαίνεται στις 71.000 ευρώ. Όπως υπογραμμίζει η De-

Η έκρηξη στην αγορά ακινήτων, σε συνάρτηση με την άνοδο των μισθών και τη χαμηλή ανεργία, οδήγησε σε αύξηση της καθαρής μέσης περιουσίας των Γερμανών στις 233.000 ευρώ.

utsche Welle, αυτό το επίπεδο πλούτου χωρίζει τα γερμανικά νοικοκυριά ακριβώς σε δύο μέρη: όσοι έχουν μεγαλύτερη περιουσία από το επίπεδο αυτό είναι ίσοι σε αριθμό με εκείνους που έχουν περιουσία μικρότερη των 71.000 ευρώ. Και μολονότι η διάμεση αξία έχει αυξηθεί τα τελευταία χρόνια, είναι γεγονός ότι απέχει παρασάγγας από τον μέσο όρο των 233.000 ευρώ, που είναι ει- κονικός.

Ακόμη βαθύτερες είναι, άλλωστε, οι διαφορές μεταξύ Ανατολικής και Δυτικής Γερμανίας. Την ώρα που η διάμεση αξία των καθαρών περιουσιών στην Ανατολική Γερμανία ανέρχεται στις 23.000 ευρώ, στη Δυτική Γερμα-

νία είναι τετραπλάσια και αγγίζει τις 92.000 ευρώ.

Η Bundesbank αποδίδει την τεράστια αυτή ανισότητα στο γεγονός ότι οι Ανατολικογερμανοί διαθέτουν συγκριτικά λιγότερα ακίνητα απ’ ό,τι οι πολίτες στα δυτικά της χώρας. Το γεγονός ότι οι περισσότεροι Γερμανοί εν γένει δεν έχουν δικά τους ακίνητα εξηγεί και τις τεράστιες ανισότητες στα περιουσιακά στοιχεία. Σε αντίθεση με τις μεσογειακές χώρες, όπως η Ιταλία, η Ισπανία και η Ελλάδα, στις οποίες το 70% με 80% των νοικοκυριών διαθέτουν δικά τους ακίνητα, στη Γερμανία το αντίστοιχο ποσοστό βρίσκεται μόλις στο 44%.

Στο 0,5% η ανάπτυξη φέτος

Η ανάπτυξη της γερμανικής οικονομίας δεν συμπορεύεται με την αύξηση του πλούτου των γερμανικών νοικοκυριών. Αντίθετα, το γερμανικό ΑΕΠ αναμένεται να σημειώσει φέτος τον χαμηλότερο ρυθμό ανάπτυξης των τελευταίων έξι ετών σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του Βερολίνου. Εν μέσω επιβράδυνσης της παγκόσμιας οικονομίας και εντεινόμενης ανησυχίας για την έξοδο της Βρετανίας από την Ε.Ε. καθώς και για τον εμπορικό πόλεμο, η γερμανική κυβέρνηση αναθεώρησε χθες επί τα χείρω την πρόβλεψή της για την ανάπτυξη στο 0,5%. Ο ρυθμός αυτός αντιπροσωπεύει το ήμισυ της ανάπτυξης που

ήταν ως τώρα η πρόβλεψη της γερμανικής κυβέρνησης. Αποτελεί, άλλωστε, την τελευταία μιας σειράς αναθεωρήσεων προς τα κάτω από έναν ρυθμό ανάπτυξης 2,1% που προέβλεπε για το 2019 το Βερολίνο πριν από ένα χρόνο. Σε ό,τι αφορά το επόμενο έτος το Βερολίνο προβλέπει τώρα ανάπτυξη 1,5%. Αν συγκριθούν με τις εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωζώνης, η τελευταία πρόβλεψη του Βερολίνου φέρει τη γερμανική οικονομία στην προτελευταία θέση ως προς τον ρυθμό ανάπτυξης. Τελευταία έρχεται η Ιταλία που βρίσκεται σε στασιμότητα.

Διαψεύδει τις Κασσάνδρες η κινεζική οικονομία το α΄ 3μηνο

Η οικονομία της Κίνας φαίνεται να διαψεύδει μέχρι στιγμής τις Κασσάνδρες, καθώς το πρώτο τρίμηνο αναπτύχθηκε με ρυθμό ανώτερο των προσδοκιών και συγκεκριμένα 6,4%. Ο ρυθμός αυτός πλησιάζει ήδη το 6,5% που έχει θέσει ως επίσημο στόχο για φέτος το Πεκίνο.

Μετά τα τελευταία στοιχεία μερίδα οικονομικών αναλυτών πιθανολογεί πως η κινεζική ηγεσία ενδέχεται να περιορίσει τα μέτρα τόνωσης της οικονομίας και να αποφύγει, έτσι, την περαιτέρω διόγκωση του χρέους της. Δεν λείπουν, άλλωστε, κι εκείνοι που εκτιμούν τώρα ότι δεν θα είναι τελικά τόσο εύκολο να καταγάγει νίκη επί του Πεκίνου η Ουάσιγκτον στην εμπορική της διένεξη με τη δεύτερη οικονομία στον κόσμο.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που έδωσε στη δημοσιότητα η κινεζική στατιστική υπηρεσία, η βιομηχανική παραγωγή σημείωσε άλμα 8,5% τον Μάρτιο, υπερβαίνοντας τις προβλέψεις για 5,9% και καταγράφοντας τον ταχύτερο ρυθμό αύξησης από τον Ιούλιο του 2014. Παρόλα αυτά, οι λιανικές πωλήσεις σημείωσαν αύξηση 8,7% και οι επενδύσεις αύξηση 6,3%. Έχουν, άλλωστε, προηγηθεί τον περασμένο μήνα ορισμένοι δείκτες που κατατείνουν σε βελτίωση της κινεζικής οικονομίας όπως η μεγαλύτερη από τις προβλέψεις

Η βιομηχανική παραγωγή σημείωσε άλμα 8,5% τον Μάρτιο, υπερβαίνοντας τις προβλέψεις για 5,9% και καταγράφοντας τον ταχύτερο ρυθμό αύξησης από τον Ιούλιο του 2014.

Οικονομικοί αναλυτές αποδίδουν τις θετικές εξελίξεις στα μέτρα που έχει λάβει το Πεκίνο για να στηρίξει τη δεύτερη οικονομία στον κόσμο εν μέσω εμπορικού πολέμου με την Ουάσιγκτον.

αύξηση των εξαγωγών και η επιτάχυνση της ανάπτυξης του μεταποιητικού τομέα. Η δημοσιοποίηση των στοιχείων αυτών οδήγησε πολλούς οικονομικούς αναλυτές στο συμπέρασμα ότι ο ασιατικός οικονομικός γίγαντας έχει αφήσει πίσω του τη βαθύτερη καμπή και τώρα ανακάμπτει.

Οικονομικοί αναλυτές αποδίδουν τις θετικές εξελίξεις στα μέτρα που έχει λάβει το Πεκίνο για να στηρίξει τη δεύτερη οικονομία στον κόσμο εν μέσω εμπορικού πολέμου με την Ουάσιγκτον. Μιλώντας στο αμερικανικό δίκτυο

CNBC, η Γιφάν Χου, στέλεχος και οικονομολόγος-σινολόγος στην UBS Global Wealth Managemenεt εξέφρασε την εκτίμηση ότι «τα μέτρα αρχίζουν να αποδίδουν καρπούς».

Η ίδια προβλέπει πως οι κινεζικές αρχές θα χορηγήσουν περαιτέρω στήριξη στην κινεζική οικονομία. Δεν συμμερίζεται, όμως, την εκτίμησή της ο Τάι Χουί, αναλυτής της J.P. Morgan Asset Management, καθώς εκτιμά ότι η Λαϊκή Τράπεζα της Κίνας δεν θα προχωρήσει σε περαιτέρω χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής όπως αναμενόταν προκειμένου να αποφύγει την περαιτέρω διόγκωση του χρέους.

Την ίδια στιγμή, άλλοι αναλυτές υπογραμμίζουν πως η Ουάσιγκτον δεν βρίσκεται σε τόσο πλεονεκτική θέση όσο είχε εκτιμήσει στον εμπορικό πόλεμο με την Κίνα. Ανάμεσά τους ο Μάικλ Χίρσον, πρώην στέλεχος του αμερικανικού υπουργείου Οικονομικών και νυν συνεργάτης του ομίλου Eurasia, που υπογραμμίζει ότι «πέρυσι ο πρόεδρος Τραμπ και τα στελέχη της κυβέρνησής του υποστήριζαν ότι εξαντίας της επιβράδυνσης της οικονομίας της, η Κίνα θα επιδιώξει απεγνωσμένα μια συμφωνία με τις ΗΠΑ». Ο ίδιος προειδοποιεί την κυβέρνηση Τραμπ πως η Κίνα ανακάμπτει και η Ουάσιγκτον χάνει τις δυνατότητές της να την πιέσει».

Τρία: αναζητεί εναλλακτικά μέτρα για να μην αυξηθεί ο ΦΠΑ

Ο υπουργός Οικονομικών της Ιταλίας Τζοβάνι Τρία ξεκαθάρισε στους δύο αντιπροέδρους του κυβερνητικού συνασπισμού πως ο ΦΠΑ θα αυξηθεί εάν δεν βρεθεί εναλλακτική πηγή εσόδων για τη χρηματοδότηση του προϋπολογισμού. Δεν είναι η πρώτη φορά που ο κ. Τρία συγκρούεται με τον επικεφαλής του Κινήματος 5 Αστέρων Λουίτζι ντι Μάιο και τον ηγέτη της Λέγκας του Βορρά Ματέο Σαλβίνι, που είναι οι δύο αντιπρόεδροι στον κυβερνητικό συνασπισμό.

Ειδικότερα, ο κ. Τρία είπε ενώπιον της αρμόδιας επιτροπής του Κοινοβουλίου πως η αυτόματη αύξηση του ΦΠΑ –στο 25,2% το 2020 και στο 26,5% το 2021 από το τρέχον 22%– δεν θα ανακληθεί εάν δεν βρεθούν εναλλακτικά μέτρα. Λίγο αργότερα, ο Ντι Μάιο ανταπάντησε πως δεν θα γίνει καμία αύξηση στον ΦΠΑ, μια θέση που επανέλαβε και ο κ. Σαλβίνι. «Ανήκουμε σε μια κυβέρνηση που έχει ως αποστολή τη μείωση των φόρων, όχι την αύξησή τους όπως έχουν κάνει άλλες κυβερνήσεις». Πάντως, σύμφωνα με το Bloomberg, ο επικεφαλής οικονομολόγος της Τράπεζας της Ιταλίας Ευγένιο Γκαϊότι εκτιμά πως το δημοσιονομικό έλλειμμα θα φθάσει το 3,4% του ΑΕΠ το 2020. Κατά τη διάρκεια του 2018, ο κ. Τρία είχε φθάσει στο σημείο να θέσει ζήτημα παραίτη-

σης από τα καθήκοντα του υπουργού Οικονομικών καθώς προσπαθούσε να βρει μια συμβιβαστική λύση στη διαμάχη της Ρώμης με τις Βρυξέλλες για το ύψος του δημοσιονομικού ελλείμματος το 2019. Τελικά η Κομισιόν αποδέχθηκε να κινηθεί ο στόχος για το δημοσιο-

Ο επικεφαλής οικονομολόγος της Τράπεζας της Ιταλίας Ευγένιο Γκαϊότι εκτιμά πως το δημοσιονομικό έλλειμμα θα φθάσει το 3,4% του ΑΕΠ το 2020.

νομικό έλλειμμα στο 2,04% του ΑΕΠ. Φαίνεται, όμως, πως οι συνθήκες στην οικονομία δεν θα επιτρέψουν την επίτευξη του στόχου αυτού, με τη Ρώμη να αναθεωρεί προς τα πάνω τις προβλέψεις στο 2,4% του ΑΕΠ.

Η ιταλική οικονομία παγιδεύτηκε σε τεχνητή ύφεση το β’ εξάμηνο του περυσινού έτους και έχουν αναθεωρηθεί προς τα κάτω οι προβλέψεις της κυβέρνησης για ανάπτυξη το τρέχον έτος από το 1% στο 0,2%.

MTN Business

MTN Cloud Business Telephony.

Για την απόλυτη ευελιξία στις τηλεπικοινωνιακές ανάγκες της επιχείρησής σας.

Η υπηρεσία **MTN Cloud Business Telephony** είναι μια ολοκληρωμένη λύση ευρωζωνικής σταθερής τηλεφωνίας, η οποία ενοποιεί όλα τα επικοινωνιακά σας δεδομένα. Με την πλειάδα επιλογών που παρέχονται, **μεγιστοποιούνται οι δυνατότητες της επικοινωνίας της επιχείρησής σας, ενισχύοντας έτσι την αποδοτικότητά της και μειώνοντας σημαντικά το λειτουργικό κόστος.**

Επικοινωνήστε με το Κέντρο Επιχειρηματικών Πελατών της MTN στο 131, για τη λύση που ταιριάζει στη δική σας επιχείρηση.

mtnbusiness.com.cy

4.154 «χρυσές βίξες»

Αύξηση της τάξεως του 46% σημείωσαν το 2018 και οι χορηγήσεις αδειών παραμονής σε πολίτες εκτός Ε.Ε., οι οποίοι επέλεξαν να αξιοποιήσουν τα προνόμια του σχετικού προγράμματος που προβλέπει την απόκτηση ακινήτων ελάχιστης αξίας 250.000 ευρώ. Εως σήμερα, «χρυσή βίξα» έχουν λάβει 4.154 επενδυτές, με το 58% εξ αυτών να αφορά Κινέζους.

Πρώτη η Αττική

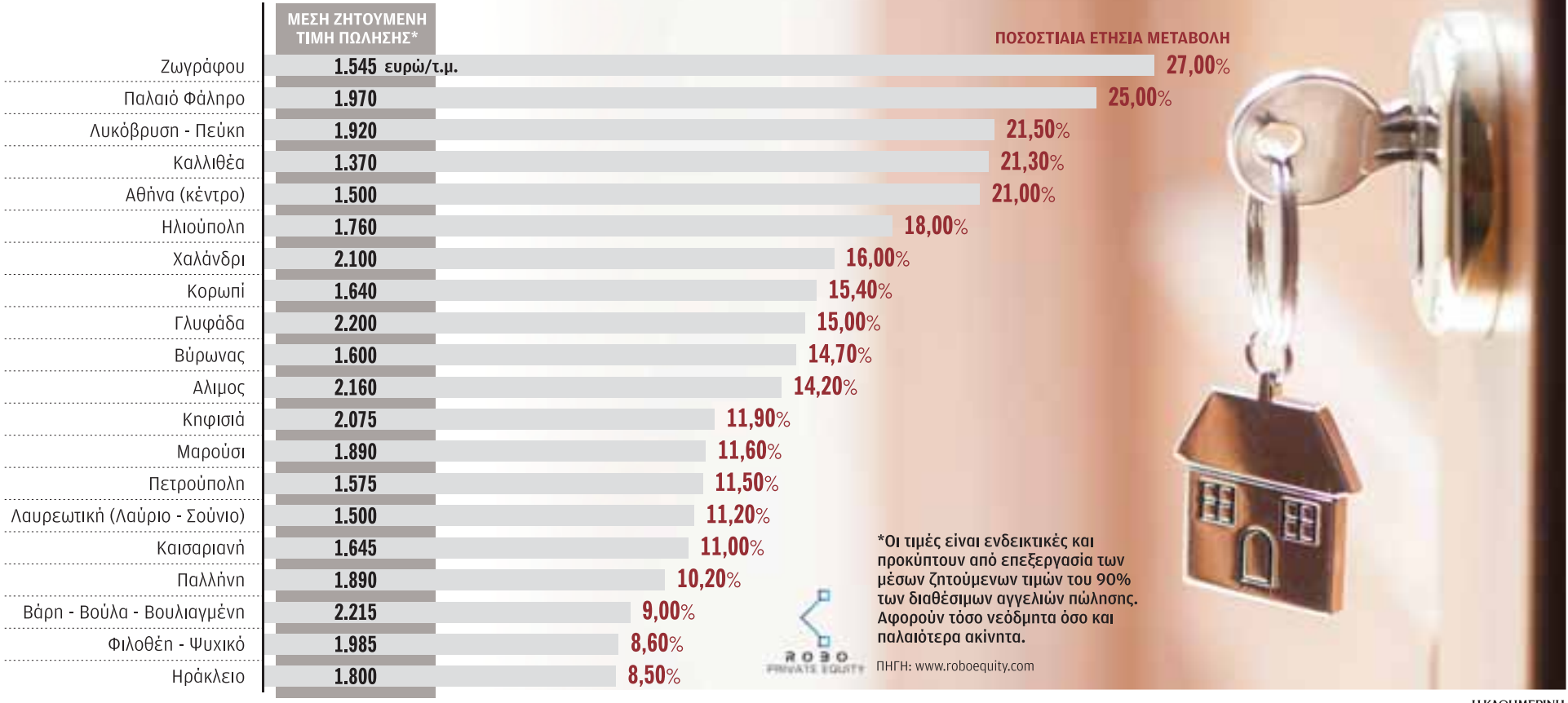
Αυξημένες κατά 42% ήταν οι αγοραπωλησίες ακινήτων πανελλαδικά το 2018. Αυτό προκύπτει από την επεξεργασία των στοιχείων που προκύπτουν από το μητρώο συναλλαγών ακινήτων, που έχει συστήσει η ΑΑΔΕ. Συνολικά, πραγματοποιήθηκαν 26.700 αγοραπωλησίες ακινήτων, έναντι 18.800. Η αύξηση στην Αττική ανήλθε στο 67,5% με 14.291 αγοραπωλησίες.

Υψηλές προσδοκίες

Σε θετική τροχιά συνέχισε να κινείται και ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών του ΙΟΒΕ για τις κατοικίες, ο οποίος αυξήθηκε κατά 13,5% το 2018. Μάλιστα, πρόκειται για τον τρίτο διαδοχικό χρόνο βελτίωσης του εν λόγω δείκτη, χαρακτηριστικό των υψηλότερων προσδοκιών των παραγόντων της αγοράς ακινήτων.

Οι 20 περιοχές της Αττικής με τη μεγαλύτερη αύξηση ζητούμενων τιμών πώλησης το 2018

Ολική επαναφορά του real estate

Οι τιμές των κατοικιών αυξήθηκαν έως 27% και οι επενδύσεις στον κλάδο κατά 17% το 2018

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

«**Ανοιξιάτικο**» είναι πλέον το κλίμα στην αγορά ακινήτων, έπειτα από 10 συναπτά έτη «βαρυχειμωνιάς». Σύσσωμοι οι φορείς της αγοράς ακινήτων, η Τράπεζα της Ελλάδος αλλά και ξένοι οικοί πιστοληπτικής αξιολόγησης, όπως η Moody's, συνηγορούν πως τα χειρότερα έχουν περάσει και ότι εφεξής, η πορεία των τιμών, των αγοραπωλησιών και των επενδύσεων θα κινείται με έναν ήπιο ανοδικό ρυθμό. Μάλιστα, πλέον στον «χορό» εκτιμάται ότι θα εισέλθουν σταδιακά και οι τράπεζες, οι οποίες ήδη έχουν γνωστοποιήσει την πρόθεσή τους να ενισχύσουν φέτος τις νέες χορηγήσεις στεγαστικών δανείων.

Κατοικίες κατάλληλες για εκμετάλλευση μέσω βραχυχρόνιων μισθώσεων, εξοχικά και τουριστικά

ακίνητα βρίσκονται στον «πυρήνα» της ζήτησης. Είναι χαρακτηριστικό ότι μια σειρά από μικρά επενδυτικά γραφεία (family offices) «κτενίζουν» από τα τέλη του 2017 την αγορά της Αθήνας και δημοφιλών τουριστικών προορισμών, αναζητώντας γραφεία, καταστήματα και κατοικίες για επένδυση. Ο προϋπολογισμός των σχετικών γραφείων κυμαίνεται μεταξύ 1 εκατ. ευρώ και 15 εκατ. ευρώ. Για παράδειγμα, Κινέζος επιχειρηματίας απέκτησε πέρυσι ένα μικρό ξενοδοχείο στο Ημεροβίγλι της Σαντορίνης. Κατέβαλε 5,3 εκατ. ευρώ για τη μονάδα των 10 δωματίων και παράλληλα εξέδωσε και επενδυτική άδεια παραμονής για τον ίδιο και την οικογένειά του.

The video could not be loaded, either because the server or network failed or because the format is not supported.

Ετερος Κινέζος επενδυτής, μέτοχος οικοδομικής εταιρείας στη χώρα, σχεδιάζει την απόκτηση 20 κτιρίων στο κέντρο της Αθήνας, με στόχο να τα μετατρέψει σε διαμερίσματα για εκμετάλλευση μέσω Airbnb. Οι πρώτοι «στόχοι» έχουν εντοπιστεί στην περιοχή του Μουσείου (Εξάρχεια) και στην πλατεία Βάθης. Το συνολικό επενδυτικό πρόγραμμα υπολογίζεται σε περίπου 40 εκατ. ευρώ για την αγορά και ανακατασκευή των ακινήτων αυτών.

Τη γενικότερη αισιοδοξία για τη μελλοντική πορεία της αγοράς κατοικίας επιβεβαιώνουν μια σειρά από αριθμοί, πέραν της πορείας των τιμών, που για πρώτη φορά το 2018 ήταν ανοδική (1,5%). Συγκεκριμένα, οι επενδύσεις σε κατοικίες αυξήθηκαν κατά 17,2% το 2018, αν και παραμένουν σε χαμηλό επίπεδο ως ποσοστό του ΑΕΠ (0,7%) και ενώ

στο απόγειο της αγοράς, το 2007, είχαν βρεθεί να αποτελούν σχεδόν το 11% του ΑΕΠ. Αντίστοιχα, οι οικοδομικές άδειες για νέες κατοικίες (στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ) κατά το ενδεκάμηνο του 2018 κατέγραψαν αύξηση 30,4% με βάση τον αριθμό των αδειών και 25,9% με βάση τον όγκο.

Τα παραπάνω έχουν αυξήσει την αισιοδοξία και μεταξύ των ιδιοκτητών που ενδιαφέρονται να πωλήσουν το ακίνητό τους, κάτι που αντανάκλαται και στην ανοδική τάση των ζητούμενων τιμών, όπως αυτές προκύπτουν από την ανάλυση των αγγελιών. Σύμφωνα με την επεξεργασία των σχετικών στοιχείων για την περιοχή της Αττικής, που πραγματοποιήσε για λογαριασμό της «Κ» η Roboequity, νεοφυής εταιρεία παροχής υπηρεσιών τεχνολογίας για επαγγελματίες ακινήτων, προκύπτει ότι σε αρκετές περιοχές ο ρυθμός

αύξησης των τιμών ήταν διψήφιος. Η μεγαλύτερη αύξηση εντοπίζεται στην περιοχή του Ζωγράφου, όπου οι ζητούμενες τιμές ενισχύθηκαν κατά 27%, προσεγγίζοντας τα 1.550 ευρώ/τ.μ. κατά μέσον όρο, Παλαιό Φάληρο (25%), Λυκόβρυση (21,5%), Καλλιθέα (21,3%) και ασφαλώς το κέντρο της Αθήνας (20%) συμπληρώνουν την πρώτη πεντάδα των περιοχών με τη μεγαλύτερη άνοδο.

Η Roboequity αναλύει δεδομένα και τάσεις στην αγορά ακινήτων, κάνοντας χρήση των εξελίξεων στην τεχνητή νοημοσύνη και τον αυτοματισμό. Σκοπός της, να δημιουργήσει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για επενδύσεις σε ακίνητα, τόσο για λογαριασμό των μετόχων της όσο και για τους συνεργάτες της. Εδρεύει στο Λουξεμβούργο και έχει γίνει δεκτή στο Luxembourg's Fintech Innovation Hub.

Ευκαιρίες στα επαγγελματικά ακίνητα αναζητούν θεσμικοί επενδυτές

Την **καλύτερη** περίοδο από την έναρξη της οικονομικής κρίσης και μετά, διανύει πλέον και η αγορά των επαγγελματικών ακινήτων (κτίρια γραφείων, εμπορικά καταστήματα και αποθηκευτικές εγκαταστάσεις), κάτι το οποίο πιστοποιείται όχι μόνο από το ολοένα και μεγαλύτερο επενδυτικό ενδιαφέρον, αλλά και από μια σειρά επιμέρους στοιχεία. Όπως αναφέρει σχετική ανάλυση της Inventio Consulting, με την ολοκλήρωση του 2018 το κόστος κεφαλαίου για την πραγματοποίηση επενδύσεων σε ακίνητα είχε υποχωρήσει στο 4,5%, που είναι και το χαμηλότερο από το 2010 και μετά.

Σύμφωνα με τον Κ. Κώστα Σιδερά, εκ των ηγετικών στελεχών της εταιρείας παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών στον τομέα διαχείρισης εταιρειών και ακινήτωνς περιουσίας, «όσο χαμηλότερο είναι το σχετικό ποσοστό, τόσο πιο ώριμη και χαμηλού επενδυτικού ρίσκου θεωρείται η αγορά ακινήτων, κάτι που με τη σειρά του είναι πρόκριμα για υψηλότερες αξίες μελλοντικά». Παράλληλα, όσο πιο χαμηλό είναι το σχετικό κόστος κεφαλαίου, τόσο υποχολότερο είναι για μια αγορά ακινήτων να προσελκύσει θεσμικούς επενδυτές ακόμα και από το «πάνω ράφι», δηλαδή μεγάλους ομίλους που κατά κανόνα θέτουν

ένα ελάχιστο όριο ρίσκου το οποίο είναι διατεθειμένοι να αναλάβουν, προκειμένου να τοποθετηθούν σε μια αγορά. Επί σειράν ετών, η Ελλάδα απουσίαζε από τη σχετική λίστα, ακριβώς λόγω του ότι θεωρούνταν υπερβολικό το επενδυτικό ρίσκο για την πλειονότητα των ξένων θεσμικών επενδυτών. Ως εκ τούτου, προσείλκυε κυρίως κερδοσκοπικά επενδυτικά κεφάλαια (το οποίο εν πολλοίς συμβαίνει ακόμα), που αναζητούν διψήφια ποσοστά απόδοσης προκειμένου να επενδύσουν.

Πλέον, με τη σταδιακή εξομάλυνση της οικονομίας, την οριστική αποφυγή του κινδύνου εξόδου από

την Ευρωζώνη και την έξοδο στις αγορές, το κόστος κεφαλαίου για αγορές ακινήτων έχει μειωθεί σε επίπεδο που «ανοίγει την πόρτα» για την είσοδο περισσότερων και μεγαλύτερων ξένων θεσμικών επενδυτών, κάτι το οποίο εκτιμάται ότι θα φανεί σύντομα και σε κινήσεις στην αγορά. Αλλωστε, το περιθώριο μελλοντικών υπεραξιών παραμένει σημαντικό. Σύμφωνα με τον δείκτη τιμών ακινήτων που επιμελείται η Inventio (αφορά επαγγελματικά ακίνητα) οι αξίες υποχώρησαν κατά 58% μέχρι και το τρίτο τρίμηνο του 2013. Στη συνέχεια και για μια περίοδο περίπου δύο ετών, κινήθηκαν σταθεροποιητικά, για να ξεκινήσουν

να αυξάνονται εκ νέου από τα μέσα του 2015 μέχρι σήμερα. Πλέον, οι αξίες έχουν ανακάμψει σε ποσοστό 30% κατά μέσον όρο, συγκριτικά με το «ναδίρ» στο οποίο βρέθηκαν πριν από πέντε και πλέον χρόνια. Εν ολίγοις, υπάρχει ακόμα σημαντικό περιθώριο μελλοντικής ανόδου των αξιών, πλην όμως αυτή η αύξηση θα πρέπει να υποστηρίζεται τόσο από τα θεμελιώδη της αγοράς ακινήτων (προσφορά/ζήτηση), όσο και από το μακροοικονομικό τοπίο. Όπως αναφέρει η ανάλυση της Inventio, για να ανακάμψει πλήρως ο κλάδος των επαγγελματικών ακινήτων απαιτείται και μια ισχυρή ανάκαμψη των τιμών των ενοικίων.

Καταλύτης στην ανάκαμψη της κτηματαγοράς η εκτίναξη του τουριστικού κλάδου

Τον **ρόλο** του «καταλύτη» για την ανάκαμψη της αγοράς ακινήτων, ιδίως το 2018, έχει διαδραματίσει ο κλάδος του τουρισμού. Είναι χαρακτηριστικό ότι δόες περιοχές/συνοικίες ευνοούνται από την ενίσχυση του τουριστικού ρεύματος καταγράφουν και τα μεγαλύτερα κέρδη, τόσο σε ό,τι αφορά την κινητικότητα (συναλλαγές, επενδύσεις κ.λπ.), όσο και αναφορικά με την πορεία των τιμών. Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση της TtE που δημοσιοποιήθηκε πριν από λίγες ημέρες, «ο τουρισμός και οι χρήσεις που σχετίζονται με αυτόν προσέλκυσαν την πλειοψηφία των επενδυτικών κεφαλαίων, δίνοντας ώθη-

ση σε τοπικές αγορές και συμπαρασύροντας τη ζήτηση για κατοικίες και καταστήματα σε συγκεκριμένους χώρους».

Είναι χαρακτηριστικό ότι οι εισροές κεφαλαίων από το εξωτερικό για την αγορά ακινήτων αυξήθηκαν με το εντυπωσιακό 172% το 2018, με το συνολικό ποσό να υπολογίζεται ότι ξεπέρασε το 1,3 δισ. ευρώ, ξεπερνώντας κάθε προηγούμενο ιστορικό υψηλό, ακόμα και της περιόδου πριν από την οικονομική κρίση. Επιπλέον, στον τομέα των ξενοδοχειακών ακινήτων, ο αριθμός των νέων οικοδομικών αδειών αυξήθηκε κατά 57,5% σε ετήσια βάση κατά το 11μηνο του 2018 (περίοδος

Ιανουαρίου - Νοεμβρίου). Αντιθέτως, πτωτικά κινήθηκαν οι άδειες τόσο για τα γραφεία, όπου καταγράφεται πτώση της τάξεως του 5,4%, όσο και για τα εμπορικά καταστήματα, όπου η κάμψη ήταν κατά 11,5% σε σχέση με το 11μηνο του 2017. Όπως σημειώνει η TtE, μόνο στο κέντρο της Αθήνας έχει ξεκινήσει, ή πρόκειται να ξεκινήσει άμεσα, η ανάπτυξη τουλάχιστον δέκα μονάδων, οι οποίες έχουν προκύψει είτε από αλλαγή χρήσης παλαιότερων ακινήτων, κυρίως γραφείων, είτε από ανακαίνιση και επαναλειτουργία μονάδων, οι οποίες είχαν παραμείνει για αρκετά χρόνια κενές και αξιοποίητες.

Αντίστοιχο επενδυτικό ενδιαφέρον φαίνεται να προσελκύει και ο άξονας της λεωφόρου Συγγρού, αλλά και το παραλιακό μέτωπο της Αττικής. Από την άλλη πλευρά, ο περιορισμένος αριθμός νέων οικοδομικών αδειών για γραφεία και καταστήματα οφείλεται στην ύπαρξη αποθέματος αντίστοιχων κενών χώρων σε δευτερεύουσες αγορές και στο γεγονός ότι οι επενδυτές στοχεύουν σχεδόν αποκλειστικά στην αγορά μισθωμένων ακινήτων, τα οποία μπορούν να αποδώσουν άμεσα.

Σύμφωνα με την TtE, το 2019 θα συνεχιστεί η υφιστάμενη τάση σταθεροποίησης και η αυξανόμενη κι-

νητικότητα, τόσο στην αγορά των κατοικιών όσο και σε εκείνη των επαγγελματικών ακινήτων. Η ανάκαμψη θα συνεχίσει να τροφοδοτείται από τον τουρισμό, που επιπλέον βελτιώνει την αγορά κατοικίας, μέσω της εξάπλωσης των βραχυχρόνιων μισθώσεων και τα επαγγελματικά ακίνητα, μέσω της ανάπτυξης τουριστικών ακινήτων (π.χ. ξενοδοχεία και επιπλωμένα ενοικιαζόμενα διαμερίσματα) και συμπληρωματικών προς αυτά χρήσεων, όπως για παράδειγμα καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος (εστιατόρια, καφετέριες κ.λπ.).

Παράλληλα, σημειώνεται ότι η ισορροπία και βιώσιμη ανάπτυξη

της αγοράς ακινήτων θα εξαρτηθεί από τη διασπορά των επενδύσεων και την επέκταση της ζήτησης σε μεγαλύτερο φάσμα της αγοράς απ' ό,τι μέχρι σήμερα. Η αποκατάσταση της ρευστότητας από το τραπεζικό ζήτημα, η περαιτέρω ενίσχυση του διαθεσίμου εισοδήματος των νοικοκυριών, η βελτίωση των προσδοκιών της ελληνικής οικονομίας, αλλά και η επιτάχυνση των μεγάλων έργων αξιοποίησης των ακινήτων του Δημοσίου, αποτελούν αναγκαίες προϋποθέσεις για την εξασφάλιση ικανών επιπέδων ζήτησης και ελκυστικότητας της αγοράς, που θα σημάδουν την οριστική έναρξη για την ανάκαμψή της.

Τα μάρμαρα που πληγώσανε

Οι ιστορίες των Γλυπτών του Παρθενώνα που ακρωτηρίασε και απέσυρε ο λόρδος Ελγιν αναβιώνουν στο Μουσείο της Ακρόπολης

Της **ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ**

Ζήτησε να έρθουν στην Αθήνα μία δωδεκάδα πριόνια για μάρμαρο διαφορετικού μεγέθους. «Όσο πιο γρήγορα γίνεται», έγραφε ο αιδεσιμότατος Φίλιπ Χαντ, γραμματέας του λόρδου Ελγιν, στην επιστολή του. Ζήτησε επίσης 3-4 πριόνια ακόμη, μήκους 20 ποδών, για να πριονίσει το μεγάλο ανάγλυφο, τον κεντρικό λίθο της ανατολικής ζωφόρου, τον οποίο δεν μπορούσαν να μετακινήσουν αν δεν μειωνόταν το βάρος του. Τον βρήκαν πεσμένο στο έδαφος, κοντά στον ναό του Παρθενώνα, κι ήταν ένα από αυτά τα κομμάτια των αρχαίων γλυπτών που ο λόρδος επέλεξε να στείλει στην Αγγλία.

Είχε βάρος 10 τόνων. Τον τεμάχισαν οριζόντια κατά μήκος για να γίνει ελαφρύτερος, αποκόπτοντας το πίσω μέρος και κρατώντας τα 5 εκατοστά της όψης με το ανάγλυφο. Και το κομμάτι μετά έσπασε στα δύο, αλλά μάλλον αυτά συμβαίνουν όταν κάνει κανείς βιαστικά τέτοιες

«**Στόχος μας να γνωρίσουμε καλύτερα το καθένα από τα Γλυπτά που εκτίθενται, με τη δική του προσωπικότητα και τα βάσανά του**», λέει ο Δημήτρης Παντερμαλής.

δουλειές, θα σκέφθηκε ο Ελγιν. Τα κομμάτια μπήκαν σε κιβώτια, και φορτώθηκαν μαζί με άλλα στο πλοίο του λόρδου, το «Μέντωρ», που απέπλευσε από τον Πειραιά. Η επιχείρηση για την πρώτη αποστολή ξεκίνησε το 1801, αλλά τα πράγματα καθυστερούσαν λίγο. Και άργησαν να φτάσουν στην Αγγλία ακόμη περισσότερο, επειδή το καράβι ναυάγησε στα ανοικτά των Κυθάρων το 1802. Τα Γλυπτά του Παρθενώνα, και ο μεγάλος λίθος, του οποίου την ιστορία διηγούμαστε, έμειναν στη θάλασσα 2 ολόκληρα χρόνια. Ηρθαν βουτηχτές από την Κάλυμνο κατ' εντολήν του Ελγιν, και ανέσυραν το φορτίο το 1804. Τα κιβώτια κρατήθηκαν στη Μάλτα – ήταν ταραγμένες εποχές –, κι όταν εντέλει έφτασαν στο Λονδίνο μεταφέρθηκαν σε 4 σπίτια έως ότου καταλήξουν τελικά στο Βρετανικό Μουσείο. Κι ακόμη βρίσκονται εκεί.

Η περιπέτεια του 5ου λίθου, του κεντρικού, που βρισκόταν επάνω

Σκηνή αρματοδρομίας. Τμήμα από τη βόρεια ζωφόρο του Παρθενώνα, τμήμα λίθου XXVII. Στο Βρετανικό Μουσείο βρίσκεται το επάνω μέρος (κεφαλές οπλίτη, ανδρικής μορφής και αλόγων). Στο Μουσείο Ακρόπολης βρίσκεται το κάτω μέρος (κάτω μέρος κορμού οπλίτη, ανδρικής μορφής και δύο αλόγων). Η σύνθεση της κεντρικής εικόνας (αριστερά) απεικονίζει αποκατεστημένο το γλυπτό, όπως παρουσιάστηκε σε εκδήλωση στο Ίδρυμα «Μαρίαννα Β. Βαρδινογιάννη».

από την είσοδο του Παρθενώνα και απεικονίζει την παράδοση του πέπλου, την ύψιστη στιγμή της τελετουργίας, είναι μία από αυτές που επέλεξε να διηγηθεί ο πρόεδρος του Μουσείου Ακρόπολης, καθηγητής Δημήτρης Παντερμαλής, στην πρόσφατη ημερίδα που συνδιοργανώθηκε από την Προεδρία της Δημοκρατίας, το υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, τη διεθνή ένωση για την επανένωση των Γλυπτών του Παρθενώνα και το Μουσείο της Ακρόπολης για την επανένωση

των γλυπτών. Κάτι έχει μείνει στην Αθήνα για να θυμίζει το γεγονός: «Ενα θραύσμα, το κεφάλι της θεάς Ιριδας που είναι στραμμένο προς την πομπή των Παναθηναίων. Αυτό το μικρό κεφαλάκι, που βρέθηκε το 1889 εντοιχισμένο σε ένα βυζαντινό τοίχο, αποτελεί τη “γέφυρα” μεταξύ θεών και ανθρώπων», λέει ο Δημήτρης Παντερμαλής. Συμβολικά φέρει το ανθρωποκεντρικό μήνυμα της αθηναϊκής δημοκρατίας του 5ου αιώνα π.Χ., που ενέπνευσε στον καλλιτέχνη τη σύνθεση. Αυτό

το μήνυμα ο επισκέπτης δεν μπορεί να το διαβάσει επειδή ο κορμός της Ιριδας, και δίπλα της η Ηρα και ο Δίας, δεν βρίσκονται κοντά.

Εμφανείς πληγές

Σχετική, και εξίσου βιαία, είναι η ιστορία του 26ου λίθου της ζωφόρου. Ή εκείνη του Κέκροπα και της κόρης του Πανδρόσου, που στέκονταν μαζί στο δυτικό αέτωμα. Τα γλυπτά του Μουσείου της Ακρόπολης φέρουν εμφανείς πληγές. Ενα άλογο που το κεφάλι του

βρίσκεται στην Αθήνα, το σώμα στο Βρετανικό Μουσείο και η ουρά στην Αθήνα. Ο μυθικός πρώτος βασιλιάς της Αθήνας, ο αυτόχθων, που γεννήθηκε από τα χώματα της Αττικής έχει εδώ τον κορμό του αλλά το φίδι, το άλλο του μισό, βρίσκεται στο Λονδίνο. Ενα καμπύλο κομμάτι μάρμαρο, το οποίο στις προθήκες του Βρετανικού Μουσείου μοιάζει ασύνδετο και χωρίς σημασία. Συνολικά με τις αποστολές του λόρδου Ελγιν έφυγαν από 200 κιβώτια με ελληνικές αρχαιοτήτες.

«Περιγράφοντας τον δραματικό διαμελισμό των γλυπτών –ανάλογο με τον διαμελισμό που συμβαίνει σε ένα σώμα–, καταλήγουμε εντέλει στον ακρωτηριασμό της “ανάγνωσης” του εκθέματος από τον θεατή», σχολιάζει στην «Κ» ο Δημήτρης Παντερμαλής. «Στόχος μας λοιπόν στο μουσείο είναι να συγκεντρώσουμε όλες τις δυνατές πληροφορίες, ώστε να γνωρίσουμε καλύτερα το καθένα από τα Γλυπτά που εκτίθενται, με τη δική του προσωπικότητα και τα βάσανά του».

Δεν υπήρξε φιρμάνι, λένε οι μελετητές των οθωμανικών αρχείων

Το **ερευνητικό** πρόγραμμα που εκπονείται στο μουσείο έχει σκοπό να αναζητήσει τις περιπέτειες των γλυπτών του Παρθενώνα, κατανοώντας τον τρόπο που λειτουργούσε η Ακρόπολη τον 19ο αιώνα. Βασικό στοιχείο, το πώς συμπεριφέρονταν οι τουρκικές υπηρεσίες της οθωμανικής αυτοκρατορίας σε σχέση με τα μνημεία.

Στις ημερίδα για την επανένωση των γλυπτών ο Δημήτρης Παντερμαλής αναφέρθηκε στις διαπιστώσεις δύο έμπειρων μελετητών των οθωμανικών αρχείων, της καθηγήτριας Ζεϊνέπ Αϊγκέν και του ιστορικού Ορχάν Σακίν, που ανακοινώθηκαν σε διάλεξη στο πλαίσιο της θεματικής «Οθωμανικά αρχεία για την Ακρόπολη». Οι δύο επιστήμονες παρουσίασαν

ενδιαφέρουσες πληροφορίες για τη ζωή στην Ακρόπολη στις αρχές του 19ου αι. και για τα έγγραφα, πρωτότυπα και αντιγράφα, που αφορούν τον λόρδο Ελγιν και την οθωμανική διοίκηση. Μία από αυτές έγινε ειδήση: Δεν υπήρξε φιρμάνι –δηλαδή διάταγμα του σουλτάνου– για την απόσπαση και τη μεταφορά των Γλυπτών του Παρθενώνα από τον λόρδο Ελγιν. Συνειπώς, η όλη επιχείρηση έγινε χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα –αυτά τα οποία η πολύ προσεκτική Υψηλή Πύλη παρείχε μόνον έπειτα από εξονυχιστική εξέταση αιτημάτων που αφορούσαν μνημεία.

Καθώς η έρευνα των δύο ιστορικών συνεχίζεται, προτίμησαν να μην κάνουν περισσότερες δηλώσεις σχετικά με τα στοιχεία που

Το θραύσμα που εικονίζει το κεφάλι της Ιριδας από την παράσταση της πομπής του πέπλου, στην ανατολική ζωφόρο, τμήμα κεντρικού λίθου V.

ήδη δημοσιοποίησαν. Ωστόσο, είναι σαφές ότι το έγγραφο που σώζεται δεν είναι η διαταγή του σουλτάνου Σελίμ Γ' που επικαλέστηκε ο λόρδος Ελγιν. Πρόκειται για διοικητική επιστολή από τον ανώτατο διοικητή, πασά Σεγίντ Αμπντούλάχ, αντικαταστάτη του Μεγάλου Βεζίρη στην Κωνσταντινούπολη, προς τις Αρχές της Αθήνας. «Και είναι πολύ ενδιαφέρον ότι σύμφωνα με το κείμενο του επιτρέπεται να σχεδιάσει, να βγάλει εκμαγεία, να μετρήσει και επίσης να κάνει ανασκαφές στους σωρούς των χωμάτων γύρω από το μνημείο –είχαν δημιουργηθεί εξαιτίας της κατάρρευσης που προκάλεσε η έκρηξη του Μοροζίν– για να βρει επιγραφές και γλυπτά. Δεν γράφει πουθενά ότι

μπορεί να αφαιρέσει συστηματικά τον μισό γλυπτό διάκοσμο του μνημείου», σχολιάζει ο Δημήτρης Παντερμαλής.

«Τα ελληνικά μουσεία έχουν το προνόμιο να μένουν ζωντανά διατηρώντας τον παλμό μεταξύ του ιστορικού τόπου και των εκθεμάτων τους. Σε αντίθεση με τα λεγόμενα “εγκυκλοπαιδικά”, τα πολυσυλλεκτικά μεγάλα μουσεία της Βόρειας Ευρώπης που εκθέτουν αντικείμενα των οποίων δεν ξέρουμε συχνά την προέλευση. Όσο για τα Γλυπτά του Παρθενώνα, δεν μιλάμε για επιστροφή στην Ελλάδα, δηλαδή τον επαναποστρεγμένο έργο τέχνης που αυτούσια μεταφέρθηκαν στο εξωτερικό. Επμένω στον όρο “επανένωση” γιατί δηλώνει την πραγματικότητα».

Ατζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

21.4.19 - 28.4.19

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ

The Green Line

Οι δημιουργοί του μικρού μήκους ει-
κονικής πραγματικότητας (VR) ντοκι-
μαντέρ «The Green Line», καταγρά-
φουν εικόνες από τη Νεκρή Ζώνη στην
Κύπρο, εκεί όπου ο χρόνος μοιάζει να
έχει σταματήσει στο 1963. Το ντοκι-
μαντέρ διάρκειας έξι λεπτών έκανε
παγκόσμια πρεμιέρα στο 71ο Φεστι-
βάλ Καννών το 2018 και προτάθηκε για
υποψηφιότητα σε 16 διεθνή φεστιβάλ
ταινιών, κερδίζοντας τέσσερις φορές
το πρώτο βραβείο «Καλύτερης VR Ταί-
νίας». Μέχρι το Σάββατο, 27 Απριλίου
στη Λεβέντιο, κάθε Τετάρτη (14:00
– 22:00), Σάββατο (10:00 – 17:00) και
Κυριακή (10:00 – 17:00). Είσοδος για
το κοινό δωρεάν. **Πληροφορίες τηλ.**
22668838, info@leventisgallery.org

ΕΚΘΕΣΗ

1940 | Πρόσωπα και Εικόνες. Κύπρος - Ελλάδα»

Το βαρύ τίμημα που πλήρωσαν στον
Μεγάλο Πόλεμο στον βωμό της ελευ-
θερίας αποτυπώνει, για πρώτη φο-
ρά, στα κυπριακά χρονικά, η έκθεση
«1940 | Πρόσωπα και Εικόνες. Κύπρος
- Ελλάδα», που πραγματοποιείται στο
Πολιτιστικό Ίδρυμα Τράπεζας Κύπρου
σε συνεργασία με την Πρεσβεία της
Ελλάδας στην Κύπρο και την υποστή-
ριξη του Υπουργείου Ψηφιακής Πολι-
τικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρω-
σης της Ελλάδας και του British High
Commission στη Λευκωσία. Η έκθεση
συλλέγει και αποτυπώνει τεκμήρια για
τον Πόλεμο και αποτελεί έναν φόρο τι-
μής στους επώνυμους και ανώνυμους
ήρωες του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.
Την επιμέλεια της έκθεσης έχει η Κα-
τερίνα Λουί Νικίτα, διευθύντρια BPR
Cultural Management και τα κείμενα
έγραψαν ο δρ Πέτρος Παπαπολυβίου,
ιστορικός, αναπληρωτής καθηγητής
στο Πανεπιστήμιο Κύπρου και ο Στέλι-
ος Κυμιωνής, ιστορικός. Διάρκεια έκ-
θεσης έως 31 Δεκεμβρίου. Πολιτιστικό
Ίδρυμα Τράπεζας Κύπρου, Φανερωμέ-
νης 86-90, Λευκωσία. **Πληροφορίες**
τηλέφωνο 22128157, www.boccf.org

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Πτυχές της ποπ κουλτούρας

Ο Κωνσταντίνος Ταλιώτης είναι εικα-
στικός και μέσα από τη φωτογραφία, τις
εγκαταστάσεις, τη γλυπτική, τα βιβλία
και το βίντεο, η δουλειά του επικεντρώ-
νεται στις αφηγηματικές, αισθητικές και
αρχιτεκτονικές πτυχές της ποπ κουλ-
τούρας. Έργα του έχουν παρουσιαστεί
σε ατομικές και ομαδικές εκθέσεις, με-
ταξύ άλλων στο L'Œil de Poisson, Κε-
μπέκ· The Petach Tikva Museum, Τελ
Αβίβ·Pilot Galeri Salone Degli Incanti,
Τρίεστε· Μπιενάλε Θεσσαλονίκης και
στο Künstlerhaus Bethanien, Βερολίνο.
Το 2013 συν-εκπροσώπησε την Κύπρο
στην 55η Μπιενάλε Βενετίας, Το 2019
θα συμμετέχει στις εκθέσεις APHF στο
Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης
και Terra Incognita στο Τορίνο. Διάρκεια
έκθεσης έως 1 Ιουνίου. Point Centre for
Contemporary Art, Λεωφόρος Ευαγό-
ρου 2 Λευκωσία. **Πληροφορίες τηλέφωνο**
22662053, info@pointcentre.org

θεσία Δημήτρης Μπασλάμ, χορογραφία
Ήβη Χατζηβασιλείου. Παίζουν: Στέφα-
νος Κουτέλης, Γιάννης Κουτής, Κωνστα-
ντίνος Ξενοφώντος, Ήβη Χατζηβασιλείου.
Παραστάσεις Κυριακή 21 Απριλίου, στις
12:00 και στις 4:00 μ.μ. Θέατρο Δέντρο,
Ενόπτιος 44 Παλλουριώτισσα, Λευκωσία.
Λεμεσός Θέατρο Ριάλτο, Κυριακή 5 Μαΐου
στις 5:00 μ.μ. **Πληροφορίες, κρατήσεις τη-**
λέφωνο 99520835, www.rialto.com.cy

ΘΕΑΤΡΟ

«Λαχταρώ» της Σάρα Κέιν στις Αποθήκες του ΘΟΚ

Ένα μοναδικό θεατρικό ποίημα, που ερ-
μηνεύεται από τέσσερις φωνές στο όριο
της απόγνωσης, είναι το «Λαχταρώ», το
πιο προσωπικό και σπαρακτικό κείμενο
ενός θρύλου του σύγχρονου θεάτρου, της
Σάρα Κέιν, που άλλαξε με τα έργα της την
πορεία της μοντέρνας θεατρικής γραφής.
Το έργο παρουσιάζεται για πρώτη φορά
στην Κύπρο, στο πλαίσιο των πολύ επιτυ-
χημένων Δράσεων του Β΄ τριμήνου, στις
Αποθήκες του ΘΟΚ. Σκηνοθετεί ο Θανά-
σης Γεωργίου, που πλαισιώνεται από την
εξχωριστή ομάδα των ηθοποιών και των
συντελεστών των Δράσεων. Η τραυματική
αναζήτηση της αγάπης, οι αγωνίες, τα αδι-
έξοδα, οι φόβοι και οι επιθυμίες του αν-
θρώπου που βουλιάζει στη δίνη του έρω-
τα και δίνει μάχη με τον εαυτό του και με
τον άλλον, αναδύονται μέσα από το λυρι-
σμό της γραφής και αποτυπώνονται στους
συγκλονιστικούς παράλληλους μονολό-

γους της Κέιν. Παίζουν: Θανάσης Γεωργί-
ου, Άντρια Ζένιου, Μάριος Κωνσταντίνου,
Στέλα Φυρογένν. Σκηνοθεσία: Θανάσης
Γεωργίου, μουσική: Δημήτρης Σπύρου,
κίνηση: Φώτης Νικολάου, σκηνικά: Έλενα

Κοτσαβήλι. Παραστάσεις: Θέατρο Αποθή-
κες ΘΟΚ κάθε Τετάρτη, Παρασκευή, Σάβ-
βατο και Κυριακή, 8:30 μ.μ.
Πληροφορίες / Εισιτήρια: Ταμείο ΘΟΚ
τηλέφωνο 77772717, www.thoc.org.cy.

ΘΕΑΤΡΟ

«Δεσποινίς Τζούλη» στο «θέατρο ένα»

Το έργο του Αύγουστου Στρίντμπεργκ, «Δεσποινίς Τζούλη» παρουσιάζει το «θέ-
ατρο ένα» από την Τετάρτη 3 Απριλίου, σε σκηνοθεσία Αντρέα Χριστοδουλίδη. Το

έργο θεωρείται ίσως το πιο αξιολογούμενο από
τα δράματα που έγραψε ο Σουηδός συγγρα-
φέας. Ένα έργο καθαρά συμβολικό, στο οποίο
ο Στρίντμπεργκ καταπινάει με διαχρονικά
θέματα όπως ο έρωτας, η εξουσία, η σύγκρου-
ση κοινωνικών τάξεων, ο γυναικείος ψυχισμός
καθώς και η περιβόητη μάχη των δύο φύλων.
Η υπόθεση του έργου εκτυλίσσεται στην κου-
ζίνα του πλούσιου σπιτιού του Κόμπ. Παίζουν
οι Κρίστιν Παπαδοπούλου, Σωτήρης Μεστώνας,

ΠΑΙΔΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

«Ο Γαργαληστής» του Δημήτρη Μπασλάμ

Ο Δημήτρης Μπασλάμ μετά την παρά-
σταση «Σοφία η Μέλισσα» που παρουσι-
άστηκε πέρσι στην Κύπρο και κέρδισε
μικρούς και μεγάλους επιστρέφει με την
παράσταση «Ο Γαργαληστής» στο Θέατρο
Δέντρο. Ο «Γαργαληστής» είναι ένα έρ-
γο για παιδιά και ενήλικες, με ζωντανή
μουσική και χορό, με ιστορία τόσο απλή
και κατανοητή όσο ένα λαϊκό παραμύθι.
Μια ολοκαίνουργια παράσταση που προ-
τείνει ο Δημήτρης Μπασλάμ για να μας
μεταφέρει στον όμορφο κόσμο του πιο
διάσημου ήρωα των παραμυθιών του, του
Γαργαληστή. Κείμενο μουσική και σκηνο-

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Ο Δημόσιος Κήπος είναι εκκλησία

Το Τρόδος είναι μια άσση, είναι πανέ-
μορφο όλες τις εποχές του χρόνου.
Χρώματα, μυρωδιές, απεραντοσύ-
νη, πραγματικά μαγεύσαι, αν δεν εί-
σαι έφηβος που τον πάνε με το ζόρι οι
γονείς στο χωριό Κυριακή. Όλα είναι
φτιαγμένα στο ανθρώπινο μέτρο, όλα
εν σοφία εποίησαν οι κάτοικοι των εκεί
κοινοτήτων... τουλάχιστον οι παλαιό-
τεροι. Βέβαια, τώρα που το σκέφτομαι
καλύτερα δεν είναι όλα στο ανθρώπι-
νο μέτρο. Έχουν ξεφυτρώσει κάτι εκ-
κλησίες που για να γεμίσουν θα πρέπει
να συγκεντρωθούν οι κάτοικοι 34 χω-
ριών, που αρχιτεκτονικά προσβάλλουν
τον περιβάλλοντα χώρο, που δεν μιλά-
νε στις ψυχές.

Απορώ πώς δόθηκαν τότε οι άδειες
για την κατασκευή τους, γιατί έκριναν
ότι μικρές κοινότητες χρειάζονται εκ-
κλησία κολλέ. Τώρα, όμως, τελείωσε,
ό,τι κτίζει δεν ξεκτιζει. Μάθαμε, όμως,
και το δις εξαμαρτείν ου Πολιτείας σο-
φής. Εδώ, μάλλον, γελάμε διότι ποίμνιο
έχομεν, ναούς θέλομεν.

Και σε αυτό δεν έχω καμία αντίρρη-
ση, αλλά να τις κτίζουμε πρώτον γιατί

τις χρειαζόμαστε, δεύτερον να είναι σε
επικοινωνία με το περιβάλλον όπου θα
ανεγερθούν και τρίτον δεν θα σκαν-
δαλίσουμε και δεν θα διχάσουμε την
τοπική κοινότητα. Ε, στην Πάφο, κα-
τά την ταπεινή μου άποψη, καμία από
τις τρεις αυτές συνθήκες δεν ελήφθη
υπόψη από τους εμπνευστές της ιδέας
ανέγερσης καθεδρικού ναού εντός του
Δημόσιου Κήπου και πλυσίων του Δη-
μαρχείου της πόλης.

Τώρα θα μου πείτε και δικαίως, ξέρεis
εσύ πόσοι πάνε κάθε Κυριακή στην εκ-
κλησία στην Πάφο, όχι δεν ξέρω, αλλά
δεν νομίζω να μην τους χωράει όλους.
Αλλά και πάλι, χρειάζεται η Μητροπό-
λη νέο καθεδρικό; as βρεθεί ένας άσος
χώρος, πιο κατάλληλος (περιουσιούλα
θα υπάρχει), γιατί ντε και καλά στον
Δημοτικό Κήπο;

Ανήκει στην Εκκλησία, ωραία, μα
εδώ ολόκληρος πατριάρχης και έχει ψη-
λά στην ατζέντα του το περιβάλλον και
εμείς αμέτι μουκαμέτι να κόψουμε δέ-
ντρα; Τι δηλαδή, επειδή στη Λευκωσία
θα κτίσουμε νέο καθεδρικό στην καρ-
διά της παλιάς πόλης, για να ανταγωνι-

στούμε Φράγκους και Σαρακηνούς, θα
πρέπει να το κάνουμε παντού; Να τα
κάνουμε όλα ισώμα και όποιον πάρει η
μπουλντόζα;

Δεν κολλάει πλυσίων του πανέμορ-
φου κτηρίου του Δημαρχείου της Πάφου
ένας υποβλητικός ναός, πανομοιότυπος
με τους άλλους όλους, που υπάρχουν σε
όλα τα μήκη και πλάτη της ελληνορθό-
δοξης αρχιτεκτονικής παράδοσης μετά
το 1990. Είναι έμβλημα για την Πάφο
το Δημαρχείο της και ο Δημόσιος Κή-
πος χώρος συνάθροισης, εκκλησία στην
κυριολεξία. Ακόμη και αν έχει παραμε-
ληθεί από τις δημοτικές αρχές, ακόμη
και αν η Εκκλησία βάζει προσκόμματα
για την ανάδειξή του, ακόμα, ακόμα
και πάλι ακόμα θα έπρεπε τώρα ο Δήμος,
όχι ο δήμος να είχε πάρει το μήνυμα και να
έμπαινε μπροστάρης, αλλά φευ, κι εδώ
ταίριαζει μια παροιμία που λέει κι η μά-
να μου «Γειτόνισσες, πάει ο άντρας μου
στον μύλο, για πείτε μου, να παντρευτώ
ή να μείνω;» και ταιριάζει διότι από τη
μια δείχνει τη biasύνη του Δήμου να
πάρει μίαν απόφαση και από την άλλη
δείχνει το δилημμά του.

Οι δημοτικοί σύμβουλοι τη μια ψη-
φίζουν κατά, μετά πείθονται και ψηφι-
ζουν υπέρ, με παράθεση φαντάζομαι
ισχυρότατων επιχειρημάτων— εκτός αν
υπάρχουν άλλοι τρόποι που δεν τολμά
καν να τους σκεφτώ...

Ο Δημόσιος Κήπος είναι εκκλησία
ή θα έπρεπε να είναι, άρα είναι κτήμα
του δήμου, οι οποίοι θα έπρεπε συντο-
νισμένα να είχαν αντιδράσει για την
αξιοποίησή του από τον Δήμο, από τον
ιδιοκτήτη τέλος πάντων, να τον είχαν
κάνει ζωντανό πυρήνα της πόλης. Αν΄
όσο γνωρίζω δεν το έκαναν τόσο δυνα-
μικά, και έτσι η παραμέληση αυτού του
χώρου έγινε βούτυρο στο ψωμί όσων
δρομολογούσαν το πράγμα. Η Πάφος
νιώθω ότι κάνει το πλεονέκτημα της
Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώ-
πης 2017, δεν αξιοποίησε ο Δήμος το
«Ανοικτό Εργοστάσιο Πολιτισμού», όσο
για τον Ακάτιστο Ύμνο εντός της αίθου-
σας Δημοτικού Συμβουλίου Πάφου
σας παραπέμω στη σελίδα 12 της Κα-
θημερινής, στο κείμενο της συναδέλ-
φου Μαρίας Οικονομίδου. Εγώ δεν πε-
ριγράφω άλλο.

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Ο πολιτισμός ως γεωλογικός σχηματισμός

Η επόμενη μέρα μιας μεγάλης καταστρο-
φής είναι αποκαλυπτική όχι μόνο για
την απόλεια αυτή καθ αυτή, αλλά και
για τον τρόπο διαχείρισής της. Η πυρκαγιά
στον καθεδρικό ναό της Νοτρ Νταμ αποκά-
λυψε μια κοινωνία ανοικτή και ομονοούσα.
Ανοικτή στον διάλογο, ομονοούσα στην
αντιμετώπιση του προβλήματος. Οι πλού-
σιοι της χώρας δώλωσαν παρόντες στη δια-
δικασία της αποκατάστασης. Το ποσό που
είχε συγκεντρωθεί στα μέσα της εβδομάδας
πλησίαζε το ένα δισ. ευρώ. Δεν είναι μόνο
ότι η γαλλική μεγαλοαστική τάξη αντέδρα-
σε χωρίς δεύτερη σκέψη. Η πολιτική ηγεσία
εμφανίστηκε αποφασισμένη («Θα την ξα-
νακτίσουμε», είπε ο Μακρόν), η συγκίνηση
ήταν μεγάλη και καθολική (απλόηκε και
εκτός Ευρώπης) ενώ παράλληλα, όπως αρ-
μόζει σε μια χώρα που σέβεται την Ιστορία
και τον πολιτισμό της, άνοιξε ο δημόσιος
διάλογος, ο οποίος επεκτάθηκε και εκτός
συνόρων: πρέπει η Παναγία των Παρισί-
ων να επιστρέψει στην ακριβώς προηγού-
μενη μορφή της ή πρέπει να προστεθούν
στοιχεία σημερινά, που θα εξασφαλίζουν
καλύτερη θωράκιση της από καταστροφές;
Αντιπαράτιθενται ήδη αρχιτέκτονες, μηχανι-
κοί, ιστορικοί της τέχνης, υπεύθυνοι για
θέματα πολιτιστικής κληρονομιάς.

«Ο Κουασιμόδος θα συνεχίσει να σκαρ-
φαλώνει στα παλιά δομικά στοιχεία του
12ου αιώνα ή σε κάποια υπερσύγχρονη
κατασκευή του 21ου;». Ο Ιταλός αρχιτέκτο-
νας Ρέντσο Πιάνο, για παράδειγμα, όπως
διαβάζουμε («Κ» 17/4) τάσσεται υπέρ της
ανακατασκευής των ξύλινων αντηρίδων
της στέγης, (το γνωστό «forêt-d'âsses»). Ο
επίσης Ιταλός αρχιτέκτονας Μασσιμιλιάνο
Φούκσας, που διατηρεί και γραφείο στο
Παρίσι, ακολουθεί μια μέση οδό «ανάμεσα
στο ακραία σύγχρονο και στην ανασπίλωση
των παλαιών στοιχείων». Όμως, υποστηρίζει
με ζήση πως: «Θα ήθελα τούτη τη φορά να
σκεφθούμε ένα έργο όπως εκείνα του Με-
σαίωνα, ένα συλλογικό έργο. Η πλειονότητα
των καθεδρικών κτίστηκε από πλήθος μα-
στόρων, όλοι τους ισάξιοι, από τους λαξευ-
τές στις πέτρες, τους μαρμαρογλύπτους έως
τους αρχιτέκτονες». Άλλοι δηλώνουν ότι θα
επέλεξαν «υλικά ανθεκτικά στην πυρκαγιά,
όπως σίδερο», άλλοι ότι δεν θέλουν «ξεπα-
τικωτούρα όσων στοιχείων κάπκαν», άλλοι
πως «η εικονογραφία της Νοτρ Νταμ είναι
τόσο δυνατή», που αρμόζει να αποκαταστα-
θεί «με όσο το δυνατόν μεγαλύτερη πιστό-
τητα». Η δύναμη της συλλογικής μνήμης
ακυρώνει κάθε πιθανή μετατροπή ή συμ-
βαίνει το ακριβώς αντίθετο; Θα θεωρηθεί
«ιστορική πλαστογράφηση» οποιαδήποτε
παρέμβαση ή πρόκειται για μια αντίληψη
συμβατική, φοβική και περιορισμένη; Τα
μεγάλα μνημεία της ανθρωπότητας οφεί-
λουν να αποκαθίστανται, ύστερα από μια
καταστροφή, έρημην της εποχής και της
αισθητικής της;

Πώς πχούν όλα αυτά τα ερωτήματα;
Εκτός χρόνου και τόπου; Πολυτελείς θεω-
ρητικολογίες πάνω σε ένα τοπίο καταστρο-
φής; Ή αποτυπώνουν μια κοινωνία εκπαι-
δευμένη στον δημόσιο διάλογο, που ξέρει
να τροφοδοτείται, να ασκείται στην αντι-
παράθεση, να επιστρατεύει επιχειρήματα
και όχι προσωπικές προσβολές, να προτείνει
λύσεις ακόμη και ακραίες αλλά τεκμηριω-
μένες, να αποδέχεται την αντίθετη άποψη
ως υλικό για σύνθεση και όχι ως πεδίο για
την προβολή (και επιβολή) του εαυτού και
μόνο; Για την πολυφωνία υπάρχουν κανό-
νες, που, αν δεν τηρηθούν, εκτίθεται αυ-
τός που αδυνατεί όχι να αρθρώσει άποψη
αλλά να δεχθεί τους ιδιότυπους όρους που
παγορεύει η διαφωνία.

Στην Αθήνα κάθε καταστροφή μεταφρά-
ζεται σε μεγαλύτερη παρακμή. Σε βαθύτερη
και πιο συμπαγή αδιαφορία. Στην ενίσχυση
της εικόνας μιας απούσας συλλογικότητας.
Στην απαξίωση του δημόσιου. Τα επιμέρους
παραδείγματα είναι τόσα, που δεν χρειάζε-
ται να αναζητήσουμε τις αναλογίες –που
δεν υπάρχουν– με την Παναγία των Παρι-
σίων. Η μεγάλη απόλεια συσπειρώνει, αλλά
οι ενδείξεις για τη διάθεση της κοινωνίας
έχουν εκδηλωθεί και στα μικρότερα, που
αφορούν την καθημερινότητα μιας πόλης.
Δεν χρειάζεται να τραυματιστούν μνημεία
της παγκόσμιας κληρονομιάς για να ανα-
δυθεί το προφίλ μιας πρωτεύουσας, μιας
χώρας. Δεν είναι οι πύρινοι και φορτισμέ-
νοι λόγοι που εμπνέουν ούτε η συγκίνηση
που κιντοποιεί. Είναι η εκπαιδευση που
ενσωματώνει από το γούστο του ηγεμόνος
μέχρι τη μαθησιακή διαδικασία. Η σχέση με
τον πολιτισμό είναι ένα είδος γεωλογικού
σχηματισμού. Κάθε εποχή εναποθέτει τα
χαρακτηριστικά της σε επιστρώσεις, κάθε
άτομο το λιθάρι του.

Όλοι μας αξίζουμε μια δεύτερη ευκαιρία

Ο Νίκος Ψαρράς μιλάει στην «Κ» για τον «Φάρος» που θα φιλοξενηθεί για τις τρεις παραστάσεις τον Μάιο από τον ΘΟΚ

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Μία εξαιρετική επιτυχημένη παράσταση θα φιλοξενήσει ο ΘΟΚ στην Κεντρική Σκηνή του τον Μάιο. Πρόκειται για την παράσταση «Ο Φάρος» σε σκηνοθεσία Κωνσταντίνου Μαρκουλάκη του Ιρλανδού συγγραφέα Κόννορ Μακφέρσον. Ο αγγλικός τίτλος του έργου είναι «The Seafarer» (ο Ναυτικός) και είναι δανεισμένος από ένα ομώνυμο ποίημα ανωνύμου, γραμμένο στα αρχαία αγγλικά, στα μέσα του 8ου αιώνα μ.Χ., όπου ένας ναυτικός μιλάει στους στεριανούς για τις οδύνες της ζωής στη θάλασσα και προσεύχεται στον Θεό. Η «Κ» μίλησε για την παράσταση με έναν από τους πέντε πρωταγωνιστές της, τον Νίκο Ψαρρά. Είναι ευτυχής συγκυρία αυτό το κείμενο για τους πέντε ηθοποιούς, αφού τους δόθηκε η ευκαιρία να συνεργαστούν. Ο «Φάρος» είναι ένα έργο της κλασικής δραματολογίας της αγγλικής σχολής.

–Ποιος είναι ο φάρος

–Το «Φάρος» που είναι παρήχηση του πρωτότυπου τίτλου «The Seafarer» είναι ο φάρος των οδών μας, αυτό θέλησε να δώσει ο Μαρκουλάκης, που έχει κάνει μαζί με την Αθανασία Σμαραγδή τη μετάφραση. Μάλιστα, στην έναρξη της παράστασης υπάρχει ένα ποίημα, που είναι εκτός κειμένου, για το τι σημαίνει ο φάρος για τον καθένα μας, τη σημαίνει η ζωή μας, ποιο είναι το αποκομμί μας, πού νιώθουμε ασφάλεια και ακόμη, δίνεται μία πιζίδα για να μη χαθούμε μέσα στον κυκεώνα των προβλημάτων

και όλων των ζητημάτων που όλοι μας αντιμετωπίζουμε καθημερινά.

–Πώς θα σκιαγραφούσατε τους χαρακτήρες;

–Οι χαρακτήρες μας είναι 45 με 55 ετών και περνάνε όλοι την κρίση των 50, που πάνει όλους τους άντρες μια τρέλα, να αποδείξουν πράγματα, που αναρωτιούνται τι θα γίνει από δω και πέρα. Την πα-

«Μέσα από το χιούμορ, όμως, μπορείς να δεις μια άσχημη κατάσταση, να κάνεις ένα βήμα πίσω, να τη γελοιοποιήσεις, να την αφήσεις στην άκρη και να προχωρήσεις».

ρέα της παράστασης τη βρίσκουμε ακριβώς σε αυτή την τρέλα. Με αφορμή το ποτό και οι τέσσερις έχουν κάνει πολλά λάθη στη ζωή τους, λάθη που τους κυνηγάνε. Εκείνο το βράδυ ουσιαστικά έρχονται αντιμέτωποι με ακριβώς αυτά τα λάθη και κάποιοι το καταλαβαίνουν, ενώ άλλοι στο χάσιμο του αλκοόλ το χάνουν. Τους χαρακτήρες τους πετυχαίνουμε σε μία πολύ ακραία κατάσταση, είναι όλοι πολύ μεθυσμένοι, εγώ, που υποδύομαι τον Ιβάν από την αρχή της παράστασης έχω χάσει τα γυαλιά μου και βλέπω μονάχα μισό μέτρο, ο Κωνσταντίνος Μαρκουλάκης που υποδύεται τον Ρίτσαρντ έχει χάσει εντελώς την όρασή του, άρα έχουμε δύο τυφλούς επί σκηνής, ο Οδυσσέας Παπασπηλιόπουλος (Σάρκυ) είναι αλκοολικός, αλλά προσπαθεί να απέχει, με φοβερή ανάγκη να πει, ενώ οι άλλοι δύο έρχονται ήδη πωμένοι (Προμηθέας Αλειφερόπουλος, Νίκυ και ο Αιμίλιος Χειλάκης Κύριος Λόκχαρτ).

Η ζωή μάς θέλει νηφάλιους, η ζωή μας είναι πολύ όμορφη και κουμάντο κάνουμε εμείς, λέει ο ηθοποιός Νίκος Ψαρράς, που υποδύεται τον Ιβάν.

–Το αλκοόλ και η μέθη είναι βασικές παράμετροι του έργου, ωστόσο πάει πολύ παρακάτω, από τέσσερις μεθυσμένους, ισχύει;

–Το αλκοόλ και η μέθη είναι βασικές παράμετροι του έργου, ωστόσο πάει πολύ παρακάτω, από τέσσερις μεθυσμένους, ισχύει;

–Ισχύει. Ξέρετε, πολλές φορές η χρήση ουσιών, το αλκοόλ, είναι μια καταφυγή, και ίσως αδυναμία αντιμετώπισης της πραγματικότητας, υπάρχει μια ψευδαίσθηση. Βέβαια, η επαναφορά πολλές φορές είναι πολύ πιο οδυνηρή από ό,τι προηγούμενως. Η ζωή μάς θέλει νηφά-

λιους, η ζωή μας είναι πολύ όμορφη και κουμάντο κάνουμε εμείς.

–Το μαύρο χιούμορ σε μια παράε μεθυσμένων...

– Την πρώτη σεζόν που ανέβηκε η παράσταση ο κόσμος δεν ήξερε αν έπρεπε να γελάσει, αν ήταν σωστό, διότι νόμιζε ότι ο «Φάρος» είναι δράμα. Μέσα από το χιούμορ, όμως, μπορείς να δεις μια άσχημη κατάσταση, να κάνεις ένα βήμα πίσω, να τη γελοιοποιήσεις, να την αφήσεις στην άκρη και να προχωρήσεις. Από γραφής η παράσταση έχει πάρα πολύ χιούμορ και γέλιο.

–Οι τέσσερις χαρακτήρες έχουν κοινά, ο πέμπτος που έρχεται...
–Ο αινιγματικός χαρακτήρας (ο

κύριος Λόκχαρτ) έρχεται να τους ταράξει, είναι ένας άλλος κόσμος, που τους φέρνει αντιμέτωπους με το παρελθόν τους, με το τι ζωή έχουν ζήσει. Αλλά as μην πούμε περισσότερα για το τι ακριβώς είναι, as το δούμε αυτό στην παράσταση.

–Στην παράσταση, στο έργο, τι ρόλο έχει η πίστη, όχι μόνο η θρησκευτική;

–Υπάρχει αναφορά στο θείο, στον Θεό, αλλά υπάρχει κυρίως η πίστη στο να είσαι ζωντανός. Η πίστη στη ζωή γενικά. Μέσα από το έργο βλέπουμε ότι το θείο είναι πάντα παρών, αλλά τις αποφάσεις τις παίρνουμε εμείς, κατά κάποιο τρόπο ισχύει το συν Αθηνά και χείρα κίνει.

–Ποιο θα λέγατε ότι είναι το κεντρικό μήνυμα του έργου;

–Στη ζωή μας όλοι αξίζουμε μια δεύτερη ευκαιρία, όλοι μας και μια τρίτη και μία τέταρτη. Είναι πολύ αισιόδοξο το φινάλε. Γενικά είναι ένα πολύ αγαπησιάρικο έργο και θα μου λείψει πολύ.

–Τι νομίζετε ότι έχει κάνει αυτή την παράσταση τόσο αγαπητή;

–Να πούμε ότι αρχικά υπήρχε η περιέργεια από τον κόσμο τι κάνουν αυτοί οι πέντε μαζί, διότι είμαστε πέντε ηθοποιοί που δύσκολα θα συνυπήρχαμε, αν δεν υπήρχε ένα κείμενο τέτοιο. Οπότε το πρώτο πράγμα που έλκυσε τους θεατές ήταν η συνύπαρξη των πέντε μας. Από κει και πέρα, φυσικά αυτό δεν φτάνει, δηλαδή η φήμη της παράστασης κυκλοφορεί περισσότερο στο τι απόπχο έχει ως αποτέλεσμα παράστασης πα.

–Πέντε ταλαντούχοι ηθοποιοί επί σκηνής αρκούν νομίζω για επιτυχία.

– Τα κείμενα πάντα είναι μία αφορμή για να γίνουν κάποιες συναντήσεις, εμείς όλοι είμαστε φίλοι πολλά χρόνια και η αφορμή να βρεθούμε επί σκηνής στάθηκε αυτό το κείμενο, οπότε το αγαπάμε όλοι πάρα πολύ και το πιστεύουμε και από τη μία χαιρόμαστε πολύ που θα έρθουμε στην Κύπρο, αλλά από την άλλη στεναχωριόμαστε που θα ριζούμε αulαία, μετά από σχεδόν 400 παραστάσεις.

«Ο Φάρος», του Κόννορ Μακφέρσον, σκηνοθεσία Κωνσταντίνος Μαρκουλάκης. Μόνο για τρεις παραστάσεις: 11 & 12 Μαΐου, Κεντρική Σκηνή ΘΟΚ.

ΜΕ ΤΟΝ

Παναγιώτη Κυριάκου

LISTEN LIVE
www.mydeejay.com.cy

LOVE 100.7FM 98.1 & 105.7

EVERYDAY LOVE

ΑΠΟΓΕΥΜΑ

ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΔΕΡΜΑΤΑ

15:00 – 18:00

ΒΡΑΔΥ

ΤΑΣΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ

18:00 – 21:00

www.lovefm.com.cy

Μαύρη τρύπα, η φωτογραφία «φρανέρωσε» νέο μυστήριο

Ο αστροφυσικός Δημ. Ψάλτης στην «Κ»

Τον **ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ**
και **ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ**

«**Συγγνώμη** δεν μπορώ να μπω σε λεπτομέρειες», ήταν η πιο συχνή απάντηση στα πρώτα ερωτήματα που θέσαμε στον καθηγητή Αστροφυσικής του Πανεπιστημίου της Αριζόνας Δημήτρη Ψάλτη και Project Scientist του μεγάλου πειράματος Event Horizon Telescope που πριν από λίγες μέρες φανέρωσε στην ανθρωπότητα την πρώτη φωτογραφία του πιο εφιαλτικού αντικειμένου του σύμπαντος, της μαύρης τρύπας.

Όταν έγινε γνωστό ότι στις 10 Απριλίου οι επιστήμονες του Event Horizon, που είχαν την τρελή ιδέα να στρέψουν πανίσχυρα ραδιοτηλεσκόπια σε όλο τον κόσμο, σε δύο υπερμεγέθεις μαύρες τρύπες του σύμπαντος, ήταν έτοιμοι να ανακοινώσουν τα αποτελέσματα της πολυχρονης έρευνάς τους σήμανε στο γραφείο της «Κ» ένας μικρός συναγεμρός.

Η πρώτη μας επαφή με τον κ. Ψάλτη έγινε πριν από την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων και ο ίδιος, αν και φανερά ενθουσιασμένος με τις εξελίξεις, ήταν πολύ επιφυλακτικός και προσεκτικός ώστε να μην αποκαλύψει κάποιο στοιχείο του πειράματος. «Ακόμα κάνουμε το ίδιο λάθος που έκανε και ο Αϊνστάιν τη δεκαετία του '30, ο οποίος θεωρούσε ότι οι μαύρες τρύπες είναι μαθηματικές κατασκευές που δεν είναι πραγματικότητα. Ο λόγος που με ενδιέφερε το πείραμα του Event Horizon είναι για να δούμε εάν αυτό που θεωρούμε “μαύρη τρύπα”, μια ανωμαλία στον χωρόχρονο, περιβάλλεται από τον “ορίζοντα γεγονότων” γιατί αν δεν..., συγγνώμη δεν μπορώ να πω περισσότερα».

Μυστήριο ενός αιώνος

Ενδεικτικό του μυστηρίου και της γοητείας που περιβάλλει τη μαύρη τρύπα, η οποία έχει υπάρξει με πολλές μορφές και ιδιότητες στη φαντασία συγγραφέων και κινηματογραφιστών, είναι ότι ακόμα και ο ίδιος ο Αϊνστάιν δεν ήθελε να πιστέψει στην ύπαρξή της.

Η Γενική Θεωρία της Σχετικότητας που διατύπωσε στις αρχές του 20ού αιώνα πρόβλεπε την ύπαρ-

ξη αντικειμένων από τα οποία τίποτα δεν μπορεί να δραπετεύσει, ούτε καν το φως, όπως εύληπτα αναλύει ο επίτιμος διευθυντής του Ευγενιδείου Πλανηταρίου Διονύσης Σιμόπουλος στη σελ. 10 του «Τέχνες & Γράμματα» που έχετε στα χέρια σας.

Είναι επίσης ενδιαφέρον που η επιστημονική κοινότητα όλα τα προηγούμενα χρόνια μιλούσε για τις μαύρες τρύπες χωρίς ποτέ να έχει δει πώς μοιάζει μία από αυτές. Όλα αυτά άλλαξαν με το πείραμα του Event Horizon.

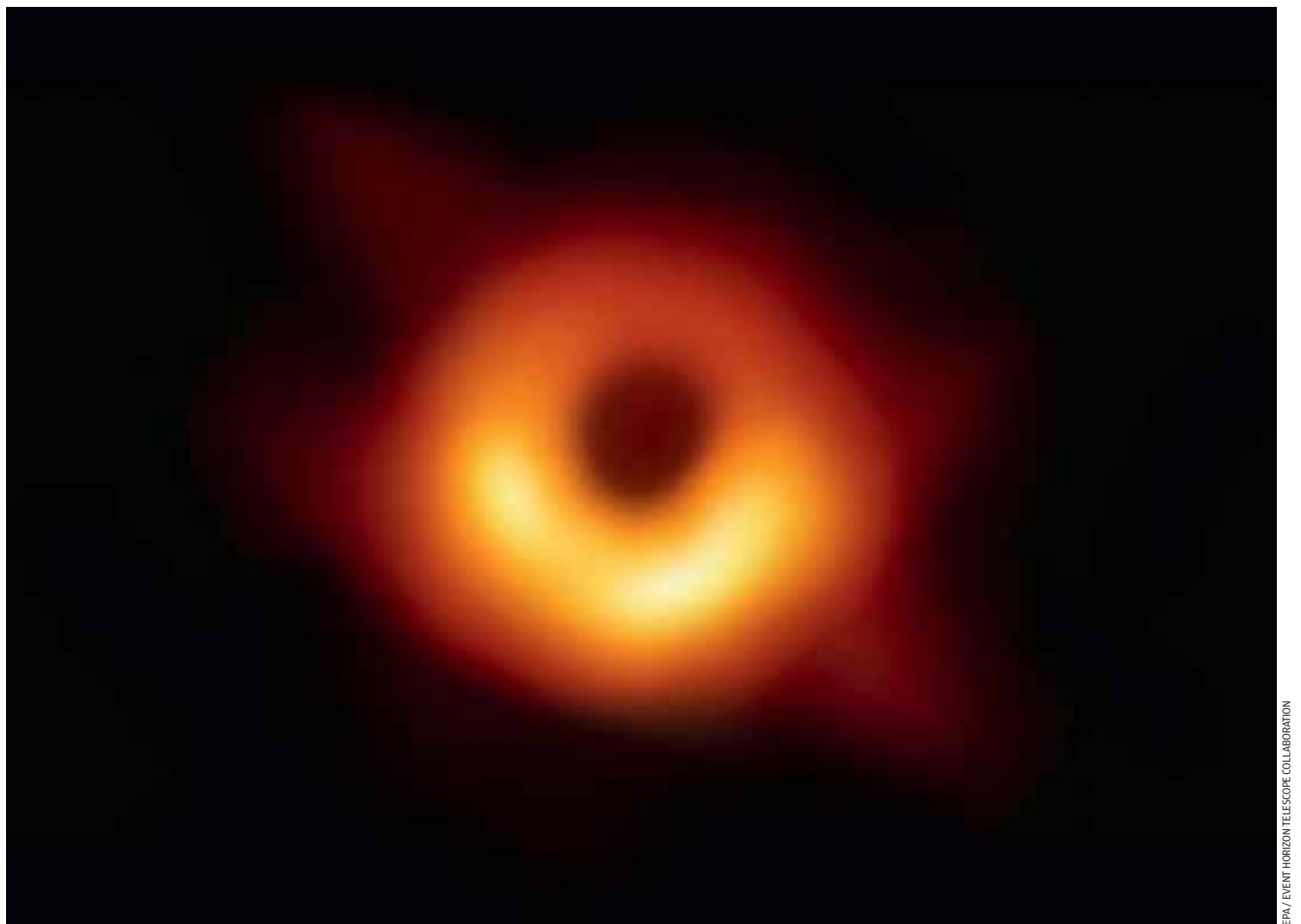
Η ιδέα πίσω από το πείραμα είναι σχετικά απλή. Στρέφοντας ισχυρά ραδιοτηλεσκόπια σε μια συγκεκριμένη πλευρά του σύμπαντος, δημιουργείται ένας τεράστιος φωτογραφικός φακός στο μέγεθος του πλανήτη Γη. Ωστόσο, οι δύο μαύρες τρύπες που στόχευαν οι επιστήμονες, η μία στο κέντρο του γαλαξία μας και η άλλη στον γαλαξία M87, απέχουν χιλιάδες έτη φωτός μακριά από τη Γη, με απο-

Ο Έλληνας καθηγητής Αστροφυσικής του Πανεπιστημίου της Αριζόνας και Project Scientist του Event Horizon Telescope εξηγεί τι είδαν οι επιστήμονες.

τέλεσμα να μοιάζουν ότι έχουν το μέγεθος ενός πορτοκαλιού στην επιφάνεια της Σελήνης.

Για τον λόγο αυτό οι παρατηρήσεις των επιστημόνων, μας εξηγεί ο κ. Ψάλτης, έγιναν σε ένα μήκος κύματος της τάξεως του ενός χιλιοστού του μέτρου. «Αυτό το κάναμε για διάφορους λόγους, ο κυριότερος από τους οποίους είναι ότι το πλάσμα που υπάρχει γύρω από αυτές τις μεγάλες μαύρες τρύπες γίνεται διαφανές σε αυτά τα μήκη κύματος, μπορούμε δηλαδή να “δούμε” από μέσα τους».

Και όπως μας εξηγεί παρακάτω ο Έλληνας αστροφυσικός, οι επιστήμονες έριξαν μια πολύ καλή ματιά μέσα τους.

Η φωτογραφία της μαύρης τρύπας του 2019 επιβεβαίωσε τη θεωρία του Αλμπερτ Αϊνστάιν που πρόβλεψε την ύπαρξή τους το 1915.

«Εκεί η Φυσική που ξέρουμε δεν ισχύει»

Σαν ένα δαχτυλίδι φωτιάς που στο κέντρο του έχει το απόλυτο έρεβος μοιάζει η πρώτη φωτογραφία της μαύρης τρύπας που είδε η ανθρωπότητα και παρόλο που βρίσκεται στον Γαλαξία M87, περίπου 53 εκατομμύρια έτη φωτός μακριά μας, δεν φαίνεται λιγότερο τρομακτική. Το πλιακό μας σύστημα είναι μια κουκκίδα μπροστά της.

Η φωτογραφία της μαύρης τρύπας του 2019 επιβεβαίωσε τη θεωρία του Αϊνστάιν που προέβλεψε την ύπαρξή τους το 1915. «Δείχνει χωρίς αμφιβολία ότι μιλάμε για μια εντελώς στρόγγυλη σκιά στη μέση της ακτινοβολίας που εκπέμπει η ζεστή ύλη που βρίσκεται γύρω από τη μαύρη τρύπα. Δεν βλέπουμε τον ορίζοντα γεγονότων αλλά τη σκιά που αφήνει η μαύρη τρύπα και είναι 2 ίσως 2,5 φορές μεγαλύτερη του, αλλά η σκιά αυτή υπάρχει εξαιτίας του», μας λέει ο κ. Ψάλτης στη δεύτερη επικοινωνία μας μετά την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων. Εκεί όμως υπάρχει και κάτι περίεργο. Ο ορίζοντας γεγονότων είναι το σημείο χωρίς επιστροφή για τη μαύρη τρύπα. Η ύλη που πάνεται στα «δίκτυα» του ορίζοντα γεγονότων «ρουφιέται» στο χάος. «Αν πηλαζάσαμε μια μαύρη τρύπα μ' ένα διαστημόπλοιο, η ισχυρότατη δύναμη της βαρύτητάς της θα το υποχρέωνε να τεντωθεί σαν λάστιχο, και κάθε άτομο του θα παραμορφώνονταν τρομακτικά. Αν στέλναμε κάποιο φανάρι, το φως του θα ελαττωνόταν όλο και πιο πολύ, καθώς

Επιστήμονες εξηγούν, σε συνέντευξη Τύπου στην Ουάσιγκτον, πώς φωτογράρισαν τη μαύρη τρύπα που βρίσκεται στον γαλαξία Messier 87.

Τι άλλο θα μπορούσε να υπάρχει εκτός από τον ορίζοντα γεγονότων; Η απάντηση δεν αποκλείει τις λεγόμενες «γυμνές ανωμαλίες».

αυτό πηλοσάζε τον ορίζοντα γεγονότων της μαύρης τρύπας», εξηγεί ο Διονύσης Σιμόπουλος.

Ο ορίζοντας γεγονότων λειτουργεί ως «σύνορο» της μαύρης τρύπας σε σχέση με το υπόλοιπο σύμπαν. Αυτό που «ανησυχεί» τον Δημήτρη Ψάλτη είναι ότι στη φωτογραφία

του Event Horizon βλέπουμε μόνο τη σκιά που καλύπτει τον ορίζοντα γεγονότων. Τι μπορεί να κρύβεται από κάτω; «As πούμε ότι δεν έχουμε κανένα λόγο να πιστεύουμε ότι δεν υπάρχει ο ορίζοντας γεγονότων. Στο ερώτημα τι άλλο θα μπορούσε να υπάρχει, η απάντηση δεν αποκλείει τις λεγόμενες “γυμνές ανωμαλίες”. Αυτές είναι περιέργες λύσεις της Φυσικής που συζητούνται εδώ και 100 χρόνια αλλά κανείς δεν θέλει να σκεφθεί ότι μπορεί να υπάρχουν στην πραγματικότητα, γιατί αφήνουν να δούμε μια ανωμαλία ή μοναδικότητα (σ.σ. στα αγγλικά singularity) γυμνή, χωρίς τον ορίζοντα γεγονότων, και εκεί η Φυσική που ξέρουμε παύει να ισχύει».

«Ο,τι καλύτερο μπορούσαμε να κάνουμε από τη Γη το κάναμε»

Γεννημένος στις Σέρρες, με σπουδές Φυσικής στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, ο 49χρονος Δημήτρης Ψάλτης θυμάται ακόμη τις συζητήσεις με τους καθηγητές του σχετικά με τις πρώιμες θεωρίες γύρω από τις μαύρες τρύπες που κέντρισαν το ενδιαφέρον του και τον οδήγησαν στα μεγαλύτερα πανεπιστήμια της Αμερικής και έπειτα στο Πανεπιστήμιο της Αριζόνας. «Έγραφα για αυτό το θέμα πρώτη φορά το έτος 2000, αλλά τότε δεν υπήρχε η τεχνολογία που θα επέτρεπε στο πείραμα να υλοποιηθεί. Το 2012 διοργάνωσα με το πρώτο συνέδριο για το Event Horizon και το 2017 έγιναν οι πρώτες παρατηρήσεις», μας λέει.

Η συγκέντρωση των δεδομένων για το Event Horizon δεν ήταν απλή υπόθεση. Για το πείραμα συνεργάστηκαν 200 επιστήμονες που συντόνισε ο Έλληνας αστροφυσικός και οκτώ ραδιοτηλεσκόπια από τον Νότιο Πόλο έως τη Γαλλία, τη Χιλή και τη Χαβάη. Το μεγάλο δίκτυο

των τηλεσκοπίων στόχευε συγχρονισμένα τις δύο επιλεγμένες μαύρες τρύπες που περίπου 10 μέρες τον Απρίλιο του 2017. Ο όγκος των ψηφιακών δεδομένων που συγκεντρώθηκε ήταν 5 petabytes (σ.σ. 1 petabyte ισούται με 1 εκατομμύριο gigabytes), δηλαδή τόσο μεγάλος που ήταν αδύνατον να «ανέβουν» στο Διαδίκτυο αλλά έπρεπε να σταλούν στα κέντρα ανάλυσης οι ίδιοι

Ο επόμενος μεγάλος στόχος των επιστημόνων είναι να θέσουν σε τροχιά ένα διαστημικό τηλεσκόπιο μέσα σε 20 ή 30 χρόνια.

οι σκληροί δίσκοι των υπερυπολογιστών με κούριερ. Μάλιστα, για τα δεδομένα από το τηλεσκόπιο του Νοτίου Πόλου οι ερευνητές έπρεπε

Για το πείραμα συνεργάστηκαν 200 επιστήμονες που συντόνισε ο Έλληνας αστροφυσικός Δημήτρης Ψάλτης (φωτ.) και οκτώ ραδιοτηλεσκόπια από τον Νότιο Πόλο έως τη Γαλλία, τη Χιλή και τη Χαβάη.

να περιμένουν να περάσει ο πολιτικός χειμώνας που ξεκινάει τον Απρίλιο για να μπορέσουν να δουν τα δεδομένα των παρατηρήσεων. «Τον

Νοέμβριο του 2017 καταφέραμε να φύγουμε από τον Νότιο Πόλο και τον Αύγουστο είδαμε τις πρώτες φωτογραφίες», μας λέει ο κ. Ψάλτης.

Απέναντι στα πιο κρυφά μυστικά του σύμπαντος που σταδιακά αποκαλύπτονταν μπροστά στα μάτια τους, ο ίδιος και η επιστημονική του ομάδα δεν μπορούσαν παρά να αισθάνονται δέος και ενθουσιασμό. «Όσο προετοιμαζόμασταν το δέος ήταν πολύ μεγαλύτερο. Όταν έγιναν οι παρατηρήσεις νιώσαμε υπέροχα γιατί ξέραμε ότι δουλέψαν. Ο,τι καλύτερο μπορούσε να γίνει από τη Γη το κάναμε. Όταν πήραμε τα δεδομένα νιώσαμε ανατριχίλα γιατί ήμασταν πια έτοιμοι να μάθουμε τι μας επιφυλάσσει η φύση», τονίζει ο καθηγητής Αστροφυσικής.

Οι δύο θεωρίες

Σε μερικούς μήνες η ομάδα του Event Horizon θα δώσει στη δημοσιότητα και τις πρώτες εικόνες από τη μαύρη τρύπα του δικού μας Γαλαξία. Ο λόγος που επελέγη ο M87 για την πρώτη εικόνα είναι ότι λόγω μάζας οι φωτογραφίες του είναι λιγότερο «φλουταρισμένες»

σε σχέση με αυτές της γειτονιάς μας. «Από τη μια είμαστε πολύ χαρούμενοι που βρήκαμε αυτό που περιμέναμε και προέβλεπαν οι θεωρίες, από την άλλη δεν βρίσκουμε νέα στοιχεία που θα μας δώσουν ένα άνοιγμα για να βάλουμε αυτές τις δύο θεωρίες, της σχετικότητας και την κβαντική θεωρία της βαρύτητας (σ.σ. που εξηγούν τον μακρόκοσμο και τον μικρόκοσμο αντίστοιχα) σε μια γενική θεωρία», σημειώνει ο κ. Ψάλτης που θα έδινε απαντήσεις σε πολλά ερωτήματα των επιστημόνων που σχετίζονται και με τη Μεγάλη Εκρηξη.

As μην ξεχνάμε όμως ότι είδαμε μόνο τα πρώτα δεδομένα μιας μαύρης τρύπας που βρίσκεται πολύ μακριά από εμάς.

Ο επόμενος μεγάλος στόχος των επιστημόνων είναι να θέσουν σε τροχιά ένα διαστημικό τηλεσκόπιο μέσα σε 20 ή 30 χρόνια, ώστε οι μελλοντικές γενιές να δουν ακόμα πιο κοντά τις απόκοσμες μαύρες τρύπες.

Σχετικά βιβλία

Κάποια από τα πιο σημαντικά βιβλία που κυκλοφορούν στα ελληνικά για το θέμα είναι:

- Στίβεν Χόκινγκ, «Μαύρες τρύπες. Οι διαλέξεις Reith του BBC» (εκδ. Κάτοπτρο)
- Στίβεν Χόκινγκ, «Μαύρες τρύπες, σύμπαντα-βρέφη και άλλα δοκίμια» (εκδ. Κάτοπτρο)
- Κιπ Θορν, «Μαύρες τρύπες και στρεβλώσεις του χρόνου. Η προκλητική κληρονομιά του Αϊνστάιν» (δύο τόμοι, εκδ. Κάτοπτρο)
- Μόνικα Κόλπι, «Μαύρες τρύπες που εξαχνώνονται. Το χαμένο στοιχείο του Στίβεν Χόκινγκ» (εκδ. Αγρα)
- Τζιμ Αλ Καλνί, «Σκουληκότρυπες, Μαύρες τρύπες και χρονομηχανές» (εκδ. Τραυλός)
- Ιγκόρ Νοβίκωφ, «Οι μαύρες τρύπες και το σύμπαν» (εκδ. Τραυλός)
- Ουόλτερ Σάσκιντ, «Ο Πόλεμος της μαύρης τρύπας» (εκδ. Κάτοπτρο)
- Κλίφορντ Πίκοβερ, «Μαύρες τρύπες. Οδηγός για ταξιδιώτες» (εκδ. Κέδρος)
- Ιωάννης Χαϊνης, «Οι μαύρες τρύπες στο σύμπαν» (εκδ. Συμεών)

Ορμή για δράση προς το μουσικό φως

Ο Λευτέρης Μουμιτζής μιλάει στην «Κ» για το νέο σόλο πρότζεκτ του με τίτλο «Beaming Light», που κυκλοφόρησε τον Μάρτιο

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Ο Λευτέρης Μουμιτζής, γνωστός και ως Freedom Candlemaker, είναι καλά γνωστός στα μουσικά πράγματα και όχι μόνο. Αεικίνητος, μουσικά ανήσυχος, ενεργός στα πολιτιστικά πράγματα της χώρας και αμετανόητος λάτρης του καλού ήχου. Πρόσφατα, κυκλοφόρησε ο δίσκος του «Beaming Light» με δέκα κομμάτια και κυκλοφορεί σε limited edition LP, CD και digital album από τις 22 Φεβρουαρίου από την Inner Ear. Μίλησα με τον Λευτέρη λίγο μετά την παρουσίαση του δίσκου του στην Αθήνα, στις 13 Απριλίου και χαίρομαι γιατί ο Λευτέρης μου μετέδωσε τη θετική αύρα του δίσκου του και παίξαμε με τα κομμάτια του δίσκου.

– «Beaming Light» η νέα σου δουλειά, ακούγοντας τη, τη βρίσκω πιο εξωστρεφή, από τον «Now Happiness», ισχύει; Τι τη διαφοροποιεί;

– Διάφορα πράγματα. Κατ' αρχήν μπορείς να δεις το πρόσωπό μου στο εξώφυλλο σε αντίθεση με το «Now Happiness» όπου είναι κρυμμένο στη σκιά. Φαντάζομαι πως και αυτό δείχνει μια εξωστρέφεια, παρόλο που δεν το έχω σκεφτεί μέχρι τώρα που έκανες τη συγκεκριμένη ερώτηση. Μια αίσθηση εξωστρέφειας δίνει ο ήχος του δίσκου. Με την έννοια ότι έχει κομμάτια τα οποία μπορείς να πεις ραδιοφωνικά, που φλερτάρουν με αυτό που ονομάζεται «ποπ» μουσική.

– Είναι, ωστόσο, μια συνέχεια, σαν να πήρες τις νότες και τους

στίχους σε άλλο φως. Υπάρχει μια αισιόδοξη κατάθεση, ένα σπρώξιμο στο φως, στο όμορφο αύριο;

– Όντως, για μένα το «Beaming Light» είναι μια φυσική εξέλιξη του «Now Happiness». Δηλαδή κατά βάση δεν είναι πολύ διαφορετικός δίσκος. Και οι δύο δίσκοι έχουν μικρή διάρκεια, δέκα μόνο τραγούδια, σε αντίθεση με παλαιότερους μου δίσκους, και εκφράζουν μια ανάγκη να επικοινωνήσουν άμεσα με τον ακροατή. Το μεν «Now Happiness» με ένα πιο ήπιο και ειλικρινή τρόπο, το δε «Beaming Light» με ένα πιο ζωηρό και μυστικιστικό τρόπο. Νομίζω η διαφορά είναι ότι είναι πλέον πιο «χωνεμένες» οι έννοιες των κομματιών, καθώς και πιο συνειδητοποιημένη η ανάγκη γι' αυτό το σπρώξιμο στο φως που λες. Δηλαδή, μια ορμή για δράση προς αυτή την κατεύθυνση.

– Το κάθε κομμάτι βέβαια του άλμπουμ σου έχει και μία διαφορετική δυναμική, μουσικά, κυρίως. Είναι ένα προσεγγμένο ψηφιδωτό που όμως έχει μια κεντρική φιγούρα, ένα κυρίως θέμα. Ποιο είναι αυτό;

– Χαίρομαι που το βλέπεις έτσι, παρόλο που αυτά τα τραγούδια δεν γράφτηκαν με αυτό τον τρόπο. Περισσότερο ήρθαν και κόλλησαν το ένα με το άλλο στην πορεία για να συμπληρώσουν αυτό το ψηφιδωτό. Και μεγάλο μέρος αυτού γίνεται στη διαδικασία της παραγωγής, δηλαδή, στην επιλογή των κομματιών και στην προσέγγιση του γενικότερου ήχου του δίσκου. Και ρόλο σε αυτό έπαιξε και ο παραγωγός μου Άλεξ Μπόλ-

Η εμπιστοσύνη στο να εμπιστευτώ άλλους με το υλικό μου νιώθω ότι με ενδυνάμωσε αρκετά σαν καλλιτέχνη, σημειώνει ο Λευτέρης για τη συνεργασία που είχε με τους υπόλοιπους συντελεστές του δίσκου.

πας. Αν θα μιλούσαμε για μια γενικότερη «εικόνα» που χαρακτηρίζει τον δίσκο στο δικό μου μυαλό, θα ήταν μια κατάσταση αναίρεσης του χρόνου όπου όλη η ζωή είναι ακινητοποιημένη στον

αέρα και μπορείς να την κοιτάξεις και να την περιεργαστείς απ' όλες τις πλευρές και να κατανοήσεις τον εαυτό σου και την ύπαρξη μέσα από αυτή τη διαδικασία.

– Οι στίχοι των τραγουδιών, έχω την αίσθηση, δείχνουν μια ανάγκη επιστροφής, ελευθερίας, που ταιριάζει με τον «ελεύθερο» ήχο του άλμπουμ.

– Ναι, οι στίχοι έχουν μια αίσθηση κατάνυξης την οποία η μουσική βοηθάει να εκδηλωθεί.

– Είναι μια δουλειά που στο σύνολό της έχει πολλά στοιχεία που δείχνουν έναν διαφορετικό δρόμο, ακόμα και το βίντεο. Αυτή τη φορά νιώθω ότι η δουλειά σου

είναι πιο συλλογική, σαν να παίζεις σε μια αλάνα με άλλα παιδιά.

– Η διαδικασία της δημιουργίας αυτού του δίσκου ήταν κάπως έτσι. Δηλαδή, επέλεξα να έχω (όχι πάρα πολλούς) αρκετούς καλούς συνεργάτες με τους οποίους πέρασα ωραία, παίζοντας μέσα στο στούντιο, και τους οποίους εμπιστεύτηκα για να βάλουν το δικό τους στίγμα πάνω στη δουλειά μου. Μεγάλο μέρος του δίσκου, αλλά και του βίντεο (για το κομμάτι Astral Body) ήταν αποτέλεσμα συλλογικής δουλειάς. Και αυτή η εμπιστοσύνη στο να εμπιστευτώ άλλους με το υλικό μου νιώθω ότι με ενδυνάμωσε αρκετά σαν καλλιτέχνη.

– Έχεις παραδοθεί στη δύναμη του ήχου, δημιουργώντας;

– Σίγουρα με έχει συνεπάρει το συναίσθημα σε διάφορες φάσεις των ηχογραφήσεων αυτού του δίσκου. Θυμάμαι στιγμές τρομερής χαράς, ευφορίας και συγκίνησης, όταν γράφαμε διάφορα όργανα στο στούντιο. Δηλαδή, τη στιγμή του performance ενός γκεστ μουσικού ή τη στιγμή που πέτυχα ένα ωραίο ήχο στο synthesizer ή στην κιθάρα, αλλά και όταν τραγουδούσα κάποια κομμάτια.

– Οι μουσικές δουλειές σου μοιάζουν σαν κεφάλαια από ένα βιβλίο, το καθένα έχει διαφορετικές ιστορίες να διηγηθεί, έχεις σκεφτεί το επόμενο βήμα;

– Σκέφτομαι ήδη το επόμενο βήμα, ναι. Η ολοκλήρωση και κυκλοφορία αυτού του δίσκου μου δημιουργεί μια πολύ δυνατή επιθυμία για να προχωρήσω σύντομα

στην επόμενη δουλειά, την οποία ήδη άρχισα να συνθέτω και να οραματίζομαι. Πιστεύω θα είναι στενά συνδεδεμένη με αυτό το δίσκο, που όμως θα πηγαινει και ένα βήμα παραπέρα και ηχητικά και νοηματικά. Θα ήθελα να αρχίσω ηχογραφήσεις πριν από το πέρας του 2019.

– Λευτέρη, η μουσική πώς σε ορίζει ως άνθρωπο;

– Αν εννοείς τη δικιά μου μουσική, είναι μια πόρτα στην ψυχή μου. Δεν θα ήθελα να είναι κάτι άλλο. Είναι δηλαδή κάτι που κινείται και εξελίσσεται και αλλάζει παράλληλα με το πως εξελίσσονται και αλλάζω και εγώ. Μια διαρκής χαρτογράφηση του κόσμου μου ή καλύτερα της κοσμοθεωρίας μου.

➔ Το album «Beaming Light» ηχογραφήθηκε κυρίως στην Αθήνα, με παραγωγή τον φίλο και συνεργάτη του Λευτέρη, Άλεξ Μπόλ-πασ. Εκτός από τον Λευτέρη Μουμιτζή (μπάσο, πιάνο, κιθάρα, synths) έχουν παίξει οι μουσικοί: Μιχάλης Καπνλίδης (τύμπανα), Δημήτρης Χατζηζήσης (κιθάρες, βιολιά), Βασίλης Βλαχάκος (κιθάρες, πιάνο), Φώτης Σιώτας (βιολιά), Ορέστης Μπενέκας (synths) και Χρίστος Χατζηχρίστου (synths). Το artwork βασίζεται στις μοναδικές φωτογραφίες του φωτογράφου, συγγραφέα, curator και δημοσιογράφου Filep Motwary.

➔ Η πρώτη παρουσίαση στην Κύπρο έχει προγραμματιστεί για τις 23 Μαΐου στο Sousami, στη Λεμεσό και στις 24 Μαΐου στο Savino Live, στη Λάρνακα.

Από τη Λεμεσό για όλη την Κύπρο...

Απο την Κύπρο για όλο τον κόσμο...

www.kanali6.com.cy

www.facebook.com/kanali6

twitter.com/kanali_6

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

Κυριακή 21.04.19 21:00

LIFE ON THE LINE / ΦΟΝΙΚΗ ΚΑΤΑΙΓΙΔΑ

Δράσης / Action

Ο Μπο θεωρεί ότι ευθύνεται για το θάνατο του αδελφού του και μεγαλώνει μόνος του την ορφανή ανιψιά του, Μπέλι. Ο ίδιος ηγείται ενός συνεργείου που κάνει ριψοκίνδυνες επιδιωρθώσεις καλωδίων στους δρόμους και δυσαρεστείται όταν ο αγαπημένος της Μπέλι γίνεται μέλος του συνεργείου. Μια φοβερή καταίγιδα, όμως, που απειλεί την περιοχή, αναγκάζει τους άντρες να συνεργαστούν.

Το Κανάλι Διατίθεται:

Θέση: 101

Θέση: 617 / Θέση: 48

www.mesimvria.com

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του **ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ**

Η φύση είναι πολύ πιο αλλόκοτη από τη φαντασία

Η συζήτηση που έγινε την περασμένη εβδομάδα με αφορμή την πρώτη, ιστορική φωτογραφία μαύρης τρύπας στο Διάστημα είχε ένα επαναλαμβανόμενο μοτίβο: ότι επιβεβαιώθηκε για ακόμη μία φορά η θεωρία της Γενικής Σχετικότητας που ο Αϊνστάιν διατύπωσε το 1915.

Έτσι είναι. Ομως μέσα σε όλη αυτή τη φασαρία ξεχάσαμε ένα όνομα: αυτό του Καρλ Σβάρτσιλντ (Karl Schwartzild, 1873-1916). Ήταν με τις δικές του εξισώσεις που ο Αυστριακός αστροφυσικός (σημαντικό όνομα στον καιρό του), στην ουσία, υπέδειξε στον Αϊνστάιν ότι, με βάση τους νόμους της δικής του θεωρίας, η κατάρρευση ενός άστρου μεγάλης μάζας πρέπει λογικά να οδηγεί σε μια τερατώδεια: σε ένα αδιανόητα μικροσκοπικό σημείο άπειρης πυκνότητας, σε κάτι δηλαδή σαν ρωγμή στην υφή του χωροχρόνου, από τις ασύλληπτες βαρυτικές δυνάμεις της οποίας ούτε και αυτό το φως δεν θα μπορούσε να ξεφύγει – με άλλα λόγια, σε αυτό που σήμερα γνωρίζουμε ως «μαύρη τρύπα». Την περίπτωση του Σβάρτσιλντ αφηγείται ο αστροφυσικός Κιπ Θορν (νομπελίστας το 2017 για τον εντοπισμό των βαρυτικών κυμάτων έπειτα από σύγκρουση δύο μαύρων τρυπών) στο δίτομο «Μαύρες τρύπες και στερεβλώσεις του χρόνου. Η προκλητική κληρονομιά του Αϊνστάιν» (εκδ. Κάτοπτρο, 1999).

Ο Σβάρτσιλντ υπηρετούσε στο ρωσικό μέτωπο όταν έπεσε στα χέρια του το τεύχος των Πρακτικών της Πρωσικής Ακαδημίας Επιστημών της 25ης Νοεμβρίου του 1915, όπου και δημοσιευόταν η εργασία του Αϊνστάιν για τη Γενική Σχετικότητα. Όπως γράφει ο Θορν, «πολύ σύντομα επιχείρησε να ανακαλύψει τις προβλέψεις των νέων βαρυτικών νόμων του Αϊνστάιν για τα άστρα. (...) Ο υπολογισμός του ήταν κομψός και η γεωμετρία του καμπυλωμένου χωροχρόνου που προέβλεπε, η «Γεωμετρία Σβάρτσιλντ» όπως έγινε σύντομα γνωστή, έμελλε να επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό τις αντιλήψεις μας για τη βαρύτητα και το σύμπαν».

Η «Γεωμετρία Σβάρτσιλντ» προέβλεπε ότι για κάθε άστρο υπάρχει μια κρίσιμη περίμετρος, η οποία εξαρτάται από τη μάζα του: αυτό που παραξένευε τον ίδιο τον Αϊνστάιν αλλά και ολόκληρη τη διεθνή

Το 1916, όταν ο χαρισματικός Καρλ Σβάρτσιλντ (φωτ.) προέβλεψε την ύπαρξη μαύρων τρυπών, ο Αϊνστάιν, παρά τον θαυμασμό του προς τους υπολογισμούς του Σβάρτσιλντ, απέρριψε κάθε τέτοιο ενδεχόμενο, θεωρώντας ότι η φύση θα είχε κάποια ασφαλιστική δικλίδα ώστε να μην επιτρέψει μια τέτοια τερατώδεια.

Την επόμενη φορά που ο Αϊνστάιν θα μιλούσε για τον Σβάρτσιλντ στην Πρωσική Ακαδημία θα ήταν για να ανακοινώσει τον θάνατό του στο ρωσικό μέτωπο.

κοινότητα των αστροφυσικών από το 1920 έως και το 1960, ήταν η πρόβλεψη για ένα άστρο με περίμετρο ακριβώς ίση με την κρίσιμη: σε αυτό, ο χώρος στη γειτονιά αυτού του άστρου είναι έντονα καμπυλωμένος και η διαστολή του χρόνου είναι επιφάνειά του γίνεται άπειρη, δηλαδή ο χρόνος δεν κυλάει καθόλου, «παγώνει». Κατά συνέπεια, το φως «παγιδεύεται», το μήκος κύματός του γίνεται και αυτό άπειρο, άρα το άστρο πλέον πρέπει να φαίνεται απολύτως σκοτεινό.

Ο Σβάρτσιλντ απέστειλε στον Αϊνστάιν δύο εργασίες του βασισμένες στη δική του θεωρία. Ήταν στη δεύτερη όπου αναπτυσσόταν ο ακριβής υπολογισμός της καμπυλότητας του χωροχρόνου στο εσωτερικό του άστρου και ο Αϊνστάιν τη διάβασε στη Πρωσική Ακαδημία Επιστημών, στο Βερολίνο στις αρχές του 1916. Αλίμονο, την επόμενη

φορά που ο Αϊνστάιν θα μιλούσε για τον Σβάρτσιλντ στην Πρωσική Ακαδημία θα ήταν για να ανακοινώσει τον θάνατό του στο ρωσικό μέτωπο από μεταδοτική ασθένεια.

Ομως, και πάλι, ο Σβάρτσιλντ δεν ήταν ο πρώτος που προέβλεψε κάτι τέτοιο. Ο Βρετανός φυσικός, φιλόσοφος Τζον Μίτσελ, το μακρινό 1783, έκανε λόγο για ετοιμοθάνατα άστρα με «κρίσιμη περίμετρο» που θα πρέπει λογικά να απορροφούν το φως και να εμφανίζονται σκοτεινά. Δεκατρία χρόνια μετά, το 1796, ο Γάλλος φυσικός φιλόσοφος Πιερ-Σιμόν Λαπλάς έκανε ευρέως γνωστή την ίδια πρόβλεψη στο περίφημο έργο του «Το σύστημα του κόσμου». Αυτά σε μια εποχή όπου το φως εκλαμβάνεται ως συλλογή από σωματίδια. Οστόσο, η ανακάλυψη της συμβολής του φωτός ως κύμα, υποχρέωσε τον Λαπλάς να παραλείψει τη περί «σκοτεινών άστρων» από τις κατοπινές εκδόσεις του «Συστήματος του κόσμου».

Στα τέλη της δεκαετίας του 1930 η «Γεωμετρία Σβάρτσιλντ» ήταν πια γνωστή ως «Ανωμαλία Σβάρτσιλντ», ακριβώς επειδή αυτό που συμβαίνει με τις μαύρες τρύπες είναι μια ανωμαλία. Η «Ανωμαλία Σβάρτσιλντ» επανήλθε στο προσκήνιο με μια εργασία του Ρόμπερτ Οπενχάιμερ το 1939, η οποία συζητήθηκε έντονα αλλά οποιαδήποτε περαιτέρω συζήτη-

ση εγκαταλείφθηκε εξαιτίας του πολέμου. Η αστροφυσική έδωσε τη θέση της στην πυρηνική φυσική για πολεμικούς σκοπούς με τα γνωστά αποτελέσματα. Ουσιαστικά, όλοι οι μεγάλοι επιστήμονες της Αμερικής που ασχολήθηκαν με αυτό που αργότερα έγινε γνωστό ως «μαύρες τρύπες», συμμετείχαν στα μεγάλα αμερικανικά ατομικά προγράμματα.

Θα χρειαστεί να φτάσουμε στο 1967, όταν σε μια σχετική διάλεξη του κορυφαίου Αμερικανού φυσικού Τζον Αρτσιμπαλντ Ουίλερ, μπροστά στη δυσφορία του καθηγητή του σχετικά με το πώς πρέπει να ονομαστούν αυτές οι «αστρικές ανωμαλίες», ένας φοιτητής πέταξε: «Γιατί όχι μαύρες τρύπες;» Αυτό ήταν. Επρόκειτο για μια πολύ εκτυστική ονομασία που θα ζήλευε ένας καλός διαφημιστής.

Πίσω όμως στα 1916, όταν ο χαρισματικός Σβάρτσιλντ ουσιαστικά προέβλεψε τη μαθηματική ύπαρξή τους, ο Αϊνστάιν, παρά τον θαυμασμό του προς τους υπολογισμούς του Σβάρτσιλντ, απέρριψε κάθε ενδεχόμενο πραγματικής υπάρξεώς τους, θεωρώντας ότι η φύση θα είχε κάποια ασφαλιστική δικλίδα ώστε να μην επιτρέψει μια τέτοια τερατώδεια. Τώρα πια ξέρουμε ότι εδώ ο Αϊνστάιν έκανε λάθος και ότι η φύση είναι πολύ πιο αλλόκοτη και από την πιο τρελή φαντασία.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗ ΓΙΑΝΝΑ ΜΠΟΥΚΟΒΑ

Η Γιάννα Μπούκοβα είναι διγλωσση ποιήτρια, πεζογράφος και μεταφράστρια γεννημένη στη Βουλγαρία. Ζει στην Αθήνα και είναι μέλος της συντακτικής ομάδας του περιοδικού ποίησης ΦΡΜΚ. Έχει εκδώσει στα ελληνικά τη –μεταφρασμένη σε δώδεκα γλώσσες– ποιητική συλλογή «Ο ελάχιστος κήπος» (Ικαρος, 2006). Το νέο ποιητικό βιβλίο της «Drapetomania» γράφτηκε στα ελληνικά (Μικρή Αρκτος, 2018).

Ποια βιβλία έχετε αυτό τον καιρό δίπλα σας;

Κατά σύμπτωση είναι όλα τους υβριδικά. Ένα μυθιστόρημα-ντοκιμαντέρ: «Ημερήσια διάταξη» του Ερίκ Βυίγιάρ. Μια πολύ γοητευτική μείξη δοκιμίου και ποίησης: «Η νόσος του Μπόλτζμαν» του Αρι Μόργκενστεν Λάσαρσον. Μια ποιητική συλλογή με στοιχεία literary mystification: «Τοπικοί τροπικοί» του Μάριου Χατζηπροκοπίου που έχει και την πιο συγκλονιστική χρήση του τρόπου του δημοτικού τραγουδιού που έχω συναντήσει σε σύγχρονο λογοτέχνη.

Διοργάνωνετε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς, ποιητές καλείτε, ζώντες και τεθνεώτες;

Δεν μου αρέσει η περιοριστική ιδέα του δείπνου. Εγώ καλώ πολύ κόσμο. Λέω στους αγαπημένους μου ποιητές και συγγραφείς –ζώντες και τεθνεώτες– να φέρουν και τους δικούς τους ανθρώπους, αυτούς που εκτιμούν και συνομιλούν μαζί τους. Είναι το τέλειο πάρτι. Το κάνω κάθε μέρα.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός ποιήματος; Δεν λειτουργεί έτσι η γνώση στην ποίηση. Δεν μπορείς να απομονώσεις ένα στοιχείο έξω από τον τρόπο του ποιήματος και να το μεταδώσεις ως απλή πληροφορία. Αν είναι να πω τι έμαθα από ένα ποίημα πρέπει να πω το ίδιο το ποίημα.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά; Διαβάζω «Τα τραγούδια του Μαλντορόρ» αυτή την περίοδο, αργά και σε μικρές δόσεις. Είναι στοιχίμα για μένα κατά πόσον αυτό το βιβλίο μπορεί να επικοινωνήσει με

έναν αναγνώστη που έχει τη διπλάσια ηλικία από αυτήν του συγγραφέα του.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές; Τα μυθιστορήματα του Ντοστογιέφσκι, τα διηγήματα του Μπόρχες. Όλη την αγαπημένη μου ποίηση – αμέτρητες φορές.

Drapetomania. Από πού δραπετεύει ο ποιητής;

Δεν δραπετεύει. Η δουλειά του είναι να ερευνά την πραγματικότητα: ανακαλύπτει σχέσεις ανάμεσα στα πράγματα, εξετάζει επαναλαμβανόμενα μοτίβα, ανατρέπει τα κλισέ. Ακόμα και το παράλογο και το σουρεαλιστικό μέσα σε ένα ποίημα υπάρχουν για να ριξουν φως σε πλευρές της πραγματικότητας. «Δραπετεύουν» και ονειροπολούν οι συγγραφείς των ροζ μυθιστορημάτων.

Το χιούμορ έχει θέση στην ποίηση; Το χιούμορ μένει συχνά το μόνο όπλο μπροστά στα άλματα και στα τρομακτικά της ανθρώπινης κατάσπασης. Είναι ιαματικό στα νοητικά αδιέξοδα. Χωρίς το χιούμορ η ποίηση είναι μισή.

Έχετε Facebook, Twitter κ.τ.λ.; Μποθά έναν ποιητή να δραπετεύει ή εγκλωβίζει; Δεν έχω, τα βαριέμαι. Γενικώς έχουν κάτι το πολύ παράξενο τα social media – σαν να σκάβει κανείς ένα υπόγειο μέσα στην σπηλιά του Πλάτωνα.

Πρώτα σε πωλήσεις

Λογοτεχνία

- 1 «Η τέχνη της απώλειας» της Αλίς Ζεντιέρ (Πόλις)
- 2 «Το Χρυσό Κλουβί» της Καμίλα Λάκμπεργκ (Μεταίχιμιο)
- 3 «Ανδρες του αίματος» του Μάνου Ελευθερίου (Μεταίχιμιο)
- 4 «Βικτώρια» της Ντέζι Γκούντγουιν (Πατάκης)
- 5 «Συναξάρια της μικρής πατρίδας» του Θοδωρή Παπαθεοδώρου (Ψυχολόγος)

Δοκίμια

- 1 «Σύντομες απαντήσεις στα μεγάλα ερωτήματα» του Στίβεν Χόκινγκ (Πατάκης)
- 2 «Εγκυκλοπαιδικό βιογραφικό λεξικό Νεώτερης Θεσσαλικής Ιστορίας» του Αντώνη Α. Αντωνίου (Μεταίχιμιο)
- 3 «Μόνο λίγα χιλιόμετρα» της Μαρίας Ευθυμίου (Πατάκης)
- 4 «Ο Ελληνικός Εμφύλιος, μια ψυχαναλυτική προσέγγιση» Συλλογικό (Αρμός)
- 5 «Προτάσεις ενός σύγχρονου φιλελεύθερου» του Μικέλν Χατζηγάκη (Ι. Σιδέρη)

• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από το βιβλιοπωλείο Τοιοπέλακος (Ασκληπιάδου 15, Τρίκαλα)

ΠΤΥΧΕΣ

Της **ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ**

Κατεχόμενος από το πάθος του λόγου

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Μ. ΑΣΩΝΙΤΗΣ
Εκτέλεση

εκδ. Πατάκης, σελ. 494

Διονύσης Ταλλανδιανός. Μεγαλόπρεπο όνομα για μια μεγαλόσχην αφήγηση. Ο βίος και η πολιτεία του Ταλλανδιανού, εκ του «τάλας», είναι μια σειρά οδυρμών και καταποντισμών. Η οικογένειά του αφανίστηκε κατά την τουρκική εισβολή στην Κύπρο, ενώ ο ίδιος, που ζούσε μεταμφιεσμένος σε Βραζιλιάνο επιχειρηματία στο Ρίο ντε Τζανέιρο, επέστρεψε ύστερα από τριάντα επτά χρονιά στην πατρίδα του για να εκτελέσει ένα μεγαλειώδες σχέδιο εκδίκησης. Στην Βραζιλία έφτιαξε έναν προσωπικό στρατό, αποτελούμενο από έντεκα παιδιά, τα οποία πήρε με το πρόσχημα της υιοθεσίας από τα Κατεχόμενα και τα ανάθρεψε εγκλεισista σε έναν καταυλισμό, ταϊζοντάς τα μια τερατώδως μισαλλόδοξη εκδοχή της ιστορίας της εισβολής. Με τη βοήθεια των ενήλικων παι, αμφοβόρων «μισοθοφώρων», ενορχίστησε το 2011 τη σφαγή ενενήντα τεσσάρων παιδιών από τα Κατεχόμενα.

Ο Ταλλανδιανός μιλάει στο μυθιστόρημα σε πρώτο πρόσωπο, εξιστορώντας περιπαθώς τις συμφορές του και τη θηριώδη οργή που του εμφύσησαν. Σε αντίστιξη με

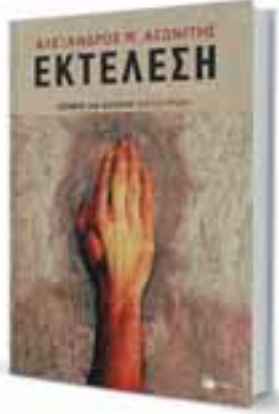
τον φρεντιώδη του λόγο, έρχεται η τριτοπρόσωπη αφήγηση που διεκτραγωδεί την ολέθρια μοίρα του Βήτα (Ταλλανδιανός ο Β'), ενός από τα παιδιά-φονιάδες, ο οποίος ζει στο Δρομοκαϊττειο, ρημαγμένος από τη βία που υπέστη. Και οι δύο πρωταγωνιστές είναι δεσμώτες της ανήλικης μνήμης. Ο ένας διοικετεύει την αγριότητα των αναμνήσεών του σε έναν λόγο παλλόμενο από ιερό μένος, ενώ ο άλλος παλεύει να κατασιγάσει το αιματοκύλιμα που μαίνεται στο μυαλό του.

Τα δύο αντικριστά είδωλα εγείρουν το ζήτημα της ενοχής και της θωότητας. Ο Ταλλανδιανός αισθάνεται περισσότερο ένοχος ως επιζήσας παρά ως εκδικητής. Αιματοκυλώντας τα Κατεχόμενα, βουτούσε στο ρεύμα ενός υπόγειου ποταμού, αφρισμένου από «παραπόταμους σχηματισμένους από αίμα παλιό που είχε τρέξει τριάντα εφτά χρόνια πριν». Ο Βήτα, πάλι, δεν αξίωνε κανενός είδους ασυλίας. Η εκατόμβη που εί-

χε ενταφιάσει κατάστηθα του είχε στερήσει για πάντα τα λογικά του, μαζί με την αθωότητά του. Οι δύο συνονόματοι πρωταγωνιστές, θύτες και θύματα, καταδεικνύουν τη διττή έκφανση κάθε ταυτότητας.

Η «Εκτέλεση» είναι το πρώτο βιβλίο μιας επικείμενης μυθιστορηματικής τριλογίας με τίτλο «Πένθος και έξαψη». Οι δύο θυμικές καταστάσεις κυβερνούν όχι μόνο τον ψυχισμό των πρώων, αλλά και τη γλώσσα, που ξεκινάει στο χαρτί αλλόφων και ακατάσχετη. Από την πρώτη σελίδα ο Ασωνίτης υποδλώνει την πρόθεση να συνθέσει μια επική εξιστό-

ρηση, που θα θεμελιώνει τη δυναμική της στην εξωφρενική δραματοποίηση των αφηγούμενων. Ο Ασωνίτης γράφει στη διαπασών, φροντίζοντας να διατηρεί αμείωτη την ορμητικότητα του λόγου. Αν ο αναγνώστης αφεθεί στον φρενήρη αφηγηματικό ρυθμό, θα νιώσει τα επιμέρους στιγμιότυπα να στροβιλίζονται ιλιγγιώδως

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΜΙΛΑΝΟ

Ο πύργος της Ζάχα Χαντίντ

Αυτόν τον μήνα εγκαινιάστηκε στο Μιλάνο ο πύργος της Generali, σχεδιασμένος από τη Ζάχα Χαντίντ (1950-2016). Υψους 170 μ., ο νεόκτιστος πύργος του Μιλάνου σχεδιάστηκε την περίοδο 2009-2012 και βρίσκεται στη νέα πλευρά της πόλης που ανασχεδιάζεται, προκειμένου να προσφέρει έναν υψηλού επιπέδου τρόπο ζωής ανάμεσα σε πάρκα, καλή αρχιτεκτονική και υποδομές. Ο πύργος αποτελεί μέρος του νέου μαστερ πλαν CityLife, που αναμένεται να ολοκληρωθεί το 2020.

ΜΟΣΧΑ

Εκθεση Εντβαρντ Μουνκ

Μπροστά στη διάσημη «Κραυγή» (1893), επισκέπτες στην Πινακοθήκη Τρετιακόφ στη Μόσχα μουούνται στον κόσμο του Εντβαρντ Μουνκ (1863-1944). Εκθεση με έργα του μεγάλου εξπρεσιονιστή ζωγράφου από τη Νορβηγία, έχει εγκαινιαστεί στην περίφημη Πινακοθήκη της ρωσικής πρωτεύουσας. Από το Μουσείο Εντβαρντ Μουνκ του Οσλο έχουν ταξιδέψει στη Ρωσία 70 ζωγραφικά έργα καθώς και 30 σχέδια και φωτογραφίες που συγκροτούν τον ιδιαίτερο κόσμο του μεγάλου καλλιτέχνη.

ΠΑΡΙΣΙ

Ένας δρόμος, θύμα της ομορφιάς του

Η Rue Crémieux είναι ένας γραφικός δρόμος στο Παρίσι, στο 12ο διαμέρισμα, διάσημος για τα όμορφα διώροφα σπίτια του βαμμένα σε τόνους παστέλ. Στην εποχή του Instagram, οι κάτοικοι της έχουν βρει τον μπλά τους, καθώς οι χιλιάδες αναρτήσεις την ημέρα έχουν καταστρέψει την ησυχία τους. Τουρίστες από όλον τον κόσμο συρρέουν πλέον σε αυτόν τον όμορφο δρόμο, που σχεδιάστηκε το 1857 με εργατικές κατοικίες. Οι κάτοικοι ζήτησαν μέτρα προστασίας τους.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ

Στρώσεις του χρόνου

Ο Αυστριακός καλλιτέχνης Λόις Βάινμπεργκερ, 72 ετών, προχωράει την πολιτική - ποιητική τέχνη του μέσα από την ανάδειξη των θραυσμάτων του πολιτισμού, τα οποία εντάσσει σε νέες αφηγήσεις. Ενα από τα πιο πρόσφατα πρότζεκτ είναι το «Debris Field», που παρουσιάζει τώρα στο Μουσείο Tinguely στη Βασιλεία. Αξιοποιεί τις στρώσεις του χρόνου με όσα βρήκε μισοθαμμένα και περιθωριοποιημένα στην οικογενειακή φάρμα των γονέων του, ορίζοντας μία εκ νέου θέαση σε αυτό που μένει πίσω.

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Φρέντερικ Ντάγκλας

Η περίπτωση του Φρέντερικ Ντάγκλας (1818-1895), υπερασπιστή των δικαιωμάτων του ανθρώπου, ήρθε πάλι στο προσκήνιο με τη βιογραφία του από τον Ντέιβιντ Μπλάιτ, που τιμήθηκε με το βραβείο Πούλιτζερ στην κατηγορία της Ιστορίας γι' αυτό το έργο. Ο Φρέντερικ Ντάγκλας ήταν ο πιο διάσημος Αφροαμερικανός του 19ου αιώνα. Εσπασε τα δεσμά της δουλείας και κατόρθωσε το αδιανόητο. Να γίνει ο πιο εμπνευσμένος ρήτορας της ελευθερίας. Εγραψε αυτοβιογραφικά βιβλία και πολιτεύτηκε.

Οι ντουλαμάδες στην Πινακοθήκη του Μονάχου

ΒΑΥΑΡΙΑ

Στο Μουσείο Μπενάκη, στην οδό Πειραιώς, η θαυμάσια έκθεση που έχει στήσει η Ιωάννα Παπαντωνίου, μας συνδέει κατά ένα τρόπο (και) με το Μόναχο. Η έκθεση «Ντουλαμάς ο μεγαλοπρεπής» είναι ένα άνοιγμα σε έναν ολόκληρο κόσμο με γνώση, ευαισθησία και καλό γούστο. Η έκθεση έχει πολλές παραμέτρους και απελευθερώνει πολλά βλέμματα, με πυρήνα τις συλλογές του Πελοποννησιακού Λαογραφικού Ιδρύματος, αλλά όχι μόνο καθώς εκτείνεται στη

σύγχρονη δημιουργία, στο θέατρο και στη μόδα. Αλλά, το βλέμμα της ίδιας της Ιωάννας Παπαντωνίου καθώς μας αποκαλύπτει τον πλούτο του ντουλαμά, και του πιρπύρι (για τις γυναίκες), που φορέθηκε στα Δυτικά Βαλκάνια την περίοδο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, οδηγεί το βλέμμα στον περίφημο πίνακα του Peter von Hess, «Η άφιξη του βασιλιά Θωνα στο Ναύπλιο, στις 6 Φεβρουαρίου 1833», που ανήκει στη Neue Pinakothek του Μονάχου. Αντίθετα από τον Ντελακρουά (επισημαίνει η Ιωάννα Παπα-

ντωνίου), που στη «Σφαγή της Χίου» απλώς χρησιμοποίησε ανατολίτικα ρούχα από βεσιτάριο του Παρισιού, ο Πέτερ φον Χες μας δίνει αξιόπιστες πληροφορίες για τον πλούτο των ενδυμασιών στο Ναύπλιο του 1833. Ο πίνακας αυτός, μεγάλων διαστάσεων, είναι επισκέψιμος στο Μόναχο, όπου ως γνωστόν μπορεί κανείς να αντιληφθεί τη διασύνδεση με την Ελλάδα, ιδίως την περίοδο 1830-1860. Με τις εξαιρετικές γνώσεις της, η Ιωάννα Παπαντωνίου αποθησαυρίζει στον κατάλογο της έκθεσης την ανάλυση

αυτού του μοναδικού έργου εστιάζοντας στις ενδυμασίες. Και γράφει: «Στην πάνω αριστερή άκρη του πίνακα, μια ομάδα γυναικών, που κάθεται στο χάλασμα, φοράει σε μια ελεύθερη σύνθεση πιρπύρι πάνω από άλλα παρόμοια ενδύματα. Μπροστά στον πίνακα, αριστερά και δεξιά, οι πολεμιστές που καλωσορίζουν τον βασιλιά Θωνα, μερικοί από τους οποίους είναι γνωστοί ήρωες της Επανάστασης του 1821, φορούν κόκκινο ντουλαμά. Παρατηρούμε ότι το πάνω τμήμα του ντουλαμά χωρίζεται από το κάτω

και συχνά είναι κόκκινο. Ο πληθυσμός της Αργολίδας και του Ναυπλίου έχει διαφορετικές ρίζες. Εκτός από τους Έλληνες, που όχι μόνο δεν εξαφανίστηκαν, αλλά ανήκαν και στην άρχουσα τάξη, με κύρια απασχόληση τη συλλογή των φόρων για τους Οθωμανούς, αποτελείται κυρίως από Ιλλυριούς «Αρβανίτες» αγρότες, οι οποίοι κατέφθασαν κατά «φάρες» τον 13ο αιώνα, αφού κλήθηκαν από τους δεσπότες του Μοριά, μετά τη σημαντική μείωση του πληθυσμού από μια σειρά λιμών».

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Σας αρέσει ο Μπραμς;

Πριν από μία εβδομάδα ο κύριος Γκρι έκανε ένα πέρασμα από το Μπάντεν-Μπάντεν, τη φημισμένη λουτρόπολη με το μεγαλύτερο μουσικό θέατρο στη Γερμανία και τον Μέλανα Δρυμό να την περικυκλώνει προστατευτικά. Στις παρυφές αυτού του απίστευτου δάσους πραγματοποιούσε μεγάλους πρωινούς περιπάτους ο Γιοχάνες Μπραμς (1833-1897), κατά την περίοδο που έζησε εκεί, από το 1864 έως το 1876.

Στο Μπάντεν-Μπάντεν έγραψε μερικά από τα σπουδαιότερα μουσικά έργα του. Κάθε μέρα, μετά τους περιπάτους του, στρωνόταν στην κάμαρα που νοικίαζε, πλάι στο μικρό υπνοδωμάτιό του, και κατέγραφε στην παρτιτούρα τη μουσική που είχε εμπνευστεί το πρωί, ανάμεσα στα δέντρα.

Το σπίτι αυτό, πάνω σε έναν μικρό λόφο, σήμερα είναι μουσείο: δύο δωμάτια στη σοφίτα, στα οποία

Ο Μπραμς αγαπούσε τα πούρα, το κρασί και το καλό φαί (παροιμιώδης η κοιλιά που έκανε στα ώριμα χρόνια του).

είχε περιοριστεί με έναν ασκητικό τρόπο ο συνθέτης: στο ένα, το πιάνο, το γραφείο, καναπέδες που θυμίζει ψυχαναλυτικό ντιβάνι, και στο άλλο, το κάπως κλειστοφοβικό υπνοδωμάτιο, το κρεβάτι του, που σώζεται ακόμη.

Ο Μπραμς είχε κάτι ασκητικό, ωστόσο, αγαπούσε τα πούρα, το κρασί και το καλό φαί (παροιμιώδης η κοιλιά που έκανε στα ώριμα χρόνια του). Αγαπούσε επίσης την εργένικη ζωή. Λέγεται πως είχε πει: «Σιχαίνομαι τον γάμο όσο και την όπερα». Πράγματι, δεν έγραψε καμία

Το υπνοδωμάτιο του Γιοχάνες Μπραμς στο Λίχτενταλ, που σήμερα είναι προάσιο του Μπάντεν-Μπάντεν. Εκεί ο μουσουργός έζησε από το 1864 έως το 1876 και συνέθεσε μερικά από τα σπουδαιότερα έργα του.

— αγαπούσε όμως την «Κάρμεν» του Μπιζέ, γεγονός που για πολλούς λάτρεις του λυρικού τραγουδιού αποδεικνύει πως όντως ο Μπραμς μιλούσε την όπερα.

Οι φήμες, πάντως, τον θέλουν ερωτευμένο με την πανέξυπνη (και όμορφη) Κλάρα Σούμαν, χήρα του άλλου μεγάλου συνθέτη Ρόμπερτ Σούμαν, ο οποίος τελείωσε τις μέρες του σε ψυχιατρείο του Ντίσελντορφ. Η Κλάρα ζούσε και αυτή στο Μπάντεν-Μπάντεν και συναντούσε πολύ συχνά τον Μπραμς, αλλά φέρεται να τον κρατούσε σε απόσταση. Μυστηριώδης, το μεγαλύτερο μέρος της αλληλογραφίας τους καταστράφηκε από τους συγγενείς της Κλάρα...

Στο μικρό μουσείο, ο κύριος Γκρι είδε και μια φωτογραφία της νεαρής αρραβωνιαστικιάς του Μπραμς, την οποία όμως δεν παντρεύτηκε ποτέ («κρίνοντας από τη φωτογραφία που είδα», σχολιάζει ο κύριος Γκρι,

«ευτυχώς γι' αυτόν»). Κυρίως όμως, κοιτάζοντας τον ταπεινό εσωτερικό χώρο, αναλογίστηκε με κάποιο δέος ότι εκεί μέσα ο Μπραμς συνέθεσε τις τέσσερις συμφωνίες, το περίφημο κουιντέτο για πιάνο και, πάνω απ' όλα, το «Γερμανικό Ρέκβιεμ», εμπνευσμένο από τον θάνατο της μητέρας του.

Προσπάθησε να τον φανταστεί να ακούει μέσα στο κεφάλι του το «Denn alles Fleisch, es ist wie Gras», το δεύτερο μέρος του Ρέκβιεμ, χαμένος μέσα στον Μέλανα Δρυμό, κι έπειτα να περνάει τη μουσική στο χαρτί. «Ήταν παράξενο», μου είπε ο κύριος Γκρι, «πώς μπόρεσε να χωρέσει μέσα σε έναν τόσο στενό χώρο ένα τόσο μεγάλο έργο». Η εξήγηση ίσως να βρίσκεται σε μια φωτογραφία του ώριμου Μπραμς: τα διαπεραστικά γαλανά του μάτια εγκιβωτίζουν τον αέρα, σφιχτό εναγκαλισμό ζωής και θανάτου.

Δημοκρατικοί στοχασμοί στη Νέα Υόρκη

Σειρά εκδηλώσεων, δράσεων, συζητήσεων –επίκαιρων όσο ποτέ– από το Ίδρυμα Ωνάση, για το πλέον ευαίσθητο των πολιτευμάτων

Της ΓΙΟΥΛΗΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ

Είναι ένας ζωντανός οργανισμός η δημοκρατία. Βρίσκεται διαρκώς εν εξέλιξη και «ποτέ δεν είναι πιο ζωντανή απ' όταν έχει συναισθήση του ατελούς χαρακτήρα της. Η δημοκρατία πρέπει συνεχώς, καθημερινά, να αποδεικνύει ότι είναι δημοκρατία», γράφει στο βιβλίο του «Γιατί Δημοκρατία;» (εκδ. Νεφέλη) ο καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης Τζον Κιν, υπογραμμίζοντας την τεράστια αξία που έχει ο διαρκής στοχασμός πάνω στη δημοκρατία και στην κοινωνική δικαιοσύνη.

Πάνω σ' αυτό το σκεπτικό χτίστηκε φέτος το Onassis Festival 2019 στη Νέα Υόρκη, με τίτλο «Democracy is coming» –Η δημοκρατία έρχεται, δάνειο από το τραγούδι του Λέοναρντ Κοέν–, με σειρά εκδηλώσεων, συζητήσεων, παραστάσεων που ξεκίνησαν στις 10 Απριλίου στην ανοιξιάτικη αμερικανική μητρόπολη και θα συνεχιστούν έως τις 28/4. Ένα φεστιβάλ επίκαιρο όσο ποτέ. Σε μια εποχή που η λέξη δημοκρατία χρησιμοποιείται από πολιτεύ-

Σε μια εποχή που η λέξη χρησιμοποιείται από πολιτεύματα ελάχιστα δημοκρατικά, που ο λαϊκισμός και η Ακροδεξιά απειλούν Ευρώπη και ΗΠΑ.

ματα ελάχιστα δημοκρατικά. Σε μια εποχή που ο λαϊκισμός και η Ακροδεξιά απειλούν ευθέως την Ευρώπη και την Αμερική, που η ανεξάρτητη δημοσιογραφία έχει βρεθεί στο στόχαστρο και η ενημέρωση γίνεται εν κινήσει. «Όλες μας οι ενέργειες έχουν στόχο να προωθήσουν τα δημοκρατικά ιδεώδη και να κινητοποιήσουν τους ανθρώπους να απελευθερώσουν τις δυνάμεις τους, ιδίως σε εποχές που πολλά από αυτά αμφισβητούνται», ανέφερε ο πρόεδρος του Ίδρυματος Ωνάση, Αντώνης Σ. Παπαδημητρίου. Και ένας τόσο σημαντικός στόχος δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί χωρίς συνέργειες. Ιδανικός συνοδοιπόρος, το Public Theater, οργανισμός-σμείο αναφοράς για τη Νέα Υόρκη, με διευθυντή τον Οσκαρ Γιούστις (Oskar Eustis), εμβληματική μορφή στην καλλιτεχνική ζωή της πόλης. Στην κατάμεστη κεντρική σκηνή του Public Theater, πραγματοποιήθηκε στις 16/4 η επίση-

Μια από τις πιο δυνατές στιγμές του φεστιβάλ ήταν η διαδραστική παράσταση «The Fever» στο La MaMa.

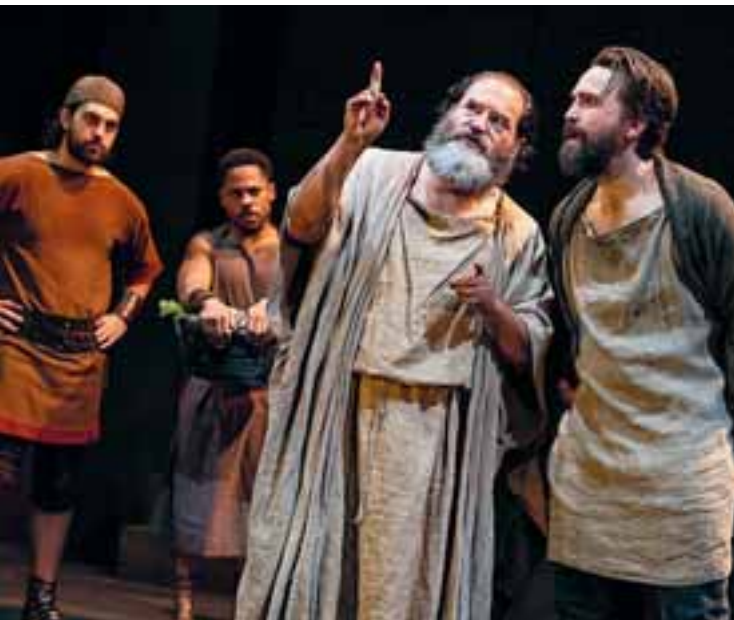

Η εικαστική εγκατάσταση του Κωστή Βελώνη στην Astor Place.

μη πρεμιέρα του έργου «Socrates» του Τιμ Μπλέικ Νέλσον (σεναριογράφος στις ταινίες «Ο Brother, Where Art Thou?», «Holes»), σε σκηνοθεσία του βραβευμένου με Tony Νταγκ Χιουζ και με μια ομάδα 17 ηθοποιών όπου ξεχώρισε η παρουσία του γνωστού Μάικλ Στάλμπαργκ (Michael Stuhlbarg) στον ρόλο του Σωκράτη.

Λίγα μέτρα από την είσοδο του θεάτρου, στην πολυσύχναστη Astor Place South Plaza στην περιοχή του ΝΟΗΟ, έφηβοι προσπαθούσαν να σκαρφαλώσουν

στο ψηλότερο σκαλί της εγκατάστασης του Κωστή Βελώνη. Το «αμφιθέατρο» του καλλιτέχνη με τίτλο «Life without tragedy» (Ζωή χωρίς τραγωδία), σημείο συνάντησης της δημοκρατίας με την αρχαιοελληνική τραγωδία, είχε ήδη αρχίσει να παίρνει τη θέση του στη ζωή της πόλης, λίγες μόλις ώρες μετά την τοποθέτησή του. «Προσπάθησα να δώσω έμφαση σε μια πιο οικιακή ανάγνωση της τραγωδίας. Λέω οικιακή παρόλο που την τραγωδία συνήθως την αντιλαμβανόμαστε ως κά-

Ο Μάικλ Στούλμπαργκ («Η μορφή του νερού» κ.ά.) ερμηνεύσε τον Σωκράτη.

τι που έχει σχέση με τη συλλογική πολιτειακή συνείδηση», μας εξήγούσε ο καλλιτέχνης. «Είναι ένα μικρό γλυπτό, μια μονοκατοικία σε σχέση με τους ουρανοξύστες. Αυτό που με φέρνει κοντά στην τραγωδία δεν είναι τόσο η πολιτική αλλά το προσωπικό δράμα που βιώνουμε μέσω της τραγωδίας».

Για μια άλλη έκφραση δημοκρατικότητας, το δικαίωμα του ατόμου στη διαφορετικότητα, μίλησε ο Ευριπίδης Λασκαρίδης με την παράσταση «Relic» (Λείψανο), σόλο περφόρμανς, όπου το

καμπαρέ συναντάει το βόντβιλ και το σλάπстик. Λίγο αργότερα, στην Joe's Pub at The Public, η Λένα Κιτσοπούλου τραγουδούσε Μπτοσάκη, Βαμβακάρη, Τσιτσάνη, συστήνοντας στο αμερικανικό κοινό το ρεμπέτικο, ενώ χθες το βράδυ στην κεντρική σκηνή έδωσε την τρίτη και τελευταία παράσταση του έργου «Antigone, Lonely Planet», σε μια νέα, διαφορετική εκδοχή απ' αυτήν που είχε αρχικά παρουσιαστεί τον Οκτώβριο του 2016.

Για το φεστιβάλ αξιοποιήθη-

καν και οι έξι σκηνές του Public Theater. Η διαμόρφωση του προγράμματος έγινε, όπως εξήγησε ο επιμελητής του Μαρκ Ράσελ, με στόχο «να δημιουργηθούν πολλές διαφορετικές στιγμές και διασταυρώσεις ιδεών και προβληματισμών, και το κοινό να στοχαστεί πάνω στη δημοκρατία μέσα από πολλές οπτικές. Είναι ένα φεστιβάλ ερωτήσεων». Μία απ' αυτές εκφράστηκε με ιδιαίτερο τρόπο στην παράσταση «The Fever» (Ο πυρετός), συμπαραγωγή του φημισμένου θεατρικού οργανισμού La MaMa στο East Village με το Onassis USA. «Θα με πιάσεις αν πέσω;», ρωτούσαν οι συντελεστές, ζητώντας από το κοινό να συνδράμει τον διπλανό του. Μία από τις πιο δυνατές στιγμές του φεστιβάλ, που έθεσε με ένταση αλλά και ευαισθησία το ζήτημα της ατομικής και συλλογικής ευθύνης, το πώς στεκόμαστε σε όσους μας έχουν ανάγκη.

Η Πάτι Σμιθ

Τη συμμετοχή του κοινού σε μια αλλιώτικη διαδραστική μουσική συνεργασία ζήτησαν και οι Καναδοί συντελεστές της περφόρμανς «Choir! Choir! Choir!» (Χορωδία! Χορωδία! Χορωδία!). Στο λόμπι του Public Theater το κοινό μετατράπηκε σε χορωδία, τραγουδώντας τα τραγούδια της Πάτι Σμιθ «People have the power» (Ο λαός έχει τη δύναμη), ενώ για την τελική ερμηνεία, στη σκηνή εμφανίστηκε και η ίδια η Πάτι Σμιθ με το κοινό να τα... δίνει όλα με τα χέρια υψωμένα σαν μια γροθιά.

Τα πολλαπλά επίπεδα της δημοκρατίας, το «δημοκρατικό θέατρο», ο δημόσιος χώρος και η σημασία του, η απήκηση της τεχνολογίας, η ιδανική δημοκρατία βρέθηκαν στο επίκεντρο συζητήσεων –στις οποίες πήραν μέρος συγγραφείς, διανοούμενοι, αρχιτέκτονες, δημοσιογράφοι–, εκδηλώσεων και παραστάσεων που θα συνεχιστούν μέχρι τις 28 Απριλίου. Το φεστιβάλ δεν επιχειρεί σε καμία περίπτωση να δώσει ορισμούς για τη δημοκρατία. «Η δουλειά μας είναι να μιλάμε για δημοκρατία, για την ανάγκη να είμαστε αφυπνισμένοι πολίτες. Η δουλειά μας είναι να πυροδοτήσουμε τη δημόσια περιέργεια», σημείωσε η Αφροδίτη Παναγιωτάκου, διευθύντρια Πολιτισμού του ιδρύματος.

Η δημοκρατία δεν είναι «καλή» αυτή καθεαυτήν· είναι όμως το πολίτευμα που κάνει εφικτά τα καλά πράγματα. Και αυτές τις μέρες στη Νέα Υόρκη έγιναν πολλά καλά πράγματα.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Του ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ

Έντονα θεατρικό «Ρέκβιεμ» του Βέρντι από τον Κουρεντζή

«Το «Ρέκβιεμ» είναι η πιο πρόσφατη όπερα του Βέρντι με εκκλησιαστικό ένδυμα» είχε πει με αρκετή δόση υπερβολής, αλλά όχι τελείως άστοχα τον 19ο αιώνα ο διάσημος Γερμανός αρχιμουσικός Χανς φον Μπίλο. Κάπως έτσι το είδε και ο Θεόδωρος Κουρεντζής, ο οποίος διπύθνε το έργο με την Ορχήστρα και τη Χορωδία musicAeterna της Όπερας του Περμ στις 16 Απριλίου στην πρώην αίθουσα «Φίλων της Μουσικής».

Η θεατρικότητα αποτελεί βασικό στοιχείο των ερμηνειών του διάσημου Έλληνα αρχιμουσικού και το «Ρέκβιεμ» του Βέρντι είναι αλήθεια ότι προσφέρει. Έτσι, είδαμε μουσικούς και χορωδούς ντυμένους με ράσα, ορχήστρα πάντοτε όρθια, όπως επίσης χορωδία που έφερνε τις παλάμες γύρω από το στόμα ώστε να ακούγεται ακόμα πιο δυνατά ο ήχος της στο μέρος «Σάλπιγξ θαυμαστόν ήχος

εκβαλούσα». Γενικότερα φάνηκε ότι ο Κουρεντζής έπαιρνε αφορμή από το κείμενο για την ερμηνεία. Στα λόγια «Ανάπαυσιν αιώνιοςδος αυτοίς, Κύριε» ο ήχος ίσα που ακουγόταν, ενώ στην «Ημέρα οργής» υπήρξε εκκωφαντικός, όσο φαντάζεται κανείς, ενδεχομένως, την οργή του Θεού. Στα λόγια «Τίποτε δεν θα μείνει ατιμώρητο», η

Η συστηματική ανάδειξη λεπτομερειών μάλλον αποδυναμώνει παρά εμπλουτίζει τη συγκεκριμένη μουσική.

ταχύτητα έγινε εξαιρετικά αργή προκειμένου όλοι να αντιληφθούν την έμφαση στην επαναλαμβανόμενη λέξη «τίποτε» - «nihil».

Κατά έναν τρόπο η προσέγγι-

Γεμάτη πάθος και ενέργεια η ερμηνεία του Θεόδωρου Κουρεντζή.

ση αυτή, με αφετηρία το κείμενο, μοιάζει να παραβλέπει την ουσία της ιταλικής μουσικής ειδικά δε αυτής του Βέρντι, όπου η δραματουργία είναι πρωτίστως

εγγεγραμμένη στο μουσικό κείμενο. Η μουσική του συγκεκριμένου συνθέτη είναι τόσο σκανδαλωδώς συναισθηματικά άμεση, που είναι αδύνατο να μην αγγίξει

ακόμα και τον απαιδευτο ακροατή. Αρκεί να παιχτεί με ειλικρίνεια, χωρίς περιττά φκιασίδια. Η συστηματική ανάδειξη λεπτομερειών μάλλον την αποδυναμώνει παρά την εμπλουτίζει. Πράγματι, σε σημεία όπου ο Κουρεντζής κινήθηκε πιο συμβατικά, για τα δικά του δεδομένα, το αποτέλεσμα ήταν απολύτως πειστικό, ειδικά με δεδομένη την υψηλότερη ποιότητα της ορχήστρας και της χορωδίας musicAeterna.

Εξίσου άμεσο ήταν το τραγούδι των τεσσάρων μονωδών, παρότι στη λογική που περιγράφηκε παραπάνω, ο βαθύφωνος Ταρέκ Ναζμί υποχρεώθηκε σε αργές και ιδιαίτερα χαμηλόφωνες φράσεις στα λόγια «Ίκετεύω, εις τα γόνατα προσπίπτω». Υγιείς και ισχυρές φωνές, ανταποκρίθηκαν με επιτυχία στο ζητούμενο, πάντως χωρίς κάποια από τις ερμηνείες να ξεχωρίσει. Η υψίφωνος Ζαρίνα Αμπάεβα διέθετε

την απαραίτητη φωτεινή και αιθέρια υψηλή περιοχή όπως επίσης τη δύναμη που της επέτρεπε να ξεχωρίσει από τη μεγάλη χορωδία. Η μεσόφωνος Βαρντούι Αμπραχμιάν διακρίθηκε για την πλούσια και θερμή φωνή της, ενώ ο τενόρος Ντμίτρο Ποπόφ ήταν κυρίως πρωικός με ζητούμενο όμως μία περισσότερο λυρική ερμηνεία.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, έπειτα από σημαντικές ερμηνείες, το κοινό, αποσβολωμένο, για μερικά δευτερόλεπτα μένει σιωπλό πριν ξεσπάσει σε χειροκροτήματα. Τη συγκεκριμένη βραδιά ο αρχιμουσικός θέλησε να ελέγξει και αυτή τη σιωπή της κατάνυξης αλλά και του θριάμβου, αφήνοντας τους μουσικούς του «σιτλές άλματος», με τα δοξάρια πάνω από τα όργανα για αρκετά δευτερόλεπτα, πριν επιτρέψει σε αυτούς να χαλαρώσουν και στο κοινό να εκφραστεί.

Τα πηγάδια ανέβλυσαν ιστορία

Ο Πειραιάς των ελληνιστικών χρόνων
μέσα από εκατοντάδες ευρήματα

Της **ΓΙΩΤΑΣ ΜΥΡΤΣΙΩΤΗ**

Ερμής ο Κερδώς (της καλοτυχίας και της κερδοφορίας) ή ο Χθόνιος των ορίων (εδαφικών και μεταφυσικών); Πυλαίος ή Στροφαίος που προστατεύει το κατώφλι και την εξώθυρα; Οι αρχαιολόγοι μπορεί να μην έχουν προσδιορίσει την πλήρη ταυτότητα του ξύλινου αγάλματος του Πειραιά.

Όλα τα στοιχεία, ωστόσο, τεκμηριώνουν την ταύτισή του με τον Ερμή και τη χρήση του, κατά τους ελληνιστικούς χρόνους, ως οικιακής θεότητας για τις ιδιωτικές λατρευτικές τελετές. Σε μια πόλη εμπόρων και ναυτικών σαν τον Πειραιά, η λατρεία του Ερμή στα σπίτια ως προστάτη του εμπορίου δεν αποτελεί έκπληξη.

Το Ερμαιο (τυχαίο εύρημα ως θεόπεμπτο δώρο) που ήρθε στο φως κατά τις ανασκαφές του μετρό σε ένα από τα 28 αρχαία πηγάδια, στην πλατεία Αγίου Κωνσταντίνου απέναντι από το Δημοτικό Θέατρο, μαζί με το νοικοκυριό μιας ελληνιστικής κατοικίας, ανέσυρε από τα βάθη της γης (15 μ. κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας) και ένα κεφάλαιο της Ιστορίας. Ταυτίζεται με ένα τραγικό γεγονός: την καταστροφή του Πειραιά το 86 π.Χ. όταν τα ρωμαϊκά στρατεύματα υπό τον Σύλλα πυρπόλησαν και ισοπέδωσαν την πόλη.

Τύχη αγαθή, το ξύλινο άγαλμα

Τα έργα για το μετρό έφεραν στο φως αντικείμενα που, αν και από οργανικά υλικά, διατηρήθηκαν επί 20 και πλέον αιώνες.

—ένα μοναδικό εύρημα— και άλλα αντικείμενα οικοσκευής από φθαρτά υλικά κατέληξαν στα πηγάδια και σφραγίστηκαν από πυκνή λάσπη. Το μικροκλίμα, με σταθερή υγρασία και θερμοκρασία, και κυρίως οι αναερόβιες συνθήκες εμπόδισαν τη δράση μικροοργανισμών που θα επέφεραν την αλλοίωσή τους, εξηγεί ο αρχαιολόγος Παναγιώτης Κουτής. Έτσι, διατηρήθηκαν περισσότερα από 550 ξύλινα αντικείμενα και άλλα οργανικά υλικά, προσφέροντας σήμερα πολύτιμες πληροφορίες οι οποίες, σε χειραίεες αρχαιολογικές έρευνες, θα είχαν χαθεί: ένα ολόκληρο φύλλο πόρτας, ξύλινες σφραγίδες για τα πρόσφορα της νοικοκυράς, είδη καλλωπισμού (χτενάκια), τμήματα επίπλων, τυχερά παιχνίδια και μαγειρικά σκεύη, σπόροι και καρποί (φουντούκια, αμύγδαλα, καρύδια, ελιές, σταφύλια), χρονολογημένα από το β΄ μισό του 2ου αιώνα και

Ο ξύλινος Ερμής του Πειραιά. Αγαλμα ιδιωτικής λατρείας, από οικία ελληνιστικών χρόνων, που βρέθηκε σε πηγάδι.

Υπόγεια κωδωνόσχημη δεξαμενή αποταμίευσης ομβρίων υδάτων, κλασικών και ελληνιστικών χρόνων.

μέχρι το 86 π.Χ. Το υλικό αυτό αποθησαυρίζει τα τελευταία χρόνια η αρχαιολογική ομάδα (Στέλλα Χρυσουλάκη, Παναγιώτης Κουτής και Γιώργος Πέππας) που μας ταξίδεψε από τη Θεσσαλονίκη στον Πειραιά των ελληνιστικών χρόνων μέσω των μητροπολιτικών σιδηροδρόμων, στη διμερίδα «Αρχαίοιτες σε Τροχιά».

Η καταστροφή του 86 π.Χ.

«Όταν μπήκε ο ρωμαϊκός στρατός στον Πειραιά το 86 π.Χ. έπειτα από μεγάλη πολιορκία, κατέκαψε την πόλη. Όσοι παρέμειναν ζωντανοί, επέστρεψαν στα σπίτια τους. Συγκέντρωσαν τα αποκαΐδια της οικοσκευής και τα πέταξαν στα πηγάδια για να καθαρίσουν τις εστίες και να ξαναστήσουν το νοικοκυριό τους. Αυτή η διαλυμένη οικοσκευή μετά την καταστροφή που βρήκαμε χάρη στη συστηματική ανασκαφή, μας δίνει την εικόνα —κοινωνική και χαρτογραφική— του Πειραιά κατά τους ελληνιστικούς χρόνους, που αγνοούσαμε. Αξιοποιώντας τα κλειστά σύνορα (τους χώρους δηλαδή απόρριψης δομικών υλικών, χρηστικών ή μη αντικειμένων από δημόσια και ιδιωτικά κτίρια) σαν κάψουλες δεδομένων, επιχειρήσαμε να επανασυνδέσουμε τον άνθρωπο με

τα αντικείμενα που χρησιμοποιούσε τοποθετώντας και τους δύο στο ιστορικά προσδιορισμένο κοινωνικό τους περιβάλλον. Έτσι έγινε δυνατή σήμερα η σύνθεση μιας υποθετικής αναπαράστασης των λειτουργιών της ιδιωτικής οικίας σε μια περίοδο που οι αυξημένες εμπορικές σχέσεις επηρεάζουν τον τρόπο ζωής των κατοίκων του Πειραιά», λέει στην «Κ» η προϊστάμενη της ΚΣΤ΄ Εφορείας Αρχαιοτήτων Στέλλα Χρυσουλάκη.

Αναπλάθοντας το υλικό της αρχαιολογικής ανασκαφής η κ. Χρυσουλάκη κατά την ερμηνεία της στη διμερίδα, προσκάλεσε το κοινό μέσω εικόνων να περιηγηθεί την πόλη του Πειραιά, να εισέλθει σε μια ελληνιστική κατοικία και, μέσω των ευρημάτων, να βιώσει όψεις της καθημερινής ζωής. Η λιμενική πόλη των ελληνιστικών χρόνων χαραγμένη σαν μπακλαβάς ήδη από την κλασική εποχή είναι οργανωμένη πολεοδομικά με μεγάλα οικοδομικά τετράγωνα, οδικές αρτηρίες και συστήματα υδροδότησης από τον υπόγειο υδροφόρο ορίζοντα (φρεάτια). Από το πολύβουο λιμάνι ο ελληνιστικός κόσμος ανοίγεται στη Μεσόγειο. Εισάγονται ιδέες και μόδες, μαγειρικά σκεύη, διατροφικές συνήθειες και συνταγές.

RIK1 | RIK2

ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2018 - 2019

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Στις οκτώ το βράδυ ακριβώς, η ενημέρωση, με εγκυρότητα και αντικειμενικότητα. Με το πιο εκτεταμένο δίκτυο ανταποκριτών στην Κύπρο και το εξωτερικό, σφαιρική πληροφόρηση από την Κύπρο και τον κόσμο.

Παρουσίαση:
Γωγώ Αλεξανδρινού

Υπεύθυνος Σκηνοθέτης Δελτίου Ειδήσεων:
Στέφανος Φαρμακάς

Καθημερινά
8.00 μ.μ.

RIK1 | RIK2

ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2018 - 2019

ΚΑΜΩΜΑΤΑ ΤΖΙ' ΑΡΩΜΑΤΑ

Τα ευτράπελα και τα κωμικά μπερδέματα ανάμεσα στους κατοίκους συνεχίζονται με νέες ιστορίες πάντοτε με επίκεντρο τις τεταμένες σχέσεις μεταξύ του μouxτάρη Ανασάσης και του μouxτάρη Παναή. Την ήδη ανήσυχη ατμόσφαιρα θα ταραξουν φέτος καινούργιες αφίξεις που θα φέρουν τα πάνω κάτω στο χωριό.

Δευτέρα με Παρασκευή
6.30 μ.μ.

Αναζητώντας τη λύτρωση στο Διάστημα

Ταξίδι στο άγνωστο μιας μαύρης τρύπας με τον απαιτητικό φακό της Κλερ Ντενί

Του ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ

Η σπουδαία Γαλλίδα κινηματογραφίστρια, Κλερ Ντενί, πραγματοποιεί εδώ ένα ασυνήθιστο για την ίδια ταξίδι στην επιστημονική φαντασία, στοχεύοντας (;) στη δημιουργία ενός δικού της «Solaris». Τοποθετημένο κάπου στο μέλλον και στα βάθη του Διαστήματος, το φιλμ εξελίσσεται σε κάποιο σκάφος που περιπλανιέται στο εσωτερικό του ένας άνδρας, ο Μόντε και η μικρή του κόρη, ζουν στην απόλυτη απομόνωση. Όσο η αφήγηση προχωρά, μαθαίνουμε το πώς κατέληξαν εκεί, καθώς και για τα υπόλοιπα μέλη της δίκως ελπίδα αποστολής που έχει ως προορισμό το άγνωστο μιας μαύρης τρύπας.

Η Ντενί δίνει τον απαιτητικό πρωταγωνιστικό ρόλο στον Ρόμπερτ Πάτινσον, ο οποίος υπο-

δύεται άρτια τον μυστηριώδη ταξιδιώτη του Διαστήματος. Στην πραγματικότητα πρόκειται για τον τελευταίο από τους θανατοποινίτες του καταδικασμένου πληρώματος, οι οποίοι έχουν σταλεί, εν είδει πειραματόζων, να θυσιαστούν. Όσο το φιλμ προχωρά, πληροφορούμαστε σχετικά και με την αλλόκοτη επιστήμονα επικεφαλής τους (Ζιλιέτ Μπινός), η οποία χρησιμοποίησε το γονιμοποιό σπέρμα του Μόντε, παρά τη θέλησή του.

Φιλοσοφικές προεκτάσεις

Το μέλλον αλλά και η φύση του ανθρώπινου είδους συμπλέκονται εδώ σε μια αφήγηση πολλαπλών φιλοσοφικών προεκτάσεων. Η ανάγκη - «υποχρέωση» της αναπαραγωγής αποκτά εδώ άλλη διάσταση, καθώς οι επιθυμίες, έστω και με τεκνητό τρόπο, εκμηδενίζονται. Όπως, ωστόσο, συμβαίνει με πολλά πειράματα, η πιθανή αποτυχία τους μπορεί να σημαίνει τη διαμόρφωση μιας νέας, εξίσου ενδιαφέρουσας κατάστασης. Τέτοιοι είναι και οι ιδιαίτεροι, ισχυρότατοι δεσμός μεταξύ πατέρα και κόρης που μοιάζει σαν αντίδοτο ενάντια στο χάος που φέρνει το ταξίδι στον χωροχρόνο – κατά την απουσία τους, η υπόλοιπη ανθρωπότητα έχει ήδη καταγραφεί αιώνες προόδου ή μπορεί και να έχει εξαφανιστεί.

Η Ντενί δημιουργεί έναν κλειστό, ελεγχόμενο χώρο, τοποθετώντας εκεί το δικό της (κινηματογραφικό) πείραμα. Η διάχυτη

αίσθηση του άχρονου ενισχύεται από τις παλαιές τεχνολογίας συσκευές του σκάφους αλλά και τις πατιναρισμένες, α λα ‘70s, στολές των αστροναυτών. Ένας τεκνητός εσωτερικός κήπος, πηγή τροφής αλλά και ψυχικής παραμυθίας, αποτελεί τη μοναδική αιτή σύνδεση του πληρώματος με τον κόσμο που άφησαν πίσω. Κάπως έτσι ο προορισμός της μαύρης τρύπας μοιάζει «λογικός» μέσα στην ποιητικότητα του, ενώ οι ταξιδιώτες αναζητούν μια δική τους, πολύ προσωπική λύτρωση.

Αν όλα τα παραπάνω μοιάζουν κάπως πολλά και μερδεμένα στο χαρτί, είναι διότι αυτό συμβαίνει ακόμη περισσότερο επί της οθόνης. Το σενάριο των Ντενί, Ζαν-Πολ Φαρζό και Γκέοφ Κοξ, αν και φαινομενικά απλό, είναι απαιτητικό για τον θεατή, ειδικά όσον αφορά την εμπέδωση των διαφορετικών επιπέδων του. Κι εδώ, καλώς ή κακώς, δεν υπάρχει η περιπετειώδης έκφραση ενός «Interstellar», για παράδειγμα, που θα τραβήξει αλλού την προσοχή.

Η Ζιλιέτ Μπινός και ο Ρόμπερτ Πάτινσον πρωταγωνιστούν στο φιλμ της Κλερ Ντενί, που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί το δικό της «Solaris».

ΤΟ ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Στο «Ένας ελέφαντας στέκεται ακίνητος», ο Κινέζος Χου Μπό κάνει σκηνοθετικό ντεμπούτο με έναν

μελαγχολικό μαραθώνιο διάρκειας σχεδόν τεσσάρων ωρών, ο οποίος ωστόσο περιλαμβάνει και αρκετές ιδιοφυείς παρατηρήσεις. Σε μια ανώνυμη κινεζική πόλη, οι ζωές τεσσάρων διαφορετικών πρωταγωνιστών διαπλέκονται στη διάρκεια μίας ημέρας. Όλοι τους προσπαθούν απελπισμένα να ξεφύγουν από μια ζωή που τους πνίγει, δραπετεύοντας προς το (σχεδόν ουτοπικό) Μαντζούλι. Ποιητική διάθεση αλλά ταυτόχρονα και οξυδερκής κοινωνική παρατήρηση για ένα καλογορισμένο όσο και συγκινητικό φιλμ, που ρίχνει μια αυθεντική ματιά στον σύγχρονο κόσμο.

Στο «Μάρνι, μια τρελή συμμορία», οι βραβευμένοι με

Όσκαρ Κριστόφ και Βόλφγκανγκ Λαουνστάιν παρουσιάζουν άλλη μια κεράτι περιπέτεια κινουμένων σχεδίων. Η Μάρνι, μια καλομαθημένη σπιτόγατα, βρίσκεται ξαφνικά στον δρόμο, θύμα πλεκτάνης κάποιων αδιστακτών λστών. Τελικά θα ενώσει τις δυνάμεις της με τρεις ακόμη «απόβλητους» πρωταγωνιστές για να εντοπίσει τους ενόχους.

Στο «Transit» ο σκηνοθέτης Κρίστιαν Πιτζολντ («Barbara») δημιουργεί ένα παράξενο όσο και εν-

διαφέρον φιλμ βασισμένο σε μια έξυπνη ιδέα. Καθώς τα ναζιστικά στρατεύματα πλησιάζουν στο Παρίσι, ένας Γερμανός φυγάς δραπετεύει στη Μασσαλία, με σκοπό να μπαρκάρει για την Αμερική. Όταν οι συγκυρίες φέρνουν στην κατοχή του τα ταξιδιωτικά έγγραφα ενός συγγραφέα, εκείνος βρίσκειται μπροστά σε ένα μεγάλο δίλημμα. Ταυτόχρονα στη Μασσαλία θα γνωρίσει και θα ερωτευθεί μια μυστηριώδη κοπέλα. Ο Πιτζολντ μεταφέρει επιτυχημένα το πνεύμα του μυθιστορήματος της Αν Σέγκερς (1942) στη σύγχρονη εποχή, με τρόπο που ωστόσο μερδεύει αρκετά τον θεατή.

PIK1 ΘΗΛ.: 22862000

22.45 Manchester by the sea
07.30 Θεία λειτουργία
10.10 Καμώματα τζι αρώματα
Κωμική σειρά.
11.10 Road Trip - (Ε)
Μουσική εκπομπή με την Ελένη Ξένου.
11.35 Χωρίς αποσκευές - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή.
12.10 Χάλκινα χρόνια - (Ε)
Κυριακή σειρά εποχής.
13.30 Αμύνεσθαι Περί Πάτρης
Εκπομπή με τον Πέτρο Κωνσταντίνου.
14.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
14.15 ArtCafe, II - (Ε)
Κοινωνική εκπομπή.
15.15 ΕΥ4U - (Ε)
Ενημερωτική εκπομπή.
16.15 Τετ - Α - Τετ - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
17.30 Σπίτι στη φύση - (Ε)
Κοινωνική εκπομπή.
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.20 Ο φρεϊκός - (Ε)
Κυριώτικο σκετς.
18.50 Χωρίς αποσκευές
Ταξιδιωτική εκπομπή.
19.20 Πεταλούδα
Κυριακή σειρά εποχής.
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.05 Αθλητική Κυριακή
Αθλητική εκπομπή.
21.30 Τετ - Α - Τετ - (Ζ΄ κύκλος)
Talk show.
«Κατερίνα Βρανά».
22.45 Manchester by the sea
Κοινωνική ταινία.
23.30 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
23.35 Συνέχεια της ταινίας
01.00 The Graham Norton Show
Chat show.
02.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)**
03.00 Τετ - Α - Τετ - (Ε)
04.15 Σπίτι στη φύση - (Ε)

PIK2 ΘΗΛ.: 22862000

21.05 Graham Norton Show
07.30 Παιδική ζώνη
α. Ολίβια
β. Ντετέκτιβ Νόντι
γ. Γιούπι Γιούπι Για
δ. Οι Αγκαλίτσες
ε. Πιμ και Πίμπα
στ. Ο πεινασμένος Χένρι
ζ. Μπομπ ο μάστορας
η. Οι Σούπερ Γουίνγκς
θ. Παπαούσια της Φράνι
ι. Η Μάρθα μιλά
κ. Ο Ροζ Πάνθηρας
11.00 Τα χώρα του Γιατί - (Ε)
Παιδική σειρά.
11.30 Παιδική ζώνη
α. Ο Σούπερ Γουάι
β. Ο Ροζ Πάνθηρας
16.00 Το μικρό σπίτι στο λιβάδι
Οικογενειακή σειρά.
16.50 Το πλοίο της αγάπης - (Ε)
(Love Boat, V).
Οικογενειακή σειρά.
17.50 Zoom Art
Ψυχαγωγική εκπομπή.
18.00 Road Trip - (Ε)
Μουσική ταξιδιωτική
εκπομπή, με την
Ελένη Ξένου.
18.30 Masters of Classical
Music-Wolfgang
Amadeus Mozart
Κλασική μουσική.
19.00 Η Ακολουθία
του Νυμφίου
20.40 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)**
20.55 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)**
20.00 The Graham Norton Show
Chat show.
22.00 Mr Selfridge, IV - (Ε)
Κοινωνική βιογραφική
σειρά εποχής με τους
Τζέρεμι Πίβερ Ρον Κουκ.
00.30 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)**
00.50 ΓΙΟΥΡΝΙΟΥΣ

OMEGA ΘΗΛ.: 22477777

21.45 Το νβόι
05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει
Ενημερωτική εκπομπή,
με τη Φαίη Μαυραγάνη.
08.45 Stars system
Ψυχαγωγική εκπομπή.
09.45 Έλα, χαμογέλα
Ψυχαγωγική εκπομπή,
με τη Σίσσυ Χρηστίδου.
12.45 Τροχές της τύχης - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι, με τον
Πέτρο Πολυχρονίδη.
14.45 Για την παρέα Best of
Ψυχαγωγική εκπομπή.
15.15 Master Chef 3 - (Ε)
Διαγωνισμός μαγειρικής.
16.45 It's showtime - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
18.00 **OMEGA NEWS**
18.10 It's showtime - (Ε)
(Συνέχεια)
18.40 Χαρούμενος ταξιδιώτης
Ψυχαγωγική εκπομπή με
τον Αλέξαν. Ταρμουντά.
19.30 Κίτρινα γιλέκα
Σατιρική εκπομπή.
20.10 **OMEGA NEWS**
21.00 Το νβόι
Δραματική σειρά, με
τους Κατερίνα Λέκου,
Τάσο Νούσια, κ.ά.
22.00 Αλ Τσαντίρι Νιούζ - (Ε)
Σατιρική εκπομπή,
με τον Λάκη Λαζόπουλο.
00.00 Για πάντα παιδιά - (Ε)
Κωμική σειρά.
01.00 Hemlock Grove - (Ε)
Μυστηριώδης σειρά τρό-
μου, με τους Φάικε Γιάν-
σεν, Ντάγκρεϊ Σκοτ, κ.ά.
02.00 Ελεύθερη σχέση - (Ε)
Κωμική σειρά.
03.00 DanSing Junior - (Ε)
Talent show.
05.00 UNA Fatsa - (Ε)

ANT1 ΘΗΛ.: 22200200

21.20 Your Face Sounds Familiar
06.10 Πρωινή ενημέρωση
06.40 Κος και κα Πεας (Ε)
Κωμική σειρά.
07.30 Δείξε μου τον φίλο σου
Κωμική σειρά.
08.30 Mamma Mia (Ε)
Κωμική σειρά.
09.20 Εργαζόμενη γυναίκα (Ε)
Κωμική σειρά.
10.30 Ο πόλεμος των άστρων
Κωμική σειρά.
12.00 Συνεντεύξεις
από το πρωινό
Ψυχαγωγική εκπομπή.
12.20 Υγεία πάνω απ' όλα
Εκπομπή για την υγεία.
13.10 Τύχη βουνό - (Ε)
Κωμική σειρά.
14.00 Daddy cool - (Ε)
Κωμική σειρά.
15.40 Κωνσταντίνου και Ελένης - (Ε)
Κωμική σειρά.
16.30 Την πάτησα - (Ε)
Κωμική σειρά.
17.30 Εσύ στον κόσμο σου - (Ε)
Κωμική σειρά.
17.55 Success story
«Εμείς στην Ευρώπη»
18.00 **Τα νέα του ANT1 σε 10΄**
18.10 Εσύ στον κόσμο σου - (Ε)
19.30 La Pasta Pomiliori 2 - (Ε)
Κωμική σειρά.
20.20 **Τα νέα του ANT1**
21.20 Your Face Sounds Familiar
Ψυχαγωγικό show, με
τη Μαρία Μπεκατώρου.
00.10 **Τίτλοι ειδήσεων**
00.20 Suits
Δραματική σειρά.
01.10 Δούρειος ίππος - (Ε)
Κοινωνική σειρά.
02.00 Έκπαιστος άγγελος - (Ε)

ΣΙΓΜΑ ΘΗΛ.: 22580100

21.00 Survivor
05.20 Τα χρυσάψαρα - (Ε)
Κωμική σειρά.
06.00 Οι Τάκκοι - (Ε)
Κωμική σειρά.
06.40 Όταν μεγαλώσω - (Ε)
Κωμική σειρά.
07.00 Αλλού δημερωμένοι - (Ε)
Κωμική σειρά.
07.40 Πατρεμένοι κι οι δυο
Ψυχαγωγική εκπομπή.
11.40 Εύκολα και σπιτικά
Εκπομπή μαγειρικής,
με την Αθηνά Λοϊζίδου.
12.20 Παραδοσιακή βραδιά (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή με
την Άντρη Καραντώνη.
14.00 3 Λαλούν
Κοινωνικό μαγκαζίνο.
16.20 Στην υγεία μας ρε παιδιά!
Ψυχαγωγική εκπομπή με
τον Σπύρο Παπαδόπουλο.
18.00 **Γεγονότα σε συντομία**
18.10 Στην υγεία μας ρε παιδιά!
Συνέχεια εκπομπής.
19.40 Άλλαν μας εδείξαν
Σατιρική εκπομπή με
τους Σοφοκλή Κασκαού-
νια, Ζωή Κυριακού, Μα-
ρία Φιακά, κ.ά.
20.15 **Τομές στα γεγονότα**
21.15 Survivor
Ψυχαγωγικό
τηλεπαιχνίδι επιβίωσης.
01.00 **Γεγονότα σε τίτλους**
01.10 Άλλαν μας εδείξαν - (Ε)
01.50 Scandal
Δραματική σειρά,
με τον Κέρι Ουόσινγκτον,
Τόνι Γκόλντγουιν, κ.ά.
03.00 Όρκος σιωπής - (Ε)
Δραματική σειρά.
04.20 Ζωή ποδήλατο - (Ε)

ALPHA ΘΗΛ.: 22212400

21.15 Παράδοση κατ' οίκον
06.00 60΄ Ελλάδα - (Ε)
Με τον Νίκο Μάνεση.
07.30 24 ώρες - (Ε)
Σειρά γτοκιμαντέρ με τον
Κων/νο Κωνσταντίνου.
08.30 Έλα στη θέση μου - (Ε)
10.00 Σ/Κ με τον Μάνεση
Ενημερωτική εκπομπή,
με τον Νίκο Μάνεση.
13.00 Το σόι σου - (Ε)
Κωμική σειρά.
13.35 Πάμε πακέτο - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή με
τη Βίκη Χατζηβασιλείου.
14.45 Η φαμίλια - (Ε)
Κωμική σειρά.
16.15 Μην αρχίζεις
τη μουρμούρα - (Ε)
Κωμική σειρά.
17.50 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.00 Έλα στη θέση μου
Κωμική σειρά.
19.30 Το σόι σου - (Ε)
Κωμική σειρά, με τις
Μίρκα Παπακωνσταντι-
νου, Ρένια Λουιζίδου.
20.15 **ALPHA NEWS**
21.15 Παράδοση κατ' οίκον
Ψυχαγωγική εκπομπή με
τη Βασιλική Χατζηδάμου.
22.00 Κάρμα
Κοινωνική δραματοποι-
μένη σειρά της Χριστιά-
νας Αρτεμίου.
23.15 Μετά τα μεσάνυχτα
Με την Ελεονώρα Μελέτη.
Ιστορίες του
αστυνομίου Μπέκα
Ελληνική σειρά.
02.45 Το Τατούζι - (Ε)
03.45 Μπλε - (Ε)
Κοινωνική σειρά.
04.30 Σ/Κ με τον Μάνεση - (Ε)
Ενημερωτική εκπομπή.

CAPITAL ΘΗΛ.: 25577577

07.20 Τηλεαγορά
08.55 Gentle Ben: The movie
10.45 Our wild hearts
12.35 Λάθος στον έρωτα
Ελληνική ταινία.
14.00 Τηλεαγορά
15.10 Ελληνική ταινία
17.00 Τηλεαγορά
19.10 Ξένη ταινία
21.00 The Rundown
23.00 Ξένη ταινία
03.00 Ξένη ταινία
TV PLUS ΘΗΛ.: 22259000
05.00 Παιδική ζώνη
07.35 Άστρο είναι
08.35 Τηλεαγορά
10.00 Πρωινό weekend
Ψυχαγωγική εκπομπή.
13.15 Αποκαλυπτικά
16.20 Τηλεαγορά
20.10 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
20.30 Τηλεαγορά
21.30 Dolce Vita, III
Ψυχαγωγική εκπομπή.
22.30 Το ταξίδι της ζωής
23.35 L' Instinct De Mort
01.55 Ξένη σειρά
02.50 Video Clips

SMILE TV ΘΗΛ.: 25715126

12.00 Oggy & The Cockroaches
13.00 Angels Friends
14.00 Glimmies
15.00 Nonty
15.30 Maya The Bee
16.00 Heidi
16.30 Horseland
17.00 Rabbids, II
17.30 Puppy In My Pocket
18.00 Oggy & The Cockroaches
18.30 The Owl
19.00 Popples
19.30 Glitter Force
20.00 Digimon Fusion
21.00 Pacman
22.00 Super Mario
23.00 Extreme Dino

MOVIES BEST

21.00 Life On The Line
08.10 The Last Word
10.05 Sister Cities
11.45 The Dinner
14.00 The Sunshine Kings
18.00 Knightfall, II
19.00 Gun Shy
21.00 Life On The Line
22.50 Some Like It Hot
01.00 The Bachelors
03.00 Reset
05.00 Please Stand By
06.45 Gun Shy
22.00 Η θεία μου, η χίπισσα
07.25 Φηλός, λιγνός, ψεύταρος
08.55 Πληγωμένες καρδιές
10.20 Ένας βλάκας και μισός
11.45 Το αμαζάκι
13.35 Αστέρω
15.00 Εκείνες που δεν πρέπει
ν' αγαπούν
16.30 Ο γόης
18.10 Η σφραγίδα του Θεού
20.15 20 γυναίκες κι εγώ
22.00 Η θεία μου, η χίπισσα
23.40 Μαρίνα
01.15 Γοητρός από το Λονδίνο
02.35 Ροζ
04.10 Οι κυρίες της αuliής
05.55 Δέκα μέρες στο Παρίσι

Η Θεσσαλονίκη του Μεγάλου Πολέμου

Η πολυεθνική, γοπτευτική και μυστηριώδης εικόνα της πόλης, η «Βαβέλ» των ξένων στρατιωτών, τα εστιατόρια, τα ξενοδοχεία

Της **ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ**

Κατά τη διάρκεια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, η διαβόητη Γερμανίδα κατ'άσκοπος Αν Μαρί Λεσέ, η επονομαζόμενη «Δεσποινίς Ιατρός», που έχει γίνει μύθος για τον τρόπο με τον οποίο ξεγλιστρά τη σύλληψη, φθάνει στη Θεσσαλονίκη. Σκοπός της είναι να συγκεντρώσει πληροφορίες για τη σχέση των Συμμάχων με τη Βουλγαρία. Εκεί γνωρίζει έναν Γάλλο αξιωματικό, τον λοχαγό Καριέρ, που εργάζεται για το Δεύτερο Γραφείο. Καταλαβαίνει ότι μπορεί να κερδίσει πολλά. Σύντομα όμως ερωτεύεται αυτόν που θα μπορούσε να γίνει ο χειρότερος εχθρός της.

Η συνέχεια επί της οδόνς στην ταινία που γύρισε ο Αυστριακός σκηνοθέτης Γκ. Β. Παμπστ το 1937 στη Γαλλία, με τίτλο «Θεσσαλονίκη, φωλιά κατασκόπων». Ο εξπρεσιονισμός του Παμπστ δεν ταίριαζε ιδιαίτερας με τους δρόμους της ανατολίτικης Ανω Πόλης, όπου κυκλοφορούσε η πρωταγωνίστριά του.

Ο καθηγητής Ιστορίας της Αρχιτεκτονικής Βασίλης Κολώνας έχει ανθολογήσει πρωτότυπο υλικό της περιόδου 1915-1918.

Ωστόσο, διασώζει στο σενάριό της τον μύθο της μυστηριώδους, γοπτευτικής και ταυτοχρόως επικίνδυνς πόλης που υπήρξε η Θεσσαλονίκη στα χρόνια του Μεγάλου Πολέμου.

«Η Θεσσαλονίκη είναι ένα ξέσπασμα πυρετού, κι αν οι πόλεις είχαν καρδιά, απ' όλες τις καρδιές των πόλεων, αυτή που θα χτύπησε πιο δυνατά θα ήταν της Θεσσαλονίκης. Σε κάθε βήμα που κάνουμε στην παραλία της και στους δρόμους της, αισθανόμαστε ότι βρισκόμαστε αντιμέτωποι με τη συγκίνηση, τον τρόμο, την αγωνία, τον φόβο, την υποψία, τον πανικό». Το απόσπασμα από το άρθρο του Α. Λοντρές «Θεσσαλονίκη, φωλιά κατασκόπων», που δημοσιεύθηκε τον Δεκέμβριο του 1915, στη γαλλική εφημερίδα *Le petit Journal*. Την ανθολόγηση αυτού και πολλών ακόμη αποσπασμάτων από ένα πλούσιο πρωτότυπο υλικό που αφορά την περίοδο 1915-1918 έχει κάνει ο καθηγητής Ιστορίας της Αρχιτεκτονικής Βασίλης Κολώνας στο βιβλίο του «Η Θεσσαλονίκη στη σκιά του Μεγάλου Πολέμου», που κυκλοφόρησε πριν από λίγο καιρό από τις εκδόσεις University Studio Press. Πρόκειται για τη συστηματοποίηση και τον εμπλουτισμό ενός υλικού που είχε ήδη στην κατοχή του, μια «παράπλευρη κατάκτηση», όπως την ονομάζει ο ίδιος, που ήρθε στα χέρια του αναζητώντας εικονογραφικό υλικό για τη διδακτορική του διατριβή στο Παρίσι πριν από χρόνια. «Ανακάλυψα έναν θησαυρό πληροφοριών για τη ζωή στην πόλη, την κοινωνία της, τις αγορές, τα ξενοδοχεία και τους χώρους αναψυχής, τον κύριο πόλο έλξης των στρατευμένων που αναζητούσαν μια όαση χαράς στις ολιγοήμερες

Αεροφωτογραφία (L' image de la guerre, 1916) του Λευκού Πύργου. «Το πανόραμα αυτό μας κάνει να ονειρευόμαστε μια πόλη εξωτική».

Η είσοδος του εστιατορίου «Βερντέν» στη λεωφόρο Νίκης.

άδειές τους. Και όλα αυτά μέσα από ανταποκρίσεις απεσταλμένων ευρωπαϊκών εφημερίδων και περιοδικών, προσωπικά ημερολόγια στρατευμένων και λησμονημένα κείμενα εποχής τα οποία –παράλληλα με την επίσημη ιστορία– κατέγραφαν τις προσωπικές εμπειρίες και την καθημερινότητα αυτών που ο πόλεμος έφερε σ' αυτήν τη μακρινή γωνιά της Ανατολής», γράφει στο εισαγωγικό του σημείωμα.

Τον βρήκαμε στη Θεσσαλονίκη, την πόλη του, για την οποία έχει μιλήσει σε μια σειρά από μελέτες στο πλαίσιο της έρευνάς του για την ιστορία της αρχιτεκτονικής του 19ου και 20ού αιώνα στις χώρες της Ανατολικής Μεσογείου. Με τη συμπλήρωση ενός αιώνα από την εποχή που η Θεσσαλονίκη μετατράπηκε σε μεγάλο κέντρο ανεφοδιασμού των δυνάμεων της Αντάντ, και «η παλιά ελληνική-τουρκική μπτρόπολη έγινε ανεξάρτητα με τη θέλησή της ένα κέντρο φιλο-

Ενα αλισιβερισι από πολύχρωμο κόσμο

«Όμως εκείνοι που με έκανε να φαντάζομαι ότι ζω σε άλλον κόσμο, ήταν το αλλόκοτο πλήθος των ανθρώπων και των στολών που γέμιζαν τους δρόμους. Τι Γάλλοι στρατιωτικοί με τα ανοικτογάλαζα αμπέχονα. Επειτα τα ναυτάκια με τις λευκές τους στολές και τα άσπρα μπερέ με τις κόκκινες φούντες. Οι Αγγλοι, με τα κοντά αποικιακά βρακάκια, οι αξιωματικοί τους με ένα μικρό ραβδί από μπαμπού υπό μάλης, οι Σέρβοι με τα περίεργα δίκονα και την πρασινωπή στολή, τα φανταράκια τα δικά μας, όλα στο χακί, με μακριές τυλιχτές λωρίδες στις γάμπες, οι Ινδοί με τουρμπάνια, οι Σενεγαλέζοι που τους συκοφαντούσαν ότι τάχα τρώνε τα παιδιά. [...] Ενα αλισιβερισι από πολύχρωμο κόσμο, που αλώνιζε τους δρόμους σαν να μην ήξερε πού να πάει». Θ. Πετσάλης - Διομήδης, «Οι δρόμοι του Δαιδάλου». Εκδ. Εστία.

ξενίας γι' αυτούς», όπως έγραφαν έντυπα της εποχής, η πόλη βρέθηκε στο προσκήνιο επετειακών εκδηλώσεων. Το «Μαργαριτάρι του Αιγαίου», η «Τρουβίλ της Ανατολής», η «Μασσαλία του Λεβάντε», το «Βερντέν του Αιγαίου», το «σταυροδρόμι των εθνών», η «Βαβέλ των φυλών» βεβαίως δεν υπάρχει πια. Η μεγάλ-

Η παρουσία του συμμαχικού στρατού στην περιοχή του Τελωνείου.

λη πυρκαγιά του 1917 κατάπιε το κέντρο της πόλης. «Οι Θεσσαλονικείς βέβαια επέζησαν, αλλά όχι τα κτίρια», λέει ο Βασίλης Κολώνας. «Ούτε αυτά που σώθηκαν από τη φωτιά δεν έχουν διατηρηθεί, πόσο μάλλον τα ερείπια. Ελάχιστα ανάμεσα τους θυμίζουν ότι στα ίδια αυτά σημεία της σημερινής πόλης, στην

παλιά παραλία, στο λιμάνι, στην πλατεία Ελευθερίας, στη Βενιζέλου, στη Φράγκων, πριν από 100 χρόνια υπήρχε μια άλλη πόλη που αγαπήθηκε απ' όλους όσους έζησαν σ' αυτήν, έστω και για λίγο, έστω και σε ώρες πολέμου».

Τι διασώζεται σήμερα από εκείνη την περίοδο που η Θεσσαλονίκη ακούστηκε στα πέρατα του κόσμου, ρωτήσαμε τον συγγραφέα.

«Φοβάμαι ότι μόνον το κοιμητήριο του Ζέιτενλικ έχει μείνει, και η orthογραφία των ονομάτων εκεί και στο κοιμητήριο της Μίκρας που μαρτυρούν τις πατρίδες των πεσόντων. Κι όλες αυτές οι διηγήσεις στις οποίες ο πλούτος των περιγραφών διαφυλάσσει την ατμόσφαιρα μιας πόλης που πέρασε την τελευταία ξέγνοιαστη περίοδό της πριν από την πυρκαγιά, την έλευση των προσφύγων και την αναχώρηση της εβραϊκής κοινότητας. Με τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο άλλαξε ο χώρος, με τον Β΄ η σύσταση του πλη-

Το εξώφυλλο του βιβλίου του Βασίλη Κολώνα που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις University Studio Press.

θυσμού των κατοίκων». «Εάν θέλετε διακοπές, πηγαίνετε εις την Θεσσαλονικην», τραγουδούσαν οι ηθοποιοί στις μουσικές σκηνές το καλοκαίρι του 1917 διακωμωδώντας τις συνθήκες ζωής των στρατευμένων στη πόλη.

Η μεγάλη στρατιά της Ανατολής, αυτή που ο Κλεμανσώ είχε χαρακτηρίσει δγκτικά ως «κνπουρούς της Θεσσαλονίκης», λόγω της στασιμότητας των εξελίξεων, περνούσε ατέλειωτες ώρες στο περιχαρικό μένο στρατόπεδο περιμένοντας τα πολεμικά γεγονότα.

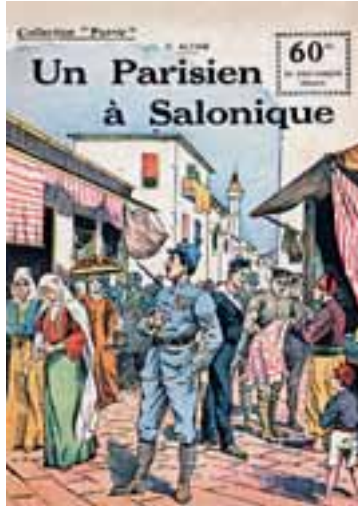
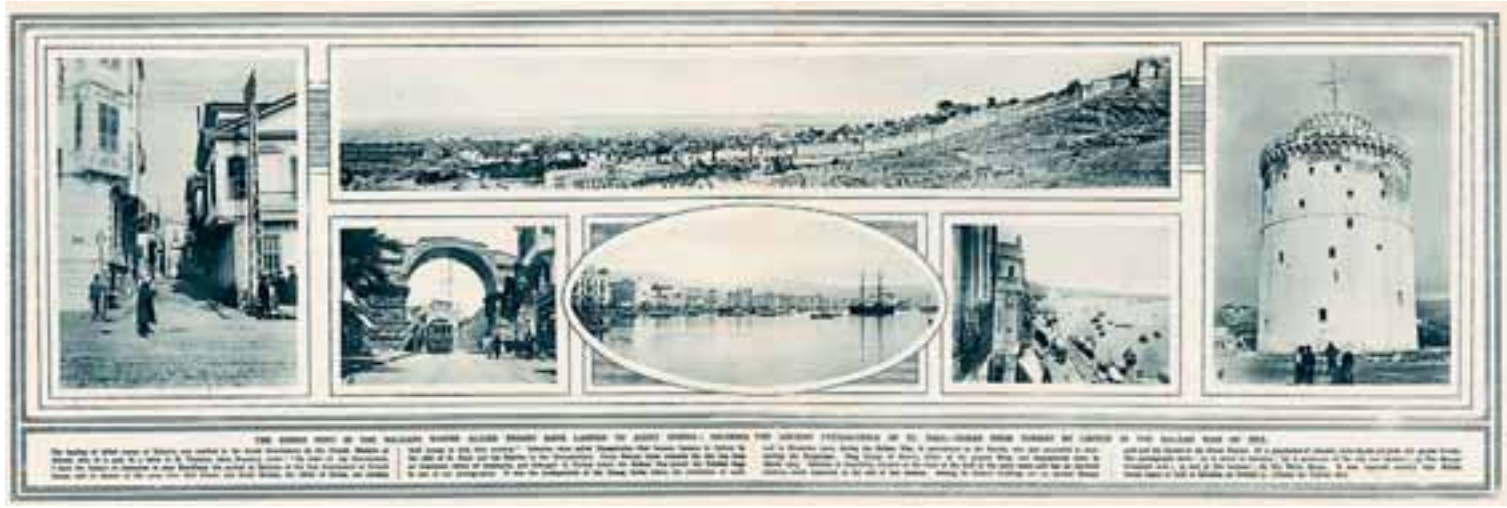
600.000 «κνπουροί»

Στο τεράστιο στρατόπεδο των συμμάχων στο Ζέιτενλικ, είχαν συγκεντρωθεί όλες οι υπηρεσίες, οι προμήθειες και τα εφόδια για τη συντήρηση και την τροφοδοσία 600.000 ανδρών. Εφθασαν εδώ από τις άκρες της υφηνίου για να επανδρώσουν τον αποικιακό στρατό των Βρετανών και των Γάλλων χωρίς να ξέρουν τίποτε για την πόλη που θα τους φιλοξενούσε μέχρι το τέλος του πολέμου.

«Οι πιο ενημερωμένοι ήξεραν ότι επρόκειτο για το μεγαλύτερο αστικό κέντρο των Βαλκανίων δυτικά της Κωνσταντινούπολης, αλλά μέχρι εκεί. Οι στρατιώτες που αποβιβάζονταν εδώ έβλεπαν κατ' αρχάς αυτό που περίμεναν, σύμφωνα με όσα είχαν ακούσει. Στην πραγματικότητα εύρισκαν μια πόλη που το κάτω τμήμα της ήταν εντελώς ευρωπαϊκό. Ανηφορίζοντας προς την Ανω Πόλη και τις τουρκικές συνοικίες ανακάλυπταν την Ανατολή όπως την περίμεναν και την είχαν φανταστεί», λέει ο Βασίλης Κολώνας. Κατά τη διάρκεια της πρώτης έρευνάς του μίλησε με την ποιήτρια Ζωή Καρέλλα, που κατοικούσε στη συνοικία των Εξοχών, και την παρακάλεσε να του περιγράψει την ατμόσφαιρα που επικρατούσε στην πόλη εκείνα τα χρόνια. «Μου τόνισε την κυριαρχία του γαλλικού πνεύματος, τη συμπάθεια των Θεσσαλονικέων προς τους Γάλλους στρατιώτες, την επαφή τους με το εβραϊκό στοιχείο λόγω της γαλλικής γλώσσας, την κλειστή κοινωνία της πόλης, αλλά και το πόσο ευπρόσδεκτοι ήταν –παρ' όλα αυτά– οι Γάλλοι αξιωματικοί στα σπίτια της υψηλής κοινωνίας της Θεσσαλονίκης. Και μου επιμυστεύθηκε τις αναμνήσεις της από τα πρώτα μαθήματα φωνητικής που της παρέδιδε κατ' οίκον ένας Γάλλος τενόρος, στρατευμένος στη στρατιά της Ανατολής».

Από αριστερά: αφίσα της ταινίας «Θεσσαλονίκη, φωλιά των κατασκόπων». Απόψεις της Θεσσαλονίκης (The Illustrated News, 13.10.1915). Γάλλος αξιωματικός στην αγορά της πόλης,εικόνα εξωφύλλου της έκδοσης «Un Parisien a Salonique», 1918.

Έχεις τη δύναμη
να κάνεις τα πάντα,
αρκεί κάποιος
να πιστέψει σ' εσένα.

**Στην Ελληνική Τράπεζα
πιστεύουμε στη δύναμή σου.**

Πιστεύουμε ότι έχεις τη δύναμη να υπερνικής εμπόδια,
να οραματίζεσαι και να δημιουργείς. Και αν κάποτε νιώθεις ανίσχυρος,
αρκεί κάποιος να πιστέψει σ' εσένα και στη δύναμή σου να τα καταφέρεις.

Γι' αυτό, τώρα, πίστεψε κι εσύ στη δύναμη ενός ανθρώπου που ξέρεις
ότι το χρειάζεται. Έλα και μαζί θα τον βοηθήσουμε να πετύχει αυτό
που στα μάτια του μοιάζει ακατόρθωτο.

Μπες στο **www.exeistidynami.com**

www.hellenicbank.com

8000 9999

Hellenic Bank Official

@HellenicBank

HellenicBank

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Έχεις τη δύναμη.